

T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAYSERİ ŞER'İYYE SİCİLLERİ'NDE ADI GEÇEN
YAPILAR
(Günümüze Ulaşan ve Ulaşamayan Yapılar)

Tezi Hazırlayan
Sevinç ÖZGEN FİDAN

Tezi Yöneten
Prof.Dr.Mustafa DENKTAŞ

Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Sanat Tarihi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Aralık-2007
KAYSERİ

Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ danışmanlığında **Sevinç ÖZGEN FİDAN** tarafından hazırlanan “**Kayseri Şer’iyye Sicilleri’nde Adı Geçen Yapılar**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

11/12/2007

JÜRİ:**Danışman** : Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ**Üye** : Doç. Dr. Yıldray ÖZBEK**Üye** : Yrd. Doç. DR. Havva SELÇUK**ONAY:**

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun **28.12.2007** tarih ve **32**..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...28.../12.../ 2007

Prof.Dr. Kerim TÜRKMEN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Kayseri Şer’iyye Sicilleri’nde Adı Geçen Yapılar” adlı bu çalışmada, 35 adet cami, 2 adet mescit, 7 adet medrese, 6 adet türbe, 2 adet han, 5 adet hamam, 6 adet çeşme, 13 adet çarşı, 3 adet kale olmak üzere toplam, 79 adet yapının günümüze ulaştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca 69 adet cami, 79 adet mescit, 13 adet medrese, 41 adet zaviye, 5 adet tekke, 6 adet türbe, 1 adet mevlevihane, 9 adet han, 6 adet hamam, 37 adet çeşme, 34 adet çarşı, 10 adet şehir kapısı ve 6 adet mektep olmak üzere toplam, 316 adet yapının çeşitli nedenlerle yıkılarak günümüze ulaşamadığı tespit edilmiştir.

Henüz çalışılmamış olan şer’iyye sicillerininde araştırılmasıyla yukarıda sıraladığımız yapı sayısı daha da artacak ve böylece okunan yeni belgeler sayesinde anıtlar hakkında daha fazla bilgiye ulaşılmış olacaktır. Günümüze ulaşan ve ulaşmayan yapılar olarak ayırarak yaptığımız bu araştırmanın sonucuna göre, Kayseri’nin zengin bir tarih ve kültür mirasına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışmam esnasında, ilgi ve desteğini esirgemeyen ve beni yönlendiren değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Mustafa Denктаş’a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Yrd.Doç.Dr.Celil Arslan’a ve arşiv çalışmalarım sırasında Tarih Bölümü’nün, Kayseri ve Yöresi Tarihi Araştırma Merkezi’nde sınırsız çalışma imkanı veren Tarih Bölümü Başkanı, Sayın Prof.Dr.Ali Aktan’a, günümüze ulaşan ve ulaşmayan yapıları ayırt ederken yardım eden ve değerli zamanını bana ayıran Sayın Mehmet Çayırdağ’a, kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan değerli arkadaşım Araş. Görv.Sultan Topçu’ya ve tezimin imla kurallarına uygunluğunu okuyarak kontrol eden Edebiyat Öğretmeni Sayın Mustafa Akdağ’a teşekkürlerimi sunarım. Tezimin yazım aşamasında bana yardımcı olan sevgili abim Atila Özgen’e ve Mehmet Özgen’e, bürosu ve bilgisayarını haftalarca kullanmama izin veren değerli aile dostumuz sayın Sait Bozdağ’a, çalışmalarım sırasında maddi ve manevi desteğini esirgemeyen eşim Salih Fidan’a ve özellikle manevi destekleri ile hep yanımda olan Annem’e ve Oğlum’a sonsuz teşekkür ederim.

Sevinç ÖZGEN FİDAN

KAYSERİ ŞER'İYYE SİCİLLERİ'NDE ADI GEÇEN YAPILAR

(Günümüze Ulaşan ve Ulaşamayan Yapılar)

Sevinç ÖZGEN FİDAN

ÖZET

Araştırmanın konusu “Kayseri Şer’iyye Sicilleri’nde Adı Geçen Yapılar”dır. Konu ile ilgili olarak, Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü’nün, Kayseri ve Yöresi Tarihi Araştırma Merkezi’nde yer alan ve lisans, yüksek lisans ve doktora tezi olarak hazırlanmış olan 82 adet tez incelenmiştir. Tespit edilen belgelerdeki yapılar; cami, mescid, medrese, türbe, han, hamam, hangah, mevlevihane, çarşı, çeşme, kale, şehir kapıları ve mektep olarak ayrılarak tasnif edilmiştir. Araştırma, günümüze ulaşan yapılar ve günümüze ulaşamayan yapılar olmak üzere iki ana başlık altında toplanmaktadır. Günümüze ulaşan yapılar kronolojik, günümüze ulaşamayan yapılar ise alfabetik olarak sıralanmıştır.

“Kayseri Şer’iyye Sicilleri’nde Adı Geçen Yapılar” adlı bu çalışmada, 79 adet yapının günümüze ulaştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca 316 adet yapının çeşitli nedenlerle yıkılarak günümüze ulaşamadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda görüldüğü gibi günümüze ulaşamayan yapıların çokluğu oldukça üzücüdür. Bu çalışma sayesinde en azından yıkılan anıtların adları, bulundukları yerler, yıkılmadan önce hangi amaçla kullanıldıkları, hangi yıllarda faal oldukları, yapılan onarım ve tamirler, çalışanlar ve tayinleri gibi birçok konuda bilgiye ulaşılmıştır. Bugün yok olan yapılarla ilgili elde ettiğimiz belge ve bilgiler araştırmamızın önemini göstermekte olup, bugün ayakta olan yapılara sahip çıkmamız, onları da yok olmaya terk etmememiz gerektiğini vurgulamaktadır. Yıkılan her anıt bizim de kültür geçmişimizin yavaş yavaş yok olması demektir. Bu duruma engel olmak hepimizin görevidir. Araştırmamız bütün bunları gözler önüne serdiği için ümidimiz odur ki hem toplumumuzun hem de yetkililerin bundan sonra halen ayakta olan anıtlarımıza sahip çıkıp, onları daha iyi korumaları gerektir.

Anahtar Kelimeler: Şer’iyye Sicili, vakıf, cami, mescit, medrese, çeşme.

THE CONSTRUCTIONS MENTIONED IN KAYSERİ LEGAL REGISTERS

(The Constructions That Come And Don't Come To Our Age)

Sevinç ÖZGEN FİDAN

ABSTRACT

The topic of the research is ‘The Constructions Mentioned In Kayseri Legal Registers’. Concerning with the topic, 82 treatise taken part in Kayseri And Its Region Historical Research Centre Of History Department, Fen-Edebiyat Faculty in Erciyes University and equipped as licence, master and doctorat thesis have been looked through. The constructions in the documents fastened down have been classified seperately as mosque, masjid, madrasah, tomb, hostel, bath, hangah, hostel lodgeused by Mevlevi Dervishes, bazaar, tap, castle, town gates, and school. The research has been assembled below two main titles as the constructions that come and don't come to our age. Whereas the constructions that come to our age have been put in order chronologically, the ones that don't come to our age have been put in order alphabetically.

In this research called as ‘The Constructions Mentioned In Kayseri Legal Registers’, it is found out that 79 constructions have come to out age. It is also fastened down that 316 constructions hadn't come to our age as they were demolished due to some various reasons.

As seen above, it is rather afflictive that there are many constructions that don't come to our age. Thanks to this research, at least, the knowledge in many matters such as the names of the constructions demolished, the places they were found, why they were used before demolished, how long they had been active, the reparation and restoration made for them, those who worked and their designations. Today the documents and knowledge attained related to the constructions disappeared shows the importance of our research, and point out that we should protect the ones that appear in our age, and we shouldn't leave them to disappear. Each construstion that is demolished means that our culture history gradually disappears. To forestall this manner is our mission. As our research shows all these, we hope that both our society and the authority will protect the ones found in our age and claim these monuments.

Key Words: Legal Register, foundation, mosque, masjid, school, tap

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xxix
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Konunun Tanımı ve Sınırları	1
1.2.Konunun Önemi	1
1.3.Araştırmanın Yöntemi.....	2
1.4.Şer’iyye Sicillerinin Tanımı, Tarihi Gelişimi ve Önemi	4
2. KATALOG	6
2.1.GÜNÜMÜZE ULAŞAN YAPILAR	6
2.1.1.CAMİLER	6
2.1.1.1.Camii Kebir.....	6
2.1.1.2.Gülük Cami	8
2.1.1.3.Hunat Cami	11
2.1.1.4.Hacı Kılıç (Hüseyin Bey) Cami	12
2.1.1.5.Han Cami	14

2.1.1.6.Muhlisiddin Lala Paşa Cami	16
2.1.1.7.Battal Cami.....	18
2.1.1.8.Katıroğlu (Hatıroğlu-Hacı Mansur Mahallesi) Cami	19
2.1.1.9.Emir Sultan Cami	20
2.1.1.10.Melik Arslan Cami.....	21
2.1.1.11.Kale (Fatih) Cami.....	24
2.1.1.12.Şeyh (Şih-Şeyh İbrahim Tennuri) Cami	25
2.1.1.13.Kurşunlu (El-Hac Ahmet Paşa-Hacı Paşa) Cami	26
2.1.1.14.Yanıkoğlu Cami	31
2.1.1.15.İncesu, Kara Mustafa Paşa Cami	32
2.1.1.16.Hasinli (Hisayunlu) Cami	32
2.1.1.17.Molu Köyü Cami	33
2.1.1.18.Müftü Cami	34
2.1.1.19.Kalemkırdı Cami	34
2.1.1.20.Bozathlı Paşa Cami	35
2.1.1.21.Hacı Abdullah (Abdullah Şih) Cami.....	36
2.1.1.22.Köyyıkan Mahallesi (Karacaoğlu) Cami	36
2.1.1.23.Deliklitaş Cami	36
2.1.1.24.Tutukbakan Mahallesi (Tutak) Cami	37
2.1.1.25.Salkume (Gürpınar) Köyü Cami	37
2.1.1.26.Erkilet Camii Şerif-i.....	38
2.1.1.27.Cırlavuk (Mimarsinan) Köyü Cami	38

2.1.1.28.Gesi Köyü Cami	38
2.1.1.29.Gesi Hacı Haydar Bey Cami	40
2.1.1.30.Akçakaya Köyü Cami	40
2.1.1.31.Talas Cami	41
2.1.1.32.Ulubürüngüz Cami	41
2.1.1.33.Germir Köyü Cami.....	41
2.1.1.34.Hisarcık Köyü Cami.....	42
2.1.1.35.Hasbek Mahallesi Cami	42
2.1.2.MESCİDLER.....	44
2.1.2.1.Pir Mehmet Paşa (Güngörmez Minareli) Mescidi	44
2.1.2.2.Kalaycızade Muhammed Ağa (Kalaycıoğlu) Mescidi.....	44
2.1.3.MEDRESELER.....	45
2.1.3.1.Gıyasiye Medresesi	45
2.1.3.2.Şifahiye Medresesi	46
2.1.3.3.Hunat Medresesi	48
2.1.3.4.Sıraceddin Lala Medresesi	50
2.1.3.5.Sahabiye Medresesi.....	50
2.1.3.6.Melik Eredna (Köşk) Medresesi	52
2.1.3.7.Hatuniye Medresesi.....	54

2.1.4.TÜRBELER.....	56
2.1.4.1.Melik Muhammed (Mehmet) Gazi Türbesi.....	56
2.1.4.2.Hunat Hatun Türbesi.....	56
2.1.4.3.Şeyh Halil (Seyyid Halil Bey) Türbesi	56
2.1.4.4.Kutlu Değın Hatun (Şah Kutlug Hatun) Türbesi	57
2.1.4.5.Zeynel Abidin Türbesi	57
2.1.4.6.Emir Sultan Türbesi	58
 2.1.5.HANLAR	 59
2.1.5.1.Gün (Gön-Piri Paşa) Hanı	59
2.1.5.2.Vezir Hanı	61
 2.1.6.HAMAMLAR.....	 62
2.1.6.1.Gülük Hamamı	62
2.1.6.2.Sultan Hamamı.....	62
2.1.6.3.Hunat Hamamı	63
2.1.6.4.Selahaddin Hamamı	64
2.1.6.5.Kadı Hamamı	66
 2.1.7.ÇEŞMELER	 68
2.1.7.1.Gülük Çeşmesi	68
2.1.7.2.Göllü Çeşme.....	68

2.1.7.3.Oduncuoğlu (Çakalız-Şakaloz) Çeşmesi	68
2.1.7.4.Müftü Çeşmesi	69
2.1.7.5.El-Hac Mehmet Çeşmesi	70
2.1.7.6.Es-Seyyid Mehmet Ağa (Seyyid Gazi) Çeşmesi	71
2.1.8.ÇARŞILAR.....	72
2.1.8.1.Bezzazlar (Gazzezler) Çarşısı	72
2.1.8.2.Bıçak Çarşısı	73
2.1.8.3.Börekçiler Çarşısı.....	73
2.1.8.4.Dabak Pazarı Çarşısı	74
2.1.8.5.Eskiciler Çarşısı	74
2.1.8.6.Hacı Hanifi Çarşısı.....	75
2.1.8.7.Katırcılar (Katrancılar) Çarşısı	75
2.1.8.8.Kazancılar Çarşısı	75
2.1.8.9.Kürkçüler Çarşısı	76
2.1.8.10.Mescid (Urgancılar) Çarşısı.....	76
2.1.8.11.Meydan kapısı Çarşısı (Sipahi Pazarı).....	77
2.1.8.12.Terziciler Çarşısı	77
2.1.8.13.Uzun (Bezciler) Çarşısı.....	77

2.1.9.KALELER	79
2.1.9.1.Kayseri Kalesi	79
2.1.9.2.Karahisar Kalesi	81
2.1.9.3.Zamantı Kalesi	81
 2.2.GÜNÜMÜZE ULAŞMAYAN YAPILAR.....	83
2.2.1.CAMİLER	83
2.2.1.1.Ahmet Ağa Cami	83
2.2.1.2.Aksa Ve Merid Cami	83
2.2.1.3.Alaca Mahallesi Cami	83
2.2.1.4.Argıncık Cami.....	83
2.2.1.5.At Pazarı Cami	84
2.2.1.6.Ayoğlan Kasabası Cami.....	84
2.2.1.7.Ayşe Hatun Cami	84
2.2.1.8.Bağcecizade Cami	85
2.2.1.9.Bahçevan Mahallesi Cami	85
2.2.1.10.Başbüyük Emine Hatun Cami.....	85
2.2.1.11.Bezirci Cami.....	85
2.2.1.12.Bozca Köyü Cami	86
2.2.1.13.Bul Hasan Kuşçusu Köyü Cami	86
2.2.1.14.Cafer Bey Cami.....	86
2.2.1.15.Çifte (Çifteönü) Cami	86

2.2.1.16.Çukur Köyü Cami	87
2.2.1.17.Darsın Köyü Cami	87
2.2.1.18.Darsiyak Köyü Cami.....	87
2.2.1.19.Darsiyak Köyü Süleyman Bey Cami	87
2.2.1.20.Devre Köyü Cami	88
2.2.1.21.El-Hac Ali Paşa Cami	88
2.2.1.22.El-Hac Mehmet (Kiçiköy Mahallesi Aşağı Cami) Cami.....	88
2.2.1.23.Enbiyazade Cami	89
2.2.1.24.Endürlük Köyü Cami	89
2.2.1.25.Fersenk (Persek-Kapıkaya) Köyü Cami	89
2.2.1.26.Gergeme Cami	89
2.2.1.27.Gürcü Osman Paşa Cami	90
2.2.1.28.Hacı Bekir Paşa Cami	90
2.2.1.29.Hacı Hasan Cami	90
2.2.1.30.Hacı İbrahim Paşa Cami	91
2.2.1.31.Hacılar Köyü Cami	91
2.2.1.32.Hamza Bey Cami	92
2.2.1.33.Hasanzade Mehmet Ağa Cami.....	92
2.2.1.34.Hediye Cami.....	92
2.2.1.35.Hırka (Herke-Hereke) Cami.....	92
2.2.1.36.Hisar (Kaleönü) Cami	92
2.2.1.37.Hisartepe Köyü Hüseyin Bey Cami	93

2.2.1.38.Hoca Eminer Cami.....	93
2.2.1.39.Horan (Havran) Cami.....	93
2.2.1.40.Hüseyin Kethüda Cami	94
2.2.1.41.İshak Efendi Cami.....	94
2.2.1.42.Kabaklı Köyü Cami	94
2.2.1.43.Kızık Köyü Cami	94
2.2.1.44.Kızılviran (Kızılören) Köyü Cami	95
2.2.1.45.Koca Bey (Abdülkerim Ağa) Cami	95
2.2.1.46.Köse Köyü Cami	95
2.2.1.47.Mahas Cami	96
2.2.1.48.Mehmet Efendi Cami	96
2.2.1.49.Mehmet Paşa Cami	96
2.2.1.50.Musagazi Mahallesi'ndeki Vakıf Cami	97
2.2.1.51.Nakkaşbaş Mehmet Cami	97
2.2.1.52.Reşadiye (İstefena) Köyü Cami	98
2.2.1.53.Salur Cami.....	98
2.2.1.54.Salur Köyü Hüseyin Bey Cami.....	98
2.2.1.55.Saray Cami	98
2.2.1.56.Savana Cami.....	99
2.2.1.57.Seheroğlu Havace Cami.....	99
2.2.1.58.Serçeoğlu Cami	99
2.2.1.59.Seydiyar-ı Gazi Cami.....	100

2.2.1.60.Seyyid Burhaneddin Hazretleri (Hakırdaklı) Cami	100
2.2.1.61.Silahtar Köyü Cami.....	100
2.2.1.62.Sinan Bey Cami	101
2.2.1.63.Sur Atik ve Cüceoğlu Cami	101
2.2.1.64.Sürtme Köyü Cami.....	101
2.2.1.65.Şeyh Abdürrahim Efendi Cami.....	101
2.2.1.66.Vaksa (Vekse) Köyü Cami	102
2.2.1.67.Veli Ali Cami	102
2.2.1.68.Yahyalı Nahiyesi Cami	102
2.2.1.69.Yemliha Köyü Abdullah Camii Şerif-i	103
2.2.2.MESCİTLER.....	104
2.2.2.1.Abbas Hoca Mescidi	104
2.2.2.2.Abdülnebi Mescidi.....	104
2.2.2.3.Ağırnas Köyü Mescidi	104
2.2.2.4.Ahi Nasuh Mescidi.....	105
2.2.2.5.Akçakaya Mescidi	106
2.2.2.6.Alaaddin Efendi Mescidi	106
2.2.2.7.Alaca Mescid.....	106
2.2.2.8.Alaca Mescid Mahallesi Mescidi.....	107
2.2.2.9.Alameddin Mescidi	107
2.2.2.10.Bayram Bey Mescidi.....	107

2.2.2.11.Bayram Hacılı Köyü’ndeki Mescid	108
2.2.2.12.Beyazıd Mescidi.....	108
2.2.2.13.Bezazistan-1 Atik (Eski Bedesten Mahallesi) Mescidi	108
2.2.2.14.Bostanlı Köyü Mescidi.....	109
2.2.2.15.Burgadoğlu Mescidi	109
2.2.2.16.Cırlavuk Köyü Kaya Mescidi	109
2.2.2.17.Cırlavuk Köyü Küçük Emir Mescidi	109
2.2.2.18.Cebeli Mescidi	110
2.2.2.19.Çardak Mescidi	110
2.2.2.20.Çay Yurdu Mescidi	111
2.2.2.21.Dadı Mescidi	111
2.2.2.22.Danişmendi Mahallesi Mescidi.....	111
2.2.2.23.Debbağlar Mescidi	112
2.2.2.24.Depecik Mahallesi Mescidi.....	112
2.2.2.25.Derviş Mahmut (Mehmet) Çavuş Mescidi	113
2.2.2.26.Ebu’l Hayr Mescidi.....	113
2.2.2.27.Efkere Köyü Mescidi	113
2.2.2.28.El-Hac Hasan Mescidi	113
2.2.2.29.Eskiciler Çarşısı’ndaki Mescid	114
2.2.2.30.Es-Seyyid Efendi Mescidi.....	114
2.2.2.31.Gürcü Mescidi.....	114
2.2.2.32.Hacet Mescidi	115

2.2.2.33.Hacı Abdullah Mahallesi Mescidi	115
2.2.2.34.Hacı Arap Mescidi	115
2.2.2.35.Hacı Bulam (Tekkeönü) Mescidi.....	116
2.2.2.36.Hacı İsa Mescidi.....	116
2.2.2.37.Hacı Kara Mescidi	117
2.2.2.38.Hacı Veli Mescidi	117
2.2.2.39.Halef Mescidi	117
2.2.2.40.Hamurcu Mescidi	117
2.2.2.41.Hürrem Çavuş Mescidi	118
2.2.2.42.İbrahim Bey Mescidi.....	119
2.2.2.43.Kalenderhane Mahallesi Mescidi.....	119
2.2.2.44.Kara Gürcü Mescidi	119
2.2.2.45.Karahisar Develi’de Mescid.....	120
2.2.2.46.Kaşgıncık (Taşgıncık) Mahallesi Mescidi	120
2.2.2.47.Kebeilyas Mahallesi Mescidi	120
2.2.2.48.Kethüda Mescidi	121
2.2.2.49.Kiçi Köy Mescidi	122
2.2.2.50.Konaklar Mahallesi Mescidi	122
2.2.2.51.Kulaklı Mescidi.....	123
2.2.2.52.Kürtler Mahallesi Mescidi	123
2.2.2.53.Merkebçi Mahallesi Mescidi.....	124
2.2.2.54.Mirzaoğlu Mescidi	124

2.2.2.55.Muhammed Efendi Mahallesi Mescidi.....	125
2.2.2.56.Muradiye Mescidi	125
2.2.2.57.Musa Kadı (Gazi) Mahallesi Mescidi	125
2.2.2.58.Mükremin Mescidi.....	125
2.2.2.59.Nuh Dilaver Paşa Mescidi.....	125
2.2.2.60.Osman Ağa Mescidi.....	126
2.2.2.61.Sasık Mescidi	126
2.2.2.62.Seyfullah Efendi Mescidi.....	126
2.2.2.63.Seyyid Battal Gazi Türbesi'ndeki Mescid.....	127
2.2.2.64.Seyyid Kethüda Mescidi	127
2.2.2.65.Sınıkcı Mahallesi Mescidi.....	127
2.2.2.66.Şadgeldi Mescidi.....	127
2.2.2.67.Şah Ali Mescidi.....	128
2.2.2.68.Şarklar Mescidi	128
2.2.2.69.Şatırbân Mahallesi Mescidi.....	128
2.2.2.70.Şeyh Taceddin Mescidi.....	129
2.2.2.71.Tacirler Mescidi	129
2.2.2.72.Tarakçı Mescidi.....	130
2.2.2.73.Tatar Mescidi	130
2.2.2.74.Tus Mahallesi Mescidi.....	130
2.2.2.75.Tuvansun'da (Tavlusun) Ali Bey Mescidi.....	130
2.2.2.76.Yaraş Mescidi	131

2.2.2.77.Yazıcı Mescidi	131
2.2.2.78.Yenice Mahallesi Mescidi.....	131
2.2.2.79.Yorgat Köyü Mescidi.....	132
2.2.3.MEDRESELER.....	133
2.2.3.1.Ekmekçizade Medresesi.....	133
2.2.3.2.Enbar Gazi Medresesi	133
2.2.3.3.Esbak Koca Mustafa Paşa Cami Avlusu'ndaki Medrese	133
2.2.3.4.Hoca Hasan Medresesi.....	133
2.2.3.5.Manisalı Çelebi Medresesi.....	134
2.2.3.6.Melik Mehmet Gazi Medresesi.....	134
2.2.3.7.Mülk-i Kadı Medresesi	135
2.2.3.8.Pervane Bey Medresesi.....	135
2.2.3.9.Saniye-i Kasım Paşa Medresesi	140
2.2.3.10.Saray Medresesi	140
2.2.3.11.Seyyid Sadullah Ağa Medresesi	140
2.2.3.12.Sultan Cami Mahallesi'ndeki Medrese.....	140
2.2.3.13.Şarapsalar Medresesi.....	141

2.2.4.ZAVİYELER.....	142
2.2.4.1.Ahi Ali Zaviyesi.....	142
2.2.4.2.Ahi Devletkar (Bedreddin) Zaviyesi.....	142
2.2.4.3.Ahi İsa Zaviyesi	142
2.2.4.4.Akçakoca Zaviyesi.....	143
2.2.4.5.Alemdar Zaviyesi	143
2.2.4.6.Ali Cafer Zaviyesi	143
2.2.4.7.Darüssiyak Zaviyesi.....	145
2.2.4.8.Emineddin Mikail Zaviyesi.....	146
2.2.4.9.Emir Sultan Zaviyesi.....	146
2.2.4.10.Göde Cemal Zaviyesi.....	147
2.2.4.11.Hacı Bulam Zaviyesi.....	147
2.2.4.12.Hacı Davud Paşa Zaviyesi	148
2.2.4.13.Hacı Emir Davud Zaviyesi.....	149
2.2.4.14.Hamamaltı Zaviyesi	149
2.2.4.15.Hatice Kanmış (Suya Kanmış Hatun) Zaviyesi.....	150
2.2.4.16.Hoca Münir Zaviyesi	151
2.2.4.17.Hoca Ülmen Zaviyesi.....	151
2.2.4.18.Hoca Vatan Zaviyesi.....	151
2.2.4.19.Helvacı Ömer Zaviyesi	152
2.2.4.20.Horsana Köyü'ndeki Zaviye	153
2.2.4.21.Hüseyin Bey Zaviyesi	153

2.2.4.22.İbrahim Höbek Şeyh Zaviyesi	153
2.2.4.23.İlmüddin Zaviyesi	153
2.2.4.24.İzzeddin Paşa Zaviyesi.....	154
2.2.4.25.Kabak Şeyh Zaviyesi	154
2.2.4.26.Karaderesi Köyü Zaviyesi.....	155
2.2.4.27.Karahisar Develi’de Cemaleddin Zaviyesi	155
2.2.4.28.Kutbul Arifin Turbiyan Zaviyesi	155
2.2.4.29.Miskinler (Hasan Bey-Cüzzamhane) Zaviyesi	155
2.2.4.30.Omuza Güçlü Zaviyesi	156
2.2.4.31.Pehlivan Gazi Zaviyesi	156
2.2.4.32.Pir Mehmet Paşa Zaviyesi	157
2.2.4.33.Saadeddin Zaviyesi	157
2.2.4.34.Seyyid Şeyh Zaviyesi.....	158
2.2.4.35.Sultan Turultan Zaviyesi.....	158
2.2.4.36.Şadgeldi Zaviyesi.....	158
2.2.4.37.Şeyh Ebubekir Zaviyesi	159
2.2.4.38.Şeyh Ebu İshak Zaviyesi.....	159
2.2.4.39.Şeyh Halil Zaviyesi.....	159
2.2.4.40.Veli Bey Zaviyesi.....	160
2.2.4.41.Yalıncık Zaviyesi	161

2.2.5.TEKKELER	162
2.2.5.1.Hoca Hasan Tekkesi.....	162
2.2.5.2.Kabak Tekkesi.....	162
2.2.5.3.Karık Köyü Tekkesi	162
2.2.5.4.Piri Ömer Tekkesi	163
2.2.5.5.Zeynel Abidin Tekkesi.....	163
 2.2.6.TÜRBELER.....	 165
2.2.6.1.Darsiyak Köyü'ndeki Türbe.....	165
2.2.6.2.Derviş Mehmet Ayan Türbesi.....	165
2.2.6.3.Hacı Bulam Türbesi	165
2.2.6.4.İnayetüddin Türbesi	166
2.2.6.5.Kebire Hatun Türbesi.....	166
2.2.6.6.Sitti Hatun Türbesi	166
 2.2.7.MEVLEVİHANELER.....	 167
2.2.7.1.Bayram Paşa Mevlevihanesi	167
 2.2.8.HANLAR	 171
2.2.8.1.Abdi Bey Hanı	171
2.2.8.2.Bozhan.....	171
2.2.8.3.Büyük Han	171

2.2.8.4.Eğriler Hanı.....	171
2.2.8.5.Kaban Hanı.....	172
2.2.8.6.Kalınmaz (Kığnamaz) Hanı	173
2.2.8.7.Mehmet Efendi Hanı	174
2.2.8.8.Yavaş Han	174
2.2.8.9.Yeni Han	174
2.2.9.HAMAMLAR.....	175
2.2.9.1.Ahi-Zade Çelebi Hamamı	175
2.2.9.2.Ahmet Paşa Hamamı.....	175
2.2.9.3.Balı'de Olan Hamam	175
2.2.9.4.Gürcü Hamamı	176
2.2.9.5.Hürrem Çavuş Mahallesi Hamamı.....	176
2.2.9.6.Hüseyin Bey Hamamı	176
2.2.10.ÇEŞMELER	177
2.2.10.1.Argıncık Köyü Çeşmesi.....	177
2.2.10.2.Atık Çeşme.....	177
2.2.10.3.Bekir Çeşmesi	177
2.2.10.4.Bozathı Mahallesi Çeşmesi.....	177
2.2.10.5.Cafer Bey Çeşmesi.....	178
2.2.10.6.Çifte Çeşme.....	178

2.2.10.7.Çifte Medrese Önündeki Çeşme	179
2.2.10.8.Deliklitaş Çeşmesi.....	179
2.2.10.9.Depecik Mahallesi Çeşmesi	179
2.2.10.10.Dünürcü Çeşmesi	180
2.2.10.11.Eski Çeşme	180
2.2.10.12.Felişmen Mahallesi'ndeki Büyük Çeşme	180
2.2.10.13.Gümli Çeşme.....	180
2.2.10.14.Hacı Ahmet Çeşmesi.....	181
2.2.10.15.Hacı Mansur Mahallesi Çeşmesi	181
2.2.10.16.Hızır Bey Çeşmesi	182
2.2.10.17.Hisabunlu (Hasinli) Mahallesi Çeşmesi	182
2.2.10.18.Kalenderhane Mahallesi Çeşmesi	182
2.2.10.19.Karabet Çeşme	183
2.2.10.20.Kebçeci Çeşmesi	183
2.2.10.21.Keçeci Çeşmesi	183
2.2.10.22.Köyyıkan Mahallesi'ndeki Vakıf Çeşmesi	183
2.2.10.23.Küçük Çeşme	183
2.2.10.24.Kümbet Çeşmesi	184
2.2.10.25.Mataracı Çeşmesi.....	184
2.2.10.26.Oymaağaç Köyü Çeşmesi	184
2.2.10.27.Serçeoğlu Ağa Çeşmesi	184
2.2.10.28.Söğütlü Çeşme	185

2.2.10.29.Sulamış Çeşmesi	185
2.2.10.30.Şehreküstü Mahallesi Çeşmesi	185
2.2.10.31.Şeyh Abdürrahim Efendi Cami Çeşmesi	186
2.2.10.32.Şeyh Çeşmesi	186
2.2.10.33.Taşkıncık Mahallesi Çeşmesi	186
2.2.10.34.Tatlı Çeşme	187
2.2.10.35.Üveys Kethüdası Çeşmesi.....	187
2.2.10.36.Vakıf Çeşme.....	188
2.2.10.37.Yalman Mahallesi Çeşmesi.....	188
2.2.11.ÇARŞILAR.....	189
2.2.11.1.Abacılar Çarşısı.....	189
2.2.11.2.Abdün-nebi Efendi Çarşısı.....	189
2.2.11.3.Arpacılar Çarşısı	189
2.2.11.4.At Pazarı Çarşısı.....	190
2.2.11.5.Bakkallar Çarşısı	190
2.2.11.6.Beralcılar Çarşısı.....	192
2.2.11.7.Bostancılar Çarşısı	192
2.2.11.8.Boyacı Kapısı Çarşısı.....	192
2.2.11.9.Büyük Çeşme Çarşısı	193
2.2.11.10.Büyük Saraçhane Çarşısı	193
2.2.11.11.Çakır Çarşısı.....	194

2.2.11.12.Çilingirciler Çarşısı	194
2.2.11.13.Eğru Çarşı.....	194
2.2.11.14.Feragatçılar Çarşısı	195
2.2.11.15.Haffaflar Çarşısı	195
2.2.11.16.İpekçiler Çarşısı	196
2.2.11.17.Kalaycılar Çarşısı.....	196
2.2.11.18.Keçi Çarşısı	196
2.2.11.19.Kızılçalı Çarşısı.....	196
2.2.11.20.Kundaklı Çarşısı.....	197
2.2.11.21.Kürekçiler Çarşısı	197
2.2.11.22.Mortaklar Çarşısı.....	197
2.2.11.23.Musa Tahıl Çarşısı	197
2.2.11.24.Mushaflar Çarşısı	197
2.2.11.25.Mutyablar Çarşısı.....	198
2.2.11.26.Penbeciler Çarşısı.....	198
2.2.11.27.Saraçlar Çarşısı	200
2.2.11.28.Sevahil Çarşısı.....	201
2.2.11.29.Sımıkçılar Çarşısı	201
2.2.11.30.Sirkeçiler Çarşısı	202
2.2.11.31.Sultan Çarşısı	202
2.2.11.32.Tekkeönü Çarşısı.....	202
2.2.11.33.Tul Çarşısı	203

2.2.11.34.Uncular Çarşısı.....	203
--------------------------------	-----

2.2.12.ŞEHİR KAPILARI 204

2.2.12.1.Araba Pazarı Kapısı	204
------------------------------------	-----

2.2.12.2.At Pazarı Kapısı	204
---------------------------------	-----

2.2.12.3.Bezazistan Kapısı.....	204
---------------------------------	-----

2.2.12.4.Boyacı Kapısı.....	205
-----------------------------	-----

2.2.12.5.Hacı İsa Kapısı	206
--------------------------------	-----

2.2.12.6.Kuyumcu Kapısı	206
-------------------------------	-----

2.2.12.7.Meydan Kapısı	207
------------------------------	-----

2.2.12.8.Sivas Kapısı.....	207
----------------------------	-----

2.2.12.9.Timur Kapı.....	208
--------------------------	-----

2.2.12.10.Yeni Kapı	208
---------------------------	-----

2.2.13.MEKTEPLER 209

2.2.13.1.Gesi Köyü Mektebi	209
----------------------------------	-----

2.2.13.2.Hacı Abdi Bey Mektebi	209
--------------------------------------	-----

2.2.13.3.Köse Köyü Mektebi	209
----------------------------------	-----

2.2.13.4.Melik Arslan Mektebi	210
-------------------------------------	-----

2.2.13.5.Seydiyar Gazi Mahallesi'ndeki Mektep.....	210
--	-----

2.2.13.6.Sitti Hatun Mektebi.....	210
-----------------------------------	-----

3. DEĞERLENDİRME- SONUÇ	211
KAYNAKÇA	216
ÖZGEÇMİŞ.....	227

KISALTMALAR

a.g.e.	:	Adı geçen eser
a.g.m.	:	Adı geçen makale
a.g.t.	:	Adı geçen tez
H.	:	Hicri
M.	:	Miladi
M.S.	:	Milattan sonra

1.GİRİŞ

1.1.Konunun Tanımı ve Sınırları

“Kayseri Şer’iyye Sicilleri’nde Adı Geçen Yapılar” adlı bu çalışmada tespit edilen yapılar Günümüze Ulaşan ve Ulaşmayan Yapılar adı altında iki bölümde incelenmiştir.

Araştırma, Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Kayseri ve Yöresi Tarihi Araştırma Merkezi’nde yer alan okunmuş şer’iyye sicillerinde adı geçen yapıların tespitinden oluşmaktadır. Kayseri’ye ait 289 adet şer’iyye sicili bulunmakta olup sicillerin büyük bir bölümü okunmamıştır. Bu araştırmaya sadece okunmuş olan 95 adet şer’iyye sicili dahil edilmiştir.

1.2.Konunun Önemi

Bu çalışmada, Kayseri’de Türkler Dönemi’nde inşa edilen ve şer’iyye sicillerinde adı tespit edilen günümüze ulaşan ve ulaşamayan cami, mescit, medrese, zaviye, han, hamam, hangâh, mevlevihane, türbe, tekke, çeşme, çarşı, kale, şehir kapıları gibi taşınmaz kültür varlıkları ele alınmıştır.

Araştırmanın önemi; ister günümüze ulaşsın, ister günümüze ulaşmamış olsun pek çok anıtın tarihi süreç içerisinde sahip olduğu bütün özellikleri ulaşılabilen belgeler ışığında ortaya koymaktır. Günümüze ulaşan yapılarla ilgili yeterli bilgilere sahip olmamıza karşın, günümüze ulaşamayan yapılarla ilgili detaylı bilgilere sahip değiliz. Bu çalışma da, günümüzde ayakta olan yapılarla ilgili önemli belgelere ulaşılmış ve yapılar hakkında daha aydınlatıcı bilgiler edinilmiştir. Günümüze ulaşamayan yapılarla ilgili ise daha önemli bilgilere ulaşılmıştır. Bu çalışma sayesinde Kayseri ve çevresindeki yok olmuş ve günümüzde ayakta olan yapılardan, belgelerde ne ölçüde bahsedildiği, hangi konulara değinildiği, yapıların o günkü durumu, çalışanları, tamir ve onarımları, yapılan harcamalar, yapıların bulunduğu yerler, kullanım amaçları gibi ve daha birçok konudan

haberdar olunmaktadır. Günümüze ulaşan yapılardan ziyade, günümüze ulaşamayan birçok yapısında, ismi, banisi, yapılan tamir ve onarımları, nasıl kullanıldıkları, harcamaları ve çalışanları hakkında bilgiye ulaşılmış, bu da bizlere bugün sahip olduğumuzdan daha fazla yapıya ve çok zengin bir kültür mirasına sahip olduğumuzu göstermektedir. Yok olan anıtların fazlalığı, bize bugün elimizde olanlara daha çok değer vermemiz ve sahip çıkmamız gerektiğini göstermektedir. Yıkılan her anıt bizim geçmişimizde her geçen gün yok olması demektir. Buna engel olduğumuz takdirde evlatlarımıza bırakacak çok zengin bir tarih ve kültür mirasımız olacaktır.

Bu çalışma ve bunun gibi yapılacak olan çalışmalarla, günümüze ulaşan ve ulaşmayan yapıların en azından kitaplarda ve bilimsel çalışmalarda ayakta kalması ve gelecek kuşakların yararlanabilmesi için de büyük faydalar sağlayacaktır. Bu araştırmada, günümüze ulaşan ve ulaşmayan toplam 395 adet yapı tespit edilmiş olup, bu yapılar katalog bölümünde, günümüze ulaşan yapılar kronolojik, günümüze ulaşamayan yapılarda alfabetik olarak sıralanmış, ayrıca yapılarla ilgili belgelere de kronolojik olarak yer verilmiştir. İleride yapılacak olan çalışmalarla anıtlarımız hakkında yeni bilgilere ulaşılacağı ümit edilmektedir.

1.3.Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü'nde ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, Şer'iyye Sicil Defterler'i ile ilgili olarak yapılan, lisans, yüksek lisans ve doktora tezlerindeki yapı adı geçen belgeler kullanılarak hazırlanmıştır. Tarih Bölümü, Kayseri ve Yöresi Tarihi Araştırma Merkezi'nde(KAYTAM), konumuzla ilgili olarak 95 adet lisans, yüksek lisans ve doktora tezi tespit edilmiş ve bu tezlerden 82 adetinin içinde yapı adı geçmektedir. Daha sonra bu çalışmalar tek tek okunarak yapı adı geçen belgeler önce müsvette olarak daha sonra da bilgisayarda yazılmıştır. Yazım işi tamamlandıktan sonra yapılar, günümüze ulaşan ve ulaşmayan yapılar olarak iki bölüme ayrılarak incelenmiştir. Bu tasniften sonra belgeler, cami, mescid, medrese, zaviye, han, hamam, tekke, türbe, hangah, çeşme, çarşı, kale, mektep ve şehir kapıları olarak belirlenmiş, daha sonra her belge kendi yapı grubu başlığı adı altında toplanıp, günümüze ulaşan yapılar kronolojik, ulaşmayan yapılarda alfabetik olarak incelenmiştir.

Belgelerde ismi geçen yapılar hakkında daha önce yapılmış araştırmalar varsa onlardan da istifade edilmiştir.

Bu çalışmada en önemli problemlerden birisi de özellikle köylerde yer alan camilere ait belgelerde karşılaşılmaktadır. Buna rnek olarak; günümüze ulaşan yapıların camiler bölümünde yer verdiğimiz, Erkilet, Cırlavuk (Mimarsinan), Akçakaya, Talas, Ulubürüngüz, Germir ve Hisarcık'la ilgili ulaştığımız belgelerde bu yerleşim yerlerindeki tek yapıdan bahsedilmektedir. Oysa bugün bu yerleşim yerlerinde birden fazla tarihi cami günümüze ulaşmıştır. Yine bu belgelerin günümüze ulaşamayan yapılara da ait olma ihtimalleri bulunmaktadır. Bu nedenle belgelerde tek yapıdan söz edildiği için, hangi belgenin bugün ayakta olan hangi yapıya ait olduğu konusu açıklığa kavuşturulamamıştır. Çünkü bu belgelerde genel olarak tek yapıdan söz edildiği için bu belge, şu yapıya aittir denmesi hatalı olacaktır. Onun içindir ki, bu yerleşim yerlerine ait belgeler bir arada verilmiştir. Bu belgelerin hangi yapı ya da yapılara ait olduğu ileriki yıllarda yapılacak arşiv çalışmalarından elde edilecek yeni bilgiler ve belgelerle daha çok aydınlatılacaktır.

Diğer karşılaşılan güçlüklerden bazılarıda özellikle araştırmacılar tarafından Osmanlıca'dan Türkçe'ye çevrilen şer'iyye sicil defterlerindeki okuma hatalarıdır; şer'iyye sicilleri Osmanlıca'dan Türkçe'ye çevrilirken, her eviren araştırmacı kendince doğru olan şekilde Türkçe'ye çevirdiği için özellikle yapı adları ve bulundukları yerle ilgili bazı yanlış okumalar olmuştur. şyleki, aynı yapı adı ya da yer adı çoğu zaman kelime, nvan ve harf farklılıkları yüzünden telaffuzlarında da farklılıklar oluşurmaktadır. Bu çalışmada birbirine çok yakın olan isimler aynı yapı adı altında ele alınmıştır. rnek verecek olursak; Kebeilyas Mahallesi, Gebeilyas olarak, Mahmut ve Mehmet isimleri, Hatıroğlu Cami ile ilgili, hem Hatıroğlu kullanılmış, hem de Katıroğlu, Katırcıoğlu, Kuturoğlu gibi adlar kullanılmıştır. Bunun gibi durumlar neredeyse bütün yapılarda karşımıza çıkmıştır. Öte yandan yapılar bazı dönemlerde farklı isimlerle anılmaktadır. Örneğin, bugün Kurşunlu Cami olarak bildiğimiz yapı, belgelerde hem bu isimle, hem de Hacı Paşa, el-Hac Ahmet Paşa Cami olarak da isimlendirilmiştir. Aynı durum arşı isimlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Bir yapının hem mescid hem de cami olarak adlandırıldığı olmuştur. Hürrem avuş Mescidi, Hürrem avuş Cami gibi. Zaviye sözü bazen medrese, bazen türbeler için

kullanılmıştır. Bu sıraladıklarımız ve buna benzer birçok konuda karşılaştığımız zorluklar yapıları doğru şekilde ayırt etmemizi oldukça güçleştirmiştir. Bölüm hocalarımızın en son hazırladıkları, Kayseri yapı envanteri sayesinde, katalog bölümünde en doğru şekilde yapı gruplandırması yapılarak, ulaşılan her belge yine en doğru şekilde tasnif edilmeye çalışılmıştır.

1.4.Şer’iyye Sicilleri’nin Tanımı, Tarihi Gelişimi ve Önemi

Sözlükte okumak, kaydetmek, not etmek, hükmetmek, karar vermek, sicile ve zabta geçirmek manalarına gelen sicil kelimesi, terim olarak insanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetlerini ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterler için kullanılmıştır.¹

Şer’i mahkemelerde yapılan yazılı muamelelerin yer aldığı bu defterlere, şer’iyye sicilleri (sicillat-ı şer’iyye), kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vekayi sicilleri veya sicillat defteri denilmektedir.² İktisadi ve içtima-i tarih kaynaklarımızın en önemlilerinden biri olan şer’iyye sicilleri, bulundukları yerde hükümete ait her türlü vazifeleri gören ve halkın her sahada yegane mercii bulunan idari ve kazai salahiyyete sahip kadılar tarafından tutulan ve gerektiğinde de tekrar kullanılmak üzere muhafaza edilen defterlerden teşekkül etmiştir.³

İslam dünyasında sicil tutma ve davaların tescili geleneğini İslamın ilk asrına kadar götürmek mümkündür. Hz. Peygamber döneminde ve daha sonra Hz. Ömer ve Hz. Ali döneminde de davaların yazılıp kaydedildiği belirtilmektedir. Asıl itibariyle davaların tescili hicri 120 tarihinden itibaren başlamıştır. Gerek Anadolu Selçuklu Devleti’nde, gerekse ondan evvelki Türk-İslam Devletleri’nde olduğu gibi, Osmanlılar’da da sicil kayıtları yapılmış ve devletin yeniden hudutları içine giren her yere ahkam-ı şer’iyye-yi tatbik etmek üzere kadılar nasb ve tayin olunmuştur.⁴

Şer’iyye Sicil Defterler’i, bugünkü anlamıyla Osmanlı Dönemi’ndeki şer’i mahkeme kayıtlarıdır. Bu kayıtlar yaklaşık olarak son 500 yıllık toplumsal tarih, kültür ve

¹ Said Öztürk, **İstanbul Tereke Defteri**, OSAV, İstanbul, 1994, s.19.

² Özen Tok, **130 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1151-M.1738/39)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.1.

³ Said Öztürk, **a.g.e.**, s.19.

⁴ Said Öztürk, **a.g.e.**, s.19-20.

medeniyetimizin en ince detaylarının ortaya konulduğu önemli bilgileri içermektedir. Bu belgelerde genel Türk tarihi, hukuk tarihi, iktisat tarihi, sosyal yapı ve idari teşkilatlar ile bütün kurumların işleyişi, vakıf sistemimiz, mimari anıtlarımız ve daha pek çok konuda bilgiler yer almaktadır. Şer'iyye Sicil Defterler'i Osmanlı Dönemi'nde ilk olarak 15.yüzyılın ilk yarısından itibaren düzenli olarak yazılmaya başlanmış ve 20.yüzyılın ilk çeyreğine kadar devam etmiştir. Bu defterlerin 10.000 adetten fazlası günümüze ulaşabilmiştir. Kayseri'ye ait 289 adet Şer'iyye Sicil Defterleri bugün Milli Kütüphane'de bulunmaktadır. Kayseri Şer'iyye Sicil Defterleri'nin en erken tarihli H.895-M.1489/90, en geç tarihli H.1333-M.1914/15 yılına aittir.⁵

Araştırma ile ilgili olduğu için Şer'iyye Sicilleri'ndeki belgelerin sadece sanat ve mimarlık tarihini ilgilendiren ve yapı adları geçen belgeler ele alınmıştır. Bu belgelerde yapıların adları, yerleri, banisi, tamir ve onarımlarını yapan kişiler, atamalar, görevliler ve aldıkları ücretler, öğrenci ücretleri, keşf ve onarımlara yapılan harcamalar, vakıf mallarının kiralanması v.s. birçok konuda bu belgeler sayesinde detaylı bilgiye ulaşılmış ve bu da araştırmanın önemini ortaya koymuş olup, bundan sonra bu alanda yapılacak olan çalışmalara da ışık tutmuş olacaktır.

⁵ Mustafa Denктаş, "Şer'iyye Sicil Defterleri'nin Sanat Tarihi Araştırmaları'ndaki Önemi (Kayseri Ölçeği)", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.18, Kayseri, 2005, s.51-52.

2.KATALOG

2.1.GÜNÜMÜZE ULAŞAN YAPILAR

2.1.1.CAMİLER

2.1.1.1.Cami-i Kebir

Kayseri Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan yapı, kitabesine göre Yağıbasanoğlu Muzaffereddin Mahmut tarafından, Keyhüsrev bin Kılıçarslan zamanında 1205'te yaptırılmıştır. Yalnız bunun bir tamir kitabesi olduğu, caminin 12. yüzyıl oratasında yapıldığı bilinmektedir.⁶ Derinlemesine gelişmiş bir plan gösteren yapı, kible duvarına paralel olarak uzanan beşer kemerli sekiz sahından oluşmaktadır.⁷

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 166 nolu belgede, Melek Hatun'un Ahmet Bey'den Camii Kebir'e abdest için su çektim beş altın hakkım var dediği dava ile ilgili bilgi;⁸ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1106 nolu belgede, Camii Kebir'de vaizlik yapana günde beş akçe verilmektedir. Mustafa Bey öldükten sonra bu akçe verilmemeye başlanmıştır. Bu paranın verilmesi istenen belge hakkında bilgi;⁹ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1179 nolu belgede, Cami-i Kebir'in vakfiyesinin günlük dokuz akçesinin vakıf görevlileri arasında paylaşılmasına dair bilgi;¹⁰ H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 113 nolu belgede, Kayseri'de oturur iken vefat eden Derviş Beşe'nin malının bir kısmının oğlu Mehmed tarafından Cami-i

⁶ Oktay Aslanapa, **Türk Sanatı**, İstanbul, 1997, s.108.

⁷ Haşim Karpuz, **Anadolu Selçuklu Mimarisi**, Konya, 2001, s.31.

⁸ Mustafa Ertürk, **13 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1018/19-M.1609/10)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.41.

⁹ Ahmet Gündüz, **27/1-27/2-27/3 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicilleri, (H.1035/36-M.1625/26)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.861.

¹⁰ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.941.

Kebir'in ihtiyaçları için verildiğine dair hüccet hakkında bilgi;¹¹ H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 261 nolu belgede, Kayseri şehri'nde Camii Kebir'de yevmi bir akçe ile hatip olan Abdullah isimli kimsenin vefatından sonra aynı göreve Hüseyin isimli kimsenin getirdiğini gösteren berat hakkında bilgi;¹² H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 30 nolu belgede, Kayseri Cami Kebir'e tayin olunan altı hafızdan birisinin mevcut olmamasından bunun yerine es-Seyyid Hüseyin'in tayin edilmesi konusunda verilmiş berat sureti hakkında bilgi;¹³ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 155 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Cami-i Kebir'de müezzin, ser-mahfil vederr-i rıdvān olan Halil Halife, clstan sonra elindeki beratın yenilenmesini istemesi üzerine beratın yenilendiğine dair berat sureti hakkında bilgi;¹⁴ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 228 nolu belgede, Bayram Paşa evkafından olup Cami-i Kebir'de 2 akçe vazife ile cüzhan olan es-Seyyid mer'in ölümü üzerine görevinin büyük oğlu es-Seyyid Hafız Mehmet'e tevcih olunmasına dair ferman hakkında bilgi;¹⁵ H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 266 nolu belgede, Cami-i Kebir'de faraş olarak alışan İbrahim bu işi yapmaya yetersiz olduğundan aynı göreve yardım etmek için Mehmet'in tayin edildiğini gösteren berat hakkında bilgi;¹⁶ H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 308 nolu belgede, Cami-i Kebir vakfından olmak üzere Seyyid Hafız Halil Halife'nin vefatıyla, oğullarının göreve getirilmesine dair ilām hakkında bilgi;¹⁷ H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 295 nolu belgede, Kayseri'de Kale Mahallesi sakinlerinden Derviş Hacı Mehmed Camii Kebir Vakfı dkkanlarıyla komşu dükkanını sekiz yüz kuruşa Hacı Seyyid Mehmed Ağa'ya sattığına dair belge ile ilgili bilgi;¹⁸ H.1288/90-M.1871/73

¹¹ Ali Yazıcı, **42 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.26-27.

¹² Erdal elik, **42/2 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1049/54-M.1640/44)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.82-83

¹³ Ayşe Türkmen, **96 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1099/1100-M.1687/89)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.68

¹⁴ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.125.

¹⁵ Selma Aynur, **134/2 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.9.

¹⁶ Songül Caner, **138 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1161/62-M.1748/49)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.222.

¹⁷ Gülbadi Alan, **213/2 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1273-M.1856/57)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Seminer alışması), Kayseri, 1999, s.56.

¹⁸ Meryem nal, **224 Numaralı Kayseri şer'iyye Sicili, (H.1288/89-M.1871/73)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.410.

tarıhli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 243 nolu belgede, Kayseri Şehri Camii Kebir Mahallesi sakinlerinden el-Hac Enver Efendi'nin aynı mahallede bulunan Camii Kebir'in vakıf gelirinin mütevellîği vazifesine getirilmesine dair mürasele belgesi hakkında bilgi verilmektedir.¹⁹

2.1.1.2.Gölük Cami

Kayseri'de Gölük Mahallesi'nde yer alan yapı, tamirlerle bozulmuş olmakla beraber, tromplu mihrapönü kubbesi ve pandandifli küçük aydınlık kubbesi ile belirtilen orta eksen ve tonoz örtüleriyle Ulu Cami'ye benzemekte olup, Yağıbasan tarafından tesis edilmiş olması mümkündür. Kitabede 1210'da Mahmud bin Yağıbasan kızı Atsız Elti'nin tamiri yazılıdır.²⁰

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 5 nolu belgede, Gölük Camii hitabetinin... sadaka olunduğuna berat-ı şerif kaydı hakkında bilgi;²¹ H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 689 nolu belgede, Gölük Camii Hitabetini Molla Ebubekir Halife'ye berat-ı şerif ile sadaka olunduğunun kaydı hakkında bilgi;²² H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 727 nolu belgede, Gölük Cami vakfına ait olan tarla üzerinde anlaşmazlıktan bahseden belge ile ilgili bilgi;²³ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 782 nolu belgede, Gölük Camisi'nin önceden tek bir kişiye ait iken şimdi iki kişiye ortaklaşa verildiğine dair bilgi;²⁴ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1079 nolu belgede, Kayseri'de Gölük Şemseddin Camii'ne hatib olarak Ataullah Çelebi tayin edildiğine dair bilgi;²⁵ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1080 nolu belgede, Gölük Şemseddin Camii'ne hatib olarak tayin edilen Ataullah Çelebi'ye Kadı Naibi Ahmet tarafından berat verildiğine dair bilgi;²⁶ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1083 nolu belgede, Gölük Camii'nde günlük bir akçe yevmiye ile

¹⁹ Dilek Atmaca, **225 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1288/90-M.1871/73)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.277.

²⁰ Oktay Aslanapa, **a.g.e.**, s.108.

²¹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

²² Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.200.

²³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.529-31.

²⁴ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.577-78

²⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.836.

²⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.840.

hatip olan Muzaffer görevden alınmış tekrar göreve iade edildiği hakkında bilgi;²⁷ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1119 nolu belgede, Gülük Şemseddin Camii hatibi olan Ataullah Çelebi berat istemesi hakkında bilgi;²⁸ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 232 nolu belgede, Kayseri'de Seyyid Mehmet Efendi Vakfında pazartesi ve perşembe günleri bir akçe karşılığı Kur'an-ı Kerim okuyan 10 kişinin ve Gülük Cami-i hatibi, imamı ve müezzini olanların almaları gereken ücretlerini mezkur hamamın kiracısı olan kimseden almaları ve mezbur kiracısında bunu ödemeyi kabul ettiğine dair hüccet hakkında bilgi;²⁹ H. 1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 232 nolu belgede, Kayseri şehrinde Seyyid Mehmed Efendi vakıflarından Gülük Camisi'nde görevli hatip, imam ve müezzinin aldıkları ücrete dair belge hakkında bilgi;³⁰ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 414 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Gülük Mahallesi'nde bulunan mescidin imamı İbrahim'in vefat etmesi üzerine oğlu Ömer'in babasının yerine imam olduğunu gösterir berat hakkında bilgi;³¹ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 242 nolu belgede, Bozatlı Mahallesi'nde Nesimi, Gülük Cami-i önünde içkiliyken Veli Beşe'yi çeşitli yerlerinden yaralayıp, ailesinin keşf isteği ile Veli Beşe'nin durumu incelenmiş, Nesimi'nin yaralama olayını inkat ile şahitlerin şهادeti ile Nesimi tutuklanmak üzere yeniçeri serdarı Süleyman Çelebi'ye teslim olunduğuna dair ilâm hakkında bilgi;³² H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 376 nolu belgede, Kayseri Gülük Şemseddin Camii Şerif'inde yevmi bir akçe ile hatip olan Mustafa Halife'nin ölümüyle vazifenin Şeyh Hamit'e verilmesine dair berât ile ilgili bilgi;³³ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 419 nolu belgede, Gülük Şemseddin Camii Şerifi'nde hatip olan Musa'nın mutasarrıflığının mukarrer ve müstehaklığı bâbında irsâl olunan berât hakkında bilgi;³⁴ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 428

²⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.841.

²⁸ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.879.

²⁹ Ahmet Çapar, **61/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1061-M.1651)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.292-93

³⁰ Erdiñ Demir, **61/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1061-M.1651)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.42.

³¹ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.148.

³² Mesude Doğan, **60/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1065-M.1655)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.315-16.

³³ Murat Tan, **66/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1067/68-M.1656/57)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.208.

³⁴ Murat Tan, **a.g.t.**, s.235.

nolu belgede, Kayseri’de Güllük Şemseddin Camii hatibi Şeyh Hamit görevinde iken Musa adlı kişinin bunun işine karışması üzerine, şikayette bulunmasını ve görevinde tekrar kalmasını gösterir ferman hakkında bilgi;³⁵ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 450 nolu belgede, Kayseri’de Şemseddin Güllük Camii’nde bir akçe yevmiye ile hatiblik yapan Seyyid Musa’nın bu göreve iadesini mütakib, vazifesini ifa ettikten sonra 1 akçe yevmiye ile buraya mutasarrıf olmasına dair ferman hakkında bilgi;³⁶ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 428 nolu belgede, Kayseri’de Güllük Şemseddin Camii hatibi Şeyh Hamit görevinde iken Musa adlı kişinin bunun işine karışması üzerine, şikayette bulunmasını ve görevinde tekrar kalmasını, Musa’nın bundan sonra Şeyh Hamit’in işine karışmaması gerektiğini gösterir ferman ile ilgili bilgi;³⁷ H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 172 nolu belgede, Güllük Cami imamı olan Musa Halife ibn-i Muzaffer’in hanımına olan borcuna karşılık evini kendisine sattığını anlatan hüccet hakkında bilgi;³⁸ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 41 nolu belgede, Güllük Camii imamı olan Hacı Receb’in vefatıyla yerine Muhammed Halife’nin imam tayini edildiğine dair berat ile ilgili bilgi;³⁹ H.1109-M.1697/98 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 155 nolu belgede, Kayseri’de Derecik Mahallesi’nde sakine olan İbrahim Bey kızı Şerife Hatun’un babası ölmüş, babasının Güllük Şeyh Cami-i Şerif-i’nin vakıf parasından otuz kuruş borcu olduğu, ödenmesi için Toros mevziinde bulunan bağı Nasuh Efendi’ye sattığı ve parasını aldığına dair hüccet ile ilgili bilgi;⁴⁰ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 236 nolu belgede, Kayseri’de vaki Güllük Şemseddin vakfının mütevellisi olan Yunus’un mal vakfını kendisine sarfettiğinden dolayı görevinden alınarak vakfın caminin imamı es-Seyyid Ahmet’e tevcih olunduğuna dair berat ile ilgili bilgi;⁴¹ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 85 nolu belgede, Kayseri Şehri Güllük Mahallesi

³⁵ Mehmet Çalışkan, **67 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.68-69

³⁶ Rukiye Yürüker, **67 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.25.

³⁷ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.68-69

³⁸ Adem Yılmaz, **74/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1077-M.1677)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2000, s.171-72

³⁹ Nası Aslan, **81-84 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1084/87-M.1674/77)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Kayseri, 1995, s.34.

⁴⁰ Ali Kaplan, **104 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1109-M.1697/98)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.231-32

⁴¹ Selma Aynur, **a.g.t.**, s.13.

sakinlerinden Şerbetçioğlu Sadık zevcesi Hanife bint-i Mükremin'in Otmanoğlu Mahallesi sakinlerinden Çivicioğlu Mahrut'dan Eskişehir Mahallesi'ndeki Gülük Şemseddin Vakfı gelirlerinden babası aracılığıyla kendisine düşen hissesini talebine dair ilam hakkında bilgi;⁴² H.1319/22-M.1901-04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 102 nolu belgede, Selaldı Mahallesi'nde oturan Selvi oğlu Karabet zevcesi Eskuhi, Kayseri'nin Eskişehir mevkiinde bulunan Gülük Şemseddin Vakfı müstekilatından Çobankapısı olarak bilinen yerde mülk bağı olduğunu belirtir. Ancak bu bağa Tavukçu Mahallesi'nde oturan Şalcı oğlu Hacı Agob zevcesi Göküz haksız yere el koymuştur. Durumu ispat için şahitleri getiren Eskuhi'nin, Göküz'ın müdahaleden men edilmesini istediğine dair hüccet hakkında bilgi verilmektedir.⁴³

2.1.1.3.Hunat Cami

Kayseri, Gavremoğlu Mahallesi'nde yer alan yapı, I.Keykubat'ın hanımı Mahperi Hatun tarafından, oğlu I.Keyhüsrev zamanında 1238'de yaptırılmıştır.⁴⁴ Doğu ve batıdan girişleri olan yapı, geniş bir orta sahn ve mihrapönü kubbesine sahip olup, doğu paralel sahnları on adet iken batı sahnları sayısı ise yedidir.⁴⁵

Yapı hakkında, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 31 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Mahallesi'nde oturan Hasan bin Hamza adlı kişinin, Gülük Mahallesi'nde oturan el-Hac Musli bin Mehmed ve Musli Fazlı el-Hac Mustafa bin Recep adlı kimselerin sahtiyanlarını Huand Hamamı'nın dışındaki Cami'nin kapısı önündeki kütükler arasına sakladığı iddiasıyla davacı olmaları ve adı geçen Hasan bin Hamza'nın sûi halinin kabulünü ihtiva eden ilâm hakkında bilgi;⁴⁶ H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 293 nolu belgede, Kayseri'de Hunat Hatun Zaviyesi'nde çarşamba ve perşembe günleri yevmi iki akçe karşılığında Sûre-i Tebareke okurken, Mahmut isimli bir kişi Şeyh Mehmed'in hizmetinde kusuru olduğu ileri sürülen Mahmut isimli kimsenin Kadı Mevlana Abdülnebi'den berât

⁴² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.138.

⁴³ Rukiye Yürüker Akşit, **279 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1319/22-M.1901/04)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.228.

⁴⁴ Oktay Aslanapa, **a.g.e.**, s.126.

⁴⁵ Alev Çakmakoglu Kuru, **Fetihten Osmanlı Dönemine Kadar Kayseri'de Türk Devri Mimarisi**, Ankara, 1998, s.67-68.

⁴⁶ Emine Dalkılıç, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.25.

istemesi üzerine bu görevin tekrar Şeyh Mehmet'e verildiğini gösteren berât hakkında bilgi;⁴⁷ H.1067-M.1657 Tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 95 nolu belgede, Hunat Mahallesi'nden Hunat Cami imamı Yahya Çelebi bin Mahmut Halife'nin Bakkallar Çarşısı'nda bulunan ve on cüz Kur'an tilaveti karşılığında vakfedilen dükkanı zabdetmesine Ali Beşe bin İskender Bey'in engel olduğu iddiasıyla açtığı davanın karara bağlandığına dair bilgi;⁴⁸ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 319 nolu belgede, Hunat Mahallesi'ndeki Camii Şerif'te hatip ve vaiz olan Ahmet'in diğer Cami'ye hatip olduğundan yerine Mevlana Kasım'ın getirildiğine dair bilgi;⁴⁹ 435 nolu belgede de, Hunat Camii'nin müezzini olan Pir Mahmut'un yerine Mustafa'nın tevcih olduğuna dair bilgi;⁵⁰ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 131 nolu belgede, Kayseri'de Huand Hatun Cami-i Şerif'inde hatip iken ölen Hacı Abdurrahman'ın yerine, Kayseri Kadısı'nın arzıyla sadır olan hatt-ı hümayun gereğince hatiplik vazifesine Seyyit Abdurrahman'ın tayin edildiğine dair berat sureti hakkında bilgi;⁵¹ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 301 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Huand Hatun Vakfı'nın cibayet hissesinde meydana gelen değişikliğe dair bilgi;⁵² 346 nolu belgede de Kayseri'de Huand Hatun Camii Şerifi Vakfı'nın imametlik vazifesine sahip olan Hafız Ahmed'in erkek evladı olmadan vefatı üzerine bu göreve Müderris Efendizâde es-Seyyid Mehmed Feyzi Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi bulunmaktadır.⁵³

2.1.1.4.Hacı Kılıç (Hüseyin Bey) Cami

Kayseri'de İstasyon Caddesi'nde yer alır. 1249 tarihli yapıyı I.Keykubat'ın emirlerinden Tuslu Ebul Kasım yaptırmıştır.⁵⁴ Cami mihrap duvarına dik olarak

⁴⁷ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.98.

⁴⁸ Rıdvan Yurtlak, **66/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1067-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.129-130.

⁴⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.174

⁵⁰ Murat Tan, **a.g.t.**, s.244.

⁵¹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.114-115.

⁵² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.327.

⁵³ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.363.

⁵⁴ Oktay Aslanapa, **a.g.e.**, s.127.

düzenlenmiş beş saından ibarettir. Orta saın daha geniş ve yüksek tutulmuştur. Mihrapönü kubbesi ayaklara oturur.⁵⁵

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 237 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Camii Şerif evkafına mütevellî olan Mehmet Çelebi bin Emrullah, akrabalarından Arslan Ali ibn-i el-Hac Ahmet lehine mütevellîlikten çekildiğine dair hüccet hakkında bilgi;⁵⁶ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 440 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Hacı Kılıç Camisi'nde müezzin, kapıcı ve hizmetçi olarak günlük bir akçe ile Mustafa isimli kişinin görevlendirildiğine dair berat hakkında bilgi;⁵⁷ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 179 nolu belgede, Yenice Mahallesi'nde bulunan Hacı Kılıç Camii Evkafı'nda Hüseyin Bey Hamamı'nın şehre yapılan saldırı sonunda elli gün kapalı kaldığı, icranın alınmaması gerekirken alınarak mâdur olduğuna dair mahkemenin kararını bildiren ilam hakkında bilgi;⁵⁸ H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 373 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Camisi'ne Arslan Ali'nin görevlendirildiğini gösteren berat kaydı hakkında bilgi;⁵⁹ H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 374 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Cami evkafından olan Arslan Ali tarafından el-Hac Musliye'nin babası yerine vakıf mütevellisi olduğunu gösteren berat kaydı hakkında bilgi;⁶⁰ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 43 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Cami Şerifi'nde meşruf merhum Hüseyin Bey'in evkafın mütevellisi Mustafa Beşer bin. Halil Beşer ve Cabi Mahmut bin Mustafa adlı kimselerin evkafın mütevellisi Hüseyin bin el-Hac Adi Bekir adlı kimse Cami-i Şerif ... cari olan çeşmenin tamire muhtaç olduğu ve tamir edilmediği için külliyyeye çeşmenin akmayıp imaretinde bazı yerlerin harab olduğu bildirilmiş. Bunun üzerine katip Mustafa Efendi bin Ali ile İvaz Bekir bin Abdullah ve mimar El-Hac Hasan bin El-Hac Mehmet'in tayin olundukları çeşmeyi ve imarethaneyi inceledikten sonra tamire muhtaç olduklarını bildirmelerine dair hüccet hakkında

⁵⁵ Haşim Karpuz, **a.g.e.**, s.35.

⁵⁶ Mukaddes Yılmaz, **55/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1055-M.1645)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.204.

⁵⁷ Erdiç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.162.

⁵⁸ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.195.

⁵⁹ Esra Ayan, **70/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.23.

⁶⁰ Esra Ayan, **a.g.t.**, s.23-24.

bilgi;⁶¹ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 7 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Cami-i Şerif-i vakfına mütevellî olarak caminin Şeyh'i işbu Eşşeyh Veliyüddin Halife'ye tayin edildiğine dair verilen berat hakkında bilgi;⁶² H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 269 nolu belgede, El-Hac Kılıç Mahallesi'nde Hüseyin Beg Cami-i Şerif-inde ikinci imam olarak çalışan Veli vefat etmiştir. Onun yerine Ahmet Halife'nin ikinci imam olarak tayin edildiğini gösteren berat hakkında bilgi;⁶³ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 37/63 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Mahallesi'nde bulunan Hüseyin Bey Cami Şerif-i vakfı mütevellisi Arslan Oğlu Osman'ın Gesi Karyesi Hüseyin Bey Zaviyesi Vakfına da talip olduğunu bildirmesi üzerine, Kayseri Kadısı'nın bunun önlenmesi için dilekçe yazmasına dair belge hakkında bilgi;⁶⁴ 41/68 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Hacı Kılıç Hüseyin Bey Cami Şerif-i Vakfı mütevellisi Osman'a Gesi Karyesi'nde bulunan Hüseyin Bey Vakfı ve Zaviyesi'ne müdahale etmemesi için tenbih olunmasına dair belge ile ilgili bilgi;⁶⁵ 49/80 nolu belgede de Hüseyin Beg Cami-i Şerif-i vakfının mutasırırları, vakfın gelirinden eskiden beri yararlandıklarını, sonradan gelen kişilerin buna müdahale ettikleri, bu müdahalenin engellenip önceki sahiplerine verilmesini bildirir berrat sureti hakkında bilgi;⁶⁶ H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 293 nolu belgede, Hacı Kılıç Camii Şerifi'nde Seyyid Alim'in vaizlik görevine naib olarak atanmasının uygun olduğuna beraat verilmesine dair bilgi verilmektedir.⁶⁷

2.1.1.5.Han Cami

Kayseri Baldöktü Mahallesi'nde bulunan caminin banisi bilinmemekle beraber 13. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlendirilmektedir. Önceleri han iken camiye çevrilen

⁶¹ İlhami Temur, **89 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1091-M.1680)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.22-23

⁶² İlhami Tümer, **136 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1159-M.1746)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.75.

⁶³ Songül Caner, **a.g.t.**, s.223-24.

⁶⁴ Tufan Gündüz, **165 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1201/02-M.1787/88)**, (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1990, s.145-48.

⁶⁵ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.155-56.

⁶⁶ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.176-77.

⁶⁷ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.47.

yapıda orta sahn kible duvarına dik ve beşik tonoz örtülü iken yan sahnlar kible duvarına paralel olarak uzanan beşik tonozlarla örtülü ve yedişer adettir.⁶⁸

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 Tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 10 nolu belgede, Bağlar Mahallesi Han Camii Şerifi'nde müezzin iken vefat eden el-Hac İbrahim Halife'nin müezzinlik ciheti gelenek olduğu üzere oğlu Yahya'ya tevcih olunup, lâkin Yahya henüz bu görevi yapabilecek seviyede olmadığı için vasisi Muhammet Çelebi oğlu el-Hac Musa Halife, müezzinlik cihetinin Yahya müezzinlik görevini yapabilecek seviyeye gelinceye kadar Mahmut Dede'ye yevmi üçer akçeye eda etmesini isteyip Mahmut Dede'nin bu görevi kabul etmesine dair bilgi;⁶⁹ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 77 nolu belgede, Han Cami-i Şerifi'nin imamı olmayıp es-Seyyid Mustafa Çelebi bin es-Seyyid el-Hac Abdülkasım Çelebi'nin imam tayin edildiğine dair belge hakkında bilgi;⁷⁰ H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 202 nolu belgede, Kayseri'ye vaki Han Hatun Cami-i Şerif ve medresesinde yevmi yetmiş beş akçe ile vazifeli ve senede yetmiş beş keyl hinta ile müderrislik ve yevmi üç akçe ile vazifeli es-Seyyid Ömer Efendi'nin ölümünden sonra çocuğunun olmaması dolayısıyla ücretinin vakfın mahsulünden karşılanmak üzere es-Seyyid Mustafa Nuri ibn-i Ali Efendi'nin bu göreve tayin edilmesine dair berat hakkında bilgi verilmektedir.⁷¹ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 345 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Talas Karyesi'nin Han Mahallesi ahalisinden Musaddahoğlu Ali Ağa'nın, Han Camii Şerifi'nin tamir ve diğer işlerine ait vakıf gelirlerinin mütevellisi olarak görevlendirilmesine dair bilgi;⁷² H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 5 nolu belgede, Musa Gazi Mahallesi'ndeki Han Cami-i imam ve hatibi olan Emin Efendi ibn-i İsmail teamül-i kadim üzere camiye ait olan taşınmazın her sene icara verilerek gelirinin bir kısmını camiye, kalanını da kendisine ayırır. Evkaf müdürü caminin vakfiyesinin bulunmadığını bahane ederek Emin Efendi'nin yetkisine el koyar.

⁶⁸ Alev Çakmakoglu Kuru, **a.g.e.**, s.475.

⁶⁹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001,s.110-111

⁷⁰ Zeynep Kalıpcıoğlu, **75 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1073/74-M.1663/64)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.163-64.

⁷¹ Necmeddin Gürler, **212 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1270/73-M.1853/56)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.304-305.

⁷² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.363.

Bunun üzerine Emin Efendi'nin yetkilerinin iadesini istediğine dair hüccet hakkında bilgi verilmektedir.⁷³

2.1.1.6.Muhlisiddin Lala Paşa Cami

Lale Cami olarakta adlandırılan yapı, Kayseri'de Lala Paşa Mahallesi'nde yer almaktadır.Yapının banisi, II.Alaaddin Keykubat'ın emiri, Konya'daki Sırçalı Medrese'yi inşa ettiren, II.Keyhüsrev'in hadimi ve II.Keykubat'ın lalası olan Lala Bedreddin Muslih'tir.⁷⁴ Selçuklu Dönemine ait olan yapının kitabesi yoktur. Kare planlı ve tonozlu olan caminin orta bölümü üzerine sonradan muntazam bir kubbe inşa edilmiştir. Caminin doğu tarafında yer alan türbenin tipine ve karakterine bakıldığında yapılış tarihinin 13. yüzyıla çıktığı anlaşılmakta ve camide aynı devre tarihlenmektedir.⁷⁵

Yapı hakkında, H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 387 nolu belgede, Lala Mustafa Paşa'nın imaret ve Camii Şerif evkâfından Kayseri'de Unkapan Han'ın ve önündeki dükkanların vakıf için verilen paraların peşin olarak Hasan Ağa'ya verildiğine dair temessük hakkında bilgi;⁷⁶ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 310 nolu belgede, Sürtme Köyü'nde oturan Küçük Ahmet'in Lala Cami-ine gelirini vakfetmesi üzerine düzenlenen belge ile ilgili bilgi;⁷⁷ 311 nolu belgede, Sürtme Köyü'nde oturan Küçük Ahmet'in gelirini Lala Cami-isine vakfetmek üzerine evladiyelik olmak üzere berat verildiğine dair bilgi;⁷⁸ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 225 nolu belgede, Lale Camii ve Ahmed Karasi Vakfı'nın mütevellisi olan Ali'nin halsiz görevden alındığını ve tekrar görevine iade edildiğini gösterir belge hakkında bilgi;⁷⁹ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 570 nolu belgede, Kayseri'de Lala Mescidi'ne daha önce günlüğü bir akçe olmak üzere halkın sevdiği Ali ismindeki birini beratı hümayun ile imamı tayin edilmiştir. Sonra Ali'ye iftira edilip görevden almak istenmiş ancak,

⁷³ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.62.

⁷⁴ Erol Yurdakul, "Kayseri Lala Muslihiddin Cami ve Kümbeti", **Prof.Dr. Zafer Bayburtluoğlu Armağanı,Sanat Yazıları**, Kayseri, 2001, s.609-635.

⁷⁵ Ali Yeğen, **Kayseri'de Tarihi Eserler**, Kayseri, 1993, s.57.

⁷⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.216

⁷⁷ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.443-44.

⁷⁸ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.444-45.

⁷⁹ Mehmet Özbek, **88 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1089/90-M.1678/79)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.271.

yapılan tahkikatta Ali'nin suçsuzluğu anlaşılmış ve imamlığının devam için verilen berat hakkında bilgi;⁸⁰ 612 nolu belgede, Kayseri'de Muslihiddin Lala Mescidi'ne daha önce bir akçaya imamlık yapan Ali adında zatın bir takım kötülükleri şarap içmesi gibi imamlığa yakışmayacak yaşantısının olması nedeniyle imamlıktan azledilip yapılan imtihan neticesinde kazanan ve ahlâkı iyi olan Osman Halife ismindeki birini bir akçeye adı geçen mescide tayin ettiğine dair berat hakkında bilgi;⁸¹ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 45 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Lala Camii Şerif-i vakfının mütevellisi olan Ali'nin elindeki eski beratının yenilenmesini istemesi üzerine yeni berat verildiğine dair berat sureti hakkında bilgi;⁸² 62 nolu belgede, Kayseri'de Lala Muslihiddin Paşa Cami-i Şerifi'nde günlük bir akçe vazife ile imam olan Seyyid Abdullah'ın görevinden el çektirerek Osman Halife'ye verilmesine dair berat sureti hakkında bilgi;⁸³ 183 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Lala Cami-i Şerifi'nde günlük bir akçe ile imam olan Osman'ın bulunduğu yere eziyet etmesi üzerine bu vazifenin Abdullah'a verilmesi, daha sonra Osman'ın tekrar berat almak suretiyle vazifeye devam etmesi üzerine Kayseri Kadısı Mevlâna Mustafa'nın arzıyla imamlığa Şeyh Ali Halife'nin getirilmesine dair berat sureti hakkında bilgi;⁸⁴ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 256 nolu belgede, Hacı Mehmet'in Muslihiddin Lala Camii'ne bir akçe yevmiye ile müezzin olarak Muhammet Halife'nin yerine tayin olunduğunu gösteren ferman hakkında bilgi;⁸⁵ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 277 nolu belgede, Kayseri'de Muhliseddin Lala Camii'nde müezzin olan Ebu Bekir Halife'nin kardeşi Hacı Mehmet'in 42 sene önce "müezzinlik benim üzerimde idi", diye bir yolunu bulup berat alması; ama bu iddiasının gerçek olmadığının ortaya çıkması, üzerine görevin tekrar Ebu Bekir Halife'ye verilmesi hakkında ferman ile ilgili bilgi;⁸⁶ H.1236/37-M.1820/22 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 15 nolu belgede, Muhliseddin Lala Paşa Cami-i Şerif-i vakfının ,yevmi bir akçe vazife ile salis-i tevliyet-i vazife-i muayyan ile salis-i hisse-i

⁸⁰ Abdurrahman Yıldırım, **91/3 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1095-M.1684)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.128.

⁸¹ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.158-59

⁸² Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.73.

⁸³ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.79.

⁸⁴ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.143-44

⁸⁵ Adem Yılmaz, **134/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.25.

⁸⁶ Şahine Yalçın, **134/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.28.

hitabı cihetlerine mutassarıf olan imamoğlu Abdurrahman'ın oğlu es-Seyyid el-Hac Mustafa'ya bu vazifenin tevcih edilmesi hakkında bilgi;⁸⁷ 60 nolu belgede, Lala Paşa Hacı Vakfı'nın tevliyetine mutassarıf olan Mehmet Zaid oğlu Feyzullah'ın vefatı üzerine hissenin oğlu Mehmet Zaid'e intikali konusunda berat-ı hümayun verilmesi hakkında bilgi;⁸⁸ H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 45 nolu belgede, Kayseri'deki Muhlisiddin Lala Paşa Camii'nin mütevellisi Seyyid Ahmet Nimetullah'ın vefatı üzerine yerine Salih Ağazade Ahmet Halife'nin müteveli tayin edilmesi hakkındaki beratla ilgili bilgi verilmektedir.⁸⁹

2.1.1.7.Battal Cami

Kayseri'de Eskişehir Mahallesi'nde yer alan ve 13. yüzyıla tarihlenen yapı, kare planlı, kesme yonu taştan yapılmış ve tek tonozlu olup, Seyyid Battal Gazi'ye ait olduğu söylenmektedir.⁹⁰

Yapı ile ilgili, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Kayseri'de Battalgazi Camii hatibi Kasım Çelebi'nin yerine geçici olarak Abdülaziz Halife'yi hatip tayin ettiğine dair bilgi;⁹¹ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 365 nolu belgede, Kayseri'de Battalgazi Camii Şerif'inde Hatip Şeyh Kasım'ın istifa etmesiyle yerine Ali Halife'nin tevcih olduğuna dair bilgi;⁹² H.1157-M.1744 Tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 283 nolu belgede, Mehmet oğlu Mustafa'nın Ahmet adlı kişinin Acem asıllı kölesi Ali tarafından Battal Gazi Cami'inde livata edildiğinin ortaya çıkması üzerine Ali'nin siyaseten katledilmesine dair Kayseri Sancağı mütesellimine gönderilen belge hakkında bilgi bulunmaktadır.⁹³

⁸⁷ İlyas Gökhan, **191 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1236/37-M.1820/22)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.59-60

⁸⁸ İlyas Gökhan, **a.g.t.**, s.134-35.

⁸⁹ Mustafa Kılıç, **197/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1246/48-M.1831/32)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.106.

⁹⁰ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.55.

⁹¹ Mehmet Kaçan, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.12-13.

⁹² Murat Tan, **a.g.t.**, s.203.

⁹³ Şahine Yalçın, **a.g.t.**, s.36-37.

2.1.1.8.Katiroğlu(Hatiroğlu-Hacı Mansur Mahallesi) Cami

Kayseri Hacı Mansur Mahallesi'nde bulunan yapının kesin inşa tarihi belli olmasa da bazı kaynaklara dayanılarak 13. yüzyıl sonlarında Moğol emirlerinden Hatiroğlu Eşref tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir. Yapı, son cemaat mahali, kubbeli bir bölüm ile buranın gerisinde sonradan yapılmış ahşap çatılı bir mekandan ibarettir.⁹⁴

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 386 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Hacı Mansur Mahallesi'nden İsmail oğlu Himmet'in vakıf malından Mahalle Camisi imamı Muhammed oğlu Abdi Halife'ye verdiği dair bilgi;⁹⁵ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 191 nolu belgede, Hatiroğlu Camii imamı ile ilgili açılan davanın karara bağlandığına dair bilgi;⁹⁶ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 274 nolu belgede, Kayseri Kalesi sakinlerinden Mehmed Çelebi, Hacı Mansur Mahallesi'nde Kahraoğlu Camii Şerifi'nde imam olan Ahmed Halife ve müezzin Hasan Dede'ye Kuru Köprü Karyesi yakınlarında Karacaviran Mezrası malikanesinin sekiz sehimli Tavukçuoğlu Mustafa Bek'in daha hayatta iken malından ifraz ederek dört sehimini mezburede imam olana verdiğini ve mezkûr sehimlerin bu kimselerin vakfiyelerine ibkâ ve tasarruf kılındığına dair bilgi;⁹⁷ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 361 nolu belgede, Kayseri'nin Katiroğlu Mahallesi'nde mezbûr Camii Şerif'te hatip olan Molla Hızır'ın kusuru olmadığı halde Mezbûr Hızır'a gadr ederek ref etmek istediklerine dair bilgi;⁹⁸ 436 nolu belgede, Kayseri'de Katiroğlu'nun bina eylediği Camii Şerif'te hatip olan İsmail Halife'nin yerine Hızır'ın mezbur vazifeyi gadr ederek ref etmek istediğine dair bilgi;⁹⁹ H.1154-M.1741 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 295 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Mansur Mahallesi'nde Kuturoğlu Cami'si mütevellisi olan Mahmut'un yerine Molla Ahmet bin İbrahim'in mütevelli tayin olunmasına dair bilgi verilmektedir.¹⁰⁰

⁹⁴ Osman Eravşar, **Ortaçağ'da Kayseri Kent Dokusunun Gelişimi**, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 1998, s.237.

⁹⁵ Erdiç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.135.

⁹⁶ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.205.

⁹⁷ Murat Tan, **a.g.t.**, s.138-139.

⁹⁸ Murat Tan, **a.g.t.**, s.200.

⁹⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.244.

¹⁰⁰ Bayram Aydoğan, **131 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1154-M.1741)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.82.

2.1.1.9.Emir Sultan Cami

Kayseri Cumhuriyet Mahallesi’de yer alan yapı, 14. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Yapı dikdörtgen(boyuna) bir harime sahip olup, son cemaat yeri yoktur. Üst örtü içten ahşap, dıştan çatı ile tamamlanmıştır. Batısında türbesi vardır.¹⁰¹

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 230 nolu belgede, Kayseri’de Emir Sultan Mescit ve Zaviyesi’ne mütevellî olan Ali Çelebi ibn-i İlyas’ın mescit ve zaviyenin tamirine toplam 33.450 akçe harcadığına ve bunda yalan vardır diye dava eden el-Hac Hasan’ın haksız olduğuna dair bilgi;¹⁰² 255 nolu belgede de Kayseri’de Emir Sultan Mescit ve Zaviyesi evkafına mütevellî olan Ali Çelebi ibn-i İlyas, mescit ve zaviyenin harap bir halde olduğunu ve kendisinin tamir ettirdiğini, ancak ne kadar para ile tadilat yapılabileceğini keşfetmek için, Mevlana Sadık Efendi görevlendirilmiş ve toplam 33.450 akçe ile tamir yapılabileceğini gösteren hüccet hakkında bilgi;¹⁰³ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 114 nolu belgede, Emir Sultan Mescidi Şerifi’nin vakfına mütevellî olan Hacı Ali Çelebi, Saraçlar Çarşısı’nda vaki bir berber dükkanının yerinin vakfa ait olduğunu, vakfı kuranlar arsaya kendi malı ile dükkan bina edip, bu dükkanı kiraya verdikleri zaman binasını Mescit müezzinlerine vakfedip, binayı icara verip icar tutanlardan yer mukataası için akçe alıp, geri kalan para ise mescid müezzinlerine verildiğini söyleyip, Pervane Bey Medrese’si mütevellisi Mustafa Bey’in üç seneden beri dükkanı alıp, icaresini vermediğini söyleyince, Mustafa Çelebi dükkan arsasının medreseye ait olduğunu beyan edip, Ali Çelebi’nin şahitleri 1065 senesinde Kayseri’deki yangında dükkanın hasar görüp Ali Çelebi’nin babası İlyas, medrese mütevellisi izniyle arsa üstüne tekrar bina inşa edip, arsanın icaresi için medreseye beş akçe verilip, geri kalan icare ise mescid müezzinlerine verildiğine şahadet ettiklerinde, mahkeme Mustafa Çelebi’ye ödemesi gereken ücreti ödemesine karar verip, tenbih ettiğine dair bilgi;¹⁰⁴ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 248 nolu belgede, Emir Sultan Mescidi’nin imamı ihtiyarlamakla yerine Seyyid Ahmet’in imam tayin

¹⁰¹ Nazım Şanlı, **Kayseri’deki Mescitler**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.16.

¹⁰² Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.200.

¹⁰³ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.214-215.

¹⁰⁴ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.196-197.

edildiğine dair bilgiye ulaşılmaktadır.¹⁰⁵ H.1236/37-M.1820/22 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 61 nolu belgede, Kayseri'de Emir Sultan Camii müezzini ve Argıncık Karyesi malikanesi altı sehimden iki sehimine sahip ve Emir Sultan Türbesi'nde cüzz-i hanlık cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid Mehmet b. Feyzullah'ın vefatı üzerine müezzinlik cihetine Seyyid Mustafa ve cüzz-i hanlık cihetinde es-seyyid Mehmet Sarı nam kimseler tevcihetmişler fakat es-Seyyid Mehmet Zahid'in mutassarrıf olduğu vazifelerin kendisine tevcihi konusunda berat-ı hümayün verilmesi hakkında bilgi yer almaktadır.¹⁰⁶

2.1.1.10.Melik Arslan Cami

Kayseri, Yeşilyurt Köyü'nde bulunan cami, Melik Arslan tarafından Osmanlı tarzında 1465 yılında yaptırılmıştır. Kitabesi olmayan yapı daha ziyade bir mescittir. Kare planlı, merkezi tek kubbeli ve tek minarelidir.¹⁰⁷

Yapı hakkında, H.1018/1019-M.1609/1610 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Mancusun Karye'deki Camii Şerif'in hitabet ve imametinin İbrahim Halife'ye verildiğine dair berat-ı şerif kaydı hakkında bilgi;¹⁰⁸ H.1018/1019-M.1609/1610 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 8 nolu belgede, Mancusun'daki Arslanbey Mescidi'nin evkafının tevliyeti Seyyid Hasan Çelebi'ye sadaka olunduğuna berat-ı şerif kaydı hakkında bilgi;¹⁰⁹ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defterindeki 1243 nolu belgede, Mancusun Köyü Cami evkafına tevliyetinin Yusuf Dede'ye sadaka olunduğunu bildirir belge hakkında bilgi;¹¹⁰ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 206 nolu belgede, Mancusun Karyesi'ndeki Melek Arslan Cami-i Şerifi'nden, müezzin olarak Cafer'in atandığına dair berat sureti hakkında bilgi;¹¹¹ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 219 nolu belgede, Mancusun'da bulunan Melik Arslan Cami-i'nin

¹⁰⁵ M.Ali Kalıpcıoğlu, **65 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1066/67-M.1655/56)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri,1996, s.372.

¹⁰⁶ İlyas Gökhan, **a.g.t.**, s.135-136.

¹⁰⁷ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.116.

¹⁰⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

¹⁰⁹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

¹¹⁰ Mustafa Süslü, **20/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1027/28-M.1617/18)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.373.

¹¹¹ Mustafa Oğuz, **59 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1062-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.187.

müezzini Cafer kusuru yokken işten atılması üzerine İstanbul'a şikayet edip müezzinliğin kendisinde olması için aldığı berat hakkında bilgi;¹¹² H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 180 nolu belgede, Mancusun Karyesi'nde bulunan Melik Arslan'ın yaptırdığı Camii'nin imamından Osman Halife bin Mustafa ile ilgili davaya ait bilgi;¹¹³ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 358 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Mancusun Karyesi'nde mezbûr Camii Şerif'te imam olan Hacı Üveys Halife'nin ölümüyle yerine oğlu Halife'nin geçtiğine dair berât hakkında bilgi;¹¹⁴ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 374 nolu belgede, Kayseri Mancusun Karyesi'nde Melik Arslan'ın bina ettiği Camii Şerif'te müezzin olan Cafer'in kusuru yokken gadr edildiğine dair berât hakkında bilgi;¹¹⁵ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 400 nolu belgede, Kayseri Mancusun Karyesi'nde Melik Arslan'ın bina ettiği Camii Şerif'te Osman Halife'nin vazifesini ref etmek istemesine dair berât hakkında bilgi;¹¹⁶ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 401 nolu belgede, Melik Arslan Camii Şerif vakfı evlâdiyet üzere mütevellî olan Osman'ın yerine Ömer'in tevcih olunduğuna dair berât hakkında bilgi;¹¹⁷ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 438 nolu belgede, Melik Arslan'ın bina ettiği Mancusun Karyesi'ndeki Camii Şerif'e mütevellî ataması ile ilgili berât hakkında bilgi;¹¹⁸ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 443 nolu belgede, Melik Arslan'ın Camii'ne müezzin olan Cafer'in vazifeyi hilâf-ı şart-ı vakf ile alıp, dahl ve niza etmek istediğine dair irsâl olunan berât hakkında bilgi;¹¹⁹ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 457 nolu belgede, Melik Arslan'ın bina eylediği Camii Şerif vakfının mütevellî atanmasına dair berât hakkında bilgi;¹²⁰ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 430 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun Köyü'nde Melik Arslan'ın yaptırdığı Camisi'nde müezzin Ali oğlu Cafer'in üzerine Abdürrahim oğlu Cafer'in kadr etmesinden dolayı

¹¹² M. Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.324.

¹¹³ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.yok

¹¹⁴ Murat Tan, **a.g.t.**, s.198-199.

¹¹⁵ Murat Tan, **a.g.t.**, s.207.

¹¹⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.222.

¹¹⁷ Murat Tan, **a.g.t.**, s.222

¹¹⁸ Murat Tan, **a.g.t.**, s.245.

¹¹⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.247-48

¹²⁰ Murat Tan, **a.g.t.**, s.258.

Ali oğlu Cafer'in tekrar görevine getirildiğini gösterir ferman hakkında bilgi,¹²¹ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 58 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun adlı Karye'de bulunan müteveffa Melik Arslan'ın inşa ettirdiği Cami-i Şerif'te imam ve Cami-i Şerif'in vakfına müteveli olan Abdülbaki'nin ölümü üzerine günlük bir akçe vazife ile İbrahim'e verilmesine dair gönderilen berat sureti hakkında bilgi;¹²² H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil defteri'ndeki 110 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun adlı Karye'de bulunan Melik Arslan Cami-i Şerifi'nde günlük bir akçe ile müezzin olan Cafer Ali'nin vefat etmesi ile boş kalan yerine el-Hac Abdullah oğlu Abdülkerim'in getirilmesine dair berat sureti hakkında bilgi;¹²³ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 201 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun adlı Karye'de bulunan mütevaffa Melik Arslan Camii'nde bir akçe vazife ile müezzin olan Hüseyin Halife'nin hiç bir sebep yok iken Abdülkerim adlı kimse tarafından azlettilmesi üzerine, Hüseyin Halife'nin eskiden olduğu gibi müezzinlik vazifesine tekrar getirildiğine dair berat sureti hakkında bilgi;¹²⁴ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 202 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun adlı Karye'de bulunan Melik Arslan Vakfı'nın günlük bir akçe ile müteveli olan Seyyid Abdurrahim'in hiçbir sebep yok iken Hacı İbrahim adlı kimse tarafından azlettilmesi üzerine Seyyid Abdurrahim'in eskiden olduğu gibi mütevellilik vazifesine tekrar getirildiğine dair berat sureti hakkında bilgi;¹²⁵ H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 10 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun Karyesi Cami-i Şerif-in mütevellilerinden olan Muhammed Arif ve Mustafa ibn-i el-Hac Numan Efendiler'in hasılatı Derviş Ağa'ya teslim etmelerine dair hüccet hakkında bilgi verilmektedir.¹²⁶

¹²¹ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.70.

¹²² Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.77.

¹²³ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.105.

¹²⁴ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.153.

¹²⁵ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.153-154.

¹²⁶ Necmeddin Gürler, **a.g.t.**, s.53-54.

2.1.1.11.Kale (Fatih) Cami

Kayseri iç kalesinin kuzey batı köşesine doğru sırtını kale duvarına dayayarak inşa edilmiş kare planlı, kesme taştan yapılmış kubbeli bir camidir. Fatih Sultan Mehmet Kayseri'yi zaptettiği zaman eski mescidin yerine 1478 yılında bu camiye yaptırmıştır.¹²⁷

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 363 nolu belgede, Yusuf bin İbrahim'in Kal'a Camii'ndeki görevini İbrahim bin Nebi'ye yevmi bir akçeyle bey ettiği hakkında bilgi;¹²⁸ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 516 nolu belgede, Kayseri Kalesi'ndeki Camii Şerif-in Cuma hizmetinin el-hac Yusuf'a verilmesi ile ilgili bilgi;¹²⁹ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 150 nolu belgede, Kayseri Kalesi müstahfızlarından Sadi Çelebi ibn-i Mehmet Çelebi, kalede olan menzilinı terk ettiği eşi Şakire bint-i Mahmut Çelebi'ye hibe ettiği ve Şakire Hatun'un Kale Mescid-i Vakfı'na ait olan borcunun yarısını eda etmeyi taahhüt ettiğine dair bilgi;¹³⁰ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 74 nolu belgede, Kayseri Kalesi neferatından el-Hac Ahmet Çelebi bin Usta Murat'ın Kale içerisinde Camii'nin çıra vakfı olan dükkanlara müteveli tayin ettiğine dair bilgi;¹³¹ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde oturan el-Hac Hüseyin ibn-i el-Hac Mehmet amcasından kendisine düşen hisseleri Kale Camiisine vakfettiğine dair bilgi;¹³² H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 425 nolu belgede, Kayseri Kalesi'ndeki Cami-i Şerif'in devir-hanı, sala müezzini ve duacıları olan Hacı Muhammet'in vefat etmesi sebebiyle, yerine oğlu Şaban Halife'nin atanmasına dair bilgi;¹³³ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 18/25 nolu belgede, Kayseri içkale kapısı dışında bulunan Mescid-i Şerif'e hatip tayin olunmasıyla ilgili bilgi;¹³⁴ 18/26 nolu belgede de Kayseri içkale kapısı dışında bulunan Mescid-i Şerif'in ahalinin çok olması ve yer uygun olduğu için Cami-i Şerif olması

¹²⁷ İlhan Özkeçeci, **Tarihi Kayseri Cami ve Mescidleri**, Kayseri, 1997, s.62.

¹²⁸ Selahaddin Çördük, **20/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1027-M.1617)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.248.

¹²⁹ Sefure Deveci, **55/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1055-M.1645)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.259

¹³⁰ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.150-151.

¹³¹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.113-114

¹³² Zeynep Kalıncıoğlu, **a.g.t.**, s.yok

¹³³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.397

¹³⁴ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.94-95.

için izni hümayın ricasını içeren bilgi;¹³⁵ H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 105 nolu belgede, Gebe İlyas Danacılar Mahallesi Kale Cami-i Şerifi'ne sınır iki yüz kuruş kira bedelli vakıf sebze bahçesinin beşte iki sehminin Adeviye ve Salih'e ait olmasına rağmen Nuh ve Muharrem yeğenlerinin hakkına el koyarlar. Salih ve Adeviye'nin hisselerini talep ettiklerine dair hüccet hakkında bilgi bulunmaktadır.¹³⁶

2.1.1.12.Şeyh (Şih-Şeyh İbrahim Tennuri) Cami

Kayseri, Cumhuriyet Mahallesi'nde bulunan ve Şih Cami diye de bilinen yapı, 1484 yılında yapılmıştır. Dikdörtgen planlı olan cami, dört ahşap sütun üzerinde, ahşap hatıllara ve yan duvarlara basan ahşap direklerle örtülmüştür. Üzeri kiremit çatılıdır.¹³⁷

Yapı ile ilgili, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 20 nolu belgede, Kayseri'de Şeyh İbrahim Tennuri Camisi'nin İmamı Abbas Halife istifa edince yerine Abdurrahman Halife'nin tayin edildiğine dair hüccet hakkında bilgi;¹³⁸ H.1084-87-M.1674-77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 11 nolu belgede, İstanbul'da sakin Halit Ağa, vekili Ebu Bekir Ağa vasıtasıyla 170 kuruşunu vakfedip, vakfiyyetin tescili için vaiz Ali Efendi'yi müteveli tayin eder. Ayrıca şu şartları esedi 100 kuruşun ribhına İbrahim Tennuri Cami'nin hatibinin mutasarrıf olup günde bir cüz, Cuma günleri de Yasin okumasını, 50 kuruşun ribhına müezzin olanların mutasarrıf olup günde bir cüz tilavet etmesini, 20 kuruşun yakılmasına sarfedilmesini, hatibin hasbi müteveli, şeyh olanlarda nazır olup mütevellinin nazırın görüşüyle amel etmesini söz konusu meblağın müteveli yediyle kefil ve rehin karşılığında yıllık onu on bir buçuk üzerinden istirbah olunmasını şart koşar. Kadı da bu şartların sıhhatına udefında lüzumuna hüküm bildirir belge hakkında bilgi;¹³⁹ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 76 nolu belgede, Kayseri'de Seyyid Ömer Efendi Vakfı'na tâbi olan Şeyh Cami Şerifi'nde kuran okumaya, vakfın evladlarından Es-Seyyid Abdüssamed ve es-

¹³⁵ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.95-96.

¹³⁶ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.233.

¹³⁷ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.119.

¹³⁸ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.39-40.

¹³⁹ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.136-38.

Seyyid Kasım'ın tayin edildiklerine dair berat hakkında bilgi;¹⁴⁰ H.1109-M.1697/98 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 102 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Şeyh Cami-i Şerif-i mütevellisi olan Abdurrahman Efendi vakfın önceki mütevellisi olan Hasan oğlu Abdullah'ın Abdi oğlu İbrahim'e vakfın parasından otuz altı kuruş verdiği şahitlerin ikrarıyla kızı Şerife Safiye'ye ödemesine dair mahkeme kararını ihtiva eden ilam hakkında bilgi;¹⁴¹ 119 nolu belgede de Kayseri'de Cami-i Kebir Mahallesi'nden Abdulhamid Efendi Talas Köyü'nde bulunan bahçe ve bağını Şeyh Cami-i Şerif-i ve Çardak Cami-i Şerif-i mütevellisi olan oğlu es-Seyyid Nasuh Efendi'ye tevcih ettiğine dair hüccet hakkında bilgi;¹⁴² H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 238 nolu belgede, Abdurrahman Çavuş Vakfı'ndan Şeyh İbrahim Et-Tennuri Camii'ne Hafız Ahmet Halifenin yeniden Kur'an okuyucu olarak tayin edildiğini gösteren berat hakkında bilgi;¹⁴³ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 393 nolu belgede, Kayseri'de Hurşide Hatun Vakfı'nda cüzhanlık, ayrıca Kutlu Değın Hatun Vakfı'nda cüzhanlık ve Hurşide Hatun Vakfı'ndan muayene vazifesi ve Abdurrahman Çavuş Vakfı'ndan Şeyh İbrahim Tennuri Camii'ne salavat olunmak ile cüzhanlık ve tevliyet hisselerine sahip olan es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid diğer Mehmed'in erkek evladı olmadan vefatları üzerine bu göreve el-Hac Ali Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair belge hakkında bilgi verilmektedir.¹⁴⁴

2.1.1.13.Kurşunlu (El-Hac Ahmet Paşa-Hacı Paşa) Cami

Kayseri Yalman Mahallesi'nde bulunan ve Hacı Ahmet Paşa tarafından yaptırılan cami, Mimar Sinan'ın eserlerinden olup, klasik Osmanlı mimarisi uslubunda, kitabesine göre 1587 yılında inşa edilmiştir. Kare plan üzerine tek kubbeli olarak yapılmış, tek minarelidir.¹⁴⁵

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 401 nolu belgede, Abdulhay Çelebi bin Molla Nasuh'un Hacı Ahmet Paşa Camisi'nin netabetine Mustafa bin Hacı Hasan ile ortak olalım dediği hakkında bilgi;¹⁴⁶ H.1035/1036-

¹⁴⁰ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.88.

¹⁴¹ Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.172-173.

¹⁴² Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.193-94.

¹⁴³ Songül Caner, **a.g.t.**, s.96.

¹⁴⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.400.

¹⁴⁵ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.136.

¹⁴⁶ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.264.

M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 101 nolu belgede,Ahmed Paşa Camii hatibinin yerine geçici olarak Ahmet Çelebi'nin atandığına dair bilgi;¹⁴⁷ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1129 nolu belgede, Kayseri'de Ahmet Paşa Camisi'ne müezzin ve cüzhan olan Ali'ye berat verilmesi hakkında bilgi;¹⁴⁸ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 640 nolu belgede, Ahmet Paşa Camisi'nin vakfına ait olan Tomarza'da bulunan boyahanenin kiraya verilmesi hakkında bilgi;¹⁴⁹ H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 288 nolu belgede, Kayseri'de Terve isimli köyün boyahanesinin eskiden olduğu gibi Hacı Ahmet Paşa Camisi için tasarruf ettirilmesi için yazılmış ferman hakkında bilgi;¹⁵⁰ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 75 nolu belgede, Kayseri'deki Ahmet Paşa Cami'nin şadırvanının, abdesthanesinin ve civarındaki çeşmelerin bir kaç senedir suyunun akmadığını , tadilat için toplam 2.000 riyalın, cümle ahali tarafından toplanıp verileceğini gösteren hüccet hakkında bilgi;¹⁵¹ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 429 nolu belgede, Kayseri'nin Selman Mahallesi'nden el-Hac Himmet oğlu el-Hac Abdullah'ın Hacı Ahmet Paşa Camii Evkafı mütevellisi olan Osman Beg tarafından cami vakfı olan Tomarza ve diğer köylerden kişi başına otuz beş akçe olan cizyenin alınmasına vekil tayin edildiğine dair vekalet hücceti hakkında bilgi;¹⁵² H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 245 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Ahmet Paşa Camisi'nin mütevellisi olan Hüsrev oğlu Osman Çelebi'nin Martaravi oğlu Kirkor'u Tomarza adlı köyün raiyyat bedelini ödemesi için açtığı davaya dair belgedeki bilgi;¹⁵³ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 292 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Hacı Ahmet Paşa Cami-i Şerif-i vakıflarından hamamın tamiri ve bakımı için hamamı kiralayan Minnet Şeyh oğlu Muhammet ile hamam mütevellisi Hüsrev oğlu Osman'ın ödedikleri ücrete dair belge hakkında bilgi;¹⁵⁴ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 180 nolu belgede, Kayseri'de merhum Hacı Ahmet Paşa Camisi Vakfı mütevellisi olan Osman Çelebi Bin Harusuye Sesilyan

¹⁴⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.44.

¹⁴⁸ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.890.

¹⁴⁹ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.455-456.

¹⁵⁰ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.96.

¹⁵¹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.103

¹⁵² Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.186.

¹⁵³ Erdiñç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.50.

¹⁵⁴ Erdiñç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.80.

Mahallesi'nde sakin olan Karakaç veledi Mısır'ın mezkur vakfın köylerinden olan Tomarza'nın maiyetinden olduğu ve üzerine düşen vergiyi edadan imtina ettiğini iddiası ve bunun karara bağlandığına dair ilam hakkında bilgi;¹⁵⁵ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 64 nolu belgede, el-Hac Ahmet Paşa Cami-i Şerifi'nin evkafının mütevellî tarafından kaim-i makama olan Mirza Beg, Kirkorin(?) Kariyesi'nden bir kısım zımmiden rusum-ı raiyetlerini almak iddiası ile davacı olup mahkemece davanın sonuçlandığına dair ilam hakkında bilgi;¹⁵⁶ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defterindeki 65 nolu belgede, Tomarza Kariyesi'nden, el-Hac Ahmet Paşa Cami-i Şerif evkafı reayası olan zımmile, evkafın mütevellisi Mahmut Beg'in vekili olan Mirza Beg'in kendilerinden ziyade vergi talep ettiği iddiasıyla davacı olmaları ve mahkemece davanın sonuçlandığına dair ilam hakkında bilgi;¹⁵⁷ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye sicil Defteri'ndeki 216 nolu belgede, el-Hac Ahmet Paşa'nın Kayseri'de yaptırdığı Cami-i Şerif'in evkafı karyeleri olan Köstere Nahiyesi'ndeki Tomarza ve diğer karyelerinden vakfa ait olan asar-ı şeriyye, rüsum-ı örfiye ve diğer hukuk-ı evkafı 1062 senesi Mart'ın başlangıcından sene sonuna değişen zabtı için Emirza Beg'in tayin edildiğine dair mektup sureti hakkında bilgi;¹⁵⁸ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 532 nolu belgede, Kayseri'de el-Hâc Ahmet Paşa tarafından yaptırılan Camii'nin imaretine Şeyh tayinine dair bilgi;¹⁵⁹ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 488 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Paşa'nın bina eylediği Camii Şerifi'ne imam tayini ile ilgili bilgi;¹⁶⁰ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 231 nolu belgede, Kayseri'de el-Hac Ahmet Paşa Camii Şerif-i müezzini Ali Efendi, el-Hac Ahmet Paşa evkafının mütevellî ve kaymakamları 1064 senesinden itibaren kendisine vakfa ait tarlaları ve bağın mukataalarının kendisine verilip mahsulat ve acaratı ile ihda edilip yedine temessük verilip mucibinde hüccet tahrir matlubuyla temessük mucibinde yedine hüccet verildiğine dair bilgi;¹⁶¹ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 206-1 nolu belgede, Kayseri'de vaki el-Hac Ahmet Paşa Cami-i

¹⁵⁵ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.243-44.

¹⁵⁶ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.90-91.

¹⁵⁷ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.91.

¹⁵⁸ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.194.

¹⁵⁹ Meltem Akkan, **60/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1065-M.1655)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2003, s.241.

¹⁶⁰ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.201.

¹⁶¹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, s.304-305.

Şerifi'nin vakıf olan karyelerin aşar-ı şeriyyesini bildiren belge hakkında bilgi;¹⁶² H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 442 nolu belgede, Kayseri'de Ahmet Paşa'nın bina ettiği Camii Şerif'in evkaf-ı karyelerinde mahsulatın zabtedildiğine dair tevcih olunan temessük hakkında bilgi;¹⁶³ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, el-Hac Ahmet Paşa Cami'nin mutfağında vakıfın şartı üzere Ramazan'da pişirilecek yemeğe ait erzakın çeşit ve miktarına dair kayıt hakkında bilgi;¹⁶⁴ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 19 nolu belgede, Ahmet Paşa evlad-ı evkafından olan Cami-i Şerif'in mutfağında fukaraya verilen yemeğin masrafının vakfa mahsub edilmesine dair İbrahim Ağa'ya verilen hüccet hakkında bilgi;¹⁶⁵ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 261 nolu belgede, Ahmet Paşa'nın Kayseri'de yaptırdığı Cami ve bazı vakıfların ihtiyacı için bu vakıflara bağışlanmış malların zabtı için İbrahim Çelebi'nin görevlendirildiğini gösterir belge hakkında bilgi;¹⁶⁶ H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 466-A nolu belgede, Barutlu Mahallesi'nde Gürz Ahmet Paşa Camii'nin müteveli kaymakamlığına, el-Hac Halit bin el-Hac Hüseyin'in tayin edildiğine dair hüccet hakkında bilgi;¹⁶⁷ H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 239 nolu belgede, Bozathı Mahallesi'nde Gürüz Ahmet Paşa Camii'nin müteveli kaymakamlığına, el-Hac Halit bin el-Hâc Hüseyin'in tayin edildiğine dair hüccet hakkında bilgi;¹⁶⁸ H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 241 nolu belgede, Gürz Ahmet Paşa vakfına ait bir çengelci dükkanının, kiracısının firar etmesinden dolayı, vakıf mütevellisi kaymakamı el-Hâc Hüseyin'e teslim edildiğine dair hüccet hakkında bilgi;¹⁶⁹ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 220 nolu belgede, Kayseri'de merhum Hacı Ahmet Paşa'nın yaptırdığı Camii evkâfına tâbi olan Tomarza, Köstere, Gergirüs ve Sarı Mehmetlü Karyeleri ahalisinin, vakfa ait vergi ve kiralari toplamak için Seyyid Osman Çelebi'nin görevlendirildiğine dair belge hakkında

¹⁶² M.Ali Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.308.

¹⁶³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.247.

¹⁶⁴ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.17-18.

¹⁶⁵ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.20.

¹⁶⁶ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.305.

¹⁶⁷ Cengiz Özmen, **91/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1094/95-M.1683/84)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.168-169.

¹⁶⁸ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.168-169.

¹⁶⁹ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.172-173.

bilgi;¹⁷⁰ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyeye Sicil Defteri'ndeki 97 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Paşa'nın inşa ettirdiği Cami-i Şerif'te hatip ve imam ve ser mahfil-i sala müezzini, Sitti Hatun'un inşa ettirdiği muallimhanede muallim olan es-Seyyid Mustafa ve Seyyit Fethullah'ın ortaklıkla mutasarrıf oldukları halde cülûstan sonra eski berat üzere hizmetlerine devam etmelerine dair bilgi;¹⁷¹ 161 nolu belgede de Kayseri'de bulunan el-Hac Ahmet Paşa Cami-i Şerifi'nde günlük 10 akçe ile ortaklık üzere multemet olan Abdullah ve Mustafa karındaşların ellerindeki beratlarının yenilenmesi istekleri üzerine, yenilendiğine dair berat sureti hakkında bilgi;¹⁷² H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyeye Sicil Defteri'ndeki 215 nolu belgede, Kayseri'de merhum el-Hac Ahmet Paşa'nın inşa ettirdiği Cami-i Şerif'te multemet olan Ömer'in hiç sebep yokken Abdülbaki ve Mustafa adlı kimseler tarafından azlettirilmesi üzerine, geri vazifesine getirilmesi için Ömer'in elindeki beratın yenilenmesine dair berat sureti hakkında bilgi;¹⁷³ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyeye Sicil Defteri'ndeki 51 nolu belgede, Kurşunlu Camii Şerif'i denilen Cami'nin evkâf işleri mütevellisi Ayşe ve Hayri Hanım tarafından Ömer Ağa oğlu Osman Ağa'ya bırakılmış olup, Osman Ağa müvekkilleri adına, Tanas oğlu Boğas ve Kirkaroğlu Avanos hakkında ödemeleri gereken vergileri ödemediklerini iddia etmesiyle davalılar evkaf-ı mezbure reâyasından olduklarını inkâr edince, Osman Ağa iddiasına delil gösteremeyince mahkemenin davayı men ettiğine dair i'lam hakkında bilgi;¹⁷⁴ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyeye Sicil Defteri'ndeki 23 nolu belgede, Kayseri'de Tomarza ve civarında vergi tahsildarı olan el-Hac Ahmet Ağa'nın toplayıp merkeze göndermesi gereken bin üç yüz seksen kuruşun, henüz yedi yüz elli kuruşu teslim edilmiş, geri kalan altı yüz elli kuruş ise Kayseri'de Kurşunlu Camisi'nin giderlerine harcanacak diye ileri bir tarihe ertelenmiştir. Tamamının dolması üzerine bu kalan bakiyenin bir an evvel tahsil edilip merkeze gönderilmesini isteyen ferman hakkında bilgi;¹⁷⁵ H.1201/1202-M.1787-88 tarihli Kayseri Şer'iyeye Sicil Defteri'ndeki 19/29 nolu belgede, Kurşunlu Camii Şerifi'nin hademelerine vazifelerini tam ve zamanında

¹⁷⁰ A.Afşin Ünal, **92 Numaralı Kayseri Şer'iyeye Sicili, (H.1095-M.1684)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.242.

¹⁷¹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.97.

¹⁷² Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.128.

¹⁷³ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.159.

¹⁷⁴ Mesude Doğan, **134 Numaralı Kayseri Şer'iyeye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.43-44.

¹⁷⁵ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.89-90.

yapmaları şartı ile iş verilmesine dair bilgi;¹⁷⁶ 54/88 nolu belgede de Kayseri’de Bünyan Mahallesi’nde bulunan Kurşunlu Cami-i Şerifi’nde el-Hac İsmail Efendi vakfından Kurân okuyun es-Seyyid Şuayb’in yerine oğulları es-Seyyid Ahmet ve es-Seyyid Mustafa’nın ortaklaşa bu göreve getirilmesini bildirir ferman hakkında bilgi;¹⁷⁷ H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 229 nolu belgede, Kayseri Bozatlı Mahallesi’nde Ahmet Paşa’nın yaptırdığı Cami’nin imamlık ve müezzinlik yevmiyesi için Saraçhane’de bulunan dükkanın satılarak vakfın malına zammolunarak imam Seyyit Ali Efendi ve müezzinin eşit olarak paylaşmalarına dair berat hakkında bilgi verilmektedir.¹⁷⁸ H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 37 nolu belgede, Kurşunlu Cami-i Şerifi’nin şem’a ve mihrabına meşruta nükud-ı mevkufesinin umur ve hususunu rü’yet için 1309’da mütevellî tayin olunan Abdülbaki Efendi ibn-i Mustafa, satılan eski mefruşat fazlasından bir ekmekçi dükkanı satın alır. Bu dükkanın artık caminin malı olduğunu ve geliriyle caminin ihtiyaçlarının giderilmesini talep ettiğine dair ilam hakkında bilgi verilmektedir.¹⁷⁹

2.1.1.14.Yanıkoğlu Cami

Kayseri Yanıkoğlu Mahallesi’nde bulunan yapının banisi, Kayserili Seyyid Süleyman Ağa bin Yusuf Ağa’dır. Cami 1657 tarihli olup, kare planlı, düz damlı ve kiremit çatılıdır.¹⁸⁰

Yapı ile ilgili, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 153 nolu belgede,Yanıkoğlu Camisi’nde İncesulu Mustafa oğlu es-Seyyid İsmail Efendi’nin, camide cumartesi, pazartesi ve çarşamba günlerinde vermiş olduğu tefsir, hadis ve fıkıh derslerine katılanlara, Kayseri Yalman Mahallesi’nde Hacı Ömer Ağa oğlu Hacı Ahmet Bey’in günlük yedişer akçe vakfettiğine dair vakfiye sureti hakkında bilgi verilmektedir.¹⁸¹

¹⁷⁶ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.99-100.

¹⁷⁷ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.189.

¹⁷⁸ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.321-22.

¹⁷⁹ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.135.

¹⁸⁰ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.140.

¹⁸¹ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.198-99.

2.1.1.15.İncesu Kara Mustafa Paşa Cami

İncesu'da bulunan yapı 1671 tarihlidir. Bani olarak vakfiye ve kitabelerde Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın adı geçmektedir. Cami, külliye'nin parçası olarak yapılmış olup tek kubbeli, tek minareli ve son cemaat yeri olan bir yapıdır.¹⁸²

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 5 nolu belgede, İncesu Kadısı Mevlana Yusuf'un bu kasabada vaki olan Cami-i Şerif-in hatibi ve imamlarının birlikte şer-i şerife aykırı davranışlarda bulunduklarını arz etmesi üzerine sadır olan fermada adı geçen kişilerin şer-i şerife uygun olmayan davranışlarının sonucu asıl vatanlarına gönderilmesini bildirir belge hakkında bilgi;¹⁸³ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 221 nolu belgede, İncesu Kasabası Camii Kebir Mahallesi'nde Kara Mustafa Paşa'nın yaptırdığı Camii Şerif avlusunda bulunan medresenin müderrislik vazifesine Mehmet ve Ahmet ibn-i Mehmet'ten Ahmet'in askere gitmesi ve Mehmet'in de erkek evladı olmadan vefatı üzerine boşalan bu vazifeye Mustafa Efendi ibn-i Mehmet Efendi'nin getirilmesine dair bilgi yer almaktadır.¹⁸⁴

2.1.1.16.Hasinli (Hisayunlu) Cami

Kayseri, Hasinli Mahallesi'nde yer alan caminin banisi; Es-Seyyid El-Hac Derviş Mehmet Ürgübi'dir. Kitabesi 1714 tarihli olan yapı, kesme taş duvarlarla çevrili, üzeri direkli kiremit çatıdır. Oldukça yüksek olan tavanı içeride dört adet yuvarlak ağaç sütun desteklemektedir.¹⁸⁵

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 381 nolu belgede, Hisayunlu Mescit-i Evkafı'ndan Meşhedin nam Karye'de sınırları belli arazinin vakıfı olan el-Hac Musa ibn-i Abdullah ile aynı vakıftaki Mustafa ibn-i Muhammet isimli kimselerin kendilerine mescit imamı Mevlana Ali ibn-i Muhammet'i vekil tayin eylediklerine dair hüccet hakkında bilgi;¹⁸⁶ H.1063-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 222 nolu belgede, Kayseri'nin Hisayunlu Mahallesi'ndeki Mescit'in berâtlı imamı olan Mehmet

¹⁸² Mustafa Denктаş, "İncesu, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Külliyesi", **Vakıflar Dergisi**, S.26, Ankara, 1997, s.201.

¹⁸³ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.54.

¹⁸⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.259.

¹⁸⁵ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.96.

¹⁸⁶ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.145.

bin Ebubekir'in müezzinliğe hastalığı dolayısıyla ara verip, tekrar getirilmesine dair hüccet hakkında bilgi;¹⁸⁷ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 243 nolu belgede, Hasaniler Mahallesi'nde bulunan Cami'nin imam ve hatibi olan el-Hac Mustafa'nın ölümü üzerine yerine Ahmet Halife'nin atandığını gösteren belge hakkında bilgi;¹⁸⁸ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Kayseri'nin Günbür mezraası mutasarrıfı Derviş Mehmet Ağa, kendisine ait olan arazinin Hiyasunlu Camii vakfına ait olan arazi ile bitişik olduğunu ve buradan alınması gereken verginin vakfa ait olduğunu ve vakıf mütevellileri tarafından toplatılmadığını şikayet için mahkemeye başvurduğunu gösteren hüccet hakkında bilgi bulunmaktadır.¹⁸⁹

Yapı üzerinde mevcut olan kitabe 1714 tarihlidir. Ancak şer'iyye sicillerindeki belgelerde yapının en erken 1645 tarihinde faal olduğu anlaşılmaktadır. Bu da yapının 1645 tarihinden daha önce inşa edildiğini göstermektedir. Bugün yapı üzerinde bulunan 1714 tarihli kitabe de muhtemelen yapının onarım kitabesi olmalıdır.

2.1.1.17.Molu Köyü Cami

Kayseri, Molu Köyü'nde bulunan caminin giriş kapısı üzerinde 1720 tarihli bir kitabesi vardır. Kare planlı, kesme yonu taştan yapılmış, tek kubbeli bir yapıdır. Son cemaat yeri sonradan eklenmiştir.¹⁹⁰

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 260 nolu belgede, Süleyman Bey'in Molu Köyü'nde yaptırdığı Cami'ye beş masûre suyun, Çakıl deresinden getirilip, Musa Ağa'nın yaptırdığı hanın yakınından geçmesi için han mütevellisinden izin alınmasına dair vesikanın mahallesinde yazılması ile ilgili bilgi;¹⁹¹ 261 nolu belgede de Süleyman Bey'in Molu Köyü'nde yaptırdığı Camii Şerif'in mütevellisi Ebu Bekir Beşe'nin iki keşif malikanenin tamir edilmesi için keşf talebinde bulunması, Şahbaz isimli ustanın 150 kuruşa tamir edileceğini beyan etmesi üzere kadılıkça gönderilen memurun tahrir etmesi hakkında bilgi verilmektedir.¹⁹²

¹⁸⁷ İsmail Hakkı Yayla, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.18.

¹⁸⁸ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.287.

¹⁸⁹ Selma Aynur, **a.g.t.**, s.18-19.

¹⁹⁰ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.144.

¹⁹¹ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.302-303.

¹⁹² Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.303

H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 295 nolu belgede, Kayseri'de Molu Karyesi'nde vaki Süleyman Bey'in bina eylediği Camii Şerif'in evkafına Beri Beşe'nin mütevellî ve Hüseyin'in de yevmi on akçe ile müezzin tayin edildiğini gösterir belge hakkında bilgi;¹⁹³ H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 188 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Molu Karyesi Cami-i Şerif-inde imamlık ve hatiplik yapan Ahmet Halife'nin ölümünden sonra evladının olmaması dolayısıyla durumunun açıklanmasına dair buyruldu hakkında bilgi yer almaktadır.¹⁹⁴

Cami üzerindeki kitabede 1720 tarihi geçmektedir. Ancak yapı ile ilgili 1674-77 tarihli şer'iyye sicil belgesi bulunmaktadır. Yapı bu tarihlerde faal olduğuna göre, 1720 tarihli kitabe muhtemelen yapının geçirdiği onarıma ait olmalıdır.

2.1.1.18.Müftü Cami

Kayseri, Kabasakal Mahallesi'nde bulunan yapı, dikdörtgen bir plana sahip olup, duvarları moloz taşlı, derzleri sıvalı, üzeri ahşap kirişli ve toprak damlıdır. Ayrıca kiremit bir çatısı vardır. Cami, 1756 tarihinde yapılmış ve 1932 yılında da tamir edilmiş olduğu bahçe kapısı üzerindeki tabeladan öğrenilmektedir.¹⁹⁵

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 113 nolu belgede, Bozatlı Kilerci Oğlu Mahallesi'nde bulunan Müftü Mescit-i ve bitişiğindeki Çeşme'nin vakıf işleriyle ilgilenecek bir mütevellisi yoktur. Bu amaçla mütevellî olarak aynı mahalleden Yakup oğlu Osman Ağa ibn-i Mehmet'in seçildiğine ve onun da bu görevi kabul ettiğine dair bilgi yer alır.¹⁹⁶

2.1.1.19.Kalemkırda Cami

Kayseri, Kalpaklıoğlu Mahallesi'nde bulunan yapı, 1797 tarihli olup, dikdörtgen planlıdır. Duvarları moloz taş olan yapının üst örtüsü önceden muhtemelen direkli ve

¹⁹³ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.329.

¹⁹⁴ Necmeddin Gürler, **a.g.t.**, s.288.

¹⁹⁵ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.152.

¹⁹⁶ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.255.

toprak damlı idi. Bugün üst örtü, betonarme düz dam şeklinde olup, dört adet kare planlı beton kolona oturmaktadır.¹⁹⁷

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 74 nolu belgede, Kalpaklıoğlu Mahallesi ileri gelenlerinin aynı mahallede bulunan Kalemkırdı Camii'ne mütevellî olarak Musaddikzade Hacı Mustafa bin Osman'ı uygun görmeleri ve tayin edilmesini istediklerine dair bilgi verilmektedir.¹⁹⁸

2.1.1.20.Bozatlı Paşa Cami

Kayseri, Bozatlı Paşa Mahallesi'nde bulunan yapının üzerindeki kitabede 1837 tarihi geçmektedir. Cami in harimi doğudan girilen ve kareye yakın bir mekandır.¹⁹⁹ Harimin üst örtüsü iki adet yuvarlak sütun tarafından taşınmaktadır. Üst örtüsü yıkılan yapı sonradan betonla yenilenerek üzerine kırma çatı konulmuştur.²⁰⁰

Yapı ile ilgili, H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 349 nolu belgede, Kayseri'de Bozatlı Mahallesi'nde vaki Mescit-i Şerif imamı olan Veli'nin daima ticaretle uğraşıp hizmetini terk ettiği için görevinden alınıp yerine Hüseyin'in gönderildiğine dair bilgi;²⁰¹ H.1288-90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 26 nolu belgede, Bozatlı Mahallesi sakinlerinden Mollaoğlu Ömer Efendi'nin aynı mahallede bulunan Müfti Çeşmesi ve Camii Şerif-i Vakfı'nın çeşitli nakidlerinin mütevellisi olarak görevlendirilmesine dair ma'ruz belgesi hakkında bilgi yer almaktadır.²⁰²

Bozatlı Paşa Cami üzerindeki kitabe 1837 tarihlidir. Ancak yapı ile ilgili 1658 tarihli şer'iyye sicil belgesi bulunmaktadır. Bu da yapının 1658 tarihinde faal olduğunu ve yapının bu tarihten daha önce inşa edildiğini göstermektedir. Bugün yapı üzerinde bulunan 1837 tarihli kitabe ise muhtemelen yapının onarımına ait olmalıdır.

¹⁹⁷ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.124.

¹⁹⁸ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.180.

¹⁹⁹ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.25.

²⁰⁰ Nazım Şanlı, **a.g.t.**, s.34.

²⁰¹ Beyhan Bayat, **70/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.39-40.

²⁰² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.93.

2.1.1.21.Hacı Abdullah (Abdullah Şih) Cami

Kayseri, Abdullah Şih Mahallesi'nde bulunan yapının, ana giriş kapısı üzerinde orijinal olmayan taş kitabede 1882 tarihi yazılı olup, cami halen ibadete açıktır. Dikdörtgen bir plana sahip olan yapıda kesme taş malzeme kullanılmıştır.²⁰³

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 603 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Abdullah Mahallesi'nde bulunan Hacı Abdullah'ın yaptırdığı Cami'nin müezzini vefat ettiğinden yerine bir başkasının tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.²⁰⁴

2.1.1.22.Köyyıkan Mahallesi (Karacaoğlu) Cami

Kayseri, Cafer Bey Mahallesi'nde bulunan yapının kitabesi 1900-1901 tarihli olup, camiin orijinal yapısı bozulmuş durumda, tavan örtüsündeki direkler kaldırılıp betonla yenilenmiş, arka kısma kare planlı beton kolonlara basan bir mahfil inşa edilmiştir.²⁰⁵

Yapı ile ilgili, H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 141 nolu belgede, Köyyıkan Mahallesi Camii imamı ve vakfın mütevellisinin, ölen Şemasen Hatun'un vasiyetinin çocukları tarafından yerine getirilmediği iddiası ile açtığı davayı anlatan i'lam hakkında bilgi yer almaktadır.²⁰⁶

Yapı üzerindeki kitabe 1900-1901 tarihlidir. Ancak yapı ile ilgili 1677 tarihli bir şer'iyye sicil belgesi bulunmaktadır. Bu belgeye göre yapı 1677 tarihinde faal olup, bu tarihten önce inşa edilmiştir. Bugün yapı üzerinde yer alan 1900-1901 tarihli kitabe ise muhtemelen yapının onarım kitabesidir.

2.1.1.23.Deliklitaş Cami

Kayseri, Taceddin ve Deliklitaş Mahalleleri'nin birleştiği Bilgin Sokakta bulunan yapı yakın zamanlarda üç-dört defa tamir görmüş olup banisi ve inşa tarihi bilinmemektedir. En son tamir tarihi ise 1971'dir. Camiın ana mekanı son cemaat mahali ile birlikte

²⁰³ Nazım Şanlı, **a.g.t.**, s.26.

²⁰⁴ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.153.

²⁰⁵ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.126.

²⁰⁶ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000,s.149.

dikdörtgen bir plan yapısı arz eder. Dış cephede moloz taş, iç mekanda kesme taş malzeme kullanılmıştır. Tavanı direkli üstü beton ve kiremit çatıyla örtülüdür.²⁰⁷

Yapı ile ilgili, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 421 nolu belgede, Deliklitaş Mahallesi'ndeki Cami'nin hatibi olan es-Seyyid Ali'nin vefatıyla yerine oğlu Mevlana es-Seyyid Mehmet Halife'nin tayinine dair bilgi;²⁰⁸ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 308 nolu belgede, Kayseri'de Deliklitaş Mahallesi'nde bulunan Camii Şerif Vakfı'nın hitabetlik vazifesine sahip olan Veledin Halife'nin vefatı üzerine bu vazifeye oğullarından Ömer Efendi'nin getirilmesi için berat talep edilmesine dair bilgi bulunmaktadır.²⁰⁹

2.1.1.24.Tutukbakan Mahallesi (Tutak)Cami

Kayseri, Tutak Mahallesi'nde bulunan yapının banisi ve inşa tarihi bilinmemektedir. Derzleri sıvalı, moloz taş duvarlı, kapı ve pencere pervazları da kesme taştan inşa edilen yapı, dikdörtgen bir plana sahiptir.²¹⁰

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 142 nolu belgede, Kayseri'nin Tutukbakan Mahallesi'ndeki Mescid'in para vesair eşyalarına bakacak mütevellisi olmadığından mahallenin ileri gelenleri tarafından Bakırcıoğlu İbrahim Efendi'nin bu mescide mütevelli tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.²¹¹

2.1.1.25.Salkume (Gürpınar) Köyü Cami

Kayseri, Gürpınar Köyü'nde bulunan yapı, tek mekanlı üzeri kubbeli bir yapıdır. Banisi ve inşa tarihi bilinmeyen yapının, 1845 tarihli bir onarım tabelası bulunmaktadır. Kare planlı, kesme yonu taştan yapılmış, büyük kubbesi olan yapıya, son cemaat yeri sonradan eklenmiştir. Minaresi de yakın bir tarihte yapılmıştır.²¹²

²⁰⁷ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.56.

²⁰⁸ Özen Tok, **a.g.t.**, s.406

²⁰⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.333

²¹⁰ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.196.

²¹¹ Osman Taşdemir, **223 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1288/90-M.1870/73)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.250.

²¹² Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.145.

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 449 nolu belgede, Ulu Bürüngüz'den Osman Beşe bin Abdullah'ın Salkume Karyesi'nde inşa ettiği Mescid'in imamına ve hatibine değirmen ve malikane hissesinden bir kısmını tasarruf ettiler, dediğine dair bilgi bulunmaktadır.²¹³

2.1.1.26.Erkilet Camii Şerif-i

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1246 nolu belgede, Bir şahsa Belviran (Erkilet) Köyü'ndeki cami, babası farağından iki akçe yevmiye ile hatip vazifesi verildiğini bildirir belge hakkında bilgi;²¹⁴ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 114 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Erkilet isimli köyde Hacı Yusuf Ağa Oğlu Mahmud isimli kimsenin güneş doğarken, Cami-i Şerif-e giderken İbrahim Beşe Osman ve Yusuf Beşe ve Coruk oğlu Musa Beşe tarafından saldırıya uğradığına dair ilam hakkında bilgi verilmektedir.²¹⁵

2.1.1.27.Cırlavuk (Mimarsinan) Köyü Camii

Yapı ile ilgili, H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 201 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Cırlavuk Karyesi Yukarı Mahalle'de Cami-i Şerif'te hatip olan es-Seyyid Mustafa ibn-i Hasan'ın ölmesinden sonra oğlu Hasan'ın dokuz yaşında olmasından dolayı bu hizmetinden halen caminin imamı olan Hüseyin ibn-i Mustafa'ya verilmesine dair berat hakkında bilgi verilmektedir.²¹⁶

2.1.1.28.Gesi Köyü Cami

Yapı hakkında, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 840 nolu belgede, Gesi Karyesi'nde vaki Mescit'e mütevellî tayini ile ilgili hüccet hakkında

²¹³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.293.

²¹⁴ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.374.

²¹⁵ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.169-70.

²¹⁶ Necmeddin Gürler, **a.g.t.**, s.303-304.

bilgi;²¹⁷ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 265 nolu belgede, Gesi'de bulunan Mescit ve Muallimhane'nin evkafına mütevellî olan Abdullah oğlu vakıf malına iyi bakmadığından bunun yerine Mehmet Çelebi'nin mütevellî tayin edildiğine dair bilgi;²¹⁸ 270 nolu belgede de Gesi'de bulunan Mescit ve Muallimhane'nin vakfının daha önceki mütevellîsi Abdullah oğlu Ali'nin vakfa ait on sekiz bin altı yüz akçe ve altmış ak altunu zimmetine geçirdiğinin ispat edildiğine dair bilgi;²¹⁹ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 401 nolu belgede, Gesi Köyü'ndeki Mescid'in imamının vefat etmesiyle yerine Ahmet'in tayin edildiğine dair berat hakkında bilgi;²²⁰ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 78 nolu belgede, Gesi Köyü'nde, Muhi Bey tarafından yaptırılan Cami-i Şerif mihrabına vakfedilmiş para ve adı geçen köyde mevcut olan bağlar, yoncalıklar ve bir menzil ve yine aynı köyde Hasan Ağa'nın bina eylediği Mekteb-i Şerif-e vakfedilmiş paranın mütevellîsi olmadığından Hüseyin Ağa ibn-i el-Hac Sinan'ı ücretsiz olarak mütevellî olarak bildirmeleri üzerine mahkemenin el-Hac Hüseyin Ağa'yı mütevellî ve es-Seyyid el-Hac Halil Ağa'yı da nazır olarak tayinine dair hüccet hakkında bilgi;²²¹ H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 339 nolu belgede, Kayseri Şehri'ne bağlı Gesi Karyesi'ndeki Mescid-i Şerifi'nin mütevellîsi Mahmut Ağa'nın mahalle sakinlerinden Ömer Ağa'nın borcu olduğunu, ancak Ömer Ağa'nın borcun kendisine ait olmadığını, Hacı Nuri Ağa'ya kefil olduğunu söylemesine rağmen mahkemenin Ömer Ağa'yı borçlu bulduğunu gösteren ilam hakkında bilgi;²²² H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 87 nolu belgede, Kayseriye tabi Gesi Karyesi'ndeki Cami'de hitabetlik görevinde bulunan Seyyit Mehmet ve Seyyit Halil ibn-i Yusuf'tan, Halil'in bir ve Mehmet'in dört evladı bulunarak vefat ettiklerini ve boş kalan bu vazifenin Seyyit Mehmet'in oğlu Yusuf Efendi'ye verilmesine dair ilam belgesi hakkında bilgi;²²³ 88 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Gesi Karyesi'ndeki Cami'nin hitabetlik vazifesine sahip olan Seyyit Mehmet ve Seyyit Halil'in birbiri ardına ölümü üzerine boş kalan hizmetlerinin yerine getirilmesi

²¹⁷ İsmail Kaya, **15/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1019/20-M.1611/12)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.46.

²¹⁸ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.126.

²¹⁹ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.128.

²²⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.383.

²²¹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.141-42.

²²² Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.458.

²²³ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.139.

için Seyyit Mehmet'in oğlu Halil Efendi'nin bu vazifeye getirilmesine dair bilgi;²²⁴ 123 nolu belgede de Kayseri'ye bağlı Gesi Karyesi sakinlerinden iken vefat eden Hacı Hüseyin Efendi'nin verasetinin karısı ve oğlu arasında paylaşımından sonra oğlu Abdullah'ın babasının karyedeki Camii Şerif'in imamet ve hitabetlik vazifesinin bedeli olup mal sandığında bulunan parasının annesine ve kendisine ödenmesine dair bilgi verilmektedir.²²⁵

2.2.1.29.Gesi Hacı Haydar Bey Cami

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 107 nolu belgede, Gesi Karyesi'nin Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunan Hacı Haydar Bey Cami-i Şerifi'nin mütevellisi Şaban Ağazade Arif Ağa vefat eder. Mahalle heyeti, muhtarı ve ayanı bir araya gelerek Halis oğlu Hacı Mehmet bin Hacı Şükrü Efendi'yi müteveli seçtiklerine dair bilgi verilmektedir.²²⁶

2.1.1.30.Akçakaya Köyü Cami

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 262 nolu belgede, Kayseriye sakinlerinden Abdülkadir nâm kimse , Akçakaya Karyesi'nde vaki, Mescit-i beratı Padişahi ile imam olan Hüseyin Halife'nin, kendisine el-Hac İskender evkafının tevliyetinin beratla tevcih olunduğu halde engel olduğunu söyleyerek Hüseyin Halife'nin ibraz ettiği berat mucibinde Abdülkadir vakfın tavliyeti için vazife talep etmemeye tenbih edildiğine dair bilgi;²²⁷ H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 348 nolu belgede, Akçakaya nam Karye'de vaki Cami-i Şerif'te imam ve hatip olan Mehmet'in ölümü üzerine yerine Mevlana Hüseyin'in tevcih edilmesine dair gönderilen berat-ı şerif hakkında bilgi;²²⁸ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 167 nolu belgede, Akçakaya Köyü Cami-i Şerif-in çırağ, imam ve hatiplik vazifeleri ile muallimhanenin muallimine vakfedilmiş nukud ve Kayseri'de olan iki dükkan ve köydeki malikane hisseleri vakfına müteveli olan Hüseyin Efendi ibn-i

²²⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.140.

²²⁵ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.172.

²²⁶ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.245.

²²⁷ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.334.

²²⁸ Beyhan Bayat, **a.g.t.**, s.39.

Yakup vefat etmesiyle yerine Osman Efendi ibn-i İsa'nın tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.²²⁹

2.1.1.31.Talas Cami

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 307 nolu belgede, Talas Köyü'ndeki Cami'nin müezzinliği ve çocukların öğretmenliğine Ahmet'in atanmasına dair bilgi;²³⁰ 423 nolu belgede de Talas Köyü'ndeki Cami'de müezzin olup, azli gerektiren kuruşu yok iken azledilen Muhammet'in, eskiden olduğu gibi vazifesine devam etmesine dair bilgi;²³¹ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 26 nolu belgede, Kayseri Kazası'nda Talas Karyesi Cami-i Şerifi'nin müezzini olan Ahmet Halife'nin ortada hiçbir sebep yok iken bu görevden azleden Şaban adlı şahsın def edilmesine ve müezzinlik görevinin yeniden Ahmet Halife'ye verilmesine dair gönderilen berat sureti hakkında bilgi verilmektedir.²³²

2.1.1.32.Ulubürüngüz Cami

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 996 nolu belgede, Ulubürüngüz Camii'nin imamı Ahmet Beşe'nin kızı Emine ile önce sözleşmiş, sonra da bu kararından vazgeçtiği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.²³³

2.1.1.33.Germir Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1153-M.1740 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 159 nolu belgede, Kayseri'de Germir Karyesi Simyon veledi Birvane adlı zımmiye, Cami Vakfı mütevellisi Molla Ali bin Mehmet tarafından umuma ait arazi ve yolların kendi arazisine katıldığı ve buradaki ağaçları kesip bina yaptığı iddiasına karşı çıkan Simyon'a karşı diğer şahısların da dinlenmesi sonucu verilen ilam hakkında bilgi bulunmaktadır.²³⁴

²²⁹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.206-207.

²³⁰ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.331-332

²³¹ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.395

²³² Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.66

²³³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.760.

²³⁴ İsmail Altın, **131/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili,(H.1153-M.1740)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.52.

2.1.1.34.Hisarcık Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 79 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Hisarcık Karyesi'nde bulunan Camii Şerif'in hitabet cihetine sahip olan Seyyit Ali'nin evlatsız ölümü üzerine bu vazifeye, aynı mahallede kayıtlı Yağa oğlu Memiş Efendi'nin getirilmesi ve bunun için gerekli beratın verilmesine dair bilgi yer almaktadır.²³⁵

2.1.1.35.Hasbek Mahallesi Cami

Aşağıda zikredilen belgelerde yapının banisi olarak Ali, Enbiyazade, Deli Ali ve Seydi Ahmet olmak üzere dört şahsın adı geçmektedir. Hasbek Mahallesi Cami olarak bir tek yapı olduğu düşünüldüğü için belgelerin tamamını aynı başlık altında toplamak uygun olmuştur.

Yapı hakkında, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 184 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'ndeki Deli Ali'nin bina eylediği Cami-i Şerif'in hatibi Veli Halife, Ali bin Mehmet'ten davacı olup, Kayadibi mevziindeki bir kıta bağı, merhum derzi Kaya tarafından Cami-i Şerif'te hatip olanlara vakfeyletiği halde tasarrufuna mani olduğunu iddia etmesi ve mahkemece davacı lehine sonuçlandığına dair ilam hakkında bilgi;²³⁶ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 202 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'nde Enbiyazade'nin bina eylediği Cami-i Şerif'te imam ve hatip olan Hacı Mehmet'e yeniden berat verildiğine dair nişan-ı şerif sureti hakkında bilgi;²³⁷ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 427 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'ndeki Mescit'in imamı olan Ali'nin vefat etmesi ile yerine oğlu Ömer Halife'nin tayin edilmesine dair bilgi;²³⁸ H.1089/1090-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 244 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'nde Ali'nin yaptırdığı camiye es-Seyyid Abdulmecit Efendi'nin hatip olarak atandığını gösterir berat hakkında bilgi;²³⁹ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 562 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Has Mahallesi'nde Deli Ali ismindeki zatın yaptırmış olduğu Camii

²³⁵ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.134.

²³⁶ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.173.

²³⁷ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.184-185.

²³⁸ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.397-398.

²³⁹ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.287.

Şerif'in sergileri olmadığından makamı hümayuna caminin sergilerinin alınması hususunda müracatta bulunmuş olup makamı hümayunda müracaatı yerinde bulurda sergilerin alınıp camiye serilmesine verilen müsaade hakkında bilgi;²⁴⁰ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 158 nolu belgede, Seydi Ahmet adındaki şahsın Kayseri'nin Hasbek Mahallesi'nde yaptırmış olduğu Mescit'in vakfının mütevellisi es-Seyyid Mustafa'nın ölümü ile yerine adı geçen Mescit'in cemaâlinin es-Seyyid Ali Çelebi adındaki şahsı Mescit'in vakfının mütevelliliğine seçtikleri, adı geçen es-Seyyid Ali'nin Mescit'in vakfının mütevelliğine nasb ve tayininin yapıldığına dair bilgi;²⁴¹ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 124 nolu belgede, Kayseri'de Hasbek Mahallesi'nde bulunan Mescit-i Şerif'ten Mustafa oğlu Recep adlı şahsın seccade ve kilim çaldığına ve yakalandığında da itiraf ettiğine dair ilam hakkında bilgi verilmektedir.²⁴²

²⁴⁰ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.124.

²⁴¹ Özlem Korkmaz, **134 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.13-14.

²⁴² İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.177-178.

2.1.2.MESCİDLER

2.1.2.1.Pir Mehmet Paşa (Güngörmez Minareli) Mescidi

Kayseri’de, Kapalı Çarşı’nın güneye açılan kollarından Urgancılar Çarşısı üzerinde bulunur.²⁴³ Mescidin giriş kısmındaki küçük tabelada yapının inşa tarihi olarak 14.yüzyıl geçmektedir. Harime güneydeki kapıdan girilir. Yamuk bir plana sahip olan mescidin mihrabı güney-batı köşededir. Sadece bu cephede pencere vardır, diğer cepheler kesme taştan yapılmış olup, düz duvardır. mescidin üst örtüsü betondur.²⁴⁴

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 1198 nolu belgede, Ramazan Efendi’ye merhum Pîr Mehmet Paşa’nın Mescit ve Zaviyesi evkafının tevliyeti çocuklarının üzerinde olup çocuklarının mütevellî vekil olarak tayin ettiklerini ve bu görevi kabul etmesini bildirir belge hakkında bilgi bulunmaktadır.²⁴⁵

2.1.2.2.Kalaycızade Muhammed Ağa (Kalaycıoğlu) Mescidi

Kayseri, Gevher Nesibe Mahallesi’nde bulunan yapı 18. yüzyıla ait olup, dikdörtgen planlı ve düz beton damlı bir mescittir. Mescidin kuzey tarafında son cemaat mahali ve açık bir avlusu bulunmakta idi. 1990 yılında bu kısımlarda bazı tadilatlar yapılmıştır.²⁴⁶

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 90 nolu belgede, Yenice Mahallesi’nden Kalaycızade Muhammed Ağa Mescit-i Şerifi’nin imamı ve vakfın rakdine mütevellî nasb ve tayin olunan Mahmut Halife, Ali oğlu Abdi’nin zimmetinde vakıf malından ribini ile üç seneden beri 40 guruş borcu olup, lakin ödemediğini iddia edince Abdi durumu İnkâr edip, Mahmut Halife şahid gösterip, şahidler Abdi’nin vakfa borcu olduğunu inkar edip, şahidlerin kabul idilip 40 guruşu Mahmud Halife’ye ödenmesi hususunda Abdi’ye tenbih edildiğine dair bilgi yer almaktadır.²⁴⁷

²⁴³ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.72.

²⁴⁴ Nazım Şanlı, **a.g.t.**, s.28.

²⁴⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.348.

²⁴⁶ İlhan Özkeçeci, **a.g.e.**, s.123.

²⁴⁷ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.176-177.

2.1.3.MEDRESELER

2.1.3.1.Gıyasiye Medresesi

Kayseri, Yenice İsmail Mahallesi'nde bulunan yapı, Çifte Medrese adıyla anılmaktadır. I.Gıyaseddin Keyhüsrev ve kız kardeşi Gevher Nesibe Sultan için 1205 yılında yaptırılmıştır. Medrese açık avlulu ve dört eyvanlı bir plana sahiptir.²⁴⁸

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1 nolu belgede, Gıyasiye Medresesi'ne es-Seyyid Süleyman Çelebi'nin olduğuna kazasker mektubunun kaydı hakkında bilgi;²⁴⁹ 175 nolu belgede de Şifahiye ve Gıyasiye Medreseleri Evkafında hamamcı olan Hacı Mehmet'in yevm-i 13 akçeye icare ettiğine dair bilgi;²⁵⁰ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1173 nolu belgede, Müderris Abdullah Efendi'ye 1027 Receb'inin 10. gününden 30 akçe yevmiye ile Gıyasiye Medresesi'nin sadaka olunduğunu bildirir belge hakkında bilgi;²⁵¹ 1236 nolu belgede de Gıyasiye Medresesi'nin Seyyid Efendi'ye sadaka olduğuna dair bilgi;²⁵² H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 472 nolu belgede, Kayseriye'de bulunan Gıyasiye ve Şifahiye Medreseleri'nin mütevellisi olan Recep'in ölümü üzerine müteveli olarak Mustafa'ya tevcihi ile ilgili bilgi;²⁵³ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 399 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Gıyasiye Medresesi'nin müderris Eşhad Efendi'nin tasarrufuna verildiğine dair bilgi;²⁵⁴ 400 nolu belgede de, Kayseri Şehri'nde bulunan Gıyasiye Medresesi'nin tasarrufuna ait belge hakkında bilgi;²⁵⁵ H.1063-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 278 nolu belgede, Gıyasiye Medresesi'nin müderrisi Abdurrezzak Efendi ve Şifahiye Medresesi'nin müderrisi olan İsmail Efendi medreselerin vakfı karyelerinden aşar vergisi toplamakta, Gıyasiye ve Şifahiye Medreseleri'nin müderrisi Pir Muhammet Efendi şahitler Helvacı Muhammet ve Ahmet Bey ve vekili Müvelli Bey nezdinde altı aylık vazifesini talep ederken, Abdurrezzak ve İsmail Efendi otuz iki terekeden onbeş

²⁴⁸ Haşim Karpuz, **a.g.e.**, s.57.

²⁴⁹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

²⁵⁰ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.43.

²⁵¹ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.330.

²⁵² Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.372.

²⁵³ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.226.

²⁵⁴ Erdiñç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.142.

²⁵⁵ Erdiñç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.142.

bin dörtyüz altmış akçe kabz ederken bunu inkar ile yirmi dört terekeden on iki bin akçe makbuzu olduğunu söylemişler ve Pir Muhammet'in talebi altı aylık vazifesinin karşılığı on iki terekeden beş bin akçesinin adaya tenbihle yazıldığı ilam hakkında bilgi;²⁵⁶ H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 156 nolu belgede, Kayseri'de Gıyasiye ve Şifahiye Medreseleri'nin evkafına mütevellî olan Süleyman bin el-Hac Abdullah vakıf köylerinden olan Talas ahalisinden bazı kimselerin bağ öşrünü vermedikleri iddiasıyla davacı olması üzerine mahkemenin konuyla ilgili ilâmı hakkında bilgi;²⁵⁷ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 211 nolu belgede, Kayseri, Talas, Erkilet vs. gibi köylerden elde edilen mahsulatın bir kısmının Şifahiye Medresesi'ne ve Gıyasiye Medresesi'ne verilmesine dair bilgi;²⁵⁸ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9/14 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Gıyasiye ve Darüşşifa Medreseleri müderrislerine vakıf hisselerinin teslim olunduktan sonra kimsenin müdehale edemeyeceğine dair bilgi verilmektedir.²⁵⁹

2.1.3.2.Şifahiye Medresesi

Kayseri, Yenice İsmail Mahallesi'nde bulunan yapı, Çifte Medrese adıyla anılmaktadır. I.Gıyaseddin Keyhüsrev ve kız kardeşi Gevher Nesibe Sultan için 1205 yılında yaptırılmıştır. Yapının şifahane kısmı da medrese kısmı ile aynı plana sahip olup, açık avlulu ve dört eyvanlı medrese plan şemasına göre yapılmıştır.²⁶⁰

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 139 nolu belgede, Şifahiye Medresesi Müderrisi Mevlana Hızır Efendi'nin Mütevellî Recep Çelebi'den kendisine ait mahsulü istediği dava ile ilgili bilgi;²⁶¹ 175 nolu belgede, Şifahiye ve Gıyasiye Medreseleri Evkafında hamamcı olan Hacı Mehmet'in yevm-i 13 akçeye icare ettiğine dair bilgi;²⁶² 462 nolu belgede de Şifahiye Medresesi

²⁵⁶ Hacı Mehmet Muhtar, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.69.

Zehra Kamile Benli, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.52-53

²⁵⁸ Murat Tan, **a.g.t.**, s.83.

²⁵⁹ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.67-73

²⁶⁰ Haşim Karpuz, **a.g.e.**, s.57

²⁶¹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.32-33.

²⁶² Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.43.

Müderrisleri'nin evkaftan alacaklarına dair bilgi;²⁶³ H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 867 nolu belgede, Şifaiye Medresesi ile ilgili hüccet hakkında bilgi;²⁶⁴ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1018 nolu belgede, Kayseri Şifaiye Medresesi'nin Abdülhalim Efendi'ye verildiğini gösterir belge ile ilgili bilgi;²⁶⁵ 1038 nolu belgede, es-Seyyid Mahmut Efendi'ye 1027 Şabanı'nın ilk günü yevmi 70 akçe ile Gedikcük kazası ve Şifaiye Medresesi ile birlikte sadaka olunduğunu bildirir belge hakkında bilgi;²⁶⁶ 1039 nolu belgede de es-Seyyid Mahmut Efendi'nin Gedikcük Kazası, Şifaiye Medresesi ve Balasun Nahiyesi'nin de tasarrufuna verildiği ahkam-ı şeriyye ile sahip olmasını bildiren belge hakkında bilgi;²⁶⁷ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 228 nolu belgede, Şifaiye Medresesi'ne müderris ve evkafına mütevellî olan Mevlana Hüseyin Efendi sâbıkûn Şifaiye Medresesi'ne müderris olan es-Seyyid Ahmet Efendi, medreselerinin tamirine toplam 500 kuruş lazım olduğunu gösteren bilgi;²⁶⁸ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 472 nolu belgede, Kayseriye'de bulunan Gıyasiye ve Şifaiye Medreseleri'nin mütevellisi olan Recep'in ölümü üzerine mütevellî olarak Mustafa'ya tevcihi ile ilgili bilgi;²⁶⁹ H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 156 nolu belgede, Kayseri'de Gıyasiye ve Şifahiye Medreseleri'nin evkafına mütevellî olan Süleyman bin el-Hac Abdullah vakıf köylerinden olan Talas ahalisinden bazı kimselerin bağ öşrünü vermedikleri iddiasıyla davacı olması üzerine mahkemenin konuyla ilgili ilâmı hakkında bilgi;²⁷⁰ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 211 nolu belgede, Kayseri, Talas, Erkilet vs. gibi köylerden elde edilen mahsulatın bir kısmının Şifaiye Medresesi'ne ve Gıyasiye Medresesi'ne verilmesine dair bilgi;²⁷¹ 331 nolu belgede, Kazâ-i mezbûrede Şifâiye Medresesi müderrisi olan Mevlana İsmail'in medrese-i mezbûr kendisine bildirilip vakfiye-i ma'mul bihada şart ve tâyin olunan vazifesini vakf-ı mezbur mütevellisinden talep eylediğinde vermekte tatlül ve inad ettiklerine dair bilgi;²⁷² 418 nolu belgede de

²⁶³ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.114.

²⁶⁴ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.55

²⁶⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.217.

²⁶⁶ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.233.

²⁶⁷ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.233-234.

²⁶⁸ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.198-199.

²⁶⁹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.226.

²⁷⁰ Zehra Kamile Benli, **a.g.t.**, s.52-53.

²⁷¹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.83.

²⁷² Murat Tan, **a.g.t.**, s.182-183.

Mevlana İsmail'in Şifaiye Medresesi'nin suret-i ruûs ile kendisine tevcih olduğu halde mezbur vazifenin vakf-ı mezkur mütevellisinden istenildiğinde vermekte taallül ve inad ettiklerine dair bilgi;²⁷³ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9/14 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Gıyasiyye ve Darüşşifa Medreseleri müderrislerine vakıf hisselerinin teslim olunduktan sonra kimsenin müdehale edemeyeceğine dair bilgi bulunmaktadır.²⁷⁴

2.1.3.3.Hunat Medresesi

Kayseri, Gavremoğlu Mahallesi'nde bulunan yapı, Alaaddin Keykubat'ın eşi, Hunad (Mahperi) Hatun tarafından yaptırılmıştır. Son araştırmalar, medresenin camiden (1238'den) önce yaptırılmış olduğunu göstermektedir. İki eyvanlı ve açık avlulu bir yapıdır.²⁷⁵

Yapı ile ilgili, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 907 nolu belgede, Hunat Medresesi için Erkilet Köyü'nden elde edilen gelir ile ilgili bilgi;²⁷⁶ 908 nolu belgede, Hunat Medresesi için Sahur ve Bayati nam köylerden alınan mahsul ile ilgili bilgi;²⁷⁷ 1161 nolu belgede de Sabık Trablusşam Kadısı Mevlana Seyyit Hakim'in Kayseri Kadılığı'na ve Hunat Medresesi Müderrisliği'ne tayin edilmesi ile ilgili bilgi;²⁷⁸ H.1025-M.1616 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 58 nolu belgede, Hunat Müderrisi Hacı Hasan Efendi yedinden Medrese-i Mezbura hususu olmağın Emri Şerif vacibu-i teşrif gelüp mûcibince Medrese-i Mezbura'nın evkafından olan hamamın müstageiri olan Kaya Çelebi'den icaresini vermesine ilzam olunduğuna dair bilgi;²⁷⁹ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 5 nolu belgede, Hunat Hatun Medresesi'ne yevmi dört akçe ile es-Seyyid İbrahim Efendi'nin sıddıka olduğuna dair bilgi;²⁸⁰ 10 nolu belgede de Hunat Hatun Medresesi'ne yevmi dört akçe ile İbrahim Efendi'nin sıddıka olduğuna dair bilgi;²⁸¹ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri

²⁷³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.234-235.

²⁷⁴ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.67-73.

²⁷⁵ Haşim Karpuz, **a.g.e.**, s.58.

²⁷⁶ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.68.

²⁷⁷ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.68.

²⁷⁸ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.168.

²⁷⁹ Mehmet Kaldı, **18 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1025-M.1616)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.39.

²⁸⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.47.

²⁸¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.48.

Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1069 nolu belgede, Kayseri Huand Medresesi'nin 1027 senesi 18. gününden yevmi 25 akçe ile Mevlana Hüseyin Efendi'ye sadaka olunduğuna dair bilgi;²⁸² 1141 nolu belgede de, Kayseri Huand Medresesi'ne 25 akçe yevmiye ile tayin olan müderrisin tasarrufuna mani olunmamasını bildirir belge hakkında bilgi;²⁸³ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 217 nolu belgede Huvand Medrsesi'nin mütevellileri olan Şaban ve Haydar'ın yerine Seyyit Şaban'ın müteveli olduğuna dair bilgi;²⁸⁴ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 232/5 nolu belgede, es-Seyyid Mehmet Efendi'nin Huand Medresesi Müderrisliği'ne tayini ile ilgili bilgi;²⁸⁵ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 427 nolu belgede, Hunat Hatun Medresesi Müderrisi olan Şabanzâde yerine Mevlana Efendi'nin getirilmesine dair bilgi;²⁸⁶ H.1068-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 245 nolu belgede, Kayseri'de Huand Mahallesi'nde bulunan Huand Hatun Medresesi'nin evkafından olan vakıf tarlanın kiraya verilmesi üzerine anlaşmazlığa sebep olduğuna dair bilgi;²⁸⁷ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 58 nolu belgede, Kayseri'de Huand Mahallesi sakinlerinden Mehmed bin el-Hac adlı kimse 1090 senesi Recep ayında Huand Hatun Medresesi Müderrisi olan es-Seyyid, el-Hac Mehmet Efendi, İbni Şaban Efendi ve Huant Cami Şerifi'nin Şark tarafında vaki olan rükûndan el-Hac evine müntahi olub gereken Cami-i Şerif kıbel-i tarik-i amm ve şarklığına Molla Mehmet evi ve bazen yine mecbur el-Hac İsa Bey diğeri evi bu hudud ile mahdud olan arsa-ı haliyenin muaccedesi alınıp ve canip vakfiyeside yarım guruh kare-i müeccele ile akd-i evvelin intihası akd yetninin olmak üzere buna öte yanının icar-ı tevile icar olunup imzala mühür edildiğine dair bilgi;²⁸⁸ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 47 nolu belgede, Kayseri'de Hunat Hatun Medresesi müderrisi olan mevlana Ali Efendi'nin ortada hiç bir sebep yok iken bu görevden azleden İbrahim adlı şahsın berat sureti hakkında bilgi yer almaktadır.²⁸⁹

²⁸² Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.255.

²⁸³ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.310-311.

²⁸⁴ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.194.

²⁸⁵ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.347.

²⁸⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.239.

²⁸⁷ Meryem Ünal, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.80-81.

²⁸⁸ İlhami Temur, **a.g.t.**, s.31-32.

²⁸⁹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.74.

2.1.3.4.Sıraceddin Lala Medresesi

Kayseri, Gavremoğlu Mahallesi'nde bulunan yapı, Lala Bedreddin Muslih tarafından yaptırılmış olup, Küçük Hunat Medresesi diye de bilinir. 1238-39 senesinde yapılmıştır. Açık avlulu ve üç eyvanlı bir yapıdır.²⁹⁰

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 489 nolu belgede, Kayseri'de Sıraceddin Medresesi'ne yevmi elli akçe ile Abdüsselam Efendi'nin oturacağı hakkında bilgi;²⁹¹ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 409 nolu belgede, Hatuniye, Siracuddin Lâlâ ve Şarapsalar Medreseleri'ne Kasım Ağa Medresesi Müderrisi olan Mevlana Bayram'ın Şeyhülislam tarafından getirilmesiyle ilgili gönderilen buyruldu hakkında bilgi;²⁹² H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 429 nolu belgede, Kayseri'deki Sıraceddin Lala Medresesi'nin sadaka olunduğunu gösterir belge hakkında bilgi;²⁹³ H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 358 nolu belgede, Sıraceddin Lala ve Şarapsalar Bedri Mevlana Bayram Medresesi'nin Şeyhülislam'ın emriyle Mustafa Efendiye verildiğini gösteren bilgi yer almaktadır.²⁹⁴

2.1.3.5.Sahabiye Medresesi

Kayseri, Serçeönü Mahallesi'nde yer alan yapı, 1267 tarihli olup Sahip Ata Fahreddin Ali tarafından yaptırılmıştır. Açık avlulu, dört eyvanlı ve tek katlı bir medresedir.²⁹⁵

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 8 nolu belgede, Sahabiye Medresesi Evkafı'na iki akçe ile Şemseddin'in mütevellî olduğuna dair bilgi;²⁹⁶ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 11 nolu belgede, Sahabiye Medresesi'nin icaresi dört akçe ile Molla Halil'in olduğuna dair bilgi;²⁹⁷ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1175 nolu belgede, Sahabiye Medresesi'nin yevmi 30 akçe ile 1027 Recebi'nin 18.gününden

²⁹⁰ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.69.

²⁹¹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.237.

²⁹² Murat Tan, **a.g.t.**, s.229.

²⁹³ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.69-70.

²⁹⁴ Esra Ayan, **a.g.t.**, s.13-14.

²⁹⁵ Haşim Karpuz, **a.g.e.**, s.58.

²⁹⁶ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.47.

²⁹⁷ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.48.

Emrullah Efendi'ye sadaka olunduğuna dair bilgi;²⁹⁸ H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 111 nolu belgede, Sahabiye Müderrisleri'nden Hüsam Efendi ile Abdüsselam Efendi arasında geçen niza'a dair bilgi;²⁹⁹ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 529 nolu belgede, Kayseri'deki Sahabiye Medrese'sine Mevlana Derviş Mehmet'in verilmesi ile alakalı ruus tezkeresi hakkında bilgi;³⁰⁰ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 378 nolu belgede, Kayseri Sahabiye Medresesi'nde mütevellî olan Ömer'in vakıf malını telef ettiğinden görevden alınmasına dair bilgi;³⁰¹ 393 nolu belgede de Sahabiye Medresesi'nde mutasarrıf olan Osman Efendi'ye Şeyhülislam tarafından verilen buyruldu hakkında bilgi;³⁰² H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 442 nolu belgede, Kayseri Sahabiye Medresesi vakfının mütevellisi Derviş Ömer'in bazı kimseler tarafından rahatsız edilmesi üzerine Derviş Ömer'in görevinde tekrar devamını gösteren ferman hakkında bilgi;³⁰³ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 181 nolu belgede, Kayseri'de Sahabiye Medresesi Müderrisi olan İbrahim'in ortada hiçbir sebep yok iken Mustafa adlı kimse tarafından vazifesinden alınması üzerine İbrahim'in tekrar müderrisliğe getirilmek için sunduğu arzuhal üzerine verilen karar hakkında bilgi;³⁰⁴ H.1154-M.1741 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 246 nolu belgede, Kayseri'de Sahâbiye Medresesi sakinlerinden Molla Halil bin Ahmet bin Abdullah'ın vefatından bir gün önce kendisine vasi tayin eylediği Hasan Efendi ibn-i Cafer Ağa'nın müteveffa-i mezbura 32 kuruş borcu olan es-Seyyid Abdülfettah Halife ibn-i es-Seyyid Mahmud Halife'den bu borcu talep etmesine dair bilgi;³⁰⁵ H.1154-M.1740/41 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 160 nolu belgede, Likvanik Seradin cemaatinden olup Sahabiye Medresesi'nde ikamet eden ve vefat eden Molla Halil bin Ahmet'in mirasının kız kardeşi ve amcası arasında taksim olunmasına dair bilgi;³⁰⁶ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil

²⁹⁸ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.331.

²⁹⁹ Selahaddin Döğüş, **25 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1034-M.1624/25)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.61-62.

³⁰⁰ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.270.

³⁰¹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.208-209.

³⁰² Murat Tan, **a.g.t.**, s.219.

³⁰³ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.82.

³⁰⁴ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.143.

³⁰⁵ Erdiñç Demir, **131/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1154-M.1741)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.41-42.

³⁰⁶ Mehmet Elma, **132 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1153/54-M.1740/41)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.150-151.

Defteri'ndeki 17 nolu belgede, Kayseri'de Mehmet kızı Dudu adlı Hatun, Sahabiye Medresesi evkâfından kendilerine ait kirada olan dükkandan kardeşlerinin vazgeçip kullanım haklarını Dudu Hatun'a verdiğini gösteren ilâm hakkında bilgi bulunmaktadır.³⁰⁷

2.1.3.6.Melik Eratna (Köşk) Medresesi

Kayseri şehir merkezinin 2 km. kadar güney doğusunda Köşk Dağı'nda denilen bir tepenin üzerine inşa edilmiştir. Bazı araştırmacılar medrese, bazı araştırmacılar da hangah olarak tanımlar. Yüksek duvarlarıyla kale görünümündeki bu bina bugün mevcut olmayan kitabesine göre 1339 yılında Emir Eredna tarafından yaptırılmıştır.³⁰⁸ Yapı dıştan kuzey-güney yönünde dikdörtgen planlıdır. Kuzeydeki giriş eyvanı, eyvanın doğu ve batısındaki dikdörtgen odalar ile kare planlı revaklı avludan oluşur. Avlu ortasında sekizgen gövdeli, piramidal külahlı türbe bulunur.³⁰⁹

Aşağıda sıralanan belgelerde de görüldüğü gibi yapıya medrese, hangah ve zaviye olmak üzere üç isim ve işlev verilmiştir. Yapının şeyhi olan Şeyh Kasım, 1657 yılında devlete müracaatla binanın hangâh(tekke) olduğu halde, medrese olarak kullanıldığı, elindeki vakfiye gereğince geri hangaha çevrilmesi gerektiği hakkında şikayette bulunmuş, Şeyhülislam'ın görüşü alındıktan sonra Kayseri Kadısı'na gönderilen ferman hükmü ile 13 Temmuz 1657 tarihinde Şeyh Kasım'ın haklı olduğu, elinde bulunan ancak bugün kaybolmuş olan vakfiyesi ve ferman gereğince o güne kadar medrese olarak kullanılan yapının aslında hangah olduğu 13 Ağustos 1657 tarihinde kabul edilmiştir. Bu tarihten sonra yapı hangah olarak kullanılmaya devam edilmiştir. Kayseri Şer'iyye Sicilleri'nde 1657 tarihli defterde Alaeddin Eretna'nın Kayseri'de yaptırdığı bu yapı hakkında bir çok bilgi elde edilmiştir. Yürürlükte olan asıl vakfiye ve defter kayıtlarına göre bina 1657 yılı itibariyle 314 senelik buk'a (hangâh-tekke)'dir. Köşk Hangâhı'nın bu tarihten sonra ne kadar hangâhlık (tekkelik) yapmış olduğu belli değildir. Zira sonraki kayıtlarda binanın medrese olarak kullanıldığını görmekteyiz. Yapı ile ilgili Kayseri Şer'iyye Sicilleri'nde 1702'de müezzin, 1717 ve 1720 yılında da müderris tayini hakkında berat kayıtları bulunmaktadır. Bu yıllarda yapı medrese olarak anılıyordu. Ancak 1820 yılında

³⁰⁷ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.136-137.

³⁰⁸ Osman Eravşar, **a.g.t.**, s.299.

³⁰⁹ Nermin Şaman, Turgay Yazar, "Kayseri Köşk Hanıkahı", **Vakıflar Dergisi**, S.22, Ankara, 1991, s.303.

Kayseri’de yapılan nüfus tahririnde faal 22 medrese arasında Köşk Medrese’nin bulunmayışı, artık bu tarihlerde yapının faaliyetten kalmış olduğu göstermektedir.³¹⁰

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 456 nolu belgede, Kayseri’de Melik Eretna Zaviyesi’nin Şeyh Seyyit Kasım’a İbkâ ve mukarar kılındığına dair bilgi;³¹¹ 476 nolu belgede, Kayseri’de Melik Eretna Medresesi’ne Mevlana Ebu Bekir Efendi’nin Müderis tayin edildiğine dair bilgi;³¹² 545 nolu belgede de Melik Eretna Medresesi’nin zaviyelik üzere Mevlana Mehmet Efendi’ye verildiğine dair bilgi;³¹³ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 184 nolu belgede, Kayseri dışında bulunan ve Melik Eretna’nın bina ettirdiği Hangâh olarak kullandığı halde Abdürrezzak adlı müderris medrese olarak kullanmak istediği, bu isteğinden vazgeçmesi talebi üzerine mahkemece komisyonun yaptığı araştırma sonunda adı geçen yerin hangâh olup medrese olmadığına tenbihine dair bilgi;³¹⁴ 185 nolu belgede de Hangâh köşkün kötü ve haram durumda olduğu vakfın gelirinden harcanarak tamirine ve tamir bedelinin komisyon tarafından keşfedilerek tamir miktarının belirlendiğine dair bilgi;³¹⁵ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 451 nolu belgede, Kayseri’de Melik Eretna Medresesi’nin mescit kısmının harap olmasıyla mal-ı vakf ile tamirine ve nazır tay’inine dair bilgi;³¹⁶ H.1091/M.1680 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 157 nolu belgede, Kayseri’deki Eretna mülkü vakfı Zaviyesi’nin tahrir memuru Abdülkerim’in tahrir defterine kaydetmemesi, sakinlerinin terki diyar etmesi üzerine, mutasarrıf tayin edilip, vakfı ihya etmesi ve yıllık 50.000 akçeye eşkin mukaatası olanlara ödemesi gerektiğinin bildirilmesi üzerine, Padişah’ın zikredilen zatı vakfiyeye mutasarrıf tayin ettiğini gösterir bilgi;³¹⁷ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 216 nolu belgede, Kayseri’de vakfedilmiş olan Eretna Zaviyesi’nin tasarruf hakkını talep eden kapıkulu sipahilerinden Ali Halil’e Zaviye’nin mirisi olan altmış bin akçeyi her sene ödetmek ve gerektiğinde

³¹⁰ Mehmet Çayırdağ, “Kayseri Köşk Medresesi’nin Hangah (Buk’a) Olduğu Hakkında 1657 Yılında Alınan Mahkeme Kararları”, **VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, Kayseri, 2002, s.259-280.

³¹¹ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.168.

³¹² Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.186.

³¹³ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.257.

³¹⁴ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.198-199.

³¹⁵ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.199-200.

³¹⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.255.

³¹⁷ Orhan Duran, **90 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1091-M.1680)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994, s.183-184.

beş askerle birlikte sefere katılmak şartıyla, tasarruf halkının verildiğine dair bilgi;³¹⁸ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 72 nolu belgede, Kayseri'de vakfedilmiş olan Eretna Zaviyesi'nin tasarruf hakkını talep eden Kapıkulu sipahilerinden Yusuf Ali bu zaviyenin mirisini ödemekte iken diğer taraftan Ali adlı kişinin 60000 akçeyi 10000 akçe daha fazlalaştırarak toplam 70000 akçe ederek her sene ödemek ve gerektiğinde 5'er askerle birlikte sefere katılmak şartıyla tasarruf hakkını talep etmesi ve bu hakkın ona verilmesine dair bilgi;³¹⁹ 73 nolu belgede, Eretna Zaviyesi'nden hasıl olan vergilerin vekil tayin edilen Ebu Bekir'e karşı çıkılmadan teslim edilmemesine dair bilgi;³²⁰ 81 nolu belgede de Kayseri'de vakfedilmiş olan Eretna Zaviyesi'nin tasarruf hakkını talep eden Ali'nin bu zaviyenin mutaası ? olan 70.000 akçe fazlalaştırarak ödemede hainlik etmesi ile tasarruf hakkının 10.000 akçe fazlalaştırarak 80.000 akçeyi her sene ödemek ve sefer zamanında beş askerle birlikte orduya katılmak şartı ile Ali Halil'e verildiğine dair bilgi;³²¹ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 39/65 nolu belgede, Melik Eretna Zaviyesi'nden vergi talep edilmesi ve baş muhasebe defterlerinin araştırılması sonucu buranın vergiden muaf olduğunun anlaşılmasına dair bilgi;³²² 39//66 nolu belgede de Seyyit Ali ve Seyyit Mehmet nam kimselerin, Melik Eretna Zaviyesi'nin mahsulüne müdehale olunmaz iken merkûme'de bulunan malların zabtedilmesi üzerine dilekçe yazmalarına dair bilgi yer almaktadır.³²³

2.1.3.7.Hatuniye Medresesi

Kayseri, Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunan yapı, Dulkadiroğulları'ndan Nasireddin Mehmet tarafından 1431-32 yılında yaptırılmıştır. Tek katlı ve eyvanlı bir medresedir. Açık avlusunu çeviren revakta ion ve korint başlıklı antik devir malzemesi kullanılmış, 14 odalı bir medresedir. Kitabesi Kayseri Müzesi'ndedir.³²⁴

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 2 nolu belgede, Hatuniye Medresesi Müderrisliği.... 'a sadaka olunduğuna kazasker mektubu

³¹⁸ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.237-238.

³¹⁹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.84-85.

³²⁰ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.85.

³²¹ Ayşe Türmen, **a.g.t.**, s.88.

³²² Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.150-152.

³²³ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.152-154.

³²⁴ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.114.

kaydı hakkında bilgi;³²⁵ 13 nolu belgede de Hatuniyye Zaviyesi'nin muakkabesinin Hasan'a sadaka olunduğuna dair bilgi;³²⁶ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 531 nolu belgede, Mevlana İbrahim Dersaadet'e gelerek kendisi Kayseri'deki Hatuniye Medresesi önünde Şarabsalar ve Hoca Hasan Medresesi'nde ruus-i hümayun mucebince zabt ve tasarruf ederken buk'alık üzere nize edip müdahale eden Aladdin'in men ve def olunması hakkında bilgi;³²⁷ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 456/2 nolu belgede, Kayseri'de Hatuniyye Medresesi'nin Mevlânâ Mustafa Efendi'ye verildiğine dair bilgi;³²⁸ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 409 nolu belgede, Hatuniye, Siracuddin Lâlâ ve Şarapsalar Medreseleri'ne Kasım Ağa Medresesi müderrisi olan Mevlana Bayram'ın Şeyhülislam tarafından getirilmesiyle ilgili bilgi;³²⁹ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 51 nolu belgede, Hatuniye Medresesi Müderrisi olan Mustafa'nın Zamantu Kazası'na mutasarrıf olmasına dair bilgi;³³⁰ 417 nolu belgede de Hatuniyye Medresesi'nin Mustafa Efendi'ye tevcih olunmasına dair bilgi yer almaktadır.³³¹

³²⁵ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

³²⁶ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.2.

³²⁷ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.273.

³²⁸ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.169.

³²⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.229.

³³⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.42-43.

³³¹ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.392-393.

2.1.4.TÜRBELER

2.1.4.1.Melik Muhammed (Mehmet) Gazi Türbesi

Kayseri, Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan türbe, Ulu Camii'nin güneyinde kible tarafındadır. Eskiden burada Melik Gazi Medresesi bulunmaktaydı. Melik Mehmet Gazi'nin türbesi medrese hücrelerinden birisi olup, caminin duvarına bitişiktir. Türbenin kitabesi yoktur.³³²

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 35 nolu belgede, Melik Mehmet Gazi'nin Türbesi'nde, türbedar olan Mustafa'nın azledilmeyip vazifesine devam etmesine dair bilgi yer almaktadır.³³³

2.1.4.2.Hunat Hatun Türbesi

Kayseri, Gavremoğlu Mahallesi'nde bulunan türbe, Mahperi Hunat Hatun'a ait olup, 1238 tarihlidir.Türbe Hunat Külliyesi içinde,³³⁴ caminin kuzey-batı köşesinde küçük bir avlu içinde inşa edilmiş olan türbe, mukarnaslı kare bir kaide üzerinde yükselen sekiz kenarlı gövdenin ehrami bir külahla örtülmesinden mürekkep zarif bir yapıdır.³³⁵

Yapı hakkında, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1239 nolu belgede, Hunat Hatun Türbedarlığı'nın 2 akçe yevmiye ile Mevlana Abdülalim'e verildiğine dair bilgi bulunmaktadır.³³⁶

2.1.4.3.Şeyh Halil (Seyyit Halil Bey) Türbesi

Eser, Kayseri'nin Bünyan ilçesine bağlı Karakaya kasabasında, kasaba dışında eski mezarlık alanda, yer almaktadır. Türbe'ye girişi sağlayan kapı üzerindeki kitabe okunamamıştır. Doğu-batı yönünde dikdörtgen bir plana sahip olan yapı, iki bölümden

³³² Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.43.

³³³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.30-31.

³³⁴ Oktay Aslanapa, **a.g.e.**, s.163.

³³⁵ Hakkı Önkal, **Anadolu Selçuklu Türbeleri**, Ankara ,1996, s.121.

³³⁶ Mustafa süslü, **a.g.t.**, s.372.

oluşur. Kitabesi okunamayan yapı, kaynaklarda 14. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmektedir.³³⁷

Yapı ile ilgili, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 260 nolu belgede, Karaköyü'nde bulunan Şeyh Halil'in Türbesi'nin Seyyit Mehmet südde-i saadete arzı hal gösterip Mevli Halil ve Yağmur Bey mezarların gelirlerinin zaviyeye ait olduğunu, dışarıdan Mehmet isimli birisinin bu mezarlar için kendi vakfının toprağı olduğunu belirtip niza etmesi üzerine Seyyit Mehmet'e verilen belge hakkında bilgi bulunmaktadır.³³⁸

2.1.4.4.Kutlu Değın Hatun (Şah Kutlug Hatun) Türbesi

Kayseri, Gavremoğlu Mahallesi'nde yer alan türbe, Şah Kutlug Hatun tarafından 1349 yılında yaptırılmıştır. Dikdörtgen şeklinde olan yapı, dışta piramidal bir külahla örtülen, güneydeki kubbeli kare mekan ile buna kuzeyde bir kemerle açılan sivri tonozlu bir ön mekandan meydana gelmektedir.³³⁹

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 448 nolu belgede, Kutludeğın Hatun'un Türbesi'nde cüz-han olan Hasan'ın görevinden feragat etmesi ile yerine oğlu Muhammet'in tayin edilmesine dair bilgi yer almaktadır.³⁴⁰

2.1.4.5.Zeynel Abidin Türbesi

Kayseri merkezde yer alan türbe, II.Sultan Abdülhamit tarafından 1885 yılında yeniden Zeynel Abidin adına yaptırılmıştır. Zeynel Abidin 1414'lü yıllarda yaşamıştır.Türbe kare planlı ve tek kubbelidir. Kubbe yüksek bir kasnağa oturmaktadır.³⁴¹

Yapı ile ilgili, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 148 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Zeynel Abidin Türbesi'nin tevliyet ve nezaretine bakan Mehmet Çelebi bin Abdi, Sefer Dede ve Ali Halife bin Mustafa Dede ile el-Hac

³³⁷ Mustafa Denктаş, "Kayseri-Karakaya Kasabası Seyyid Halil Bey Türbesi", **Prof.Dr. Zafer Bayburtluoğlu Armağanı, Sanat Yazıları**, Kayseri, 2001, s.187-199.

³³⁸ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.385.

³³⁹ Alev Çakmaklıoğlu Kuru, **a.g.e.**, s.413.

³⁴⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.407.

³⁴¹ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.156.

İbrahim adlı kişiler vakıf evlerinde kalan Ali ve Yusuf adlı kişiler mahzarında dava açarak bu evlerden çıkmalarını istediklerine dair bilgi;³⁴² 230 nolu belgede de Kayseri'deki Zeynel Abidin Türbesi Vakfı'nın emlak veakasının şeyhi görevinden alınarak yerine evladan Şeyh Sefer'in atandığına dair bilgi bulunmaktadır.³⁴³

2.1.4.6.Emir Sultan Türbesi

Kayseri, Cumhuriyet Mahallesi'nde yer alan türbe, 16. yüzyıla aittir. Kare mekanlı ve piramidal külahlı bir türbedir.³⁴⁴

Yapı ile ilgili, H.1025-M.1616 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 65 nolu belgede, Merhum Emir Sultan Türbesi'nden düşebde ve peneşembe günlerinde birer cüz-ü şerif tilavet edip Ahmet bin Musa Hasan ihtiyarıyla iş bu Mehmet Dede bin Allah verdiye fari olmağın virüldüğü ba'del bey mütasarrıf olup kimsenin mani olmamasına dair bilgi;³⁴⁵ H.1236/37-M.1820/22 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 61 nolu belgede, Kayseri'de Emir Sultan Camii müezzini ve Argıncık Karyesi malikanesi altı sehimden iki sehimine sahip ve Emir Sultan Türbesi'nde cüzz-i hanlık cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid Mehmet b. Feyzullah'ın vefatı üzerine müezzinlik cihetine Seyyid Mustafa ve cüzz-i hanlık cihetinede es-Seyyid Mehmet Sarı nam kimseler tevcihetmişler fakat es-Seyyid Mehmet Zahit'in mutassarrıf olduğu vazifelerin kendisine tevcihi konusunda berat-ı hümayün verilmesi hakkında bilgi yer almaktadır.³⁴⁶

³⁴² M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.236.

³⁴³ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.342.

³⁴⁴ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.112.

³⁴⁵ Mehmet Kaldı, **a.g.t.**, s.42.

³⁴⁶ İlyas Gökhan, **a.g.t.**, s.135-136.

2.1.5.HANLAR

2.1.5.1.Gün (Gön-Piri Paşa) Hanı

Kayseri, Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan han, Vezir Hanı'nın birinci ve üçüncü avlusu ile Kapalı Çarşı'nın bir bölümü olan Urgancılar Çarşısı ve Bezciler Çarşısı'nın sınırladığı alanda bulunmaktadır. Kayseri'deki mevcut ticari yapılar arasında en fazla tahrip olanıdır. Yapıya Urgancılar Çarşısı'nın batı kanadındaki eyvan şeklinde düzenlenen bölümden girilir. Eserin giriş bölümü haricinde kalan kısımları tamamen yıkılmıştır.³⁴⁷

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 85 nolu belgede, Pirî Paşa Han'ının mütevellisi olan Seyyit Mustafa Bey'in Han'ı üç yıllığına icareye verdiği dair bilgi;³⁴⁸ 298 nolu belgede, Piri Bali Hancısı Veli'nin bazı kimseler hanımı basıp zarar verdi dediği dava hakkında bilgi;³⁴⁹ 402 nolu belgede de Piri Paşa Hancısı Veli Bey'in, Hacı Abdullah'ın kaldığı odada eşyaların kaybolduğuna dair bilgi;³⁵⁰ H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 986 nolu belgede, Göncüler Hanı'nda vefat eden Mustafa'nın muhallefatı ile ilgili bilgi;³⁵¹ 1115 nolu belgede de Kayseri'de vaki Göncüler Hanı'nın Emrullah bin Hasan'a zaptettirilmesi ile ilgili olarak temessük verildiğine dair bilgi;³⁵² H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 588 nolu belgede, Kütahyalı Mehmet bin Musli'nin Piri Paşa Hanı'nda zayi olan akçelerini Mehmet bin Yusuf'un aldığı hakkında bilgi;³⁵³ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1088 nolu belgede, Gön Hanı denilen handa el-Hac Mehmet isimli kişinin ölüp varisi olmadığı için mütesellim Ali Çelebi'nin zabt ettiği meblağı bildirir belge hakkında bilgi;³⁵⁴ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 157 nolu belgede, Kayseri'de merhum Pir Mehmet Paşa'nın Hanı'nın zabtedilmesi ve kiraya verilmesine dair bilgi;³⁵⁵ 161 nolu belgede, Merhum Pir Mehmet Paşa Hanı'nın üç seneliğine

³⁴⁷ Ali Baş, **Kayseri Ticaret Yapıları Üzerine Bir Araştırma**, Kayseri, 1996, s.30.

³⁴⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.20-21.

³⁴⁹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.73-74.

³⁵⁰ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.100.

³⁵¹ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.96.

³⁵² İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.151.

³⁵³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.376.

³⁵⁴ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.268-269.

³⁵⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.71.

kiralandığından bahseden bilgi;³⁵⁶ 1123 nolu belgede, Gülhanlar Hanı demekle bilinen hanın Hacı Abdulkadir'e verildiğine dair bilgi;³⁵⁷ 1145 nolu belgede de Kayseri'de Günhanı demekle bilinen hanın işletilmesinin Veli Bey'e verildiğine dair bilgi;³⁵⁸ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 238 nolu belgede, Karahisar şarkında Kestumer adlı zimminin oğlu Evanos, Salman Mahallesi'nde Gön Han'ında vefat etmiştir. Han'ın sahibi Kesir Velet Kirkor adlı zimmi'den ve ahaliden davası olmadığına dair bilgi;³⁵⁹ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 28 nolu belgede, Cami-i Kebir Mahallesi'nden Rahime bint-i Mehmet Beg nam hatunun vekili zevci Mustafa bint-i Mehmet, Günhan'ı Kapısı karşısındaki dükkanın on iki hissesinden üç sehimini eşinin olup yirmi dokuz esedi güruşa Ali bin Derviş'e sattıklarına dair bilgi;³⁶⁰ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 413 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Pir Mehmet Paşa evkafından Gün Han'ının Mehmet Çelebi'ye icar olarak verildiğine dair bilgi;³⁶¹ H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 76 nolu belgede, Pir Mehmet vakfı mütevellisi olan Abdülhay İbn-i Mahmut'un, vakfın tasarrufunda olan hanın (Günhanı) kiracısı tarafından aralarında anlaşmışları üzere tamir edileceğini anlatan hüccet hakkında bilgi;³⁶² H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 74 nolu belgede, Hasanbalu Mahallesi'nde oturan Kamile Hatun'un Günhanı duvarı önündeki attar dükkanının üç sehim hissesinden bir sehim hissesini iki esedi kuruşa Seyyit Mustafa Çelebi'ye sattığını gösteren belge hakkında bilgi;³⁶³ 275 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Günhanı'nın bir seneliğine yüz altmış altı buçuk kuruşa Abdullah Bey'e verildiğini gösteren belge hakkında bilgi;³⁶⁴ 305 nolu belgede de Mehmet Paşa Evkafı'ndan Kayseri'de bulunan Günhanı'nın yüz altmış altı esedi kuruşa es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid İsmail Çelebi'ye verildiğini gösterir belge hakkında bilgi;³⁶⁵ H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 332 nolu belgede, Sasık Mahallesi ahalisinden Ahmet Efendi ibn-i el-Hac Abdullah Pir Mehmet Paşa evkafına ait Gün Hanı'nı kiralayıp sonra

³⁵⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.73.

³⁵⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.882.

³⁵⁸ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.908.

³⁵⁹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.204-205.

³⁶⁰ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.62-63.

³⁶¹ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.52.

³⁶² Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.102.

³⁶³ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.128.

³⁶⁴ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.315.

³⁶⁵ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.335.

başkasına devretmesi üzerine devri alan Abdülkadir Beşe'nin üç aylık kirayı Ahmet Efendi'ye edasına hüküm veren ilâm hakkında bilgi;³⁶⁶ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 215 nolu belgede, Kayseri'deki vaki Günhanı diye bilinen hanın odalarında kalan Güncü taifesinin yeni gelen yolculardan haksız yere haraç kestiklerine dair ve mahkeme kararını gösterir ilam hakkında bilgi;³⁶⁷ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 377 nolu belgede, Kayseri Hunat Mahallesi sakinlerinden Hüseyin Efendi'nin Günhanı civarında babasına ait Pir Mehmed Paşa Vakfı'ndan icarlı Eşya oğlu İsa'ya kiraya verdiğine ve bunun bedelini talep ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.³⁶⁸

2.1.5.2.Vezir Hanı

Kayseri, Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunan yapı, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından 1721 tarihinde inşa ettirilmiştir. Ticari dokunun güney ucunda, Ulu Camii'nin kuzey-doğu köşesine yakın bir yerde bulunan hana giriş doğu cepheden, Kapalı Çarşı'nın bir bölümünü oluşturan Urgancılar Çarşısı'nın girişinin hemen yanından sağlanmıştır. Yapının hem cepheleri, hem de iç kısmı bütünüyle kesme taştan inşa edilmiştir. Üç avlulu plan şemasında inşa edilen han iki katlıdır.³⁶⁹

Yapı ile ilgili, H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 55 nolu belgede, Gümüşkeşan Madenine bağlı Keskin Kazası'nda ikamet eden Ciritzade İbrahim Bey'in vefat etmesiyle mirası hazinece kaydedilip defterinin Bab-ı Ali'ye takdimi, ayrıca Kayseri'de Vezir Hanı'nda kuyumcu Zartar oğlu Karabet ve ortağı Agop'ta senetli 15000 kuruş alacağı olduğunu bildirmekle mahkeme huzurunda taraflar yüzleştirilerek 13.217 kuruş alacağının varislerine teslim edildiği hakkında bilgi;³⁷⁰ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 259 nolu belgede, Kayseri'de Ermeni Rabremtis'in Kayseri'de Vezir Hanı'nda İbrahim Paşa Vakfı dükkanlarından bir bab odasını çocuklarına intikal ettiğine dair bilgi yer almaktadır.³⁷¹

³⁶⁶ Muhiddin Aydoğan, **91/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1094-M.1683)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002, s.203-204.

³⁶⁷ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.245-246.

³⁶⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.387.

³⁶⁹ Ali Baş, **a.g.e.**, s.32.

³⁷⁰ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.113-114.

³⁷¹ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.356.

2.1.6.HAMAMLAR

2.1.6.1.Gülük Hamamı

Kayseri, Gülük Mahallesi'nde bulunan yapı, Gülük Camii ve Medresesi'nin kuzeyinde yer alır. Banisi ve inşa tarihi bilinmemektedir.Üst örtüsü tamamen, beden duvarları kısmen yıkılan yapı, tek hamam olarak inşa edilmiş, değişik tarihlerde yapılan ilavelerle genişletilerek çifte hamama dönüştürülmüştür. Kaynaklarda yapı 12. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmektedir.³⁷²

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 483 nolu belgede, Güllük Hamamı'nın sıcak külüne düşen çocuğun önce yanması sonra vefatıyla ilgili bilgi;³⁷³ 535 nolu belgede de Güllük Hamamı'na düşerek ayakları yanan ve sonra vefat eden çocuğun annesi Fatma Hanım'ın bunu dava etmesi hakkında bilgi;³⁷⁴ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9 nolu belgede, Gülük Hamamı'ndan Fatma Binti Ali'nin Osman bin Süleyman'ın eşinin eşyalarını çaldığına dair açılan dava ile ilgili bilgi;³⁷⁵ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9 nolu belgede, Gülük Hamamı'nda yanarak öldüğü Bekçibaşı tarafından bildirilen Kör Ahmet'in ölüm sebebiyle ilişkili keşf ve tahririn yapılması hakkında bilgi yer almaktadır.³⁷⁶

2.1.6.2.Sultan Hamamı

Kayseri, Cumhuriyet Mahallesi'nde bulunan yapı harap vaziyettedir. Banisi ve inşa tarihi bilinmemekle beraber araştırmalarda yapı, 13.yüzyılın başlarına tarihlendirilmektedir. Hamam iki bölümden oluşur, ilki halen ayakta olan erkekler ve kadınlar kısmı, ikincisi ise kazılar sonucu temel seviyesi ortaya çıkan güneydeki bölümdür.³⁷⁷

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 149 nolu belgede, Himmet'in Sultan Hamamı'nı 11 akçeye icareye aldım dediği, kayıt

³⁷² Mustafa Denктаş, **Kayseri'deki Tarihi Su Yapıları, (Çeşmeler, Hamamlar)**, Kayseri, 2000, s.139-147.

³⁷³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.311-312.

³⁷⁴ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.359-360.

³⁷⁵ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.67.

³⁷⁶ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.12-13.

³⁷⁷ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.150-155.

hakkında bilgi;³⁷⁸ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 257 nolu belgede, Seyyit bin Ramazan bin Seyyit Sultan Hamamı'nı yevmi otuz akçeye icar kabul ettiğine dair bilgi;³⁷⁹ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 211 nolu belgede, Kayseri'de Sultan Hamamı'nın kiracısı olan Şaban Beşe bin Hacı Sinan'ın mezkur hamamına bazı yerlerinin tamire ihtiyacı olduğu ve canib-i şer tarafından da keşif olduktan sonra tamir için üç bin elli beş akçe harcadığını belirtmesi ve bunun kiradan düşülmesini talep ettiğine dair bilgi;³⁸⁰ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 104 nolu belgede, Kayseri'de vaki Gıyasiyye ve Şifahiyeye vakfı olan Sultan Hamamı'nın müstehiri olan Ahi-zade Çelebi Hamamı'nın kazanı ve hazinesinin tamirine muhtaç olup atıl olduğu, keşif ve tahrir olunması için mahkemece muhızırbaşı Abdi Beg ve Ramazan bin Mahmut gönderilip, keşif ve tahrir sonucunda mahkemece hamamın tamir edilmesine dair bilgi yer almaktadır.³⁸¹

2.1.6.3.Hunat Hamamı

Kayseri, Gavremoğlu Mahallesi'nde bulunan ve çifte hamam olarak inşa edilen yapının kesin tarihi ve banisi bilinmemektedir. Hamamın erkekler kısmı dört eyvanlı, köşe halvetli, kadınlar kısmı; üç eyvanlı, köşe halvetli bir plana sahiptir. Araştırmalarda yapının 1235 tarihinden önce inşa edildiği ileri sürülmektedir.³⁸²

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 634 nolu belgede, Hunat Hamamı esbab ve tasların yerleri hakkındabilgi;³⁸³ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 904 nolu belgede, Abdurrahmanoğlu Emrullah 33 akçe icareye Kaya Çelebi üzerine olan Huand Hamamı'nın icaresini 12 akçe fazlasıyla 45 akçeye Seyyid Mehmet Çelebi huzurunda icarladığına dair bilgi;³⁸⁴ H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 31 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Mahallesi'nde oturan Hasan bin Hamza adlı kişinin, Gülük Mahallesi'nde oturan el-Hac Musli bin Mehmet ve Musli Fazlı el-Hac Mustafa bin Recep adlı kimselerin sahtiyanlarını Huand Hamamı'nın dışındaki

³⁷⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.35-36.

³⁷⁹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.192.

³⁸⁰ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.273.

³⁸¹ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.117.

³⁸² Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.161-167.

³⁸³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.402.

³⁸⁴ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.134.

Cami'nin kapısı önündeki kütükler arasına sakladığı iddiasıyla davacı olmaları ve adı geçen Hasan bin Hamza'nın sûi halinin kabulünü ihtiva eden bilgi;³⁸⁵ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 25 nolu belgede, Mükremin Mahallesi'nden Kabil kızı Ümmügülsüm'ü, Huand Hamamı'nda Gülhacı Hüseyi'nin eşi Esmâ ve Tosun Mehmed Bey zevcesi Ümmühan'ı cariyelerine dövdürüp, darptan Ümmügülsüm düşük yapıp yataklara düşmüş olup, eğer eşine birşey olursa, davasının bu iki hanımla olacağını bildiren Ümmügülsüm'ün eşi Seyyit Mustafa Çelebi, davasının başka kimseyle olmadığını bildiren hüccet hakkında bilgi;³⁸⁶ 29 nolu belgede de, Şeyh Tacettin Mahallesi'nden es-Seyyid Mustafa Çelebi eşi Ümmügülsüm'ün Huand Hamamı'nda Ümmühani ve Esmâ nam hatunlar tarafından cariyelerine, eşini dövdürüp düşük yaptığını, evde yara bere içinde hasta yattığını, Esmâ ve Ümmühan'ı mahkemeye gelip ifade vermemişler, hamam içinde bulunan kadınlar ve bu olayı duyan mahalle sakinleri Esmâ ve Ümmühan'ın yaptırdığı olayı mahkemede anlatıp kayda geçildiğine dair bilgi;³⁸⁷ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 112 nolu belgede, Kayseri şehrine tabi Gesi Karyesi'nden olan Babuk oğlu Bartan isimli kimsenin Hunat Hamamı'nın külhanında hasta olması üzerine bu durumun keşif ve muayenesi için şer'i mahkeme görevlilerinin bu hususu ifa ettiklerine dair bilgi yer almaktadır.³⁸⁸

2.1.6.4.Selahaddin Hamamı

Kayseri, Lale Mahallesi'nde bulunan yapının tarihi ve banisi bilinmemekle beraber, bazı araştırmalarda 1359 yılına tarihlendirilmektedir. Çifte hamam olarak inşa edilen eserin erkekler kısmı dört eyvanlı, köşe halvetli, kadınlar kısmı ise bir eyvan ve üç halvetten oluşur.³⁸⁹

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 93 nolu belgede, Cennet Ana bint-i el-Hac Yusuf Hatun'a Selahaddin Hamamı malikanesinde ceddinden intikal eden yüz dirhem hissesi olduğu hakkında bilgi;³⁹⁰ 224 nolu belgede,

³⁸⁵ Emine Dalkılıç, **a.g.t.**, s.25.

³⁸⁶ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.123.

³⁸⁷ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.126.

³⁸⁸ Ayşe Solmaz, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.40-41.

³⁸⁹ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.171-177.

³⁹⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.90.

Halil Dede bin Ahmet Selahaddin Hamamı'nı bir yıllığına icar aldığına dair bilgi;³⁹¹ 226 nolu belgede, Selahaddin Hamamı'nı yevmi yirmi akçeye Ramazan bin Yusuf'un kabul ettiği mütevellî tarafından kabul ettiğine dair bilgi;³⁹² 307 nolu belgede, Seyyit Ramazan bin Yusuf, Selahaddin Hamamı'nı bir seneliğine icareye kabul ettiğine dair bilgi;³⁹³ 308 nolu belgede, Seyyit Ramazan bin Yusuf Selahaddin Hamamı'nı bir seneliğine icar olarak kabul ettiğine dair bilgi;³⁹⁴ 669 nolu belgede de Selahaddin Hamamı'nın icarı hakkında bilgi;³⁹⁵ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 434 nolu belgede, Selahaddin Hamamı'na giden su yolunu bozarak, bu suyun bir kısmını kesenler hakkında keşif ve tahrir olunması istendiği hakkında bilgi;³⁹⁶ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 32 nolu belgede, Kızıl Mahalle'de oturan el-Hac Ayşe bint-i Mustafa Bey Selahaddin Hamamı'nın iki bin dört yüz dirhem, malikanenin yüz dirhem mülk hissesini Hatice bint-i Şah Hüseyin'e kırk esedi kuruşa satıp parasını aldığına dair bilgi;³⁹⁷ 88 nolu belgede, Kapan Mahallesi'nde oturan Fatıma bint-i el-Hac Mehmet adlı hatun Selahaddin Hamamı'ndaki yüz otuz üç dirhem mülk hissesini Hatice bint-i Seyyid Şah Hüseyin Şeyh'e elli esedi kuruşa satıp parasını aldığına dair bilgi;³⁹⁸ 176 nolu belgede de, Lala Mahallesi sakinlerinden es-Seyyid Abdulvahab Efendi ibn-i es-Seyyid Fethullah Şeyh Sabire bint-i Yusuf Bey isimli hatunu dava ederek, Zahide adlı kızının Selahaddin Hamamı'na giderken yolda ismi geçen Sabire'nin cariyesiyle birlikte kızını dövdüğünü ve o günden beri de kızının meczub olduğu şerle Sabire hakkında lazım geleni talep ettiğini bildiren belge hakkında bilgi;³⁹⁹ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 15 nolu belgede, Lala Mahallesi'nde bulunan Selahattin Hamamı'nın müsteciri el-Hac Arslan Ali oğlu el-Hac Müslim'in hamamın eşyalarının her birine kıymet biçilmesini istemiştir ve 34 kuruşluk eşyası olduğu tespit edildiğine dair bilgi;⁴⁰⁰ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 21 nolu

³⁹¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.174.

³⁹² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.175.

³⁹³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.219.

³⁹⁴ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.219.

³⁹⁵ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.425.

³⁹⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.263-265.

³⁹⁷ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.106.

³⁹⁸ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.166.

³⁹⁹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.268.

⁴⁰⁰ Çiğdem Karaçam, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.15-16.

belgede, Selahaddin Hamamı'ndan çıkan kirli suyun zarar vermesi ve bu zararın giderilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁴⁰¹

2.1.6.5.Kadı Hamamı

Kayseri, Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan çifte hamamın banisi, Kadı Burhaneddin Mahmut olup, Arapça bir vakfiyede hamamın inşasının 1542 yılında tamamlandığı yazılıdır. Erkekler kısmı üç eyvan ve iki halvetli, kadınlar kısmı; eyvansız ve dört halvetten oluşur.⁴⁰²

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 353 nolu belgede, Kadı Hamamı'nın erkek kısmını Seyyit Ramazan bin Yusuf'un yevmi elli iki akçeye icar aldığı hakkında bilgi;⁴⁰³ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 831 nolu belgede, Kadı Hamamı'nın icareye verilmesi ile ilgili bilgi;⁴⁰⁴ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 167 nolu belgede, Kayseri'de Eski Kadı Hamamı denilen hamamın mütevellisi olan Mahmut Halife'den bin elli yedi senesi Sefer bin altmış üç senesinin rebiül ahirine kadar günlük kırk akçeye kiralayan Hacı İsmail Çelebi İbni Hacı Ömer Bey'e meclisi Şer'de hamamın tamire ihtiyacı olduğu ve tamir için gelip keşif edilmesinin istemesine dair bilgi;⁴⁰⁵ 168 nolu belgede de Kayseri sakinlerinden olan Hasan Çelebi bin Seyyit Mahmut Çelebi, Eski Kadı Hamamı denilen hamamı günlük kırk beş akçeye kiralayan Hacı İsmail Çelebi İbni Hacı Ömer Beşe'nin gereğinden daha ucuza kiraya verildiği iddiası ve bunun karara bağlandığına dair bilgi;⁴⁰⁶ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 255 nolu belgede, Çocuğu Kadı Hamamı'nın damı üzerinde oynarken düşüp yaralanan Hüseyin'in olayın keşif ve tahririnin yapılmasını istemesi ve keşfin yapılması. Ayrıca Hüseyin'in mahalle ahalisinden davacı olmayacağını beyan etmesi hakkında bilgi;⁴⁰⁷ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 49 nolu belgede, Gülük Mahallesi'nde olan Eski Kadı Hamamı olarak bilinen hamamın kiracısı

⁴⁰¹ Zeynep Altundağ, **134/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.23-24.

⁴⁰² Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.178.

⁴⁰³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.243.

⁴⁰⁴ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.618.

⁴⁰⁵ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.230-231.

⁴⁰⁶ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.231-232.

⁴⁰⁷ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.299-300.

Tayip Halife oğlu Mustafa Halife şeri mahkemeye başvurup, hamamın külhanının yıkılıp kazanın delindiğini ve tamir edilmesi gerektiğini beyan ettiğinde, mahkeme tarafından durumun tespiti için Mevlana Mustafa Efendi ve Hasan Mimarbaşı tarafından görevlendirilen Hacı Hasan giderek, baktıklarında hamamın on sekiz buçuk kuruşla ancak tamir olacağına ve bu meblağında kira ücretinden kesilmeyeceğine dair bilgi yer almaktadır.⁴⁰⁸

⁴⁰⁸ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.94.

2.1.7.ÇEŞMELER

2.1.7.1.Gülük Çeşmesi

Kayseri, Gülük mahallesi'nde bulunan çeşme, günümüzde kullanılmakta olup, inşa tarihi bilinmemektedir. Bağımsız olarak yapılan tek kemerli bir çeşmedir.⁴⁰⁹

Yapı ile ilgili, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 252 nolu belgede, Gülük Mahallesi'ndeki Çeşme'nin vakfının mütevellisi olan Yusuf bin Hüdaverdi Şeyh Ömer Bağçevani Mahallesi'nde oturan Hızır bin Osman'dan vakıf dolayısıyla otuz kuruş alacağı olduğunu bildirip taleb eylediği belge hakkında bilgi bulunmaktadır.⁴¹⁰

2.1.7.2.Göllü Çeşme

Kayseri, Hamurcu Gubaroğlu Mahallesi'nde bulunan çeşme, günümüzde kullanılmamaktadır. Çeşme, 1551 yılında Abdullah oğlu Kasım tarafından inşa ettirilmiştir. Bağımsız ve tek kemerli yapılan çeşme, dikdörtgen prizmatik bir kütle arz eder.⁴¹¹

Yapı ile ilgili, H.1154-M.1741 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 259 nolu belgede, Kayseri'de Gebe İlyas Mahalesi'nde Göllü Çeşme vakfına es-Seyyid Süleyman Çelebi ibn-i Ahmet yerine Mustafa bin Ali....Ağa'nın mütevellî tayinine dair bilgi yer almaktadır.⁴¹²

2.1.7.3.Oduncuoğlu (Çakalız-Şakaloz) Çeşmesi

Kayseri, Nazım Bey Mahallesi'nde Çakaloz Camii avlusunun kuzey-doğu köşesine yerleştirilen çeşme, günümüzde kullanılmaktadır. 1582 yılında Oduncuoğlu Murat tarafından inşa ettirilmiştir. Tek kemerli ve bağımsız olarak inşa edilmiştir.⁴¹³

Yapı ile ilgili, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 7 nolu belgede, Kayseri'de Oduncuoğlu Murat Çeşmesi'nin gayri menkul ve menkullerinin el-

⁴⁰⁹ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.64.

⁴¹⁰ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.370.

⁴¹¹ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.40.

⁴¹² Bayram Aydoğan, **a.g.t.**, s.41.

⁴¹³ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.47.

Hac Osman bin el-Hac Ali'ye teslim edildiğine dair bilgi;⁴¹⁴ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 372 nolu belgede, Kayseri'nin Depecik Mahallesi'nde bulunan Oduncuoğlu Çeşmesi'nin mütevellisi olan el-Hac Ali oğlu el-Hac Osman'ın bir kıta evi on guruşa Mehmet oğlu Yusuf'a sattığına dair bilgi;⁴¹⁵ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Kayseri'nin Tepecik Mahallesi'ndeki Oduncuoğlu Çeşmesi'nin vakfının mütevellisi olan Hacı Osman bin Hacı Ali'nin kendisine ait olan menzili Tavid Vahedi Keşiş'e sattığına ve parasının tamamını aldığına dair bilgi;⁴¹⁶ H.1061-M.1651 tarihli kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 254 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Depecik Mahallesi sakinlerinden Osman oğlu Mustafa'nın, Hüseyin Ağa'nın evinden kalkıp kendi evine giderken Şakaloz Çeşmesi mevkiinde sol kolunun kılıç ile kesildiğine dair bilgi;⁴¹⁷ 255 nolu belgede de Kayseri Şehri'nde Depecik Mahallesi sakinlerinden Osman oğlu Mustafa'nın, Hüseyin Ağa'nın evinden kalkıp kendi evine giderken Şakaloz Çeşmesi mevkiinde Osman, Mehmet ve Ahmet adlı şahıslar tarafından yollarının kesilip yaralandıklarına dair bilgi;⁴¹⁸ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 189 nolu belgede, Oduncuoğlu, Cafer Bey ve Dünürcü Çeşmeleri'nin mütevellileri ile bu çeşmelerden yararlanan mahalle halkının çeşmenin su yollarının zarara uğraması ile zararı aşan kişilerin men edilmesi için açılan davaya ait bilgi yer almaktadır.⁴¹⁹

2.1.7.4.Müftü Çeşmesi

Kayseri, Mustafa Necip Mahallesi'ndeki Müftü Camii'nin avlusunun kuzeyine inşa edilen çeşme, halen kullanılmaktadır. Nişi içerisindeki kitabeye göre eser, 1714 yılında inşa edilmiştir. Bağımsız olarak yapılan eser iç içe kemerlidir.⁴²⁰

⁴¹⁴ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.15-16.

⁴¹⁵ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.137.

⁴¹⁶ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.177-178.

⁴¹⁷ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.57.

⁴¹⁸ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.57.

⁴¹⁹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.203-204.

⁴²⁰ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.71.

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 26 nolu belgede, Bozatlı Mahallesi sakinlerinden Mollaoğlu Ömer Efendi'nin aynı mahallede bulunan Müfti Çeşmesi ve Camii Şerif-i Vakfı'nın çeşitli nakidlerinin mütevellisi olarak görevlendirilmesine dair bilgi;⁴²¹ H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 113 nolu belgede, Bozatlı Kilerci Oğlu Mahallesi'nde bulunan Müfti Mescidi ve bitişiğindeki çeşmenin vakıf işleriyle ilgilenecek bir mütevellisi yoktur. Bu amaçla mütevellisi olarak aynı mahalleden Yakup oğlu Osman Ağa ibn-i Mehmet'in seçildiğine ve onun da bu görevi kabul ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁴²²

2.1.7.5.El-Hac Mehmet Çeşmesi

Kayseri, Bahçebaşı Mahallesi'nde bulunan çeşmenin kitabesi 1807 tarihlidir. Dikey dikdörtgen bir form arz eden eser iç içe iki kemerli olarak inşa edilmiştir.⁴²³

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 132 nolu belgede, Kayseriye'de Bozağı Mahallesi'nde el-Hac Mehmet Çeşmesi'ne Rahime Hatun'un yirmi kuruş vakfettiği hakkında bilgi;⁴²⁴ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1098 nolu belgede, Rahime Hatun adındaki kadının oturduğu mahallede bulunan Hacı Mehmet Çeşmesi için arazisini vakfettiği hakkında bilgi;⁴²⁵ H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 374 nolu belgede, Kayseri'de Hasbek Mahallesi'nde bulunan el-Hac Mehmet Çeşmesi'nin mütevellisi olmadığından hasbi mütevellisi olarak Molla Ali bin Muzaffer Halife'nin atandığını gösteren hüccet hakkında bilgi;⁴²⁶ 375 nolu belgede de Kayseri'de Hasbek Mahallesi'nde bulunan el-Hac Mehmet Çeşmesi'nin su yolu tamiri için, su yolu üzerinde ikamet eden kişilerin kendi menzilleri önünden geçen yerleri kendilerinin tamir etmesini gösteren hüccet hakkında bilgi;⁴²⁷ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 173 nolu belgede, Bozatlı Mahallesi'nden Ahmed Paşa, Ahmet Çelebi ibn-i Ali Beşe, Mehmet Çavuş, el-Hac Abdünnebi, İbrahim Halife,

⁴²¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.93.

⁴²² Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.255.

⁴²³ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.109.

⁴²⁴ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.115.

⁴²⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.853.

⁴²⁶ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.147-148.

⁴²⁷ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.148-149.

Şeyhzade Ali Çelebi, Molla Ali, Yusuf bin Şeyh Hasan, Veli bin el-Hac Mirza, el-Hac Recep Çelebi ibn-i el-Hac Sadi, Mustafa bin Habib, müezzın Ali ve diğerleri, Yalman Mahallesi'nden Hatip Mustafa Efendi, Seyyid Kasım Çelebi, Seyyid el-Hac Mehmet Çelebi, nalbant el-Hac Mustafa ve diğerlerinden davacı olup, el-Hac Mehmet'in kendi malı ile yaptırdığı çeşmenin suyunun bizim mahallenin çeşmesine akıtılmasına mani olduklarını iddia etmeleri ve mahkemece davacılar lehine sonuçlandırıldığına dair bilgi;⁴²⁸ H.1109-M.1697-98 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 55 nolu belgede, Kayseri'de Kürtler Mahallesi'nde sakin iken el-Hac Mehmet Çeşmesi mevziinde Molla Hüseyin oğlu Hasan Bey'in katledilmesi ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁴²⁹

Yapının üzerindeki kitabe 1807 tarihlidir. Ancak yapı ile ilgili 1617 tarihli şer'iyye sicil belgesi bulunmaktadır. Bu belgeye göre yapı 1617 tarihinde faal olup, bu tarihten önce inşa edilmiştir. Yapı üzerinde bugün yer alan 1807 tarihli kitabe ise muhtemelen yapının onarımına ait olmalıdır.

2.1.7.6.Es-Seyyid Mehmet Ağa (Seyyid Gazi) Çeşmesi

Kayseri, Seyit Gazi Mahallesi'nde bulunan eser halen kullanılmaktadır. Kitabesine göre yapı 1904 tarihlidir. Köşk minareli bir çeşmedir.⁴³⁰

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 279 nolu belgede, Kayseri Şehri Huand Mahallesi'nde bulunan ve Nanecizade es-Seyyid Mehmed Ağa tarafından inşa ettirilen çeşmenin tamir, bakım ve su işleri için kurulan vakfın mütevellisi olan Naneci Mustafa Ağa'nın, Sayeci Mahallesi'nde ve Setenönü adlı Mahalle'de bulunan bahçenin vakfa ait olduğu ve buraya olan fuzuli müdahalelerin men olunması talebine dair bilgi yer almaktadır.⁴³¹

Çeşme üzerindeki kitabe 1904 tarihlidir. Ancak yapı ile ilgili 1871-73 tarihli şer'iyye sicil belgesi bulunmaktadır. Bu belgeye göre yapı 1871-73 tarihinde faal olup, bu tarihten önce inşa edilmiştir. Çeşme üzerinde bugün yer alan 1904 tarihli kitabe ise muhtemelen yapının onarım kitabesidir.

⁴²⁸ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.164-165.

⁴²⁹ Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.123-124.

⁴³⁰ Mustafa Denктаş, **a.g.e.**, s.

⁴³¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.308.

2.1.8.ÇARŞILAR

Kapalı Çarşı, Kayseri ticari dokusunun merkezi olarak kabul edebileceğimiz oldukça geniş bir alana yayılmıştır. Osmanlılar döneminde inşa edilen kapalı çarşılar arasında, bugünkü sınırlarımız içerisinde İstanbul'daki kapalı çarşıdan sonra en büyük kapalı çarşı olarak görülür. Kapalı Çarşı 1849 yılında bir yangın geçirir ve bu yangın sonucu eser tamir ettirilerek, bazı ilavelerde yapılır. Kayseri'nin eski fotoğraflarında Kapalı Çarşı'nın Saat Kulesi'ne kadar uzandığı, üzerinin beşik tonozla örtülü olduğu ve geniş bir sahayı kapladığı görülmektedir. Çarşı genelde kuzey-güney ve doğu-batı yönünde birbirine paralel ve aynı zamanda dik olarak düzenlenen sokaklardan oluşur.⁴³² Sokakların iki yanında dükkanlar sıralanmış ve böylece Kapalı Çarşı oluşmuştur. Aşağıda alfabetik olarak sıralanan çarşılar, Kapalı Çarşı'nın bünyesine dahil olan çarşılardır. Bu çarşılar bugün ayakta olan ve halen kullanılan çarşılar olup, ayakta ve faal halde oldukları Kapalı Çarşı'nın Başkanı Sayın Mehmet Tepe ile yapılan görüşme sunucunda belirlenmiştir.

2.1.8.1.Bezzazlar (Gazzezler) Çarşısı

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 53 nolu belgede, Kayseri'de Lokuncu Mahallesi'nde sakin olan Ebubekir bin Osman hac vazifesini yapmak için yola çıktığında Bezzazlar Çarşısı'ndaki dükkanını abd-i münifi olan hasan bin Abdullah'a emanet ettiğini ve dükkandaki malları satan mezbur Hasan'ın eşyalardan geriye kalanları iade ettiği; ama hesaptan yetmiş esedi kuruşun eksik olduğunu dava etmesi ve bunun karara bağlandığına dair bilgi;⁴³³ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye sicil Defteri'ndeki 291 nolu belgede, Mumcu Halil Mahallesi'nden Sabire Hatun, Bezzazlar Çarşısı'nda vaki bir bab bezzaz dükkanındaki hissesini Kalaycızade Muhammet Ağa'ya 90 kuruşa satıp, vekili olan oğlu vasıtası ile parasını tamamen aldığına dair bilgi bulunmaktadır.⁴³⁴

⁴³² Ali Baş, a.g.e., s.47.

⁴³³ Ahmet Çapar, a.g.t., s.120-121.

⁴³⁴ Mesude Doğan, a.g.t., 2001, s.360-361.

2.1.8.2.Bıçak Çarşısı

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 328 nolu belgede, Kayseriyye'de Nasrullahzade vakfına ait olan Bezzâzistan Kapusu karnında Bıçak Çarşu'da vaki, iki bab dükkan harap ve tamirine dahi vakfın müsaadesi olmamakla, Mehmet Ağa'nın Kürkçüler Çarşısı'nda vaki, bir bab mamur kürkçü dükkanı ile istibdal olunmasını vakf mütevellisi Seyyit Ahmet Çelebi talep ve Mehmet Ağa'nın kabulüyle kürkçü dükkanı vakfın olduğuna dair bilgi;⁴³⁵ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 406 nolu belgede, Kayseri'nin Hasbek Mahallesi'nden Abdalbaki Laz Eyüp adlı kişinin Bezazistan Kapusu kurbunda Bıçak Çarşı'da bulunan dükkanın kendine ait olan dört sehim mülk hissesini, Mehmet Ağa bin el-Hac Musa'ya onbeş esedi kuruşa sattığına ve parasını aldığına dair, bilgi yer almaktadır.⁴³⁶

2.1.8.3.Börekçiler Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 383 nolu belgede, Tavukçu Mahallesi'nden Şakire Hatun'un Börekçiler Çarşısı'ndaki ekmekçi dükkanını sipahi Ali Bey ve eşine sattığına dair bilgi;⁴³⁷ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 418 nolu belgede, Kayseri'nin Elsem Paşa Mahallesi'nden İshak oğlu Şaban Beşe'nin kendi tarafından asaleten, annesi Saliha ve kardeşi Ahmet için vekaleten, Börekçiler Çarşısı'nda bulunan bir bab dükkanı es-Seyyid Hüseyin Efendi'ye seksen üç esedi kuruşa sattığına dair bilgi;⁴³⁸ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 293 nolu belgede, Mumcu Halil Mahallesi'nden Mustafa Bey, Muhammet Ağa'dan 805 kuruş alıp, sene tamamına değin borcunu ödemesse annesi Sabire Hatun Börkçüler Çarşısı'ndaki dükkanını Muhammet Ağa'ya, adı geçen meblağ karşılığı satıp, parayı Mustafa Bey ödediğinde dükkanın annesinin alacağına dair bilgi bulunmaktadır.⁴³⁹

⁴³⁵ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.396-397.

⁴³⁶ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.126.

⁴³⁷ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.95-96.

⁴³⁸ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.177.

⁴³⁹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.363.

2.1.8.4.Dabak Pazarı Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 203 nolu belgede, Beodras oğlu Anosdos'ın ayrıldığı eşine Dabak Pazarı Çarşısı'nda bulunan Mahmut Gazi Vakfı Şerif-i dükkanlarından ikisini sattığına dair bilgi;⁴⁴⁰ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 187 nolu belgede, Kayseri'de Şarkıyan Mahallesi sakinlerinden ve Rum milletinden Buharalı oğlu Hacı Yivani'nin Mahmut Kadı Vakfı emlaklarından olan Tabağ Pazarı Çarşısı'ndaki tabağ dükkanları için kendisine yeniden bir temlik verilmesi talebine ait bilgi bulunmaktadır.⁴⁴¹

2.1.8.5.Eskiciler Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 249-a nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Mehmet Efendi evkafı mütevellisi olan Abdülnebi Efendi İbn-i İshak Eskiciler Çarşısı'nda bulunan dükkanların vakfa ait olduğunu keşif ve tahrir olunmasını istediği ancak imarının çok masraflı olacağı için mimarların olumsuz görüş bildirdiğini gösteren hüccet hakkında bilgi;⁴⁴² 249-b nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Mehmet Efendi evkâfının mütevellisi olan Abdülnebi Efendi İbn-i İshak Eskiciler Çarşısı'nda vakfa ait olan dükkanları İbrahim Çelebi, Mehmet ve Ahmet'e yevmi 10 akçe ile icara verdiğini gösteren bilgi;⁴⁴³ 255-b nolu belgede de, Kayseri'de Bozatlı Mahallesi sakinlerinden Mehmet isimli kimsenin Ahmed bin el-Hac Şaban tarafından Eskiciler Çarşısı'nda tealhiccacı bıçağı ile yaraladığı iddiasıyla davacı olması üzerine davanın karara bağlandığını gösteren bilgi;⁴⁴⁴ H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 67 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde oturan el-Hac Ali oğlu el-Hac Mehmet'in, Eskiciler Çarşısı'nda olan dükkanının yarısını, el-Hac Saret oğlu el-Hac Hızır'a 170 kuruşa, ayrıca Bakkallar Çarşısı'nda 12 sehim olan dükkanının bir buçuk hissesini de Hızır'a sattığına dair bilgi;⁴⁴⁵ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki

⁴⁴⁰ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.307-308.

⁴⁴¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.222.

⁴⁴² Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.62.

⁴⁴³ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.62.

⁴⁴⁴ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.73.

⁴⁴⁵ Cengiz Kartın, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.27.

417 nolu belgede, Kayseri Camii Kebir Mahallesi'nden Hacı Muharrem oğlu Hacı Ahmet Ağa Kayseri'de Eskiçiler Çarşısı yerini vakfettiğine dair bilgi;⁴⁴⁶ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 94 nolu belgede, Kayseri'de Tus Mahallesi sakinlerinden Abdullah kızı Ebeşiş isimli kimsenin sahibesi olduğu Eskiçiler Çarşısı'ndaki dükkanını Ali oğlu Hüseyin isimli kimseye kesin satış ile sattığına dair bilgi bulunmaktadır.⁴⁴⁷

2.1.8.6.Hacı Hanifi Çarşısı

Yapı hakkında, H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 235 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Tus Mahallesi sakinlerinden Ermeni asıllı Zevrek oğlu Artin'in Hacı Hanefi Çarşısı'ndaki dükkanını kızkardeşi Nemzar'a önce kiraladığı, daha sonra da üç bin kuruşa devrettiğine dair bilgi;⁴⁴⁸ 236 nolu belgede de Kayseri Şehri Tus Mahallesi sakinlerinden Ermeni asıllı Zevrek oğlu Artin'in Hacı Hanefi Çarşısı'nda kiraya verdiği dükkanı kızkardeşi Nemzar'a yedi bin kuruşa sattığına dair bilgi bulunmaktadır.⁴⁴⁹

2.1.8.7.Katırcılar (Katrancılar) Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 284 nolu belgede, Kayseri Şehri Gülük Mahallesi sakinlerinden Hatice'nin babasından kalan ve Katırcılar Çarşısı'nda bulunan dükkanlara Alaca Mescit Mahallesi sakinlerinden Cezaoğlu Ahmet ve kardeşi Mehmet'in fuzuli müdahalesinin men olunması talebine dair bilgi yer almaktadır.⁴⁵⁰

2.1.8.8.Kazancılar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 690 nolu belgede, Gülli binte Yarbeci'nin Kazancılar'da zikrolunan mülkünü Sufiye

⁴⁴⁶ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.57-59.

⁴⁴⁷ Ayşe Solmaz, **a.g.t.**, s.21.

⁴⁴⁸ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.340.

⁴⁴⁹ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.341.

⁴⁵⁰ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.313.

binteYagmer'e sattığına dair bilgi;⁴⁵¹ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 427 nolu belgede, Kayseri'nin Sultan Hamamı Mahallesi'nden Tanrıverdi veled-i Save'nin Kazancılar Çarşısı'ndaki bir buçuk sehim mülk dükkanını, onbeş esedi kuruşa el-Hac Müslüm'e sattığına dair bilgi;⁴⁵² H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 399 nolu belgede, Kayseri'de oturan Mustafa kızı Hoce Ayşe Hatun'un vetkaaleti sahibi olan eşi Malkaçoğlu Hacı Osman Beşe hanımına, vefat eden oğlu Nasuh Bey'den kalan 4/1 hissesi düşen Kazgancılar Çarşısı başındaki yeri vekaleti hasebiyle Murat zımmıye otuz iki kuruşa sattığına dair bilgi;⁴⁵³ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 253 nolu belgede, Hacı Kırkar tarafından Kazancılar Çarşısı'nda bir bab dükkan gediğini dört bin kuruşa sattığına dair bilgi yer almaktadır.⁴⁵⁴

2.1.8.9.Kürkçüler Çarşısı

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 328 nolu belgede, Kayseriyye'de Nasrullahzade vakfına ait olan Bezzâzistan Kapusu karnında Bıçak Çarşuda vaki, iki bab dükkan harap ve tamirine dahi vakfın müsaadesi olmamakla, Mehmet Ağa'nın Kürkçüler Çarşısı'nda vaki, bir bab mamur kürkçü dükkanı ile istibdal olunmasını vakf mütevellisi Seyyid Ahmet Çelebi taleb ve Mehmet Ağa'nın kabülüyle kürkçü dükkanı vakfın olduğuna dair bilgi bulunmaktadır.⁴⁵⁵

2.1.8.10.Mescit (Urgancılar) Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Gülük Mahallesi'nden Mustafa Çelebi'nin Mescit Çarşısı'ndaki kasap dükkanının yarı hissesini es-Seyyid İsmail Çelebi'ye satışına dair bilgi vardır.⁴⁵⁶

⁴⁵¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.437.

⁴⁵² Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.143-144.

⁴⁵³ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.38.

⁴⁵⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.350-351.

⁴⁵⁵ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001. s.396-397.

⁴⁵⁶ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.8.

2.1.8.11.Meydan Kapısı Çarşısı (Sipahi Pazarı)

Yapı ile ilgili, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 37-2 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Meydan Kapısı Çarşı erbabının Kürt Mehmet olayında anayola yapılan kapıdan zarar görüp bu kapının yıkılması için fetva-yı şerif aldıklarına dair bilgi;⁴⁵⁷ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 46 nolu belgede, Kalenderhane Mahallesi sakinlerinden Mehmet Efendi oğlu Ömer Bey'in Meydan Kapusu Çarşısı'nda es-Seyyid Hasan oğlu es-Seyyid Memiş'in haksız olarak kendisinin sağ elinin üç parmağını mafsalıdan kılıçla yaralayıp, yine kardeşi İsmail Bey'e de Memiş'in saldırarak kılıç ile sağ kaşı üzerinden yaralayıp, es-Seyyid Memiş'ten davacı olması, şahitlerinde bunu doğrulamasıyla ilgili bilgi yer almaktadır.⁴⁵⁸

2.1.8.12.Terziciler Çarşısı

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 138 nolu belgede, Kayseri Terziciler Çarşısı'nda kirada bulunan Terzi dükkanının harabe olduğu müzayede usulu ile satılmasına dair bilgi yer almaktadır.⁴⁵⁹

2.1.8.13.Uzun (Bezciler) Çarşı

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 635 nolu belgede, Süleyman binti Ümmihanı Hatun Uzunçarşı'daki on iki sehim dükkan hissesinden üç buçuğunu sattığına dair bilgi;⁴⁶⁰ 636 nolu belgede, Süleyman binti Ümmihanı Hatun Uzunçarşı'daki zikrolunan hisselerinden bir kısmını sattığına dair bilgi;⁴⁶¹ 637 nolu belgede de Süleyman binti Kamile Hatun kardeşlerinin Uzunçarşı'da sattığı yerle ilgili da'vam yok dediğine dair bilgi;⁴⁶² H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 402 nolu belgede, el-Hac Abdullah Mahallesi'nden, vefat eden Seyyit Halil Çelebi'nin varislerinin Uzun Çarşı'daki kazancı

⁴⁵⁷ Berna Kozan, **62 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1062-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2000, s.51.

⁴⁵⁸ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 1997, s.39.

⁴⁵⁹ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.246-247.

⁴⁶⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.403.

⁴⁶¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.404.

⁴⁶² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.404.

dükkanının, el-Hac Mehmet bin Yusuf'a sattıklarına dair bilgi;⁴⁶³ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 220 nolu belgede, Hacı Karabet'in Uzunçarşı'da bulunan yüzondört numaralı dükkanın sattığına dair bilgi;⁴⁶⁴ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 148 nolu belgede, Aslen Kayseri Şehri Tus Mahallesi ahalisinden olup İstanbul'da Kesan Mahallesi Hanı'nda sakin Ermeni milletinden Mıgırđıç Karabet veledi terzi Ohannes'in, babasından kalan ve Kayseri'de Uzunçarşı'da bulunan nefçi dükkanının dörtte bir hissesinin bedelinin Süleyman Mahallesi sakinlerinden ve Ermeni milletinden Eşrefoğlu Karabet veledi Hacı'dan talebine dair bilgi yer almakatdır.⁴⁶⁵

⁴⁶³ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.106-107.

⁴⁶⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.322.

⁴⁶⁵ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.192.

2.1.9.KALELER

2.1.9.1.Kayseri Kalesi

Şehir içinde Kayseri Surları ve Kalesi geniş bir alana sahiptir. Kayseri Surları hakkında ilk bilgi Roma İmparatoru III.Gordianus zamanına (M.S.238-244) ait olan sikkelerde bulunmaktadır. Bu bilgiden bu tarihte Kayseri’de surların inşa edilmiş olduğunu anlamaktayız. İkinci bilgi ise VI. asrın ilk yarısına aittir. Bizanslı tarihçi Prokopius, Kayseri’nin kuruluşunda yapılmış olan surunun, birbirinden uzak tepeleri, bahçeleri ve meraları çevirdiğini ve şehrin evlerinin burayı dolduramadığını, Bizans İmparatoru Justinian’ın (M.S.527-565), şehri koruyabilmek için eskiye nazaran daha dar olarak surları yaptırdığını; yani esas suru daralttığını belirtmektedir.Bu iki belge ve kayda göre Kayseri Surları ilk defa III.asır ortasında inşa edilmiş, VI.asır ortasında da daraltılmış ve tamir edilmiştir. Ancak surların bugüne kalan hangi bölümlerinin hangilerinin Roma, hangilerinin Bizans devrine ait olduğu şüphelidir. Genelde araştırmacılar surların Bizans Dönemine ait olabileceği kanaatındadırlar.⁴⁶⁶

Kayseri Şehri’nin tarihi kalesi iki kısımdan ibarettir. Birisi dış şehir ve burçlarının meydana getirdiği geniş korunma çerçevesi ile dış kale, öteki de iç kale dediğimiz, bugün başlı başına bir kale gibi duran ve tarihi bünyesinden geniş varlıklar taşıyan kısımdır.⁴⁶⁷

Kale ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 278 nolu belgede, Bavaz Kethuda’nın Kayseri Kalesi tamiri için harcadığı parayı Yusuf Çavuş’tan almaya Mevlana Ömer Efendi’yi vekil tayin ettiğine dair bilgi;⁴⁶⁸ H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 913 nolu belgede, Kayseri Kalesi ile ilgili hüccet hakkında bilgi;⁴⁶⁹ 971 nolu belgede, Karaman Silahdarlar zümresinden Hamza Bey’in hizmetine karşılık kendisine Kayseri Kal’ası dizdarlığının verilmesi ve Abdurrezzak nam kimsenin hak iddiasının defi için Karaman Beylerbeyine ve Kayseri Kadısı’na gönderilen ferman hakkında bilgi;⁴⁷⁰ 984 nolu belgede, Abdurrezzak Bey’in

⁴⁶⁶ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.81.

⁴⁶⁷ Ali Yeğen, **a.g.e.**, s.81.

⁴⁶⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.69.

⁴⁶⁹ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.70.

⁴⁷⁰ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.90.

Ağırnas nam Karye'nin mutasarrıfı ve Kayseri Kalesi dizdarlığı esnasında Hazma nam kimsenin dizdarlık iddiasında bulunması ile ilgili bilgi;⁴⁷¹ 1019 nolu begede, Kayseri Kalesi'nden seferi hümayun için mızrak ve hark gönderildiğine dair bilgi;⁴⁷² 1056 nolu belgede de, Kayseri Kalesi Dizdarı Hazma Bey'in emektar ve ihtiyar olmasından dolayı Şark ve Garp seferlerine katılamaması üzerine Sabık Dizdar Abdülaziz'in dizdarlık iddia etmesi üzerine gelen ferman hakkında bilgi;⁴⁷³ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 404 nolu belgede, Kayseri Kalesi'ne gelen malların Bor Kasabası'na nakledilmesine dair bilgi;⁴⁷⁴ 406 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde bulunan bakırların kazgancı başıya teslim edildiğine dair bilgi;⁴⁷⁵ 407 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde bulunan cevherlerin Bor Kasabası'na gönderildiğine dair bilgi;⁴⁷⁶ 425 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde bulunan devlete ait akçenin muhafaza edilmesine dair bilgi;⁴⁷⁷ 426 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde olan devlet malının muhafaza edilmesine dair bilgi;⁴⁷⁸ 431 nolu belgede de Kayseri Kalesi'ne konulan akçenin Kürt Mehmet Ağa ve Boşnak Mehmet Ağa'ya teslim edilmesinin istendiğine dair bilgi;⁴⁷⁹ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 38 nolu belgede, Kayseri Kalesi müstahfizlarından olup Talas Köyü ve diğer köylerden 1400 akçe gedik tımara tasarruf eden İbrahim kaleyi terk edip aynı köyde 1400 akçe Gedik'e tasarruf eden diğer İbrahim'in adını kullanarak onun tımarını almak için berat çıkartır. Eski müstahfizlarından olup kaleyi terk eden mezkur İbrahim'e mani olunup tımarıyla gediği'nin, Kör Ahmet'e tevcih olunmasına dair bilgi;⁴⁸⁰ H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 271 nolu belgede, daha önce kötü hali görülerek ıslah edilmek üzere Kayseri Kalesi'ne kale bend olarak gönderilen Uzun Süleyman'ın, Kayseri naibi Mevlana Yusuf'un arzı üzerine affedildiğini ve kaleden bırakılmasını isteyen ve Kayseri Kalesi Dizdarı Zeyd Hafız'a gönderilen ferman hakkında bilgi yer almaktadır.⁴⁸¹

⁴⁷¹ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.95.

⁴⁷² İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.109.

⁴⁷³ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.127.

⁴⁷⁴ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.145.

⁴⁷⁵ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.146.

⁴⁷⁶ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.146.

⁴⁷⁷ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.155.

⁴⁷⁸ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.156.

⁴⁷⁹ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.158.

⁴⁸⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.32-33.

⁴⁸¹ Songül Caner, **a.g.t.**, s.225.

2.1.9.2.Karahisar Kalesi

Yeşilhisar'da bulunan kale, Zengibar ismiyle de anılır. Zengibar, Karahisar anlamına gelmektedir. Yapı Yeşilhisar'ın Eski Kale Köyü'nde yer almaktadır. Kale Dağı tepelikleri üzerine yapılan bir hücum kalesidir. 1557 metre yüksekliğindeki çok sarp olan tepenin etrafını çevrelemektedir. Kale'nin yapım tarihi bilinmemekle beraber Selçuklular zamanında var olduğu ve Osmanlılarla Selçuklular döneminde önemli bir karakol vazifesi gördüğü bilinmektedir. Bunun dışında Kale Köyü'nün kuruluş tarihi M.S.585'e dayanmaktadır ve bu tarihte İranlılar'ın Zengibar Tepesi'ne bir gözetleme kulesi ile etrafına hisar yaptıkları bilinmektedir. Muhtemelen Kale'nin temeli İranlılar dönemine dayanmaktadır.⁴⁸²

Yapı hakkında, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 233 nolu belgede, Kasaba-i Karahisar Kalesi muhafızlarından ve Mevarcan Köyü'nün tımarına mutasarrıf olan Mustafa Ağa Erkilet Köyü'nde oturan Ense veled-i Furkor'u dava ederek kendi köyünün raiyetinden olduğunu bildirip vergisini istediğine dair bilgi bulunmaktadır.⁴⁸³

2.1.9.3.Zamantı Kalesi

Halkın Kuş Kalesi dediği ve haritalarda da aynı adla gösterilen kale, Pazarören'in 8km. kuzey-doğusunda ve Pınarbaşı'nın 13 km. batısında ve Melikgazi Türbesi'nin yanında yer alır. Kale yüksek bir tepe üzerine inşa edilmiştir. Batıdan Köşkerli, kuzeyden Kocadağı, doğusunda birbirine bitişik yüksek tepelerle çevrilmiştir. Kalenin surlarından bazı kısımları epeyce hasara uğramış olmakla birlikte bazı burçları ayaktaadır. Kalenin adı bilhassa Arap-Bizans mücadelesinin çok şiddetlendiği 10.yüzyılda sık sık geçiyor. Yani kale bu tarihte mevcut, sonra Türkler döneminde de kale ve bulunduğu yerden kaynaklarda bahsedilmektedir.⁴⁸⁴

Kale ile ilgili, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1041 nolu belgede, Memlehe-i Palas mukataasını zapteden Hüsrev kefaletle nazırı olan

⁴⁸² Fazilet Koçyiğit, **Yeşilhisar'daki Türk Devri Yapıları**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2003, s.31-32.

⁴⁸³ Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.346-347.

⁴⁸⁴ Faruk Sümer, **Yabanlu Pazarı (Selçuklular Devrinde Milletlerarası Büyük Bir Fuar)**, İstanbul, 1985, s.33-45.

Dulkadiroğlu Halil'in hazineye vergi göndermemesi ve bazı kişilerin eşkiyalık yapmaları üzerine bunların yakalanıp silahlarının Zamantı Kalesi Dizdarına teslim edilmesi ve divana gönderilmesi ile ilgili bilgi;⁴⁸⁵ 1042 nolu belgede, Zamantı Kalesi muhafızlarının ulufelerini memlehe-i palas malından aldıkları ile ilgili bilgi;⁴⁸⁶ 1043 nolu belgede, Zamantı Kalesi muhafızlarından ulufelerinin memlehe-i palas mutasarrfı Hüsrev bin Abdullah'tan Ahmet bin Halil'e verilmesi ile ilgili bilgi;⁴⁸⁷ 1044 nolu belgede de, Zamantı Kalesi'nde sakin Nimetullah ibn-i Sunullah'ın memlehe-i palas emini Hüsrev ve nazırı Halil Bey'den kale muhafızlarının ulufelerini aldığı ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁴⁸⁸

⁴⁸⁵ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.120-121.

⁴⁸⁶ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.121.

⁴⁸⁷ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.121.

⁴⁸⁸ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.122.

2.2.GÜNÜMÜZE ULAŞMAYAN YAPILAR

2.2.1.CAMİLER

2.2.1.1.Ahmed Ağa Camii

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 12 nolu belgede, Kayseri'de el-Hac Ahmed Ağa Camii Şerif-i evkafının mütevellisi Abdullah Paşa'nın vekili Ömer Ağa, Kayseri Şehri zimmilerinden Artin, Tatar, Vardar vesayirleri üzerine dava edip, adı geçen zimmilerin evkafı mezkure karyelerinden Tomarza nam Karye ve gayrının kadimi raiyyeti oğullarından olup rüsumı raiyyetlerini ödemediklerini bildirip; ancak adı geçen zimmiler vergilerini sakın oldukları mahalleye ödediklerine dair fetvayı şerife ibraz edip Ömer Ağa'ya mezburları rencide etmemeye dair bilgi bulunmaktadır.⁴⁸⁹

2.2.1.2.Aksa ve Merid Cami

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 17 nolu belgede, Aksa ve Merid'de vaki Camiler'in müezzinliği için bir kuruş ile Nasrullah Halife'ye verildiğine hakkında bilgi yer almaktadır.⁴⁹⁰

2.2.1.3.Alaca Mahallesi Cami

Yapı hakkında, H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 178 nolu belgede, Alaca Mahallesi'nden bir kısım halk Camileri'nin imamı olan Mehmet Halife'nin bazı vakitlerde Cami'ye gelmediğini söylemiş, yapılan araştırmada durumun doğru olduğunu gösteren belge ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁴⁹¹

2.2.1.4.Argıncık Cami

Yapı hakkında, H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 156 nolu belgede, Argıncık Köyü'nün önceki imamı ve köylünün Cami vakfına ait tarlaları başkalarına kiraladıkları gerekçesi ile açtığı davayı anlatan hüccet hakkında bilgi;⁴⁹²

⁴⁸⁹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.112.

⁴⁹⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.48

⁴⁹¹ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.228.

⁴⁹² Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.160-161.

H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 184 nolu belgede, Argıncık Köyü sakinlerinden Cami imamı olan Süleyman Dede ibn-i Hamza'nın ihtiyarlaması ile imamlık görevini Abdülkerim Halife'ye bıraktığını anlatan ilam hakkında bilgi;⁴⁹³ H.1224/25-M.1809/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 117 nolu belgede, Kayseri'de Argıncık Köyü'nde bulunan Camii Şerif vakfına ait tarlanın vakfiyet durumunu gösteren i'lam hakkında bilgi bulunmaktadır.⁴⁹⁴

2.2.1.5.At Pazarı Cami

Yapı hakkında, H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 301 nolu belgede, Kayseri'de At Pazarı Kapusu dışındaki Cami-i Şerif'de Seyyit Hafız İsmail'in vefatıyla, Mehmet Raşid Efendi İbn-i Mustafa'nın bu vazifeye getirilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁴⁹⁵

2.2.1.6.Ayoğlan Kasabası Cami

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1156 nolu belgede, Ayoğlan Kasabası'nda Lala Mustafa Paşa'nın bina eylediği Cami-i Şerif'in evkafının idaresi Davut adındaki şahsa verildiği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁴⁹⁶

2.2.1.7.Ayşe Hatun Cami

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 556 nolu belgede, Kayseri'nin Erkilet Karyesi'nden Ayşe Hatun Camii olarak bilinen cami imamı ve hatibi Mustafa ismindeki zatın hakkında yapılan bir ihbar üzerine azeledilmiş olduğundan adı geçen imam hatip Mustafa'nın suçlu olmadığını beyanla camide tekrar vazife alması isteğine makamı hümayunun mükafakat beratı hakkında bilgi verilmektedir.⁴⁹⁷

⁴⁹³ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.179-180.

⁴⁹⁴ Erdal Şekeroğlu, **183 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1224/25-M.1809/10)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.193-195.

⁴⁹⁵ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.52

⁴⁹⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.919.

⁴⁹⁷ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.120.

2.2.1.8.Bağcecizade Cami

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Hunat Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Hüseyin isimli kişi Bağcecizade Cami-i yakınlarında Abdullah oğlu İbrahim'in saldırısına uğramış ve başının sol tarafından bıçak darbesi ile yaralanmıştır. Kayseri Sancağı mutasarrıfı tarafından görevlendirilen Mehmet Bey olayı keşfetmiş ve Hüseyin'in başının sol tarafındaki yarayı tesbit ettiği ve olayın vaki olduğunu gösteren hüccet hakkında bilgi bulunmaktadır.⁴⁹⁸

2.2.1.9.Bahçevan Mahallesi Cami

Yapı ile ilgili, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 144 nolu belgede, Bahçevan Mahallesi'ndeki Cami-i Şerif-in imamı ve evkafının mütevellisi, Muhammet Halife ibn-i Mustafa, el-Hac Osman bin Muhammet'e Mısır Kahire'de vefat eyleyen el-Hac Ali bin Kara Muhammet hayatta iken mescidin mihrabına elli kuruş vasiyet ettiği ve el-Hac Osman vasiliği hasebiyle terekeye el koyduğundan, durumun açıklığa kavuşturulmasına dair bilgi verilmektedir.⁴⁹⁹

2.2.1.10.Başbüyük Emine Hatun Cami

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 109 nolu belgede, Görenler Fetullah Efendi Mahallesi sakinlerinden Hatice ve Sare, Başbüyük Emine Hatun Cami-i Şerifi'nin aydınlanması için, bir bab evkici dükkanı sattığına dair bilgi verilmektedir.⁵⁰⁰

2.2.1.11.Bezirci Cami

Yapı ile ilgili, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 402 nolu belgede, Kayseri Şehri'ne bağlı Barsama Köyü'nde oturan Seyyit Abdusselam oğlu Seyyid Musalli Çelebi'nin Kemriç Mezrası'ndaki malının Bezirciler Mescid-i Şerifi'nde imam olanlara verilmek üzere vakıfedildiğine dair bilgi;⁵⁰¹ H.1089/90-M.1678/79 tarihli

⁴⁹⁸ Songül Caner, **a.g.t.**, s.52.

⁴⁹⁹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.190-91

⁵⁰⁰ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.219.

⁵⁰¹ Erdinç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.143.

Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 13 nolu belgede, Kazancı'da oturan İbiş İbrahimoğlu İsmail'in İslim Paşa'dan olan bir tarafı Bezirci Mescit'i Vakfı, bir tarafı sofa ve bir tarafı tabhane ile sınırlı mallarını yüz iki esedi kuruşa Simavin'e sattığına dair bilgi;⁵⁰² H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 392 nolu belgede, Kayseri'de Sasık Mahallesi'nde bulunan Bezirci Camii Şerif-i Vakfı'nın imamet ve cihetine sahip olan es-Seyyid Ahmet Muharrem'in vefatı üzerine bu göreve Köse Danişment Mahallesi'nden el-Hac Ali Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi yer alır.⁵⁰³

2.2.1.12.Bozca Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 262 nolu belgede, Bozca Karyesi'ndeki Cami'de hatip olarak görev yapan Hasan vefat etmiştir. Yerine es-Seyyid Abdullah Halife'nin hatip olarak tayin edildiğini gösteren berat hakkında bilgi verilmektedir.⁵⁰⁴

2.2.1.13.Bul Hasan Kuşçusu Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 155 nolu belgede, Bul Hasan? Kuşçusu adındaki Köy Camii'nin imamı olmadığından bir imam tayin edilmesi istendiği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁵⁰⁵

2.2.1.14.Cafer Bey Camii

Yapı hakkında, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 928 nolu belgede, Cafer Bey Çeşmesi ve Camisi'ne vakfedilen mülk ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁵⁰⁶

2.2.1.15.Çifte (Çifteönü) Cami

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 44 nolu belgede, Hamurcu Gubaroğlu Mahallesi ahalisinin aynı mahallede bulunan Çifte Camisi'nin mütevelliisi Hacı Şaban bin Mehmet'in vefatı üzerine Danacılar Mahallesi

⁵⁰² Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.64.

⁵⁰³ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.399.

⁵⁰⁴ Songül Caner, **a.g.t.**, s.219.

⁵⁰⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.69.

⁵⁰⁶ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.75.

ahalisinden Tosun Alizade Hacı Şaban bin Mehmet'in vakfın ve Cami'nin işlerini görmesi için mütevellî tayin edilmesini talep ettiklerine dair bilgi yer almaktadır.⁵⁰⁷

2.2.1.16.Çukur Köyü Cami

Yapı ile ilgili,H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 171 nolu belgede, Çukur Karyesi'ndeki Cami-i Şerif'in temizlenmesi için İsmail bin Halife'nin tayinine dair berat sureti hakkında bilgi verilmektedir.⁵⁰⁸

2.2.1.17.Darsın Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'nki 78 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Darsın Karyesi ahalisinden bazılarının idare meclisine gelerek karyeleri yakınında cami bulunmadığı için kış günlerinde ve bayramlarda özellikle ihtiyarların zorluklarla karşılaştığını ifade etmelerini ve karye ahalisinin mescit ve bir de cami yapılması için gerekli çabayı gösterdiğini ve bu camiye, karyede oturan Ali Efendi'nin hitabet görevini yerine getirmesi için bir beratla vazifelendirilmesini anlatan ilam hakkında bilgi yer almaktadır.⁵⁰⁹

2.2.1.18.Darsiyak Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 98 nolu belgede, Kayseri Darsiyak Karyesi'nden Çaparoğlu Mustafa Ağa'nın malından vakfedip Karye sakinleri tarafından yaptırılan Camii'nin ihtiyaçlarına harcanmasına dair i'lam hakkında bilgi bulunmaktadır.⁵¹⁰

2.2.1.19.Darsiyak Köyü Süleyman Beg Cami

Yapı ile ilgili, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 89 nolu belgede, Kayseri Kazası'na bağlı Darsiyak Köyü'nde bulunan Süleyman Beg Cami-i ve yakınında evde günlük bir akçe vazife ile mütevellî olan Mehmet Halife oğlu Yusuf'un

⁵⁰⁷ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.146.

⁵⁰⁸ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.163.

⁵⁰⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.133.

⁵¹⁰ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.208-209

kendi rızasıyla görevi Hamza Halife'ye verdiği dair berat hakkında bilgi verilmektedir.⁵¹¹

2.2.1.20.Devre Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 266 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Devre Karyesi'nde bulunan ve Yusuf Çelebi tarafından inşa ettirilen camide imam ve hatip olan Mehmet Halife'nin, Emrullah adında bir oğlu olarak vefatından sonra bu vazifeye Emrullah ehil olmadığı için Mehmet Halife'nin torunu Ömer Efendi'nin getirilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵¹²

2.2.1.21.El-Hac Ali Paşa Cami

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 261 nolu belgede, Kayseri'de eski ve müteveffa vezir-i azam el-Hac Ali Paşa'nın yaptırdığı Cami'nin vakıflarından olan Tomarza ve çevresi karyelerinin her türlü resimleri, kanunsuz olarak halka eziyet, işkence, hatta hapsedilerek zorla toplanmaktadır. Vakıf ile ilgisi olmayan bu kişilere engel olunması, halkın perişan edilmemesi, vakıf resimlerinin kanuna uygun olarak toplanması ve hariçten kimselerin müdahale etmemesi yolunda Kayseri Kadı naibine gönderilen hüküm hakkında bilgi verilmektedir.⁵¹³

2.2.1.22.El-Hac Mehmet (Kıçıköy Mahallesi Aşağı Cami) Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 Tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 264 nolu belgede, Kayseri'de Sahra Nahiyesi'nde Talas yakınlarında Keçi adlı Karye'de bulunan el-Hac Mehmet'in yaptırdığı Cami'de hitabetlik görevinde bulunan Mehmet Halife'nin Ali ve Süleyman adında iki erkek evladı olarak vefatından sonra bunlar ehliyetli olmadığı için bu vazifeye getirilen Mehmet Efendi'ye berat verilmesi talebine dair bilgi bulunmaktadır.⁵¹⁴

⁵¹¹ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.153.

⁵¹² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.296.

⁵¹³ Songül Caner, **a.g.t.**, s.218.

⁵¹⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.294.

2.2.1.23.Enbiyazade Cami

Yapı ile ilgili, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 203 nolu belgede, Kayseri'de Enbiyazade Cami-i Şerifi'ne, Mevlana Ali'nin imam ve hatip tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁵¹⁵

2.2.1.24.Endürlük Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 257 nolu belgede, Kayseri Endürlük Karyesi'nde bulunan Camii Şerif Vakfı'nın hitabet vazifesine sahip olan es-Seyyid Mustafa'nın erkek evladı olmadan ölümü üzerine bu vazifeye getirilen Mustafa Efendi'ye berat verilmesi talebine dair bilgi verilmektedir.⁵¹⁶

2.2.1.25.Fersenk (Persek-Kapıkaya) Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 273 nolu belgede, Fersenk Karyesi ahalileri, Karye'nin batı tarafında cami olmadığından Cuma ve bayram namazlarını kılmak için, Tomorza'ya gittiklerini ve bunun çok zor olduğunu, bir hayır sahibinin bina ettirdiği mescidin camiye çevrilmesini ve buraya karyeden Mehmet bin Hüseyin'in vakfeyletiği gelirin bir kısmının Celil oğlu Mehmet bin Hüseyin'e hatiplik vazifesini ifâ için verilmesinin uygun olduğunu ve kendisine tevcih edilip bir berât verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵¹⁷

2.2.1.26.Gergeme Cami

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 209 nolu belgede, Gergeme Karyesi Camii'nde imam ve hatip olarak günlük bir akçe ile görev yapan Süleyman vefat etmiş yeri boş kalmıştır. Bu görevin oğlu Hasan Halife'ye tevcih olunduğunu gösteren berat hakkında bilgi verilmektedir.⁵¹⁸

⁵¹⁵ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.185-186.

⁵¹⁶ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.288.

⁵¹⁷ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.35.

⁵¹⁸ Songül Caner, **a.g.t.**, s.174-75.

2.2.1.27.Gürci Osman Paşa Cami

Yapı İle ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 84 nolu belgede, Eşkiya tarafından harap olunan Osman Paşa Camii'ne müezzinlik ve diğer hizmetler için iki akçe ile Hüseyin'in vazifelendirildiğine dair bilgi;⁵¹⁹ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Gürci Osman Paşa Cami İmamı Muhammet'in geri görevine devam etmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵²⁰

2.2.1.28.Hacı Bekir Paşa Cami

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 82 nolu belgede, Gülük Mahallesi'nde oturan Niyazizade Faik Efendi ibn-i Hacı İhsan Efendi, Hacı Bekir Paşa Camii Şerif Vakfı tevliyetinin amcası Ahmet Efendi ile babası Hacı İhsan Efendi'ye beratı ali vasıtasıyla müştereken mutasarrıf olmaları kaydıyla verildiğini, ancak zaman içinde bu şahısların vefat ettiklerini vurgular. Amcasının erkek evladı olmadığından bu vakfın tevliyetinin kendisine verilmesini talep ettiğine dair bilgi verilmektedir.⁵²¹

2.2.1.29.Hacı Hasan Cami

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1237 nolu belgede, Hacı Hasan Cami'nin katipliği bir akçe yevmiye ile sadaka olunduğuna dair bilgi;⁵²² H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 747 nolu belgede, Hacı Hasan Cami vakfından 86 ak altın 24 akçe ile bir çuval borç alınmıştır. Borca karşılık sınırları belli olan mülkün (ev) rehin verildiğine dair bilgi;⁵²³ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Bekir Efendi'nin Kayseri'nin Esbet Mahallesi'nde bulunan Hacı Hasan Camii Şerif-i ve Tekkesi'nin evkâfının gelir ve giderlerine bakması amacıyla müteveli olarak atandığına dair bilgi;⁵²⁴ 750 nolu belgede de Hacı Mansur Mahallesi'nde Hacı Hasan Camii'nde 21

⁵¹⁹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.20.

⁵²⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.25.

⁵²¹ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.198.

⁵²² Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.372.

⁵²³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.546-548.

⁵²⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.136.

akçe ile mutasarrıf tayin olunduğuna dair bilgi;⁵²⁵ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 127 nolu belgede, Kayseri Şehrin'de Hasbek Hoca Hasan Mahallesi'nde bulunan Hoca Hasan Camisi'nin imamet, hitabet ve müezzinlik vazifelerine sahip olan Sabit Efendi bin Meydankapı Çarşısı'nda olup vakfa ait olan dükkanın Oduncu Mahallesi sakinlerinden ve Ermeni milletinden Uzun Bagos oğlu Minos ve kardeşi Oskiren'in fuzuli tasarrufuna uğradığını ve buranın vakıf adına kendisine teslim edilmesini istediğine dair bilgi yer almaktadır.⁵²⁶

2.2.1.30.Hacı İbrahim Paşa Cami

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 191 nolu belgede, Kayseri'de olan Hacı İbrahim Paşa Camii Evkafından olan hamamı kiralayan Seyit Ahmet Çelebi, mezkur vakfın mütevellisi olan Hüsrev Ağa huzurunda tamir masrafları ve sair giderleri hesaplayarak kiradan düşülmesi ve kiraladığı süre dolduğundan dolayı hamamı teslim ettiğine dair hüccet hakkında bilgi verilmektedir.⁵²⁷

2.2.1.31.Hacılar Köyü Cami

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 494 nolu belgede, Hacılar'da bulunan Cami-i Şerif-i'nin vakfına tabi olan yerler, Musa isimli şahıs tarafından buraların zaptedildiği öğrenilmiş, dava edildiğinde Musa'nın zaptettiği yerler hakkında deftere bakıldığında buraların gerçekten Musa'ya ait olduğuna dair bilgi;⁵²⁸ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 138 nolu belgede, Kayseri'de Hacılar adlı Karye'de bulunan Cami-i Şerif'te müezzin olan Halil'in yerine Mehmet'in mahâl görülmesi ve müezzinlik görevinin Mehmet'e verilmesine dair bilgi;⁵²⁹ H.1153-M.1740 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 190 nolu belgede, Hacılar Karyesi'nde bulunan Cami'nin çeşmesi için kurulan vakfın mütevellisi olmaması dolayısıyla yılda beş kuruş mal ve paradan ücret ile Halil oğlu Cafer'in vakfa müteveli tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁵³⁰

⁵²⁵ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.550.

⁵²⁶ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.175.

⁵²⁷ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.254-55

⁵²⁸ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.323-324.

⁵²⁹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.118.

⁵³⁰ Canan Akdaş, **131 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1153-M.1740)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.42.

2.2.1.32.Hamza Bey Cami

Yapı ile ilgili, H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 315 nolu belgede, Mahzemin Karyesi'nden Hamza Bey Cami-i Şerifi'nde İlham Mehmet Halife'nin vefatıyla, oğlu Mustafa'nın göreve getirilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵³¹

2.2.1.33.Hasanzade Mehmet Ağa Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 53 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Zincidere Karyesi'nde Kain Sübhan Hasanzade Mehmet Ağa Camii Şerifi'nin hatibi olan Hafız Mehmet Efendi'nin vefatıyla bu görevin oğullarından Hasan'a verilmesi için gerekli olan beratın istendiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁵³²

2.2.1.34.Hediye Cami

Yapı ile ilgili, H.1224/25-M.1809/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Kayseri'de Hediye Cami'inde vaizliğe Ali oğlu Yusuf'un görevlendirildiğini gösteren ferman hakkında bilgi bulunmaktadır.⁵³³

2.2.1.35.Hırka (Herke-Hereke) Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye sicil defteri'ndeki 211 nolu belgede, İslamlu Nahiyesi'ne bağlı Herke Karyesi'ndeki Cami-i Şerif'e hatip olan Veliyyüddin Halife'ye verilen berat sureti hakkında bilgi verilmektedir.⁵³⁴

2.2.1.36.Hisar (Kaleönü) Cami

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 108 nolu belgede, Hisar önünde vaki Ağcakaya Mescidi ve Hisar Camii Vakfı'nın tevliyeti hakkında bilgi bulunmaktadır.⁵³⁵

⁵³¹ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.59.

⁵³² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.112.

⁵³³ Erdal Şekeroğlu, **a.g.t.**, s.84-85.

⁵³⁴ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.191.

⁵³⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.47.

2.2.1.37.Hisartepe Köyü Hüseyin Bey Cami

H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 204 nolu belgede, Hisartepe Karyesi'nde Hüseyin Beg'in bina eylediği Cami-i Şerif evkafından olan arazilerin hududuna tecavüz eden, es-Seyyid Mustafa Çelebi ve babası es-Seyyid Osman Efendi'nin bu tasarruflarından vazgeçmeleri için vakıf mütevellisi Hüseyin Çelebi b. el-Hac Abdi'nin mahkemeye müracatı ve es-Seyyid Mustafa Çelebi ve babasının men edildiğine dair hüccet hakkında bilgi yer alır.⁵³⁶

2.2.1.38.Hoca Eminer Cami

Yapı ile ilgili, H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 256 nolu belgede, Sahra Nahiyesi'nde bulunan Hoca Eminer Camii imam ve hatibinin ölmesi üzerine Kayseri Kadısı Hüseyin'in isteği üzerine yerine Sefer'in tayin edildiğini gösterir berat hakkında bilgi yer almaktadır.⁵³⁷

2.2.1.39.Horan (Havran) Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 397 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Horan Karyesi ahalisinden bazılarının meclise gelerek karyelerinin yakınında cami olmadığı için bayram ve Cuma namazlarında kışın zorluklar çekildiğine ve ihtiyarlar için bir meşakkat olduğuna dikkat çekerek, karyede bulunan mescidin cami haline getirilerek cuma ve bayram namazlarının kılınmasına ve bu caminin imamlığına uygun olan Yenice Hacı İkiz Mahallesi sakinlerinden Mustafa Efendi'ye berat verilmesine dair bilgi;⁵³⁸ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 398 nolu belgede, Kayseri Şehri Yenice Hacı İkiz Mahallesi sakinlerinden Mustafa Efendi'nin Horan Karyesi'nde inşa edilen Cami'de hatip olanlara verilmesi için vakfeylettiği bin kuruşun mütevellî Mükremin Kethüda oğlu Hacı Ömer'e teslimine dair bilgi yer almaktadır.⁵³⁹

⁵³⁶ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.63-64.

⁵³⁷ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.301.

⁵³⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.403.

⁵³⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.404.

2.2.1.40.Hüseyin Kethüda Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 192 nolu belgede, Kayseri'de Çukurkuyu Karyesi'nde vaki Hüseyin Kethüda Camisi Vakfı'nın hitabet görevinde bulunan Abdullah Halife bin Hüseyin'in vefatı üzerine bu vazifeye oğlu Hüseyin Halife'nin getirilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁴⁰

2.2.1.41.İshak Efendi Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 118 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Kemer Karyesi'nde bulunan İshak Efendi Camisi Vakfı'nın imametlik vazifesine sahip olan Ali Halife bin İbrahim'in vefatı üzerine boş kalan bu göreve büyük oğlu Ali Halife'nin getirilmesine dair bilgi;⁵⁴¹ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 119 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Kemer Karyesi'nde İshak Efendi Camii Vakfı'nın hitabetlik görevinde bulunan Ali Halife ibn-i İbrahim'in ölümü üzerine bu vazifeye büyük oğlu Ali Halife'nin getirildiğine dair bilgi verilmektedir.⁵⁴²

2.2.1.42.Kabaklı Köyü Cami

Yapı hakkında, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 482 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Kabaklı adlı Karye'nin Cami hatipliğinin Fazlullah'a verilmesi ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁵⁴³

2.2.1.43.Kızık Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 258 nolu belgede, Kızık Karyesi'nin Camii'nde imam ve hatip olarak görev yapan Ali vefat etmiş onun yerine imam ve hatip olarak oğlu es-Seyyid Süleyman Halife'nin tayin olduğunu gösteren berat hakkında bilgi verilmektedir.⁵⁴⁴

⁵⁴⁰ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.227.

⁵⁴¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.168.

⁵⁴² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.169.

⁵⁴³ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.232.

⁵⁴⁴ Songül Caner, **a.g.t.**, s.215-16.

2.2.1.44.Kızılviran (Kızılören) Köyü Cami

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 430 nolu belgede, Kızılviran Köyü'ndeki Camii Şerif'in müezzinliğine Hasan'ın tayin edildiğine dair bilgi verilmektedir.⁵⁴⁵

2.2.1.45.Koca Bey (Abdulkerim Ağa) Cami

Yapı ile ilgili, H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 287 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde vaki Koca Beg Cami müezzini olan Hasan adlı kişinin, görevini terk ettiği için yerine Ahmet Halife'nin iki akçe günlük ile atanmasına dair bilgi;⁵⁴⁶ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 5 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Kocabey Cami-i Şerif-i'nde günlük iki akçe vazife ile cami müezzini Hasan Halife'nin suçsuz yere bu görevden alındığını fakat görevine iade edilmesi gerektiğini bildiren berat hakkında bilgi;⁵⁴⁷ H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 230 nolu belgede, Kayseri Şehri'ndeki Abdulkerim Ağa Cami-i Şerif Evkafı'nın mutasarrıfı olan es-Seyyid Ali Halife'nin vefatı üzerine yerine geçecek oğlu Lütfullah Efendi'nin askerliğini tamamladığının öğrenilmesiyle cami-i şerife müezzin olmasında hiçbir beis görülmemiştir. Bunun için izin ve berat talep edilen belge hakkında bilgi yer almaktadır.⁵⁴⁸

2.2.1.46.Köse Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 332 nolu belgede, Köse Karyesi sakinlerinden Kadıoğlu Hacı Mehmet'in aynı karyede bulunan Cami ve Mektep'in tamir ve onarımı için vakfedilen nakit ve emlakın mütevelliliği vazifesine getirildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁵⁴⁹

⁵⁴⁵ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.398-99

⁵⁴⁶ Songül Sarı, **134/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997, s.14.

⁵⁴⁷ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.73-74.

⁵⁴⁸ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.335.

⁵⁴⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.354.

2.2.1.47.Mahas Cami

Yapı ile ilgili, H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 299 nolu belgede, Karahisar-ı Develü-de Mahas Cami-i Şerifi'nde gündelik dört akçe ile imamlık içinde ortaklaşa mutasarrıf olanların vefatıyla Seyyit Abdulmennan'ın bu vazifeye getirilmesine dair berât hakkında bilgi bulunmaktadır.⁵⁵⁰

2.2.1.48.Mehmet Efendi Cami

Yapı ile ilgili, H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 246 nolu belgede, Kayseri'nin Kürtler Mahallesi'ndeki Mehmet Efendi Camii'ne Halil ve Ahmet Halifeler'in imam-hatip ve müezzin olarak tayinlerini gösteren bilgi;⁵⁵¹ 247-248 nolu belgede de Kayseri'nin Kürtler Mahallesi Mehmet Efendi Camii imamı Halil ve hatibi İbrahim Halife'nin maaşlarına zam yapılmasını sağlamak amacıyla gönderilen ferman hakkında bilgi yer almaktadır.⁵⁵²

2.2.1.49.Mehmet Paşa Cami

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 527-a nolu belgede, Anbarviran Karyesi'ndeki Mehmet Paşa Camii Şerif-i evkaflarından ada yeri demekle maruf olan tarlalara tapuyla Yunus oğlu Hüseyin'in tasarruf edeceği hakkında bilgi;⁵⁵³ 527-b nolu belgede, Anbarviran Karyesi'ndeki Mehmet Paşa Cami-i Şerif-i evkaflarından Ada yeri demekle maruf olan tarlalara Mürsel'in tasarruf edeceği hakkında bilgi;⁵⁵⁴ 527-c nolu belgede, Anbarviran Karyesi'ndeki Mehmet Paşa Cami-i Şerif-i evkaflarından Ada yeri demekle maruf olan tarlalara Mustafa bin Mürsel'in tasarruf edeceği hakkında bilgi;⁵⁵⁵ 527-e nolu belgede de, Merhum Mehmet Paşa Evkafı'ndan tapuya verilmiş arazilerin beyanı hakkında bilgi;⁵⁵⁶ ,H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kayseri Şehri'nden Hasan Çavuş'un vekili olan İsmail Ağa bin Mehmet Bey, Halil Bey bin Kalender Bey'i dava

⁵⁵⁰ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.51-52

⁵⁵¹ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 1997, s.15.

⁵⁵² Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 1997, s.15-16.

⁵⁵³ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.267.

⁵⁵⁴ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.267.

⁵⁵⁵ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.268.

⁵⁵⁶ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.268.

ederek el-Hac Mehmed Paşa Cami-i Şerifi'nin evkafına Hasan Çavuş ile İsmail Ağa'nın mütevellî tayin olunduklarını; fakat Hasan Çavuş'un İstanbul'a gitmesi üzerine İsmail Ağa'nın vakıf gelirlerine tamamen el koyduğunu ve paranın bir kısmını zimmetine geçirdiğini, bu paranın bir kısmının Hasan Çavuş'un olduğunu bildirerek istediğini aldığına dair bilgi;⁵⁵⁷ H.1224/25-M.1809/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 18 nolu belgede, Kayseri'de Mehmet Paşa Cami-i Şerif-i vakfiyesini, 1224 ve 1225 senelerine ait iltizam akçesinin ve vergilerin tahsili için Hasan Ağa'nın görevlendirildiğini belirten temessük hakkında bilgi;⁵⁵⁸ 19 nolu belgede de Kayseri'de Mehmet Paşa evkafının 1225 senesine ait iltizam tahsili görevini Hasan Ağa'nın kabul ettiğine dair bilgi yer almaktadır.⁵⁵⁹

2.2.1.50.Musagazi Mahallesindeki Vakıf Cami

Yapı ile ilgili, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 91 nolu belgede, Mûsâgazi Mahallesi sakinlerinin mahalledeki Vakıf Camii için mütevellî gerektiği ve en uygun kişinin Üveys oğlu İsa olduğunu bildirip, adı geçen zatın mahkemece zikredilen vakfa mütevellî tayin edildiğini gösterir belge hakkında bilgi verilmektedir.⁵⁶⁰

2.2.1.51.Nakkaşbaş Mehmet Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 333 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Esedin (İsbıdın) Karyesi'nde bulunan Nakkaşbaş Mehmet Camii Şerifi'nde imamet ve hitabet cihetlerine sahip olan es-Seyyid Halil Halife'nin erkek evladı olmadan vefatı üzerine hitabetlik görevine Efker Karyesi ahalisinden Derviş Ahmet Efendi'nin getirilmesi için berat talep edilmesine dair bilgi;⁵⁶¹ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 334 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Esedin Karyesi'nde bulunan Nakkaşbaş Mehmet Camii Şerif-i'nde imamet ve hitabet cihetlerine sahip olan es-Seyyid Halil Halife'nin erkek evladı

⁵⁵⁷ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.96.

⁵⁵⁸ Erdal Şekeroğlu, **a.g.t.**, s.86-87.

⁵⁵⁹ Erdal Şekeroğlu, **a.g.t.**, s.87.

⁵⁶⁰ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.123-124.

⁵⁶¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.354.

olmadan vefatı üzerine imamet cihetine Efkere Karyesi ahalisinden Derviş Ahmet Efendi'nin getirilmesi için berat talep edilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁶²

2.2.1.52.Reşadiye (İstefena) Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 267 nolu belgede, İstefena Karyesi'nin Cami'inde berat ile imam olarak görev yapan Hüseyin Halife'nin beratı zayi olmuştur. Hüseyin Halife'ye görevi ile ilgili yeni bir berat gönderilmiş ve görevine devam etmesi gerektiğini bildiren berat hakkında bilgi verilmektedir.⁵⁶³

2.2.1.53.Salur Cami

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 6 nolu belgede, Salur Camisi'ne yevmi bir akçe ile Ebu Bekir imam olarak tayin olduğuna dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁶⁴

2.2.1.54.Salur Köyü Hüseyin Bey Cami

Yapı ile ilgili, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 20 nolu belgede, Kayseri Sahra Nahiyesi'ne bağlı Salur Köyü'nde Hüseyin Beg Cami-i Şerif-i'nde günlük yarım akçe ile imam olan Hüseyin'in ölümü üzerine Hüseyin Halife oğlu Ahmet'in bu göreve tayin edildiğini gösteren berat hakkında bilgi yer almaktadır.⁵⁶⁵

2.2.1.55.Saray Cami

Yapı hakkında, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 342 nolu belgede, Kayseri'deki Saray Camii'ne imam olan Osman Halife'ye, Hasan adlı kişinin müdahalesiyle imamet hakkını kendi üzerine geçirmek istemesi üzerine, imamet hakkının Osman Halife üzerinde kalmasına dair bilgi yer almaktadır.⁵⁶⁶

⁵⁶² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.335.

⁵⁶³ Songül Caner, **a.g.t.**, s.222-23.

⁵⁶⁴ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.47.

⁵⁶⁵ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.88-89.

⁵⁶⁶ Özen Tok, **a.g.t.**, s.326-327.

2.2.1.56.Savana Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 54 nolu belgede, Kayseri Şehri, Mükremin Karyesi sakinlerinden ve Savana Camii Şerifi'nin imamı olan Teyrakizade el-Hac Mustafa Efendi'nin Kürtler Mahallesi sakinlerinden mektep hocası oğlu diğer Hacı Mustafa Efendi'nin haberi olmaksızın mal sandığından aldığı paranın Hacı Mustafa Efendi'ye geri ödenmesine dair ilam bilgi verilmektedir.⁵⁶⁷

2.2.1.57.Seheroğlu Havace Cami

Yapı ile ilgili, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 57 nolu belgede, Kayseri'nin Kalender Mahallesi'nde Seher oğlu Havace'nin bina eylediği Cami-i Şerif'e imam olan ve bundan önce azledilen Siyam Halife ibni Abdubaki'nin Cami-i Şerif'in evkafından olan dükkanın idaresinin sadece imamlara ait olmasına rağmen müezzin Osman Çelebi İbn-i Şeyh Cüsam'ın iki sene boyunca bu gelirden yirmi dört kuruş aldığını ve bunu kendisine iadesi gerektiğini iddia etmesi ve bunun karara bağlandığına dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁶⁸

2.2.1.58.Serçeoğlu Cami

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 117 nolu belgede, Kayseri Serçeoğlu Cami-i Şerifi'nin Hatibine verilmek için kiraya verilen bir dükkanın devrine dair bilgi;⁵⁶⁹ H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kalenderhane Serçeoğlu Ağa ve Şeyh Mahallesi'nde bulunan üç adet cami ve üç adet çeşmenin nükud-u mevkufe ve emlaklarına mütevellî olan Şeyh Ağa Mahallesi ahalisinden Kafadaroğlu Hacı Ali Ağa ibn-i Hacı Mustafa'nın Cami ve Çeşmeler'in tamiri için gelirleri ayrılmış olan dükkanların senelik vermeleri gereken meblağı Tataroğlu Emin Ağa ibn-i Hacı Ahmet'den talep ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁷⁰

⁵⁶⁷ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.113.

⁵⁶⁸ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.123-125

⁵⁶⁹ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.226-227.

⁵⁷⁰ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.116.

2.2.1.59.Seydiyar-ı Gazi Cami

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 145 nolu belgede, Seydi Barkazi Mescidi'ne ve Hacı Hızır'ın bina ettiği mektebe Hacı Hızır'ın vakfettiği on üç bin akçeye müteveli olan Hacı Ebubekir bin Hacı Mustafa'nın beş bin akçeyi zimmi Satılmış'a verdiğine dair bilgi;⁵⁷¹ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 307 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde, Seydiyar-i Gazi Mahallesi'nde vaki Cami'ye, İbrahim Halife adlı kişinin hatip olarak atanmasına dair bilgi;⁵⁷² H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 308 nolu belgede, Seydiyar-i Gazi Mahallesi'nde vaki Mescit-i Şerif'in cemmati çok olduğu için Cami'ye çevrilmesi ve Süleyman adlı hayır sahibi kişinin minber yapılması görevini üstlenerek Cami'ye hatip olarak atanmasına dair bilgi verilmektedir.⁵⁷³

2.2.1.60.Seyyid Burhaneddin Hazretleri (Hakırdaklı) Cami

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 905 nolu belgede, Musa oğlu Mehmet, Mustafa oğlu Halil'i şikayetle, Halil'in kardeşi el-Hac Kâbe'ye giderken Mehmet'i vasi tayin ederek, Kâbe'ye giderken ölürsem bütün malını satarak Seyyit Burhaneddin Hazretleri'nin musluk ve Mescidi'ne sarfet, para artarsa ruhum için hatim ettir dedi ve Kâbe'ye giderken vefat etti; fakat kardeşi Halil bu mallara el koydu deyince, Halil vasiyeti kabul etmediğini söyleyince, Mehmet'in vasiyeti ispatlaması istenmiş ve Mehmet İbrahim Hacı Himmet ve Abdürrezzak bin Abdurrahman şeyhin şهادeti ile ispat etti ve kabul ettiğine dair bilgiye ulaşılmaktadır.⁵⁷⁴

2.2.1.61.Silahtar Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 229 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Silahtar Karyesi ahalilerinin köylerinde bir cami

⁵⁷¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.125.

⁵⁷² Songül Sarı, **a.g.t.**, s.31.

⁵⁷³ Songül Sarı, **a.g.t.**, s.31.

⁵⁷⁴ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.135.

yapılmasını istemeleri üzerine, Mehmet Efendi'nin camiye mütevellî tayin edilmesi için izin ve berat talep ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁷⁵

2.2.1.62.Sinan Bey Cami

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 555 nolu belgede, Kayseriye bağlı Ağırnas Kasabası'nın Sinan Bey tarafından yeni yaptırılmış olan caminin müezzini olmadığından Mustafa isimindeki bir zatın yapılan bir talep üzerine atanmasına ve vazifeleri arasında Vakfa devlete bol bol dua etmesine dair berat hakkında bilgi verilmektedir.⁵⁷⁶

2.2.1.63.Sur Atik ve Cüceoğlu Camii

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 199 nolu belgede, Kayseri'de Kalenderhane Mahallesi'nde Sur Atik ve Cüceoğlu Camii Şerif-i yakınında bulunan Kayseri ulemasından el-Hac Ömer Efendi, medresenin tevliyet ve müderrislik cihetinin üçte bir hissesine sahip olan Seyyit Mehmet'in erkek evladı olmadan ölümü üzerine hissesinin kendisinin ortağı olan es-Seyyid Ahmet Necmeddin Efendi ibn-i Ömer Adil Efendi'ye verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁷⁷

2.2.1.64.Sürtme Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Kayseri'de Sürtme Kazası'nda bulunan Camii Şerif Vakfı'nın hitabetlik vazifesine sahip olan Mehmet bin Ebubekir'in evladı olmadan ölümü üzerine boş kalan vazifeye Ali Efendi ibn-i Hasan'ın getirilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁵⁷⁸

2.2.1.65.Şeyh Abdurrahim Efendi Cami

Yapı ile ilgili, H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 68 nolu belgede, Eğrişehir'de Şeyh Abdurrahim Efendi Cami Vakfına dair bilgi;⁵⁷⁹ 493 nolu belgede de Şeyh Abdurrahim Efendi Camii'ne ait vakfa dair bilgi yer almaktadır.⁵⁸⁰

⁵⁷⁵ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.333-34.

⁵⁷⁶ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.120.

⁵⁷⁷ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.240.

⁵⁷⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.166.

⁵⁷⁹ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.38.

⁵⁸⁰ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.254-255.

2.2.1.66.Vaksa (Vekse) Köyü Cami

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 396 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Vakse Karyesi ahalisinden bazı kişilerin meclise gelerek Vaksa'da bulunan Cami'nin imamı olan Yusuf Efendi'nin görevini ihmal ettiğini ve onun yerine Balhacı Hafız Ömer Efendi'nin bu vazifeye getirilmesini istediklerini anlatan belgedir hakkında bilgiye ulaşılmaktadır.⁵⁸¹

2.2.1.67.Veli Ali Cami

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 372 nolu belgede, Merhum Veli Ali'nin Camisi'nin müezzini el-Hac Abdulcabbar'ın cami vakfından borç alan Pir kulundan kuruşu talebi hakkında bilgi;⁵⁸² H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 244 nolu belgede, Haseki Mahallesi'nde Ali'nin yaptırdığı Cami'ye es-Seyyid Abdulmecit Efendi'nin hatip olarak atandığını gösterir bilgi;⁵⁸³ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 63 nolu belgede, Kayseri Şehri Hasbek Mahallesi'nde vaki Veli Ali Camii Şerifi'nin hitabet hizmetini gören Hafız Nuh bin Ahmet'in vefatıyla bu göreve Hasbek Keteci Mahallesi'nde kayıtlı Hacı Ali Efendi'nin getirildiğini ve onun da ölümüyle hitabetlik görevine, yapılan imtihandan sonra oğullarından Mehmet Efendi'nin uygun görüldüğünü bildiren, ayrıca bu görevin gerekli beratın bu şahsa verilmesini istediğini anlatan ilam hakkında bilgi yer almaktadır.⁵⁸⁴

2.2.1.68.Yahyalı Nahiyesi Cami

Yapı hakkında, H.1067/68-m.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 257 nolu belgede, Kayseri Yahyalı'da ve Köndereli Mahallesi'nde vakı mezkur evkâfa mütevellî lazım olduğu için bu işe Osman Oğlu Ahmet'in mütevellî olarak tayin edildiğine dair bilgi;⁵⁸⁵ 380 nolu belgede de Yahyalı'da merhûm Encümoğlu Encüm, Ağa'nın bina eylediği Mescit-i Şerifi'nin evkâfının beyanına dair verilen tevliyet

⁵⁸¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.402.

⁵⁸² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.254.

⁵⁸³ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.287.

⁵⁸⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.121.

⁵⁸⁵ Murat Tan, **a.g.t.**, s.121.

hakkında bilgi;⁵⁸⁶381 nolu belgede de, Yahyalı'da Encüm Ağa'nın Gündüzlü Mahallesi'nde bina ettiği Mescit-i Şerif, vakfa sahih-i şer-i ile vakfedilip yine karye-i mezburede sakih lematin evkaf-ı mezbûrenin tevliyetini takriz ve mescit-i merkûmenin nazarında Derviş Aliye verip arazi vakfından hasıl olan mahsûlah cem ve tahsiline dair verilen tevliyet hakkında bilgi;⁵⁸⁷ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 400 nolu belgede, Yahyalı Nahiyesi'ndeki Cami-i Şerif'in ferraşlığına Muhammet'in tayin edildiğine dair bilgi verilmektedir.⁵⁸⁸

2.2.1.69.Yemliha Köyü Abdullah Cami Şerif-i

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 303 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Yemliha Karyesi'nde bulunan Abdullah Camii Şerif-i Vakfı'nın imamet ve hitabet vazifelerine sahip olan es-Seyyid Mükremin'in vefatı üzerine boşalan bu göreve, oğlu Ahmet Nazif Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi;⁵⁸⁹ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 304 nolu belgede, Kayseri'ye tabî Yemliha Karyesi'nde bulunan Abdullah Camii Şerif-i Vakfı'nın imamet ve hitabet vazifelerine sahip olan es-Seyyid Mükremin'in vefatı üzerine boşalan bu göreve oğlu Ahmet Nazif Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi bulunmaktadır.⁵⁹⁰

⁵⁸⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.210

⁵⁸⁷ Murat Tan, **a.g.t.**, s.212-213.

⁵⁸⁸ Nasi Aslan, **a.g.t.**, 383.

⁵⁸⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.329.

⁵⁹⁰ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.330.

2.2.2.MESCİDLER

2.2.2.1.Abbas Hoca Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 389 nolu belgede, Depecik Mahallesi'nde İmam Abbas Hoca Mescit-i Evkafı emvalinin mütevellisinin muavenet ve nezarete muhtaç olmakla el-Hac Kasım ibn-i Veli ve el-Hac Osman bin Ali, Veli bin Abdulkerim ve sairlerini nazır tayin ettiğine dair bilgiye ulaşılmaktadır.⁵⁹¹

2.2.2.2.Abdulnebi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 249 nolu belgede, Yenice Mahallesi'nden Mehmet bin Selman ve Abdalbaki bin Abdullatif ve Veli ibn-i Mehmet mahallelerindeki Abdulnebi Mescidi'ne müteveli tayin edilmesini istemeleri üzerine, Ahmet bin Habib'in müteveli tayin edildiğine dair bilgi;⁵⁹² 250 nolu belgede, Yenice Mahallesi'ndeki Şeyh Abdulnebi Mescit-i Şerif-i vakfına karşılıksız müteveli olan Ahmet bin Habib, mescidin imamı olan Ramazan Halife bin, İbrahim adlı kişide vakfa ait 70 ak altını olduğunu, bunun alınıp verilmesini dava ettiğinde, şahitlerin şehadeti ile Ramazan Halife'de altın olduğu ve bunu vermesine dair bilgi;⁵⁹³ 251 nolu belgede de Yenice Mahallesi'nde Şeyh Abdulnebi Mescit-i Şerif-i vakfına karşılıksız müteveli olan Ahmet bin Habib, vakfın imamı olan Ramazan Halife ibn-i İbrahim'in vakfa ait olan akçeden Ebubekir adlı kişiye, 30 esedi guruşa kefil olduğundan, alınıp verilmesini dava ettiğinden, şahitlerin şehadeti ile Ramazan Halife'nin kefil olduğu ve alınıp verilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁵⁹⁴

2.2.2.3.Ağırnas Köyü Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 554 nolu belgede, Kayseri'nin Ağırnas Karyesi'nde Mescit-i Şerif'e daha önce Çıradar olarak

⁵⁹¹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.151.

⁵⁹² Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.211.

⁵⁹³ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.211-212.

⁵⁹⁴ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.212.

tayin edilen Seyit isimindeki kişi öldükten sonra yerine oğlu Hasan'ı yirmi bir akçeye tayin edildiğine dair bilgi verilmektedir.⁵⁹⁵

2.2.2.4.Ahi Nasuh Mescidi

Yapı hakkında, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 210 nolu belgede, Kayseri'de Yenice Mahallesi'nde bulunan Ahi Nasuh Mescit-i Şerifi'nde imam olan Abdurrahman'ın vefatıyla boş kalan yerine, Hüseyin'in getirildiğine dair bilgi;⁵⁹⁶ 237 nolu belgede de Kayseri'de Bekçi Mahallesi sakinlerinden Hacı Abdurrahman oğlu Molla Cafer'in, Ahi Nasuh Mescit-i Şerifi'nin imamı ve mütevellisi olan Toraman oğlu Hüseyin Efendiye 100 esedi kuruşa sattığını, meblağında babası Hacı Abdurrahman'ın adı geçen Mescid'in vakfına 150 esedi gurus borçlu iken vefat etmesi üzerine ödenmesi lazım gelen borcundan 100 kuruşa sayılması, geriye kalan 50 gurusunda toplanılarak ödenmesi ve adı geçen mülkünde Hüseyin Efendi'ye ait olduğuna dair bilgi;⁵⁹⁷ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 27 nolu belgede, Yenice Hacı İkiz Mahallesi sakini Ağazade İsmail Ağa'nın aynı mahallede kain Ahi Nasuh Mescit-i Vakfı'nın nakidlerinin mütevellisi olarak görevlendirilmesi ile ilgili bilgi;⁵⁹⁸ 383 nolu belgede, Kayseri'de Yenice Mahallesi'nde bulunan Ahi Nasuh Mescidi'nde muallim-i sıbyanlık ve mütevellilik cihetlerine sahip olan es-Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine muallim-i sıbyanlık cihetine Mehmet Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi;⁵⁹⁹ 384 nolu belgede, Kayseri'de Yenice Mahallesi'nde bulunan Ahi Nasuh Mescidi'nde imam ve muallim-i sıbyanlık ve mütevellilik cihetlerine sahip olan es-Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine imamet cihetine Mehmet Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi;⁶⁰⁰ 385 nolu belgede de, Kayseri'de Yenice Mahallesi'nde bulunan Ahi Nasuh Mescidi'nde imam ve muallim-i sıbyanlık ve mütevellilik cihetlerine sahip olan es-Seyyid Mehmet'in vefatı üzerine imamet cihetine Mehmet Efendi'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁰¹

⁵⁹⁵ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.119.

⁵⁹⁶ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.157.

⁵⁹⁷ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.171-172.

⁵⁹⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.93.

⁵⁹⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.391.

⁶⁰⁰ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.392.

⁶⁰¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.393.

2.2.2.5.Akçakaya Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 108 nolu belgede, Hisar önünde vaki Ağcakaya Mescit-i ve Hisar Camii Vakfı'nın tevliyeti hakkında bilgiye ulaşılmaktadır.⁶⁰²

2.2.2.6.Alaaddin Efendi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 13 nolu belgede, Hacı Mansur Mahallesi'nden Hacı Hüseyin, Asiye'nin babasından kalan bağı babasının Alaaddin Efendi Mescit-i Vakfına borcundan dolayı bağın satıldığı borcun ödenmesinden sonra kalan meblağda, Asiye'ye teslim ettiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁰³

2.2.2.7.Alaca Mescid

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 334 nolu belgede, Alaca Mescit İmamı Osman Halife vakfın dükkanını senelik on iki ak altuna İsa Beşe'ye icariye verdim dediği, kayıt ile ilgili bilgi;⁶⁰⁴ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 876 nolu belgede, Mütevelliden Abdülaziz oğlu İskender'in Alaca Mescit'i 90 yıllığına ve her üç yılda bir, anlaşmayı yenilemek ve her yıl 30 akçeye Ömer'e verdiğine dair bilgi;⁶⁰⁵ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 922 nolu belgede, Kayseri Alaca Mescit vakfında müteveli olan İskender oğlu Abdülaziz tarafından vekil olan es-Seyyid Ali Çelebi ve Münif'in şahitliği ile vakfın meydan kapısında yıkılmaya yüz tutan bir bab dükkan ve bir sehim hisseyi satın dükkanın tamiri ve sarf ve harcı için vakfa 800 akçeye tevkiyeti sebebiyle Esat Efendi'ye sattığını ve gelirin dükkan tamiri ve harcı için sarf edileceğine dair bilgi;⁶⁰⁶ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 68 nolu belgede, es-Seyyid Şeyh Kasım Efendi'nin malının vekili olan Abdullah'ın, mallarının bir kısmını Elace Mescit-i Vakfı'na bağışladığını gösterir

⁶⁰² Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.47.

⁶⁰³ Nurissina Göçer, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.37.

⁶⁰⁴ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.82.

⁶⁰⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.115-116.

⁶⁰⁶ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.147-148.

bilgi;⁶⁰⁷ H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 280 nolu belgede, Alaca Mescit Mahallesi'nden Mirac el-Hac Ali Ağa'nın Mahallesi'ndeki Mescit'e vakfının mütevellisi olmadığından kendisinin müteveli olarak tayin edildiğinin tarafına bildirildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁰⁸

2.2.2.8.Alaca Mescid Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 287 nolu belgede, Kayseri'de Alaca Mescit Mahallesi'nde bulunan Mescit-i Şerif'in imamı ve mütevellisi olan Hacı Mehmet oğlu Ahmet dava açarak Mermerlu Mahallesi'nde sakin iken ölen Tekrivirdi'ye, vakfa ait nakitten 62 esedi kuruş verdiğini, Tekrivirdi hayatta iken bunun 17 kuruşunu alabildiğini ve geriye kalan 45 kuruşunda Tekrivirdi'nin verasetine vasi tayin olunan karısı Horesen'den talep ettiğine ve mahkemenin bu miktarı Horese'nin ödemesini tembihlediğine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁰⁹

2.2.2.9.Alameddin Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 86 nolu belgede, Ulu Bürüngüz Köyü'ndeki Alameddin Mescidi'nin imamlığının, önceden olduğu gibi İsmail'de mukarrer kılınmasına dair bilgi verilmektedir.⁶¹⁰

2.2.2.10.Bayram Bey Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 111 nolu belgede, Huand Mahallesi'nde bulunan Bayram Bey Mescidi'ne müteveli olan Ali Efendi ibn-i Veliiddin, vakfa ait akarın sokağa açık olan kilerini yirmi kıta esedi kuruşa Murtaza ibn-i el-Hac Mustafa'ya satıp parasını aldığı hakkında bilgi;⁶¹¹ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 52/84 nolu belgede, Bayram Beg Camii Şerif'inde imam ve evkafının mütevellisi es-Seyyid İbrahim Efendi meclise,

⁶⁰⁷ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.122.

⁶⁰⁸ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.39.

⁶⁰⁹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.198-199.

⁶¹⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.66.

⁶¹¹ M.Ali Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.191.

vakfın bahçesi yanındaki bahçelerin alınıp onlara başka bahçe verilmesi için yazdığı dilekçeye dair bilgi bulunmaktadır.⁶¹²

2.2.2.11.Bayram Hacı Köyü'ndeki Mescid

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 508 nolu belgede, İslamlı Nahiyesi'ne tabi Bayram Hacı nam Karye'de vaki Mescit-i Şerif'te yevmi bir akçe ile müezzin olan Veli'nin vefatıyla yerine Halil'in görevlendirilmesiyle ilgili bilgi bulunmaktadır.⁶¹³

2.2.2.12.Beyazıd Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 550 nolu belgede, Kapıcı Hacı Hüseyin bin Mehmet'in Karauzun'daki Beyazıd Mescidi'ndeki zikrolunan hisselerine Rıdvan bin Abdullah'ın kefilliği hakkında bilgi bulunmaktadır.⁶¹⁴

2.2.2.13.Bezazistan-ı Atik (Eski Bedesten Mahallesi) Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 367 nolu belgede, Eski Bezazistan Mescidi'nin mütevellisi Halil bin İbrahim dedesinin deyni için zikrolunan menzili Mustafa bin Abdullah'a satması hakkında bilgi;⁶¹⁵ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 486 nolu belgede, Kayseri'de Bezzasistan-ı Atik Mahallesi'ndeki Mescit-i Şerif'te günlük bir akçe ile müezzin olan İlyas Halife'nin berâtını kaybettiğine ve berâtının yenilendiğine dair bilgi;⁶¹⁶ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 101 nolu belgede, Eski Bezazistan Mahallesi'ndeki Mescit-i Şerif evkafı mütevellisi el-Hac Mehmet bin Ali Bey ile mahallenin avarız nüzülüne mevkufe nukdun mütevellisi Hüseyin bin Hüseyin mecliste es-Seyyid el-Hac Zekeriya ibn-i Hacı Abdülkadir'e bir menzili 95 kuruşa sattıklarına dair bilgi yer almaktadır.⁶¹⁷

⁶¹² Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.181-83

⁶¹³ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.249.

⁶¹⁴ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.354.

⁶¹⁵ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.251.

⁶¹⁶ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.198.

⁶¹⁷ Özen Tok, **a.g.t.**, s.160-161.

2.2.2.14.Bostanlı Köyü Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 81 nolu belgede, İslamlı Kasabası'na tabi Bostanlı Köyü'nün Mescidi'ne, karşılıksız müteveli olan İbadullah bin İsa ile Hüseyin bin Abdullah arasındaki, alacak verecek davasıyla ilgili mahkeme kararını gösteren bilgi yer almaktadır.⁶¹⁸

2.2.2.15.Burgadoğlu Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 976 nolu belgede, Yenice Mahallesi'nde Burgadoğlu Mescit-i ahalisi için avarız olan akçenin mütevellisi olmadığından Hacı Hüseyin'in müteveli olmasını istediklerinde Hacı Hüseyin müteveli olduğunu avarızı alıp karşılığında borcunu avarızına sarf ettiğini ve böylece tevliyeti kabul ettiği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁶¹⁹

2.2.2.16.Cırlavuk Köyü Kaya Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 25 nolu belgede, Cırlavuk Karyesi'nde Kaya Mescidi'nin mütevellisi Pir Veli bin Ali vakfa ait Ali Baş'e'nin üzerinde olan akçeyi ödemeyi kabul ettiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶²⁰

2.2.2.17.Cırlavuk Köyü Küçük Emir Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Cırlavuk Karyesi'nden Küçük Emir'in bina ettiği Mescit'in mütevellisi Habil bin Ebulkasım Küçük Emir'in babasının vakfettiği bin sekiz yüz akçeyi Mescit'in eski mütevellisi müteveffa Mustafa'nın oğlu Ali Baş'e'den aldım dediğine dair bilgi yer alır.⁶²¹

⁶¹⁸ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.107-108.

⁶¹⁹ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.187.

⁶²⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.52.

⁶²¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.51.

2.2.2.18.Cebeli Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 389 nolu belgede, Abdünnebi Efendi'nin Cebeli Mescit-i ve vakfına ait yeri satması hakkında bilgiye ulaşılmaktadır.⁶²²

2.2.2.19.Çardak Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 171 nolu belgede, Çartak Mescidi'nde Seyfullah'ın Kur'an okumasına ait bilgi;⁶²³ 325 nolu belgede de Çihartak Mescidi'nde Sulbi oğlu Süleyman'ın Kur'an okuması dair bilgi;⁶²⁴ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1241 nolu belgede, Çardak Mescidi'nde Şahruh Bey hanlarından yevmi bir akçe ile Mecerüddin'e sadaka olunduğuna dair bilgi;⁶²⁵ H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 19 nolu belgede, Kayseri'de Köşk Vakfı'ndan Çardak Mescidi'nin imamı olan Abbas Halife istifa edince yerine Abdurrahman Halife'nin atandığına dair bilgi;⁶²⁶ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 50 nolu belgede, Kapan Mahallesi'nde Çardak Mescit-i Evkafı'nın mu'ayyen vazife ile mütevellisi olan el-Hac Abdürrahim hilaf-ı inha görevinden alınmış olup tekrar dönmesine dair bilgi;⁶²⁷ 426 nolu belgede de Çardak Mescidi'nde cüz-han olan Ali'nin vefat etmesiyle, bu göreve Ebu Bekir'in tayin edilmesine dair bilgi;⁶²⁸ H.1109-M.1697/98 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 119 nolu belgede, Kayseri'de Cami-i Kebir Mahallesi'nden Abdulhamid Efendi Talas Köyü'nde bulunan bahçe ve bağını Şeyh Cami-i Şerif-i ve Çardak Mescit-i mütevellisi olan oğlu es-Seyyid Nasuh Efendi'ye tevcih ettiğine dair bilgi;⁶²⁹ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 416 nolu belgede, Kayseri'de Çardak Mescidi'nde, Merhum Fethat Bey ve Şahirik Bey adlarına Kur'an tilaveti ile, Gürcü Mescidi'nde de Hasan Paşa adına Kur'an tilavetine mutasarrıf olan Musa Halife'nin çocuksuz vefatıyla, yerine el-Hac İbrahim Halife'nin tayin

⁶²² Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.189-90.

⁶²³ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.42.

⁶²⁴ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.79.

⁶²⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.373.

⁶²⁶ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.39.

⁶²⁷ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.42.

⁶²⁸ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.397.

⁶²⁹ Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.193-194.

edildiğine dair bilgi;⁶³⁰ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 245 nolu belgede, Kayseri'deki Çardak Mescidi'nde görevli Abdullah Halife görevini kendi rızasıyla bırakınca bu görevin Ali Halife'ye tevcih olunduğunu gösteren bilgi;⁶³¹ H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 63 nolu belgede, Kayseri'de Çardak Mescidi'nde yevmiyesini Şahruh Vakfı'ndan almak şartıyla cüzhanlık görevi yapan Hafız Hasan'ın ölümü üzerine görevi kardeşi Ahmet'e verilmiş, sonradan oğlu olduğu bildirilmekle görevin Ahmet'ten alınarak Hafız Hasan'ın oğlu Mehmet Halife'ye verilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁶³²

2.2.2.20.Çay Yurdu Mescidi

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki Çay Yurdu Zaviyesi'nin Mescit'i es-Seyyid Mustafa ile Lütfullah'a verildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶³³

2.2.2.21.Dadı Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 30 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'nde bulunan Dadı Mescidi'nin mütevellisi imamlara ev lazım olduğundan vakıf arazisi ile Abdünnebi'nin evini takas ettiklerine dair bilgi;⁶³⁴ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 356 nolu belgede, Kayseri Şehri Hasbek Mahallesi Dadı Mescit-i Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa Ağa'nın Yalman Mahallesi sakinlerinden Göncü Hasan oğlu Mehmet'ten vakıf parasını talebine dair bilgi yer almaktadır.⁶³⁵

2.2.2.22.Danişmendi Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Danişmendi Mahallesi Mescidi'nin müezzini iken vefat eden Ali'nin kurduğu

⁶³⁰ Özen Tok, **a.g.t.**, s.401-402.

⁶³¹ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 1997, s.14-15.

⁶³² Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.123-125.

⁶³³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.47.

⁶³⁴ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.82-83.

⁶³⁵ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.371.

vakfın mütevellisi olan İbrahim Çelebi, Ali'nin vakfa 5.000 akçe borcu olduğunu iddia edip, Ali'nin varislerinden Muhsine ve Rahime'den bu parayı istediği zaman, adı geçenler inkar ile mukabele edip, İbrahim Çelebi de davasına muvafık beyyine getiremeyince, mahkeme İbrahim Çelebi'yi taarruzdan men ettiğine dair bilgi verilmektedir.⁶³⁶

2.2.2.23. Debbaglar Mescidi

Yapı hakkında, H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 304 nolu belgede, Debbaglar Mescidi'nin vakfından Musa Baş bin Abdullah'ın hissesi olduğuna dair bilgi bulunmaktadır.⁶³⁷

2.2.2.24. Depecik Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 288 nolu belgede, Depecik Mahallesi'nde Hacı Yusuf'un bina ettiği Mescit'e Himmet bin Osman'ın müteveli tayin edildiği hakkında bilgi;⁶³⁸ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 289 nolu belgede, Depecik Mahallesi'nde Hacı Yusuf'un bina ettiği Mescit'e ait zikrolunan evin mescide gelenlerin imam evi olarak kullandıklarına dair bilgi;⁶³⁹ H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 28 nolu belgede, Kayseri'de Debecik Mahallesi'nde oturan İbrahim bin Yusuf'un Mahalle Mescidi'nin kapısı önünde uygun olmayan hareket yaptığına dair bilgi;⁶⁴⁰ 163 nolu belgede, Kayseri'nin Debecik mahallesinde oturan Ali bin Mehmet Bey'in aynı Mahalle'nin Mescidi'nin imamı Mehmet Halife ibn-i Abdüllatif adlı kişiye babasının vakfettiği malın gelirlerini kendi zimmetine geçirdiğine dair açtığı mirastan vakfa intikal eden mala dair bilgi;⁶⁴¹ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 369 nolu belgede, Kayseri'nin Depecik Mahallesi'nde Derviş Bey'in yaptırdığı Mescit'in mütevellisi el-Hac Abdülbenna oğlu el-Hac Abdülkadir'in Sefer

⁶³⁶ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.197-198.

⁶³⁷ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.142.

⁶³⁸ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.209.

⁶³⁹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.210.

⁶⁴⁰ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.46-47.

⁶⁴¹ Serdar Sakin, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.38-39.

oğlu Abbas'a aynı mahallede bulunan Mescit'in vakfından olan arsayı on esedi kuruşa sattığına dair bilgi yer almaktadır.⁶⁴²

2.2.2.25.Derviş Mahmud(Mehmet) Çavuş Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 55 nolu belgede, İslamlu Nahiyesi Gökçe Asma ve Boyacı Gürgen Mezraları, Seyyit Ahmet'in ecdadından Derviş Mahmut Çavuş'un bina eylediği Mescit'in vakfı olup söz konusu yerlerden iki malikane ve bir nefer eşkinci verilmesi mukayyed olup bu yerlerden 1100 akçeden fazla talep edilmemesine dair ferman hakkında bilgi yer almaktadır.⁶⁴³

2.2.2.26.Ebu'l Hayr Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1109-M.1697/98 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Kayseri'de Bağçevan Mahallesi'nde sakin iken ölen Emrullah menziline yarısını Emine Hatun'a yarısını da Ebu'l Hayr Mescit-i'ne vakfeyletiğini konu alan hüccet hakkında bilgi yer almaktadır.⁶⁴⁴

2.2.2.27.Efkere Köyü Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kaysri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 56 nolu belgede, Kayseri'nin Efker Köyü'nde Fatma Hanım'ın yaptırdığı Mescit'te imam olan Mehmet'in çocuksuz ölümü üzerine yerine Hasan Süyük Halife'nin imam olarak görevlendirilmesi hakkında bilgi verilmektedir.⁶⁴⁵

2.2.2.28.El-Hac Hasan Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 457 nolu belgede, Kutlu Hasan Mescidi'ne deyni olan müteveffa Hacı Hüseyin bin Hüdaverdi'nin zikrolunan mülkünün satıldığına dair bilgi;⁶⁴⁶ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 291 nolu belgede, Kayseri'de el-Hac Hasan'ın

⁶⁴² Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.135.

⁶⁴³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.46.

⁶⁴⁴ Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.72-73.

⁶⁴⁵ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.114-115.

⁶⁴⁶ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.299.

yaptırdığı Mescit-i Şerif'in evkafına mütevellî olan es-Seyyid Ebubekir Çelebi, vakfın mütevellî, imam ve çırağın kullandığı dükkanların sınırlarının belirlenmesini ve bu sınırların belirlendiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁴⁷

2.2.2.29.Eskiciler Çarşısı'ndaki Mescid

Yapı hakkında, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 26 nolu belgede, Kayseri'de Eskiciler Çarşısı'nda bulunan Mescit'in müezzini olan Abdurrahman Halife'nin yerine Şeyh Mehmet bin Nasuhi Çelebi'nin tayin edildiğine dair bilgi;⁶⁴⁸ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 231 nolu belgede, Eskiciler mevkiinde bulunan Mescit-i Şerif'in müezzini olan Beşar'ın ölmesi üzerine yerine Mehmet'in müezzin olduğunu gösteren bilgi bulunmaktadır.⁶⁴⁹

2.2.2.30.Es-Seyyid Efendi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M:1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 57 nolu belgede, Kayseri'de Hacı İvaz Mahallesi'nde merhum es-Seyyid Efendi'nin inşa ettirdiği Mescid-i Şerif'te imam olan Mehmet'in kendi isteği ile çekilmesinden sonra yerine Musa Halife'nin getirilmesine dair bilgi verilmektedir.⁶⁵⁰

2.2.2.31.Gürcü Mescidi

Yapı hakkında, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 416 nolu belgede, Kayseri'de Çardak Mescidi'nde, Merhum Fethat Bey ve Şahirik Bey adlarına Kur'an tilaveti ile, Gürcü Mescidi'nde de Hasan Paşa adına Kur'an tilavetine mutasarrıf olan Musa Halife'nin çocuksuz vefatıyla, yerine el-Hac İbrahim Halife'nin tayin edildiğine dair bilgi;⁶⁵¹ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 31 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Gürcü Mescit-i Şerif-i vakfında hizmet eden Göcezade Süleyman Bey, Seban Ali Ağa ve es-Seyyid Hacı Süleyman'ın ölmesi üzerine bu görevin es-Seyyid Mehmet Bey'e verildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁵²

⁶⁴⁷ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.237-238.

⁶⁴⁸ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.45.

⁶⁴⁹ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.275.

⁶⁵⁰ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.76.

⁶⁵¹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.401-402.

⁶⁵² İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.101.

2.2.2.32.Hacet Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 51 nolu belgede, Ataullah Çelebi'nin mütevellisi olduğu Hacet Mescidi'nin çurtanının Yusuf b. Abdullah'ın avlusuna akmasıyla ilgili bilgi;⁶⁵³ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 420 nolu belgede, Kayseri'de Hacet Mescidi'nde imam olan Osman Ali'nin vazifeyi alıp ref etmek istediğine dair bilgi;⁶⁵⁴ H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 287 nolu belgede, Hacet Mescidi'nde imam ve mütevellilik için Seyyit Veliyüddin, Seyyit Ahmet ve Seyyit İsmail'e berât verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁵⁵

2.2.2.33.Hacı Abdullah Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 213 nolu belgede, Hacı Abdullah Mahallesi'nin Mescit-i Şerifi'nin müezzini olan Mustafa'nın bu göreve yeniden atandığına dair bilgi;⁶⁵⁶ 214 nolu belgede de Hacı Abdullah Mahallesi'nin Mescit-i Şerifi'nin müezzini olan Mustafa'nın yerine amcası Murtaza Halife'nin getirildiğine dair bilgi;⁶⁵⁷ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 286 nolu belgede, Kayseri'de Süleyman Mahallesi'nde bulunan el-Hac Abdullah Mescit-i Vakfı'nın imametlik vazifesine sahip olan es-Seyyid Hasan'ın vefatı üzerine boşalan bu göreve getirilen oğullarından Mustafa Efendi'ye berat verilmesi talebine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁵⁸

2.2.2.34.Hacı Arap Mescidi

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 58 nolu belgede, Huand Mahallesi el-Hac Arap Mescit-i evkafının mütevellisi el-Hac Mahmut Çelebi, el-Hac Osman'ın vakfa 20 kuruş borcu olduğunu, ancak 16 seneden beri vakfa borcunu ödemediğini söyler ve borcu olduğuna dair hüccet ibraz edip, el-Hac Osman'da borcunu ikrar ve borcunu el-Hac Mahmut'a eda etmek üzere mahkemenin tenbih

⁶⁵³ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.30.

⁶⁵⁴ Murat Tan, **a.g.t.**, s.235-236.

⁶⁵⁵ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.44.

⁶⁵⁶ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.236.

⁶⁵⁷ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.236.

⁶⁵⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.315.

ettiğine dair bilgi;⁶⁵⁹ H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Hunat Mahallesi'ndeki Arap Mescidi'nin mütevellisi ile Ahmet Bey el-Hac İdris Bey'e arasında cami vakıf tarlalarının kullanımı konusunda çıkan anlaşmazlığı anlatan bilgi;⁶⁶⁰ 8 nolu belgede de Hunat Mahallesi'ndeki Hacı Arap Mescit-i vakfına ait arazi konusunda çıkan anlaşmazlığı anlatan bilgi;⁶⁶¹ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 123 nolu belgede, Kayseri'de Huand Külliyesi'nde bulunan Hacı Arap Mescidi'nde günlük bir akçe ile imam olan Hüseyin'in cülûstan sonrada, beratının yenilenmesi isteği üzerine yeniden gönderilen berat sureti hakkında bilgi;⁶⁶² H.1109-M.1697/98 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 38 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Mahallesi'nde sakin olan el-Hac Fazlı oğlu ve kız kardeşi Saliha tarafından şahitler huzurunda, Huand Mahallesi'nde Hacı Arap Mescidi'nin mütevellisi olan es-Seyyid el-Hac Yahya Efendi'ye satıldığı ve parasının alındığı ve adı geçen vakfın malı olduğuna dair bilgi yer almaktadır.⁶⁶³

2.2.2.35.Hacı Bulam (Tekkeönü) Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 142 nolu belgede, Hacı Bulam menzilineki Mescit-i Şerif'te müezzin olmayıp, gönderilen beratı şerifle kadının naibi Mevlana Seyyit Şeyh'in Cami'ye müezzin tayin edildiğini ve vazifesini yapmasının istendiğini gösteren bilgi;⁶⁶⁴ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 143 nolu belgede, Beyânünde Hacıbolam mevkiinde olan Mescit-i Şerif'e Kayseri Kadısı'nın naibi olan Mevlana Kasım Tennuri'nin tayin edildiğini gösterir belge hakkında bilgiye ulaşılmaktadır.⁶⁶⁵

2.2.2.36.Hacı İsa Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 119 nolu belgede, Bağlar Mahallesi sakinlerinden Hacı Üveys oğlu İsa'nın Mescit-i Şerif vakfı mülkünden 160 kuruşun Hasan oğlu Süleyman Halife'nin zimmetinde bulunduğuna dair

⁶⁵⁹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.150-151.

⁶⁶⁰ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.50-51.

⁶⁶¹ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.54.

⁶⁶² Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.110.

⁶⁶³ Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.107-108.

⁶⁶⁴ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.170.

⁶⁶⁵ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.171.

açtığı davada şahitler şehâdeti ile bunun mahkemece tasdik olunduğunu gösteren bilgi yer almaktadır.⁶⁶⁶

2.2.2.37.Hacı Kara Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 688 nolu belgede, Karahisarlı Veliyüddin gelmezse Hacı Kara Mescidi'nin müezzinliğinin İbrahim Halife'ye verileceği kaydı hakkında bilgi bulunmaktadır.⁶⁶⁷

2.2.2.38.Hacı Veli Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 34 nolu belgede, Kayseri, Taşkıncık Mahallesi'nde Hacı Veli Mescidi'nde görevli Abdi Halife'nin ölümü üzerine yerine Hacı Mehmet'in getirilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁶⁸

2.2.2.39.Halef Mescidi

Yapı hakkında, H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 366 nolu belgede, Kayseri'de Halef Mescit-i Şerif-i'nde imam olan Abdullah'ın ölümü ile yerine oğlunun atandığına dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁶⁹

2.2.2.40.Hamurcu Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 256-c nolu belgede, Kayseri'de Debecik Mahallesi'nde Hamurcu Mescit-i memâtından Süleyman bin İlyas, Mustafa bin İbrahim, İbrahim bin Ahmet Hüseyin ve sairelerine mahalle sakinlerinden Dede Bey'in nûzul ve avarızını adı geçenlere heâdedini yüzer akçe ve üç otuz kuruşa sayarak teslim ettiğini gösteren bilgi,⁶⁷⁰ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 245 nolu belgede, Debecik Mahallesi'nde Hamırcı Mescidi'ne karşılıksız müteveli olan İsmail bin, yine aynı Mahalle'den Ebul Kasım ibn-i el-Hac Mustafa'nın vakfa 20 kuruş borcu olduğunu, şahitlerin şehadeti ile

⁶⁶⁶ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.150.

⁶⁶⁷ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.199.

⁶⁶⁸ İlhami Temur, **a.g.t.**, s.17.

⁶⁶⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.203.

⁶⁷⁰ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.75.

Ebul Kasım'ın borçlu olduğuna dair bilgi;⁶⁷¹ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 379 nolu belgede, Hamırcı Mahallesi'ndeki Mescit'in imamı olan es-Seyyid İbrahim'in vefatıyla yerine es-Seyyid Hafız Ahmet Halife'nin tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁷²

2.2.2.41.Hürrem Çavuş Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 601 nolu belgede, Hürrem Çavuş Mescidi'nde Kur'an okuması için yevm-i bir akçeye 3 neferin vazifelendirildiğine dair bilgi;⁶⁷³ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 134 nolu belgede, Hürrem Çavuş Mahallesi'nde bulunan Mescit-i Şerif-in imamı ve evkafının mütevellisi olan el-Hac Seyyid İslam ve Halife bin el-Hac Hasan adlı kişinin Köstere Nahiyesi'ne tabi Logna Mezrası'nın tımarına mutasarrıf olan Gazi Ahmet bin Gazi'nin üzerine dava açarak mezradaki değirmenin icaresinin kendi vakıflarına ait olduğunu bildirerek Gazi'nin el koyduğunu şer'le alınarak kendilerine verilmesini talep eylediklerine dair bilgi;⁶⁷⁴ 160 nolu belgede de Hürrem Çavuş Mahallesi'ndeki Mescit-i Şerif-in imam ve vakfının mütevellisi olan el-Hac Abdüsselam Halife b. Hasan Çelebi, Köstere Nahiyesi'ne tabi Logna Mezrası'nın tımarına mutasarrıf olan Gazi Ahmet b. Gazi'yi dava ederek mezradaki değirmenin gelirinin yarısının kendi vakfına ait olduğunu fakat Gazi Ahmet'in gelirin tamamına el koyması üzerine açılan dava ile ilgili bilgi;⁶⁷⁵ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 360 nolu belgede, Hürrem Paşa Mahallesi'ndeki Mescit'e imam olarak Ahmet Halife'nin tayin edildiğine dair bilgi;⁶⁷⁶ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 271 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Hürrem Çavuş Camisi Vakfı'nda imametlik vazifesine sahip olan el-Hac Ali Efendi'nin vefatından sonra bu göreve getirilen es-Seyyid eş-Şeyh Hüseyin Efendi'ye berat verilmesine dair bilgi;⁶⁷⁷ 305 nolu belgede de Kayseri Şehri Hürrem Çavuş Mahallesi ahalisinden iken vefat eden Hacı Ali Efendi'nin verasetinin sahiplerinin tevliyet,

⁶⁷¹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.208-209.

⁶⁷² Özen Tok, **a.g.t.**, s.368-369.

⁶⁷³ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.154-155.

⁶⁷⁴ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.229.

⁶⁷⁵ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.258-259.

⁶⁷⁶ Özen Tok, **a.g.t.**, s.347.

⁶⁷⁷ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.277.

Melikgazi Medresesi tedrisat ve Hürrem Çavuş Mescit-i Şerif-i imamet vazifelerinden dolayı Hacı Ali Efendi'nin mal sandığında bulunan maaşının kendilerine verilmesi talebine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁷⁸

2.2.2.42.İbrahim Bey Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 279 nolu belgede, Sarımsaklı Karyesi'nde İbrahim Bey Mescit-i Şerif'i vakfından gündelik bir akçe ile berât verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁷⁹

2.2.2.43.Kalenderhane Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 362 nolu belgede, Kalenderhane Mahallesi'nde bulunan Mescit'in imamına vakfedilen yer bir başkası tarafından zabtedilmiştir, bu haksızlığın dava edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁸⁰

2.2.2.44.Kara Gürcü Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 186 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de bulunan Pervane Medresesi evkafının halen mütevellisi olan Mustafa Çelebi, ibn-i Muhammet mahfil-i kazada medine-i mezkure çarşısında bulunan arsası, medrese-i mezkure evkafından olan 57 bâb dükkanlara mütasarrıf olanlardan fahrü'l-kuzat Mahmut Efendi bir el-Hac Kasım ve Kalaycızade Muhammet Ağa ve el-Hac Ahmet Çelebi ibn-i el-Hac Osman ve Emir Sultan mütevellisi el-Hac Ali Çelebi ibn-i İlyas ve Nasrullah zade evkafı mütevellisi olan es-Seyyid Ahmet Çelebi ibn-i es-Seyyid Ali Çelebi ve Ömer bin Cafer ve fahrü's-sâdât es-Seyyid Hüseyin Efendi ve el-Hac Halil Efendi ibn-i Mustafa Bey ve Ömer Şeyh Mescit-i Şerifi'nin imamı Ömer Halife ve Saraçlar Şeyhi Ahmet Çelebi ibn-i Sefer Bey ve Karakürkçü Mescit-i Şerifi'nin mütevellisi Mustafa bin Derviş Muhammet ve züfarül-eşbâh Mustafa Ağa ibn-i el-Hac Hüseyin Bey üzerine tevliyeti hasabiyle dava açıp, bu kimselerin bu dükkanları başka kimselere icar ve vakfetmek üzere verip

⁶⁷⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.300.

⁶⁷⁹ Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.39.

⁶⁸⁰ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.197-198.

tasarruf ettiklerini ve dükkanların arsası için vakfa hiçbir ücret ödemediklerini ve arsa üzerinde bulunan ihdas binalarını kar ettirmeyi talep edince, cemâati mezbure cevaplarında 1005 tarihindeki yangından beri dükkanların harap olmasıyla vakıf mütevellileri dükkanların tamirine izin ve icarına izin üzerine bina olmasına izin ve temessük vermişler, bu durum evkaf defterlerine de kaydedilmiş, arsa vakfa, üzerindeki dükkanlar ise bunu bina edenlere ait olmuş, banilerin dükkanları vakıf ve icar vermesi ise olağan hale geldiğini ifade ve şahitlerle de bunu ispatlayınca mahkeme cemâati mezbureye vakfa tayin olan mütevellilere ödemesi gereken ücretlerini ödemelerini ve bununla ilgili ellerinde olan temessükleri mütevelliyeye ibraz etmelerine dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁸¹

2.2.2.45.Karahisar Develi’de Mescid

Yapı ile ilgili, H.1273-M.1856/57 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 200 nolu belgede, Karahisar-ı Develü’de bir Mescid’e Nemre vakfında ortaklaşa mutasarrıfların vefatıyla Seyyit Abdülmenan’ın bu vazifeye getirilmesi için berât verilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁶⁸²

2.2.2.46.Kaşgıncık (Taşkıncık) Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 1086 nolu belgede, Kayseri Kazası Kaşgıncık Mahallesi sakinlerinden Hacı Recep’in Mahalle Mescit-i ve Çeşmesi için vakfettiği paranın mezbur Hacı Recep’in hatununun vakıf şartnamesine aykırı kullanması üzerine mahalle ahalisinin arzı üzerine Kayseri kadısına gelen ferman hakkında bilgi verilmektedir.⁶⁸³

2.2.2.47.Kebeilyas Mahallesi Mescidi

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer’iyye Sicil Defteri’ndeki 476 nolu belgede, Kebir İlyas Mescit-i imamına vakfedilen bağ üzerinde çıkan

⁶⁸¹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.260-262.

⁶⁸² Gülbadi Alan, **a.g.t.**, s.52.

⁶⁸³ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.138.

anlaşmazlıktan bahseden belge ile ilgili bilgi;⁶⁸⁴ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 420 nolu belgede, Kayseri Şehri'ne bağlı Gebe İlyas Köyü'nden Seyyit Ahmet'in vefat etmesi üzerine yerine Abdülmümin'in Cami'ye günlük bir akçe ile müezzin olarak görevlendirildiğine dair berat hakkında bilgi;⁶⁸⁵ H.1068-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 192 nolu belgede, Kayseri Gebe İlyas Mahallesi'nde vaki Daniş Ahmet'in bina eylediği Mescit-i Şerif imamı iken vefat eden Şeyh Ömer oğlu Abdüsselam Halife'nin Cami vakfına olan borcu için, aynı Cami'nin sonraki imamı Bali'nin, merhumun varislerinden eşi ve kızı üzerine dava açtığına dair belge hakkında bilgi;⁶⁸⁶ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 67 nolu belgede, Gebe İlyas Mahallesi'ndeki Mescit'te müezzinlik yapan Hazma Halife'ye dair belge ile ilgili bilgi;⁶⁸⁷ H.1077-M.1677 Tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 163 nolu belgede, Kebe İlyas Mahallesi'nde olan Cami vakfına ait arazilerin kiralandığı; fakat parasının alınmadığına dair bilgi;⁶⁸⁸ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 34/57 nolu belgede, Kayseri'de Kebe İlyâs Mahallesi'nde bulunan, Topal el-Hac Ali tarafından yaptırılan Mescid-i Şerif'te müezzin ve muallimhanesinde sıbyân muallimi olan Hafız İbrahim Halife'nin yerine önerilen Ali-şân'ın eğer Mevlana es-Seyyid Fevzizade Mehmet tarafından kabul görmezse Hafız İbrahim Halife'nin sıbyan muallimi ve müezzin görevlerinin yanısıra vakfın hayratı ve devamı için çalışması gerektiğine dair belge hakkında bilgi verilmektedir.⁶⁸⁹

2.2.2.48.Kethüda Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 97 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Kethüda Mescidi'ne karşılıksız müteveli olan İbrahim Çelebi bin el-Hac Hüseyin, Ahmet Çelebi bin Yusuf ve el-Hac Veli bin Mustafa adlı kişileri dava ederek, ellerinde bulunan tarlanın vakfa ait olduğunu, ancak şahitlerin şهادeti ile 18 kıt'a tarlanın, Ahmet ve el-Hac Veli'nin olduğuna dair mahkeme kararını

⁶⁸⁴ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.304-305

⁶⁸⁵ Erdiç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.151.

⁶⁸⁶ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1996, s.30-31

⁶⁸⁷ Recep Çalışkan, **68 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.26.

⁶⁸⁸ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000,s.166.

⁶⁸⁹ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.139-140

gösteren bilgi;⁶⁹⁰ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 149 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Kethüda Mescidi'ne mütevelli olan İbrahim Çelebi bin el-Hac Hüseyin ile Mustafa ibn-i el-Hac Uğurlu arasında vakıf arazisinin kullanımında şahitlerin şهادeti ile arazinin vakfa ait olduğuna dair mahkeme kararını gösteren ilâm hakkında bilgiye ulaşılmaktadır.⁶⁹¹

2.2.2.49.Kiçi Köy Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 46 nolu belgede, Kayseri Sahra Nahiyesi'ne bağlı Talas yakınında Kiçi adlı Köy'de bulunan Mescit-i Şerif'e imam olarak Hasan Halife'nin tayin edildiğine dair bilgi verilmektedir.⁶⁹²

2.2.2.50.Konaklar Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 235 nolu belgede, Konuklu Mahallesi imamı ve cemaati, mahalle sakinlerinden Yusuf'un Mescit'e bitişik menzilinin duvarını yükselttiğini ve Mescit'in bu yüzden karanlık olduğunu, mahkemeden gönderilen heyet keşif, muayene ve müşahade ile doğrulayıp, daha sonra mahkemeye gelip mahkeme duvarının yıkılması için Yusuf Bey'e tenbihine dair bilgi;⁶⁹³ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 236 nolu belgede, Konuklu Mahallesi imamı ve cemaati, mahalle sakinlerinden Yusuf Bey'in Mescit'e bitişik menzilinin duvarını yükseltmesiyle Mescit'in karanlık olduğunu ve namaz kılınamadığından dolayı Yusuf Bey'e hareketinin sebebi sorulduğu zaman küfürle cevap verdiğini ifade edip, şahitlerin de Yusuf Bey'in Kelâm-ı fahiş söylediğini doğrulamasıyla fetva mucibince Yusuf Bey'in zabitlere teslimine dair bilgi;⁶⁹⁴ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 414 nolu belgede, Konaklar

⁶⁹⁰ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.118-119.

⁶⁹¹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.152-153.

⁶⁹² İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.114.

⁶⁹³ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.308-309.

⁶⁹⁴ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.309-310.

Mahallesi'ndeki Mescit'in imamı olan Mustafa'nın kendi isteğiyle görevi bırakmasıyla, yerine el-Hac Mehmet Halife b. Halil'in tayinine dair bilgiye ulaşılmaktadır.⁶⁹⁵

2.2.2.51.Kulaklı Mescidi

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 453 nolu belgede, Hacı Kılıç Mahallesi'nde, Kulaklı Mescidi'nin yakınında bulunan mülk Musa tarafından Veli adlı şahsa vekaleten satıldığına dair bilgi bulunmaktadır.⁶⁹⁶

2.2.2.52.Kürtler Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 171 nolu belgede, Kürtler Mahallesi'nin Mescit-i Şerifi'ne vakfedilen nakit paranın korunması için mahalle imamı ve mahalle ileri gelenlerinin es-Seyyid Mustafa Çelebi'yi mütevellî olarak aday göstermeleri neticesinde, Mustafa Çelebi'nin mütevellî olarak tayin edildiğine dair bilgi;⁶⁹⁷ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 172 nolu belgede, Kürtler Mahallesi'nin Mescit-i Şerifi'ne vakfedilen nakit paranın mütevellî olan Mustafa Çelebi, Mescit-i Şerif'in eski imamı olup vefat eden Osmanlı Halife'nin önceden bu vakfedilen paradan bir miktar borç aldığını ve borcunu ödemediğiyle, alacağını Osman Halife'nin mirasçılarından talep edip, aldığına dair bilgi;⁶⁹⁸ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 243 nolu belgede, Kürtler Mahallesi'ndeki Mescit'in mütevellîsi Ali'nin vefatı üzerine, yerine Molla Mehmet b. Hasan'ın mütevellî olarak tayin edildiğine dair bilgi;⁶⁹⁹ H.1236/37-M.1820/22 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 63 nolu belgede, Kayseri, Kürtler Mahallesi'nden el-Hac Hüseyin Mahallesi'ndeki yaptırdığı Mescit'e, kendi malından vakfetmesi ve kendisinin ölümünden sonra imamet ve müezzinlik ve tevliyeti kendi oğullarına ve torunlarına intikali konusunda, berat-ı alışan verilmesi ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁷⁰⁰

⁶⁹⁵ Özen Tok, **a.g.t.**, s.400-401.

⁶⁹⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.280-281.

⁶⁹⁷ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.199-200.

⁶⁹⁸ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.200.

⁶⁹⁹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.258.

⁷⁰⁰ İlyas Gökhan, **a.g.t.**, s.137-138.

2.2.2.53.Merkepci Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 105 nolu belgede, Merkepci Mahallesi Mescidi'nin mütevellisi ve vakfa borcu olan Abdurrahman'ın borcunun oğlu İsmail'den istendiği ile ilgili bilgi;⁷⁰¹ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 128 nolu belgede, Halil bin Uğurlu ve Ali bin Ethem Merkepci'de vaki zikrolunan menziller, Merkepci Mescidi Vakfı'na olan deynleri için rehn olup bu menzilleri deynlerine mukabil Mahmud bin İbrahim Bey'e derler hakkında bilgi;⁷⁰² H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 42 nolu belgede, Kayseri'de Merkepci Mescidi'nin vakfedilmiş meblağa halen müteveli olan Mehmet Çelebi adlı kişinin adı geçen vakıf eliyle satın alınan bir kırmızı katırı 1049 yılında, Talas Karyesi sakinlerinden iken ölen Düğüncü adlı zimmiye satması ve adı geçen Düğüncü'nün ölümünden sonra bu meblağı zimminin Sava, Kirkor, Nazlı, Marina ve Sultan adlı yetimlerine tayin edilen valideleri Kemma adlı zimmiyenin karındaşı ve vekili Maksa'dan talep etmesi ve Maksa'nın bunu inkarı üzerine Mehmet Çelebi'nin isbatını ve mahkemenin verdiği kararı ihtiva eden ilâm hakkında bilgi;⁷⁰³ H.1153/54-M.1740/41 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 13 nolu belgede, Merkepci Mahallesi'ndeki Mescit'in vakıf mütevelliliğine es-Seyyid Ömer Hilmi'nin tayin edilmesine dair bilgi; ⁷⁰⁴H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 15 nolu belgede, Talas Karyesi'nde Merkepciköy Mahallesi'nde bulunan Camii'nin para ve sair vakıf yerlerinin mütevellisi bulunduğu için cemaatin isteği üzerine müteveli tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁷⁰⁵

2.2.2.54.Mirzaoglu Mescidi

Yapı hakkında, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Kalenderhane Mahallesi'nde Mirzaoglu Mescidi'nin mütevellisi olmaması dolayısıyla Sefer bin Ali'nin müteveli tayinine dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁰⁶

⁷⁰¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.98.

⁷⁰² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.112.

⁷⁰³ Emine Dalkılıç, **a.g.t.**, s.32.

⁷⁰⁴ Mehmet Elma, **a.g.t.**, s.38.

⁷⁰⁵ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.135.

⁷⁰⁶ Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.92-93.

2.2.2.55.Muhammed Efendi Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 143 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Varsak Mahallesi'nden Muhammet Efendi'nin mahalle Mescit-i Şerif-i için mütevellî tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁰⁷

2.2.2.56.Muradiye Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 287-b nolu belgede, Hasbek Mahallesi ahalisinden iken vefat eden Mustafa b. Ali'nin ölmeden önce, satın aldığı menzilin parasını ödemedi vefat etmesiyle Muradiye Mescit-i Şerifi'nin mütevellisi tarafından eşi Emine Hatun'dan menzilin bedelini istemesiyle ilgili bilgi bulunmaktadır.⁷⁰⁸

2.2.2.57.Musa Kadı (Gazi) Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 136 nolu belgede, Kayseri'de Musa Kadı Mahallesi'nde vakfedilmiş olan Mescit-i Şerif'in mütevelliliğine Musa'nın getirilmesine dair bilgi verilmektedir.⁷⁰⁹

2.2.2.58.Mükremin Mescidi

Yapı hakkında, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 374 nolu belgede, Mükremin Mescidi'nin müezzini olan Ali'nin vefatıyla yerine es-Seyyid Mehmet ibn-i Ömer'in tayinine dair bilgi bulunmaktadır.⁷¹⁰

2.2.2.59.Nuh Dilaver Paşa Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 318 nolu belgede, Kayseri'de Hasekiler Mahallesi'nde bulunan Nuh Dilaver Paşa Mescit-i Şerif Vakfı'nın tevliyet vazifesine sahip olan Ethem'in Niğde Kazası'nda vefat etmesi

⁷⁰⁷ Necmeddin Gürler, **a.g.t.**, s.235.

⁷⁰⁸ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.153-155.

⁷⁰⁹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.118.

⁷¹⁰ Özen Tok, **a.g.t.**, s.362.

üzerine bu göreve oğulları Halil ve Hasib Efendi'lerin getirilmesi için berat talep edilmesine dair bilgiye ulaşılmaktadır.⁷¹¹

2.2.2.60.Osman Ağa Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kayseri Şehri Bozatlı Mahallesi'nde vaki Osman Ağa Mescit-i cemaatinden bir takım kimselerin meclis-i şer'e gelerek imamları olan Ali Halife'nin hizmeti yerine getiremediği, bunun ihraç olup yerine her vechile imamete layık olan Yusuf Halife bin Mehmet'in getirilmesi hususunu İstanbul'a arz ettiklerine dair bilgi bulunmaktadır.⁷¹²

2.2.2.61.Sasık Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 480 nolu belgede, es-Seyyid Ahmet'in Sacık Mescidi'ne ait Kayabaşı'ndaki araziye haksız yere kullandığına dair bilgi bulunmaktadır.⁷¹³

2.2.2.62.Seyfullah Efendi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 26 nolu belgede, Kürtler Mahallesi'nden Seyfullah Efendi Mescit-i Şerif-i'nin mütevellisi olan Koyuncu Ali bin Kurt Bey, kırk sene önce aynı mahalleden Gülana bint-i Abdullah hayatta iken bani vasi tayin edip, aynı mahallede olan menzilini Kasım bin Ebubekir'e elli kita esedi kuruşa satıp, değerini Gülana'nın şart ettiği vakıfta imam olanlara bir sure-i tebareke okumak üzere verilmesine devam edildiği ve mülkün Kasım'ın olduğuna dair bilgi;⁷¹⁴ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 159 nolu belgede, Kürtler Mahallesi'nde bulunan merhum Seyfullah Efendi'nin yaptırmış olduğu Mescit'in imamları ile ilgili bilgi;⁷¹⁵ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 323 nolu belgede, Kayseri'de Kürtler Mahallesi'nde Seyfullah Efendi

⁷¹¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.341.

⁷¹² Berna Kozan, **a.g.t.**, s.41.

⁷¹³ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.312.

⁷¹⁴ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.61.

⁷¹⁵ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.179.

tarafından bina edilen Mescit-i Şerif'in müezzini mahlûl olduğundan yerine yevmi bir akçe vazife karşılığında İsmail'in getirildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁷¹⁶

2.2.2.63.Seyyid Battal Gazi Türbesindeki Mescid

Yapı hakkında, H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 195 nolu belgede, Evkaf-ı Hümayun'dan Arapkir Kasabası'nda Debbağ Köprüsü denilen yerde İstanbul gümrüğü muhassılı Vezir Osman Paşa vakfından kırk beş akçe vazife ile Seyyit Battal Gazi Türbesi'ndeki Mescit'te imamlık görevinin Hafız Mehmet Halife'den alınarak Mehmet Raşid Halife'ye tevcih edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁷¹⁷

2.2.2.64.Seyyid Kethüda Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 388 nolu belgede, Kayseri'de vaki Seyyit Kethüda Mescit-i Şerifi'ne hasbi müteveli olan İbrahim Çelebi ibn-i el-Hac Hüseyin'in Molla Ali bin Muhammet'e velayet verdiği dair bilgi yer almaktadır.⁷¹⁸

2.2.2.65.Sınıkçı Mahallesi Mescidi

Yapı hakkında, H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 291 nolu belgede, Sınıkçı Mahallesi vaki Hüseyin Bey'in bina eylediği Mescit-i Şerif'in müezzini olarak Ebubekir Halife'nin atandığını gösteren bilgi yer almaktadır.⁷¹⁹

2.2.2.66.Şadgeldi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1153-M.1740 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 11 nolu belgede, Hisanlı Mahallesi sakinlerinden Ali Efendi oğlu Veli Halife'nin adı geçen mahallede bulunan dört tarafı Sadi Mustafa ve Aşçıbaşıoğlu Ebu Bekir ve Subaşı Hazma ve Çekdiri Mustafa ve İsmail Çelebi mülkleri ve tariki amm ile sınırlı bir sofa, bir tabhane, bir harem odası, bir seyegah, bir ahır ve bir havluyu içine alan menzili,

⁷¹⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.176.

⁷¹⁷ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.276-277.

⁷¹⁸ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.151.

⁷¹⁹ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.326.

borcuna karşılık olarak Şadgeldi Mescidi Şerif-i diye bilinen mescidin vakfının mütevellisi Musa ve Mehmet Efendi'ye sattığına dair bilgi bulunmaktadır.⁷²⁰

2.2.2.67.Şah Ali Mescidi

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 89 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'nden Muhammet bin Yunus'un aynı mahalledeki menzilin vakfedip mütevellî tayin ettiği Ebu Bekir, yediyle icara verilip elde edilen gelirin, Şah Ali Mescidi'nin aydınlatılması için muma sarfedilmesi şart koşması ve bu vakfiyetin sıhhatına dair bilgi bulunmaktadır.⁷²¹

2.2.2.68.Şarklar Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 186 nolu belgede, Kürt Mahallesi'nde Şarklı Mescidi'nin vakfından Ali isimli bir şahsa borç verilmiştir. Fakat Ali borcunu ödememektedir. Borcu aldığı zamandaki paranın değeri enflasyon nedeniyle düştüğünden o günkü rayiç üzerinden yirmi bir kuruş istenmektedir. Ali'nin ise buna karşı çıktığına dair bilgi;⁷²² H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 257 nolu belgede, Kayseri Şehri'nden Mehmet Beşe bin Abdullah, Kürtler Mahallesi'nde Şarklar Mescidi'ne karşılıksız mütevellî olan Ebubekir Dede'nin, yatsı namazından sonra her bir gün için okuyacağı üç ihlas-ı şerif için sekiz esedi kuruş verdiğini gösteren bilgi bulunmaktadır.⁷²³

2.2.2.69.Şatırban Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 420 nolu belgede, Şatırban Mahallesi'ndeki Mescit'in imamı olan es-Seyyid Ali'nin vefatıyla, yerine oğlu es-Seyyid İbrahim'in tayinine dair bilgiye ulaşılmaktadır.⁷²⁴

⁷²⁰ Hasibe Baş, **a.g.t.**, s.25.

⁷²¹ Naci Aslan, **a.g.t.**, s.189-190.

⁷²² Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.86.

⁷²³ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.216.

⁷²⁴ Özen Tok, **a.g.t.**, s.406.

2.2.2.70.Şeyh Taceddin Mescidi

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 312 nolu belgede, Şeyh Taceddin Mahallesi'nde bulunan Şeyh Taceddin Mescidi'nin evkafına ait olan tarlalar, Hacı Sefer tarafından zorla tasarrufuna alması üzerine ortaya çıkan anlaşmazlık ile ilgili bilgi;⁷²⁵ 332 nolu belgede de Şeyh Taceddin Mahallesi'nde bulunan Mescit'in evkafının mütevellisi olan Ebubekir, Ömer Bey huzurunda ben bu görevi yerine getirememekteyim diyerek, görevini kendi arzusuyla Ömer Bey'e devrettiğine dair bilgi;⁷²⁶ H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 230 nolu belgede, Şeyh Taceddin Mahallesi Mescidi'nin mütevellisinin vakıf malından Hızır bin Osman'a verdiği borcu, talep etmesine dair bilgi;⁷²⁷ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 41 nolu belgede, Kayseri'de Tacettin Mahallesi Mescit-i Şerifi'nin imamı olan Hüseyin Halife'nin İbrahim adlı kimse tarafından berat ettirilmekle vazifesinden alınması üzerine, adı geçen mahalle ahalisi tarafından İbrahim'in şer'i meclise ihbarlarıyla İbrahim'in vazifesinden alınması ve Hüseyin Halife'nin tekrar imamlık vazifesine getirilmesi için Kayseri Kadısı'na gönderilen berat sureti hakkında bilgi;⁷²⁸ 167 nolu belgede de Kayseri'de Taceddin Mahallesi'nde bulunan Cami-i Şerif'in imareti babasından kendisine geçmiş olan İbrahim'i ortada hiç bir sebep yok iken, Hüseyin adlı kimsenin kötülük yoluyla zorla görevden aldırması üzerine, İbrahim'in tekrar vazifesine devam etmesine dair bilgi yer almaktadır.⁷²⁹

2.2.2.71.Tacirler Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 947 nolu belgede, Sipahi askerlerinden es-Seyyid Abdurrahman Tacirler Mescidi'nin vakfında tacir dükkanının tamiri bana ait olup ve Pervane Medresesi'nin vakıf dükkanının tamirine 2.000 akçeye Hacı Mustafa'ya verildiğini muhtevi belge hakkında bilgi bulunmaktadır.⁷³⁰

⁷²⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.153-154.

⁷²⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.168-169.

⁷²⁷ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.158-159.

⁷²⁸ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.72.

⁷²⁹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.129-130.

⁷³⁰ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.164-165.

2.2.2.72.Tarakçı Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 390 nolu belgede, Kayseri'de Kalaycılar Çarşısı'nda bulunan Tarakçı Mescidi'nin imamı ve mütevellisi olan Abdülhalim Halife'nin vakıf toprağının kiralanması ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁷³¹

2.2.2.73.Tatar Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 599 nolu belgede, Hasbey Mahallesi'nden Cennet ve Güllü Endam'ın anaları hayatta iken zikr olunan evi mahalledeki Tatar Mescit'i olarak bilinen Mescit'in imamına vakfettiği hakkında bilgi bulunmaktadır.⁷³²

2.2.2.74.Tus Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 221 nolu belgede, Kayseri'nin Tus Mahallesi'ndeki Mescit'in imamlık, müezzinlik, muallimlik ve vakfın tevliyetine; Şeyh Mehmet'in oğlu Mehmet'in ölümü üzerine yerine Ali'nin oğlu Mehmet Halife'nin tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁷³³

2.2.2.75.Tuvansunda (Tavlusun) Ali Bey Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 208 nolu belgede, Tuvansun'dan vefat eden Ali Bey'in bina ettiği Mescit'in mütevellisi olan Hızır bin Hidayetullah müteveffanın varislerine kalan zikrolunan emlak ve arsaları tevliyeti hasebiyle zaptettiği hakkında bilgi;⁷³⁴ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 213 nolu belgede, Tuvansun Karye'den müteveffa Ali'nin bina ettiği Mescit'e Hızır bin Hidayetullah'ın müteveli nasbolduğuna dair bilgi;⁷³⁵ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 214 nolu belgede, Tuvansun'dan Ali Bey'in bina ettiği Mescit'e Hızır bin Hidayetullah'ın müteveli nasbolunduğuna dair

⁷³¹ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.109-110.

⁷³² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.382.

⁷³³ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.311-312.

⁷³⁴ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.166.

⁷³⁵ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.169.

bilgi;⁷³⁶ H.1027-M.1617 Tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 215 nolu belgede, Tuvansun'dan müteveffa Ali Bey'in Mescidi'ne müteveli olan Hızır bin Hidayetullah müteveffanın zevci mezbur vakfa verdiği parayı talep ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁷³⁷

2.2.2.76.Yaraş Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 200 nolu belgede, Hasbek Mahallesi'nde Yaraş Mescit-i denilen Mescit-i Şerif'in evkafının mütevellisi Musa oğlu Zülfikar, Mustafa oğlu Ahmet hakkında dava açarak, Mescit-i Şerif'in vakfı olan birkaç tarlanın öşrünü Ahmet ile oğullarının aldığını ancak onların bunlarla yetinmeyip Canbek Vakfı'nın öşrüne de taarruz ettiklerini, bunun şehrin ekicilerinden de sorulduğunda doğrulandığına dair bilgi verilmektedir.⁷³⁸

2.2.2.77.Yazıcı Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 25 nolu belgede, Kayseri Şehri'ne tabi Gesi Karyesi'nde bulunan Yazıcı Mescidi'nin mütevellisi Katip oğlu Mahmut Ağa'nın Mescit-i Şerif nazır ve kabzımalı Haşim Ağa oğlu Nuri Ağa'dan vakfa ait meblağı talebine ve bu paranın Mahmut Ağa'ya ödenmesi için Nuri Ağa'ya tenbih olduğunu ifade eden ilam belge hakkında bilgi verilmektedir.⁷³⁹

2.2.2.78.Yenice Mahallesi Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 43 nolu belgede, Kayseri'nin Yenice Mahallesi'nde Abdünnebi tarafından vakfedilen Mescit'in mütevellisi Abdülbaki'nin Mescit bitişiğindeki muallimhane için vakfedilen tarlada inşaya başlamasını bu tarla üzerinde Müslüm Beşe'nin hak iddia etmesini, şahitlerin tarlanın vakfa ait olduğunu ama bina çevresine de araba yolu için yer

⁷³⁶ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.169.

⁷³⁷ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.169.

⁷³⁸ İhsaniye Musallı, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001, s.68-69.

⁷³⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.92.

bırakılmasına dair hazırlanan ilam hakkında bilgi;⁷⁴⁰ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 341 nolu belgede, Yenice Mahallesi sakinlerinin Mescit-i Şerif'in müezzininin İmam Abdülkerim'in evini zaptettiğine dair şikayetleri üzerine el-Hac Mehmet Halif-i (müezzin) Fetva-i Şerif-i okuyup o evde kalmasının mahzuru olmadığına dair bilgi;⁷⁴¹ H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 212 nolu belgede, Yenice Mahallesi Mescit-i Şerifi'nin mütevellisi el-Hac Abdurrahman Halife Mescit'in mevkufesinin Sahan adlı zimmide 40 kuruş alacağı olduğunu beyânla mahkemeye başvurusu üzerine, Sahan'ın mezkur parayı ödemesine tenbih olunan ilâm hakkında bilgi;⁷⁴² H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 497 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Hisardibi Karyesi'nde yetkili olan Ebu Bekir cer'i mahkemede Gafaroğulları Mustafa, Ahmet Veli'nin ne yaptıkları hususunda tahkikat yaptırmıştır. Adı geçen Mustafa, Ahmet'e Velinin yaptıkları işlerin zannettiği işlerle uğraşmadıkları aksine kendi beyanlarına göre ayrı ayrı, işlerde bulunduklarını söylemişlerdir. Kayseri'nin Yenice Mahallesi'nde Şeyhülislam'ın yaptırdığı Mescit-i Şerif'e Mustafa, Çıradar Ahmet, firus Veli'de Kayyum olduğunu söyleyip buna dair de ellerinde vesikanın bulunduğunu söylemişlerdir. Ancak yapılan tahkikat sonunda bu işlerle uğraştıklarına dair kendilerinde bir vesikanın bulunduğuna dair bilgi yer almaktadır.⁷⁴³

2.2.2.79.Yorgat Köyü Mescidi

Yapı ile ilgili, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 78 nolu belgede, Yorgat Köyü'nün Mescit-i Şerifi'nde imam iken vefat eden Mahmut Halife ibn-i Yusuf'un varisleri Mahmut Halife'nin üzerinde olan evkafın otuz beş akçelik icarına Hacı Efendi ibn-i Hıdır'ın el koyduğunu şer'le alınarak kendilerine verilmesini talep ettiklerine dair bilgi verilmektedir.⁷⁴⁴

⁷⁴⁰ Nurissina Göçer, **a.g.t.**, s.69.

⁷⁴¹ Metin Özkan, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.20-21.

⁷⁴² Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.72.

⁷⁴³ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.64-65.

⁷⁴⁴ Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.164-166.

2.2.3.MEDRESELER

2.2.3.1.Ekmekçizade Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 56 nolu belgede, Ekmekçizade Medresesi Müderrisi olan Mehmet Abdülkerim'e musıla-ı saha verilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁷⁴⁵

2.2.3.2.Enbar Gazi Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 51 nolu belgede, Enbar Gazi Medresesi'nde kırktan azledilmiş Yahya Efendi yerine Mehmet Abdülkerim'e haric ellili verilmesine dair bilgi;⁷⁴⁶ 52 nolu belgede, Enbar Gazi Medresesi'nde haric elli ile, müderris olan Bahayi Efendi'nin birader zâdesi Abdülkerim'in günlük 20 akçe vazife ile müderris olmasına ilişkin bilgi;⁷⁴⁷ 53 nolu belgede de Enbar Gazi Medresesi Müderrisi olan Mehmet Abdülkerim Efendi'ye haric hareketi misliyyesi verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁴⁸

2.2.3.3.Esbak Koca Mustafa Paşa Cami Avlusu'ndaki Medrese

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 81 nolu belgede, İncesu Kasabası'nın Camii Kebir Mahallesi'nde bulunan Esbak Koca Mustafa Paşa sahib-i hayrın bina eylediği Camii Şerif avlusundaki Medrese'nin mütevellilik vazifesini yerine getiren Mehmet ve Ahmet ibn-i Mehmet kardeşlerden Ahmet'in askere gitmesi ve Mehmet Efendi'nin de evlatsız ölümü ile boşalan bu vazifeye kasabanın Badem Mahallesi ahalisinden Mustafa Efendi ibn-i Ali Efendi'nin getirilmesine dair bilgi verilmektedir.⁷⁴⁹

2.2.3.4.Hoca Hasan Medresesi

Yapı hakkında, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 14 nolu belgede, Kayseri'de Hasbek Mahallesi'nde ikamet eder iken el-Hac Müminin, zevcesi

⁷⁴⁵ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.76.

⁷⁴⁶ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.75.

⁷⁴⁷ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.75-76.

⁷⁴⁸ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.76.

⁷⁴⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.135.

Amine Hatun vefat etmiş, bunun üzerine el-Hac Mümin'e isabet eden ve bir tarafı Kürkcü Veli Mülki, bir tarafı Hoca Hasan Medresesi ve bir tarafı Yiğit Paşa mülki ve Osman mülki ile mahdud olan bir safcı, bir tabhane ve kiler ve bir ahır ve bir kenef ve bir ruma ve bir havluyu müstemil menzili, Seyyit Veli Çelebiye yüzüymü kuruşa sattığına dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁵⁰

2.2.3.5.Manisalı Çelebi Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.187/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 54 nolu belgede, Manisalı Çelebi Medresesi'nde müderris olan Mehmet Abdülkerim'e dahil ellili verilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁷⁵¹

2.2.3.6.Melik Mehmed Gazi Medresesi

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 17 nolu belgede, Melik Mehmet Gazi Medresesi Mehmet Efendi'ye sadaka olunduğuna Anadolu Kazaskerleri'nden mektup geldiğine dair bilgi,⁷⁵² H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1113/A nolu belgede, Vezir-i azam Murat Paşa tarafından Melik Ahmet Gazi Medresesi'ne Mevlana Ahmet'in tayini ile ilgili bilgi,⁷⁵³ 1167 nolu belgede de Ahmet Efendi'nin Melik Mehmet Gazi Medresesi Müderrisliği'ne tayini ile ilgili bilgi,⁷⁵⁴ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1093 nolu belgede, Abdi Efendi'nin Kayseri'de bulunan Melik Mehmet Gazi Medresesi'ne tayin edildiğine dair bilgi,⁷⁵⁵ 1151 nolu belgede de Kayseri'deki Melik Mehmet Gazi Medresesi sadaka olarak Şeyh Halil'e tevcih olunduğuna dair bilgi,⁷⁵⁶ H.1236/37-M.1820/22 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defter'ndeki 62 nolu belgede, Mehmet Gazi Medresesi vakfının vazife-i muayyene ile nısf-ı tevliyeti es-Seyyid Ahmet Nazif'in vefatı üzerine oğlu es-Seyyid Feyzullah'ın bülüğuna kadar

⁷⁵⁰ İlhami Temur, **a.g.t.**, s.6-7.

⁷⁵¹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.76.

⁷⁵² Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.2.

⁷⁵³ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.149.

⁷⁵⁴ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.170.

⁷⁵⁵ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.849.

⁷⁵⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.914.

amcası es-Seyyid Mehmet Emin'in vasi ta'yini ile ilgili bilgi;⁷⁵⁷ 64 nolu belgede de Kayseri'ye Mehmet Gazi Medresesi vakfının nısf-ı tevliyeti es-Seyyid Fethullah üzerine iken vefatı üzerine oğlu es-Seyyid İsmail Hilmi'nin rü'yetine kadar kendisine, amcası es-Seyyid Mehmet Emin'in vasi ta'yini ile ilgili bilgi;⁷⁵⁸ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 59 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Mehmet Gazi Medresesi Vakfı'nın tevliyet cihetinin yarı hissesinin belli miktarlarda Nuri Efendi, Mehmet Emin Efendi, Salih Efendi, Hacı Ali Efendi, Osman Efendi ve Hilmi Efendi'ler arasındaki paylaşımı ve bunlardan Mehmet Emin Efendi'nin evladı olmadan Osman Efendi'nin dört oğlu olarak ve Hilmi Efendi'nin iki oğlu olarak öldüğünü, böylece bunların ölümüyle boşalan hisselerin ve hizmetlerin başkasına verilmesine, bu işlemde takip edilecek sırayı sonuçta; içlerinde en ehliyetlisinin Nuri Efendi olduğunun tespitine ve boşalan hisse ve görevlerin bu kişiye verilmesine ve gerekli beratın istenmesine dair bilgi;⁷⁵⁹ 305 nolu belgede de Kayseri Şehri Hürrem Çavuş Mahallesi ahalisinden iken vefat eden Hacı Ali Efendi'nin verasetinin sahiplerinin tevliyet, Melikgazi Medresesi tedrisat ve Hürrem Çavuş Mescit-i Şerif-i imamet vazifelerinden dolayı Hacı Ali Efendi'nin mal sandığında bulunan maaşının kendilerine verilmesi talebine dair bilgi yer almaktadır.⁷⁶⁰

2.2.3.7.Mülk-i Kadı Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 256 nolu belgede, Mülk-i Kadı Medresesi'nde misafireten kalan Şeyh Mustafa Efendi oğlu Ali oğlu Halil'in Göstere Nahiyesi'nde, Karye Köyü ve Göğür Mezrası'nda bulunan Ahmet Edip vakfında kendi ve evladının yarı hakkı olduğunu bildirdiği ilam hakkında bilgi vardır.⁷⁶¹

2.2.3.8.Pervane Bey Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi'nin evkafına yevm-i 4 akçe ile müteveli olunduğu

⁷⁵⁷ İlyas Gökhan, **a.g.t.**, s.136-137.

⁷⁵⁸ İlyas Gökhan, **a.g.t.**, s.138-139.

⁷⁵⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.118.

⁷⁶⁰ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.277.

⁷⁶¹ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.271-272.

kaydı ile ilgili bilgi;⁷⁶² 637 nolu belgede de Mevlana Mustafa Efendi'nin yevm-i 50 akçe ile Pervane Bey Medresesi Müderrisi olduğuna dair bilgi;⁷⁶³ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 943 nolu belgede, Sipahi askerlerinden es-Seyyid Ebûbekir mahkemede, facirlerin içinde vaki bir bab dükkanının yarısının tamiri benim ve yeri Pervane'nin Medresesi'ne vakf oldu ve tamirinin 1.920 akçeye Abdurrahman Bey'e verildiğine dair bilgi;⁷⁶⁴ 947 nolu belgede, Sipahi askerlerinden es-Seyyid Abdurrahman Tacirler Mescidi'nin vakfında tacir dükkanının tamiri bana ait olup ve Pervane Medresesi'nin vakıf dükkanının tamirine 2.000 akçeye Hacı Mustafa'ya verildiği ile ilgili bilgi;⁷⁶⁵ 1037 nolu belgede, Mevlana Hasan Efendi'ye 1028 Muharrem'in 15. gününde yevmi 25 akçelik Pervane Medresesi'nin sadaka olduğuna dair bilgi;⁷⁶⁶ 1179 nolu belgede, Müderris Mustafa Efendi'ye 1027 cumade'l ıulasının 26. gününde 20 akçe yevmiye ile Pervane Medresesi'nin sadaka olduğu ile ilgili bilgi;⁷⁶⁷ 1245 nolu belgede de Pervane Bey Medresesi'nin devlet gelirlerinin tahsili için iki akçe yevmiye ile 20 Recep 1027 tarihi ile kaydolunduğu ile ilgili bilgi;⁷⁶⁸ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 10 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi'nin sadaka olduğuna dair bilgi;⁷⁶⁹ 364 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi'ne ait vakf dükkanlardan bir tanesinin 15 akçeye kiralandığına dair bilgi;⁷⁷⁰ 1069 nolu belgede, Müderrisi'nden Mustafa Pervane Bey Medresesi'nde kırk akçe ile tasarruf edildiğine dair bilgi;⁷⁷¹ 1071 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi'ne Mustafa Bey usulsüz tayin edilmiştir. Asıl mutasarrıf olan Mustafa tekrar göreve iade edilmesi ile ilgili bilgi;⁷⁷² 1209 nolu belgede de Kayseri'de Pervane Bey Medrese'si Mevlana Mustafa Efendi'ye sadaka olunmasına dair bilgi;⁷⁷³ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 514 nolu belgede, Kayseri'deki müteveffa Pervane Bey Evkafı'na tasarruf edilen Mancusun Karyesi ahalisine mirliya

⁷⁶² Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

⁷⁶³ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.174.

⁷⁶⁴ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.162.

⁷⁶⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.164-165.

⁷⁶⁶ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.233.

⁷⁶⁷ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.334.

⁷⁶⁸ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.373.

⁷⁶⁹ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.2.

⁷⁷⁰ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.199-200.

⁷⁷¹ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.828.

⁷⁷² Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.829.

⁷⁷³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.975.

ve mir-i miran adamları sairlerinin haksızlıklarının önlenmesi ile ilgili bilgi;⁷⁷⁴ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi evkafının mütevellisi olan Mustafa Çelebi İbn-i Muhammet'in vakfa bağlı Gelgin Karye'den hasat zamanı elde edilen hasatın 17 senedir Kurt Bey İbn-i Davut'un zimmetinde olduğu ve bundan sonra vakfa ait mahsulün Kurt Bey'den alınıp Mustafa Çelebi'ye verilmesine dair bilgi;⁷⁷⁵ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 186 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de bulunan Pervane Medresesi evkafının halen mütevellisi olan Mustafa Çelebi, ibn-i Muhammet mahfil-i kazada medine-i mezkure çarşısında bulunan arsası medrese-i mezkure evkafından olan 57 bâb dükkanlara mütasarrıf olanlardan fahrü'l-kuzat Mahmut Efendi bir el-Hac Kasım ve Kalaycızade Muhammet Ağa ve el-Hac Ahmet Çelebi ibn-i el-Hac Osman ve Emir Sultan mütevellisi el-Hac Ali Çelebi ibn-i İlyas ve Nasrullah zade evkafı mütevellisi olan es-Seyyid Ahmet Çelebi ibn-i es-Seyyid Ali Çelebi ve Ömer bin Cafer ve fahrü's-sâdât es-Seyyid Hüseyin Efendi ve el-Hac Halil Efendi ibn-i Mustafa Bey ve Ömer Şeyh Mescit-i Şerifi'nin imamı Ömer Halife ve Saraçlar Şeyhi Ahmet Çelebi ibn-i Sefer Bey ve Karakürkçü Mescit-i Şerifi'nin mütevellisi Mustafa bin Derviş Muhammet ve züfarül-eşbâh Mustafa Ağa ibn-i el-Hac Hüseyin Bey üzerine tevliyeti hasabiyle dava açıp, bu kimselerin bu dükkanları başka kimselere icar ve vakfetmek üzere verip tasarruf ettiklerini ve dükkanların arsası için vakfa hiçbir ücret ödemediklerini ve arsa üzerinde bulunan ihdas binalarını kar ettirmeyi talep edince, cemâati mezbure cevaplarında 1005 tarihindeki yangından beri dükkanların harap olmasıyla vakıf mütevellileri dükkanların tamirine izin ve icarına izin üzerine bina olmasına izin ve temessük vermişler, bu durum evkaf defterlerine de kaydedilmiş, arsa vakfa, üzerindeki dükkanlar ise bunu bina edenlere ait olmuş, banilerin dükkanları vakıf ve icar vermesi ise olağan hale geldiğini ifade ve şahitlerle de bunu isbatlayınca, mahkeme cemâati mezbureye vakfa tayin olan mütevellilere ödemesi gereken ücretlerini ödemelerini ve bununla ilgili ellerinde olan temessükleri mütevelliyeye ibraz etmelerine dair bilgi;⁷⁷⁶ 114 nolu belgede de Emir Sultan Mescit-i Şerifi'nin vakfına mütevellisi olan Hacı Ali Çelebi, Saraçlar Çarşısı'nda vaki bir berber dükkanının yerinin vakfa ait olduğunu, vakfi kuranlar arsaya kendi malı ile dükkan bina edip, bu dükkanı kiraya verdikleri zaman

⁷⁷⁴ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.257.

⁷⁷⁵ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.46.

⁷⁷⁶ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.260-262.

binasını Mescit müezzinlerine vakfedip, binayı icara verip icar tutanlardan yer mukataası için akçe alıp, geri kalan para ise mescit müezzinlerine verildiğini söyleyip, Pervane Bey Medresesi mütevellisi Mustafa Bey'in üç seneden beri dükkanı alıp, icaresini vermediğini söyleyince, Mustafa Çelebi dükkan arsasının medreseye ait olduğunu beyan edip , Ali Çelebi'nin şahitleri 1003 senesinde Kayseri'deki yangında dükkanın hasar görüp Ali Çelebi'nin babası İlyas medrese mütevellisi izniyle arsa üstüne tekrar bina inşa edip, arsanın icaresi için medreseye beş akçe verilip, geri kalan icare ise mescit müezzinlerine verildiğine şahadet ettiklerinde, mahkeme Mustafa Çelebi'ye ödemesi gereken ücreti ödemesine karar verip, tenbih ettiğine dair bilgi;⁷⁷⁷ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 248 nolu belgede, Pervane Bey Vakfına mütevellisi olan Mehmet Çelebi oğlu Hacı Mustafa'nın Börekçiler Sokağı'nda bulunan dükkan arsaları üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu ile ilgili bilgi;⁷⁷⁸ 321 nolu belgede, Kayseri'de Pervane Bey Medresesi mütevellisi olan Mustafa'nın mezkur medreseyi tamir etmediğinden harap olmaya başladığı bu yüzden Mustafa'nın görevine Derviş Ali'nin getirilmesine dair bilgi;⁷⁷⁹ 369 nolu belgede, Kayseri'de Pervane Bey Vakfı'nın yevmi üç akçe ile mütevellisi olan Ali'nin sebepsiz yere Mustafa adlı kimsenin gadr ederek mezbûr Ali'yi ref etmek istediğine dair bilgi;⁷⁸⁰ 370 nolu belgede, Pervane Bey mütevellisinin vakfa ait dükkanlarını başkalarına vermek istediklerinde, mezbur eski kiracıların haksız muameleye karşılaştıkları iddiasıyla mevcut anlaşmazlığın görülmesine dair bilgi;⁷⁸¹ 371 nolu belgede, Pervane Bey Vakfı dükkanlarının bazı kimselere bey, hibe ve vakfedildiğine yönelik verilen fetva ile ilgili bilgi;⁷⁸² 372 nolu belgede, Bazı kimselerin vakfı dükkanların binalarına sarf ettikleri akçeleri vakfa teslim etmeyip tasarruf ettiklerine dair bilgi;⁷⁸³ 373 nolu belgede de Vakfı mütevellisinin mevcut dükkanların icar meselesini almaya yönelik verilen fetva hakkında bilgi;⁷⁸⁴ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 506 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi Müderrisi Mevlana Hüseyin ile

⁷⁷⁷ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.196-197.

⁷⁷⁸ Murat Tan, **a.g.t.**, s.111-112

⁷⁷⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.171.

⁷⁸⁰ Murat Tan, **a.g.t.**, s.205.

⁷⁸¹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.205.

⁷⁸² Murat Tan, **a.g.t.**, s.205-206.

⁷⁸³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.207.

⁷⁸⁴ Murat Tan, **a.g.t.**, s.207.

ilgili bilgi;⁷⁸⁵ 507 nolu belgede de Müderris Mevlana Hüseyin'in daha önce Şeyhü'l-İslam'ın vermiş olduğu rûûs sûreti gereğince Pervane Bey Medresesi'ne dahil edilmesine dair bilgi;⁷⁸⁶ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi'nin evkaf mütevellisi Mehmet Çelebi oğlu Mustafa Çelebi'nin Hacı Bektaş Kazası'na bağlı Göynek adlı Karye yakınında Kuzucuk adlı mezranın tımarına mutasarrıf olanAğa tarafında buraya vekil tayin edilen Kasım Efendi'nin Talak Tepe adlı yeri zaptettiğine dair bilgi;⁷⁸⁷ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 61 nolu belgede, Kayseri'de Pervane Bey Medresesi'nin Mevlana Ali Efendi'ye tekrar verildiğine dair bilgi;⁷⁸⁸ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 224 nolu belgede, Pervane Bey Medresesi'nin, günlük bir akçe ile mütevellisi olan Abdülkayyum medresede müderris iken vekili olanlar, vakfın gelirlerini zimmetlerine geçirerek, talebelerin maaşlarını vermedikleri münasebetiyle def olunup yerine Yakup adlı şahsın müteveli olarak atandığına dair bilgi;⁷⁸⁹ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 27 nolu belgede, Kayseri'de Pervane Bey Medresesi'nin, günlük beş akçe ile mütevellisi olan Ahmet'in görevinden alınması ve yerine Mustafa adında bir kimsenin müteveli olduğuna dair bilgi;⁷⁹⁰ 108 nolu belgede, Kayseri'de Pervane Bey Medresesi Vakfına müteveli olan Ahmet Çavuş'un diğer taraftan Mustafa adlı kimse tarafından Ahmet Çavuş diğer yerde sakindir diye, hainlik ederek mütevellilik vazifesini kendine berat ettirmesi üzerine Ahmet Çavuş'un Dersaâdete arzuhal etmesiyle mütevellilik vazifesinin eskiden olduğu gibi kendisine verildiğine dair bilgi;⁷⁹¹ 225 nolu belgede de Kayseri'de bulunan Pervane Bey Medresesi'nin mütevellisinin medreseye ve vakfa ait bütün vergilerin toplanılması ve diğer hizmetlerinin görülmesi için Seyyit el-Hac Mustafa'yı kendisine vekil tayin ettiğine dair bilgi;⁷⁹² H.1109-M.1697/98 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 98 nolu belgede, Kayseri'de Balım Sultan Mahallesi sakinlerinden olan Recep kızı Halime Hatun'un damadı Süleyman Bey elinden adı geçen mahallede saraçlar sovgunda bulunan Pervane Bey Medresesi Vakfı

⁷⁸⁵ Rukiye Yürüker, **a.g.t.**, s.66.

⁷⁸⁶ Rukiye Yürüker, **a.g.t.**, s.67.

⁷⁸⁷ Çiğdem Karaçam, **a.g.t.**, s.16.

⁷⁸⁸ Recep Çalışkan, **a.g.t.**, s.24.

⁷⁸⁹ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.243.

⁷⁹⁰ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.66.

⁷⁹¹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.104.

⁷⁹² Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.164-165.

binasının mülki olan arsa ve dükkanı el-Hac Ömer'e sattığı ve parasını aldığına dair bilgi;⁷⁹³ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 329 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Pervane Bey Medresesi Vakfı'nın tevliyetinin üçte bir hissesine sahip olan Seyyid Mesut Efendi'nin vefatı üzerine hissesinin Seyyit İbrahim Naim Efendi'ye verilmesi için berat talebine dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁹⁴

2.2.3.9.Saniye-i Kasım Paşa Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 55 nolu belgede, Saniye-i Kasım Paşa Medrese'si Müderrisi olan Mehmet Abdülkerim'e dahil hareket-i misliyesi verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁹⁵

2.2.3.10.Saray Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 252 nolu belgede, Kayseri Saray Medresesi'nden Molla Ali oğlu Abdullah'ın Hafız Molla Halil tarafından dört ay önce dövülüp sol kulağını sağır ettiğini; fakat beş kuruş alarak sulh yapılarak davanın kapandığını, bildirir hüccet hakkında bilgi yer almaktadır.⁷⁹⁶

2.2.3.11.Seyyid Sadullah Ağa Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 17/22 nolu belgede, Kayseri'de es-Seyyid Sadullah Ağa bina eylediği Medrese'nin mütevellisi es-Seyyid Ali Efendi'nin medreseyi kendi çıkarları için kullandığından, yasadışı eylemler için kişi toplamasından dolayı görevden alınıp yerine Hacı Osman Efendi'nin getirildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁷⁹⁷

2.2.3.12.Sultan Cami Mahallesi'ndeki Medrese

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 402 nolu belgede, Fatma binti Ahmet Hatun'un Sultan Cami Mahallesi'ndeki Medrese ve yol ile

⁷⁹³ Ali Kaplan, **a.g.t.**, s.167-168.

⁷⁹⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.351.

⁷⁹⁵ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.76.

⁷⁹⁶ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.269.

⁷⁹⁷ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.91-92.

mahdud olan mülkünü kızı Sati binti İbrahim'e bey ettiği hakkında bilgi bulunmaktadır.⁷⁹⁸

2.2.3.13.Şarapsalar Medresesi

Yapı ile ilgili, H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 409 nolu belgede, Hatuniye, Siracuddin Lâlâ ve Şarapsalar Medreseleri'ne Kasım Ağa Medresesi müderrisi olan Mevlana Bayram'ın Şeyhülislam tarafından getirilmesiyle ilgili bilgi;⁷⁹⁹ H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 358 nolu belgede, Kayseri'de Sıraceddin Lala ve Şarapsalar Bedri Mevlana Bayram Medresesi'nin Şeyhülislam'ın emriyle Mustafa Efendi'ye verildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁰⁰

⁷⁹⁸ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.264.

⁷⁹⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.229.

⁸⁰⁰ Esra Ayan, **a.g.t.**, s.13-14.

2.2.4.ZAVİYELER

2.2.4.1.Ahi Ali Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 215 nolu belgede, Gesi Karyesi'nde mevcut, Ahi Ali Zaviyesi'nin zaviyedarı ve mütevellisi olan es-Seyyid İsmail'i ortada hiçbir sebep yok iken bu görevden azleden es-Seyyid Süleyman adlı şahsın defedilmesine ve zaviyedarlık ve mütevellilik görevinin yeniden es-Seyyid İsmail'e verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁰¹

2.2.4.2.Ahi Devletkar (Bedreddin) Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1169 nolu belgede, Kayseri'deki Ahi Devletkar Zaviyesi'ne bir akçe ile şeyh ve mütevellisi olan Abdurrahim ve Sinan vazifelerine devam ettikleri sırada Ömer adındaki şahıs, bir tarik ile berat hümayün alarak Abdurrahim ve Sinan'a zulmettiğine dair bilgi,⁸⁰² H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 233 nolu belgede, Bahçıvan Mahallesi ahalisinden Hüseyin b. Ali, Ahi Bedreddin Zaviyesi'nin Zaviyedarlığı için Yakup Çelebi aleyhine açtığı dava ile ilgili bilgi,⁸⁰³ 242 nolu belgede de Bağçıvan Mahallesi ahalisinden Hüseyin b. Ali, Ahi Bedreddin Zaviyesi'nin yarı gelirini zaviyenin mütevellisi olan Yakup Çelebi'den istemesi ve men edilmesi ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁸⁰⁴

2.2.4.3.Ahi İsa Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 324 nolu belgede, Gesi Karyesi ahalisinden Seyyit Süleyman b. Osman, Âhi İsa Zaviyesi'ne ait emvâl ve emlâki, evladiyet üzere zabtetmek istemesi üzerine zaviyenin mütevellisi olan Seyyit İsmail'in, Seyyit Süleyman'ın men edilmesi isteği ile mahkemeye başvurup mahkemenin Seyyit Süleyman'ı men etmesiyle ilgili bilgi yer almaktadır.⁸⁰⁵

⁸⁰¹ A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.237.

⁸⁰² Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.933.

⁸⁰³ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.90-91.

⁸⁰⁴ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.101-102.

⁸⁰⁵ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.194-195.

2.2.4.4.Akçakoca Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 383 nolu belgede, Akkoca Zaviyesi mütevellisi Hüseyin'in hıyaneti ortaya çıkmasıyla azledilip, yerine Üveys'in tayin edildiğine dair bilgi;⁸⁰⁶ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 119 nolu belgede, Kayseri'de Kayalar Nahiyesi'nde Kobca adlı Karye'de bulunan Akça Koca Zaviyesi'nde şeyh ve müteveli olan Hacı Hüseyin'in, cülustan sonra beratının yenilenmesi isteği üzerine kendisine yeniden verilen berat sureti hakkında bilgi yer almaktadır.⁸⁰⁷

2.2.4.5.Alemdar Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 430 nolu belgede, Kayseri'deki Ebu'l-Hak Alemdar Zaviyesi'nin mütevellisi ve şeyhi olan Mehmet görevini iyi yapmadığı için ref olunmuştur. Onun yerine Şeyh Ali'nin müteveli tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁸⁰⁸

2.2.4.6.Ali Cafer Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 219 nolu belgede, Kayseri'de Ali Cafer Zaviyesi vakfına müteveli olan Mevlana es-Seyyid Abdülkadir Efendi ibn-i es-Seyyid Şah Mehmet Efendi ile zaviyeye şeyh olan Yusuf bin Abdullah'a vakıf mahsulünde 3500 akçe verilmesine dair bilgi;⁸⁰⁹ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 470 nolu belgede, Kayseri'ye vaki Ali Cafer Zaviyesi'ne yevmi bir akçe ile müteveli ve bir akçe ile Şeyh olan es-Seyyid Mehmet'in azlin icab eder hali olmadığı ve önceden olduğu gibi buraya tasarruf edeceği hakkında bilgi;⁸¹⁰ 522-a nolu belgede, Kayseri Kazası'na tabi Germir Karyesi'nde bulunan Ali Cafer Zaviyesi tasarrufunun Ruşen ve Elagöz ellerinden, bu yeri alınıp tasarruf edilip, vergilerinin de bunlara ödetildiği, bu hakkın tekrar adları geçen sahiplerine verilmesi ve başkalarının müdahalesinin men'i hakkında bilgi;⁸¹¹ 522-b nolu belgede de Nahiye-i

⁸⁰⁶ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.375-376.

⁸⁰⁷ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.109.

⁸⁰⁸ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.146.

⁸⁰⁹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.194.

⁸¹⁰ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.224.

⁸¹¹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.263.

Kayseriye ve livasında Ali Cafer Zaviyesi Vakfı, Gömeçhisar Karyesi malikanesi ile Bereket Hatun Vakfı ve Asiyab-i Musa Çelebi'nin gelirleri ve sarfıyla alakalı bilgi;⁸¹² H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 135 nolu belgede, Kayseri Mütessellimi Ömer Ağa'nın vekili aracılığı ile Ali Cafer Zaviyesi zaviyedarı Hüseyin Efendi'yi öşr vermediği iddiası ile dava etmesi, zaviyedarın öşrünü vermediği iddia edilen toprakların, zaviye udefi olduğunun şahitler ve keşif sonucu tespit edilmesine dair bilgi;⁸¹³ 225 nolu belgede de Ali Cafer Zaviyesi vakfına ait zemin denilen yerden öşr talep eden Kaymakam'ın vekili bundan men edilmesine dair bilgi;⁸¹⁴ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 272 nolu belgede, Kayseri'deki Ali Cafer Zaviyesi'nin zaviyedarı ve mütevellisi olan Hüseyin'in ölmesi üzerine yerine Seyyit Hidayetullah Seyyit Mustafa'nın atandığı ile ilgili bilgi;⁸¹⁵ 273 nolu belgede de Ali Cafer Zaviyesi'ne atanan Seyyit Hidayetullah, Seyyit Abdulkadir ve Seyyit Mustafa'nın ellerinde olan cedid beratı ali-şanla göreve başlamaları ve kimsenin buna mani olmaması gerektiğine dair bilgi;⁸¹⁶ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 151 nolu belgede, Kayseri sakinlerinden Mustafa isimli zatın, Ali Cafer Zaviyesi'nin mutasarrıflığını istemesi üzerine, senelik 10.000 akçe vermek şartıyla mutasarrıflığın beratı şerif ile Mustafa'ya verildiğini ve başkalarının müdehale etmesine engel olunmasının istendiğine dair bilgi;⁸¹⁷ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 116 nolu belgede, Eşkun mukataasına tabi Ali Cafer Zaviyesi'nin tasarruf hakkını talep eden İbrahim, her sene 14.000 akçe vermekte iken, ortada hiçbir sebep yok iken azleden Mustafa adlı kimsenin başmuhasabe defterinde senede 19.000 akçe olmak üzere üstlenmesi ile 6.000 akçe fazlalaştırarak Mustafa'nın def edilmesine ve tasarruf hakkının İbrahim'e verilmesine dair bilgi;⁸¹⁸ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 121 nolu belgede, Ali Cafer Zaviyesi evkafının tarlasında vefat etmiş olan Germir Köyü'nden Karabet veled-i Cuyur'un vesareti, Zelfi bint-i Kabril ile kardeşi Evanos'a ait olduğu kesinleştikten sonra Zelfi ve Evanos, Germir Köyü'nden bazı kimselerin kethüdalarının

⁸¹² Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.264.

⁸¹³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.221-222.

⁸¹⁴ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.281-282.

⁸¹⁵ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.313.

⁸¹⁶ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.314.

⁸¹⁷ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.176-177.

⁸¹⁸ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.107-108.

dem ve diyetle ilgili zimmetlerini ibra ve iskat ettiklerine dair bilgi;⁸¹⁹ H.1153-M.1740 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Karakaya Köyü'nde defnedilen merhum Danişmendoğlu merhum es-Seyyid Şeyh Halil'in erkek evladından olduğunu ve meşihat ve tevliyyete mutasarrıf olan es-Seyyid Yusuf Çelebi ile derecede eş olduğunu iddia eden es-Seyyid İbrahim oğlu es-Seyyid Ali'nin Cafer Bey'in kurduğu vakfın yöneticisi es-Seyyid Yusuf Çelebi'nin atası olan es-Seyyid Şeyh Halil'in vakfına müdahalede bulunmamasına dair bilgi;⁸²⁰ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 56/94 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Gömeçhisar Köyü'ndeki, Ali bin Cafer Zaviyesi vakfı, Kılıç Camii vakıfları, Hüseyin Bey Vakfı'na kayıtlı hamamın kiraya verilmesi ve çıkan anlaşmazlıkla ilgili bilgi yer almaktadır.⁸²¹

2.2.4.7.Darüssiyak Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 45 nolu belgede, Kayseri'deki Darüssiyak Zaviyesi'nin zaviyedarlığı vazifesinin, ders vermesi şartıyla Ulema'dan Ali Efendi'ye tevcih edildiğine dair bilgi;⁸²² 328 nolu belgede de Germir Köyü'nden Derviş'in haiz olduğu Darssiyak Köyü'ndeki Zaviye evkafının teliyet beratını ve onunla ilgili temessükleri Ali Efendi'ye vermesi hakkında bilgi;⁸²³ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 149 nolu belgede, Kayseri sakinlerinden İsmail'in Darsiyak'daki Zaviye'nin, senede bin akçe fazla vermek üzere mutasarrıflığını istediği, zaviyenin senede 13.000 akçe yerine 12.000 akçe eşkin muktaası verilmek şartıyla istediği şekilde emri şerif verildiğini gösteren bilgi;⁸²⁴ 154 nolu belgede de Darsiyak Zaviyesi Zaviyedarı'nın darsaadete, elinde ferman olmasına rağmen önceden başkalarının mahsulatı topladığını bildirmesi üzerine, Kayseri Kadısı'na gönderilen emirle mahsulatı toplayan kişilerden mahsulatın tekrar alınıp, zaviyedara verilmesi ve zor durumda bırakılmaması gerektiğine dair bilgi;⁸²⁵ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Kayseri'de Köstere Nahiyesi'nde bulunan Eşkun mukataasına tabi olan Darsiyak adlı

⁸¹⁹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.174-175.

⁸²⁰ Hasibe Baş, **131/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1153-M.1740)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.27.

⁸²¹ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.193.

⁸²² Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.98.

⁸²³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.344.

⁸²⁴ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.175.

⁸²⁵ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.181/182.

Zaviye'nin tasarruf hakkını talep eden Mustafa Mehmet bu Zaviye'nin mirisini her sene ödemek şartıyla üstlenmek istemesi üzerine, başmuhasebe defterine bakılarak her sene 12.000 akçe ödemekle Halil adlı kimseye verilmesi üzerine, 2.000 akçe fazlalaştırarak, tasarruf hakkının Mustafa Mehmet'e verildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁸²⁶

2.2.4.8.Emineddin Mikail Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1161/62-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 190 nolu belgede, Kayseri'de Emineddin Mikail Zaviyesi Vakfı'nın Mütevelliliği boş olduğu için Mehmet'in bu vakfa müteveli tayin edildiğine dair bilgi;⁸²⁷ 257 nolu belgede de Kayseri'de Emineddin Mikail Zaviyesi'nin vakıfları olan Cebel Ali Nahiyesi'nde bir arazi ile Talas'ta iki kıta arazinin öşür ve resimlerini adı geçen zaviye almakta iken, arazilerin zaviyeye ait olmadığını iddia edenler, fuzuli yere arazileri zabtetmişlerdir. Emineddin Mikail Zaviyesi'nin berat ve zaviyedarı olan el-Hac Mehmet asitane-i saadete başvurarak durumun düzeltilmesini istemiştir. Defterhanedeki Vakıf Defterleri incelenmiş ve adı geçen arazilerin Emineddin Mikail Zaviyesine ait olduğu görülerek arazileri fuzuli zabtedenlerin derhal iade etmelerine dair bilgi yer almaktadır.⁸²⁸

2.2.4.9.Emir Sultan Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 230 nolu belgede, Kayseri'de Emir Sultan Mescit ve Zaviyesi'ne müteveli olan Ali Çelebi ibn-i İlyas'ın mescit ve zaviyenin tamirine toplam 33.450 akçe harcadığına ve bunda yalan vardır diye, dava eden el-Hac Hasan'ın haksız olduğuna dair bilgi;⁸²⁹ 255 nolu belgede de Kayseri'de Emir Sultan Mescit ve Zaviyesi evkafına müteveli olan Ali Çelebi ibn-i İlyas, mescit ve zaviyenin harap bir halde olduğunu ve kendisinin tamir ettirdiğini, ancak ne kadar para ile tadilat yapılabileceğini keşfetmek için, Mevlana Sadık Efendi görevlendirilmiş ve toplam 33.450 akçe ile tamir yapılabileceğini gösteren hüccet ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁸³⁰

⁸²⁶ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.107.

⁸²⁷ Songül Caner, **a.g.t.**, s.156-157.

⁸²⁸ Songül Caner, **a.g.t.**, s.214-215.

⁸²⁹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.200.

⁸³⁰ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.214-215.

2.2.4.10.Göde Cemal Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 59 nolu belgede, Kayseri'de Göde Cemal Zaviyesi'nde sakin Ulema Hasan Efendi bir Molla adlı kişinin meclis-i şer'e gelip, zaviye-i mezbur Bertahlaştı Vaki-i kadimin harap ve tamire muhtaç olduğunu bildirmesine dair bilgiye ulaşılmaktadır.⁸³¹

2.2.4.11.Hacı Bulam Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 408 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde bulunan Hacı Büllam Zaviyesi'nde Osman'ın görevden alınarak yerine Ali adındaki görevlinin getirildiğine dair bilgi;⁸³² 412 nolu belgede de Hacı Büllam Zaviyesi'nde günde bir akçe ile Osman adlı kimsenin zaviyedarlık yaptığına dair bilgi;⁸³³ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 561 nolu belgede, Hacı Bulam Tekkesi'ne mutasarrıf olan Yusuf'un yeniden tekkede mutasarrıf olmasına dair bilgi;⁸³⁴ 435 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Bulam Zaviyesi'nin mütevellisi ve zaviyedarı olan Ali görevden sebepsizce zorla uzaklaştırılmıştır. Ali'nin aynı göreve dönmesine dair bilgi;⁸³⁵ 436 nolu belgede, Hacı Bulam Zaviyesi'nin mütevellisi olan Osman, rahatsız edilmiştir. Osman'ın yine müteveli ve zaviyelik görevine mutasarrıf olmasına dair bilgi;⁸³⁶ 546 nolu belgede de Hacı Bulam Zaviyesi'ne müteveli ve zaviyedar tayin edildiğine dair bilgi;⁸³⁷ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 92 nolu belgede, Haspit ve Oduncu Mahalleleri arasında bulunan Evliyaullah'tan Hacı Bulam'a ait Türbe'nin ve çevresinde bulunan müslüman mezarlarının, bazı kişilerin kendi mülklerine dahil ettiğinden Zaviye ve Türbe'nin açığa çıkarılmasına dair bilgi;⁸³⁸ 126 nolu belgede, Hacı Bulam Tekkesi'nin Türbesi ve vakıf arsasına yapılan tecavüzle ilgili gereğinin yapıldığına dair bilgi;⁸³⁹ 136 nolu belgede, Hacı Bulam Tekke Nişi'nin kendi isteğiyle istifa etmesine

⁸³¹ İlhami Temur, **a.g.t.**, s.32.

⁸³² Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.146.

⁸³³ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.147.

⁸³⁴ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.274-275.

⁸³⁵ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.151-152.

⁸³⁶ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.152.

⁸³⁷ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.357.

⁸³⁸ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.127-128.

⁸³⁹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.152-153.

dair bilgi;⁸⁴⁰ 146 nolu belgede de el-Hac Bulam Tekkesi'ne Molla Ali bin Mustafa Dede'nin mütevellî tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁸⁴¹

2.2.4.12.Hacı Davud Paşa Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'deki 28 nolu belgede, Hacı Davut Paşa Zaviyesi'ne Yusuf isimli kimsenin zaviyedar tayin edildiğine dair bilgi;⁸⁴² 29 nolu belgede, Hacı Davut Paşa Zaviyesi Evkafı'nın mütevellîsi olan Abdürrahim'in vakıf malını yemesi sebebiyle azli ve yerine Yusuf'un mütevellî tayin edilmesine dair bilgi;⁸⁴³ 69 nolu belgede, el-Hac Davut Paşa Zaviyesi'nin tamiri için bilirkişi görevlendirilen müderris Ahmet Efendi'nin, beraberinde mimar ile gidip sözkonusu zaviyeyi müşahade ve yerinde keşf-tahrir edip durumu meclis-i şer'e bildirmesi hakkında bilgi;⁸⁴⁴ 88 nolu belgede de Merhum el-Hac Davut Paşa Zaviyesi'nin mütevellîsi ve zaviyedarı olan es-Seyyid Abdürrahim Efendi, mahkemeye gelip zaviye ile ilgili "Zaviye harabı oturmak için odaları yoktur" şeklindeki maruzatın asılsız olup, zaviyeyi keşif ve tahrir için müşebbis Ahmet Efendi'nin gönderilmesi hakkında bilgi;⁸⁴⁵ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 88 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Eşkun mukataasına tabi olan Davut Paşa Zaviyesi'nin mutasarrıflığının toplam 20.000 akçe olmak üzere Eşkun eminine teslimi ile Seyyit Veys'in tasarrufuna verildiğine dair bilgi;⁸⁴⁶ 112 nolu belgede de Eşkun mukataasına bağlı olan yerlerden Davut Paşa Zaviyesi 19.000 akçe ile Seyyit Sunullah'ın tasarrufunda iken diğer taraftan Üveys adlı kimsenin hainlik yaparak berat tevcih ettirmesi üzerine Seyyit Sunullah'ın darsaâdete gönderdiği arzuhal gereğince başmuhasabe defterine bakılarak tasarruf hakkının Seyyit Sunullah'a ait olduğunu bildirir berat sureti hakkında bilgi yer almaktadır.⁸⁴⁷

⁸⁴⁰ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.161.

⁸⁴¹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.169.

⁸⁴² Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.27.

⁸⁴³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.27-28.

⁸⁴⁴ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.55.

⁸⁴⁵ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.67.

⁸⁴⁶ Ayşe Türmen, **a.g.t.**, s.91-92

⁸⁴⁷ Ayşe Türmen, **a.g.t.**, s.105-106.

2.2.4.13.Hacı Emir Davud Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 533 nolu belgede, Kayseri'de Emir Hacı Davut Zaviye ve Hankâh'ının tevliyetinin Osman ve Ahmet adlı kişilere verilmesine dair bilgi;⁸⁴⁸ 534 nolu belgede de Emir Hacı Davut Zaviye ve Hankâh'ının evladiyet ve meşruhiyyet üzere zabt ve tasarruf edilmesine dair bilgi;⁸⁴⁹ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 339 nolu belgede, Kayseri'de Şeyh Halil, İbrahim ve Süleyman'ın Medine-i mezburede Hâcî Emir Davut Zaviyesi'nin tevliyetinin kendilerine tercih edildiğine dair bilgi;⁸⁵⁰ 340 nolu belgede, Kayseri'deki Hacı Emir Davut Zaviyesi'nin tevliyet mutasarrıf oldukları (Şeyh Halil, İbrahim ve Süleyman'ın) vazifeleri kendilerine tevcih olunması için arzu hal sunduklarına dair bilgi;⁸⁵¹ 405 nolu belgede, Kayseri'de mutasarrıf olan Şeyh Halil, İbrahim ve Süleyman'ın, Hacı Emir Davut Zaviyesi'nin tevliyetinin bedel-i tevcih olunduğuna dair bilgi;⁸⁵² 406 nolu belgede, Hacı Emir Davut Paşa Zaviyesi'nin tevliyeti ile ilgili bilgi;⁸⁵³ 407 nolu belgede Hacı Emir Davut Paşa Zaviyesi ve Hangâh-ı ile ilgili bilgi;⁸⁵⁴ 408 nolu belgede de, Hacı Emir Davut Zaviyesi ve Hangâh-ı ile ilgili bilgi;⁸⁵⁵ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 88 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Eşkun mukataasına tabi olan Davut Paşa Zaviyesi'nin mutasarrıflığının toplam 20.000 akçe olmak üzere Eşkun Emmini'ne teslimi ile Seyyit Veys'in tasarrufuna verildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁸⁵⁶

2.2.4.14.Hamamaltı Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 467 nolu belgede, Hamamaltı Zaviyesi Velei'nin mütevellisi es-Seyyid Abdül Fettah Çelebi ibn-i Osman Efendi'nin başvurusu üzerine Ambar Viranı Karyesi'nden bazı kişilerin aşarlarını adı geçen vakfa ödemelerine dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁵⁷

⁸⁴⁸ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.242-243.

⁸⁴⁹ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.243.

⁸⁵⁰ Murat Tan, **a.g.t.**, s.188.

⁸⁵¹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.188-189.

⁸⁵² Murat Tan, **a.g.t.**, s.226.

⁸⁵³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.227.

⁸⁵⁴ Murat Tan, **a.g.t.**, s.228.

⁸⁵⁵ Murat Tan, **a.g.t.**, s.228.

⁸⁵⁶ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.91-92.

⁸⁵⁷ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.170-171.

2.2.4.15.Hatice Kanmış (Suyakanmış Hatun) Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 4 nolu belgede, Suyakanmış Zaviyesi'ne Şeyh Mehmet'in post-nişin olduğuna dair bilgi;⁸⁵⁸ 20 nolu belgede de Suya Kanmış Zaviyesi'nin meşihatının Mahmut ve Hasan'a sadaka olunduğuna dair bilgi;⁸⁵⁹ H.1035/36-M.1325/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 442 nolu belgede, Suyakanmış Zaviyedarı'nın hatunu meclise gelerek kendi vakıflarına ait öşr hisselerinin toplanması sırasında Cafer Beşe oğlu Sinan'ın engel olduğunu söyleyerek dava etmesine dair bilgi;⁸⁶⁰ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 513-a nolu belgede, Kayseri'de Sahra Nahiyesi'ne bağlı Habendviranı Köyü ile Suyakanmış Hatun Zaviyesi gelirlerinden alınan öşür vs. hakkında bilgi;⁸⁶¹ 513-b nolu belgede, Kayseri'de Sahra Nahiyesi Habendviranı mezrasına Hüseyin'in tasarruf edeceği ve Suya Kanmış Hatun Zaviyesi'nin Zaviyedarı'nın buradaki müdahalelerine mani olunması hakkında bilgi;⁸⁶² 546 nolu belgede de İlyas Sipahi ve Suyakanmış Hatun Zaviyesi ile ilgili bilgi;⁸⁶³ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 2 nolu belgede, Şeyh Şemsüddin Efendi oğlu Mehmet Efendi'nin Suyakanmış Zaviyesi'nin vakıf tarlasını ziraat eyleyen fakat öşrünü vermeyen Musa Bey hakkında açtığı davaile ilgili bilgi;⁸⁶⁴ H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 193 nolu belgede, Çardivâr denilen mevzide Suyakanmış Hatun Zâviyesi'nin mülkü olan tarlaların hudûdunu inkar eden es-Seyyid Mehmet Efendi'nin beş tarlayı fuzûlen babtı üzerine zaviye mütevellisinin başvurusu ile tarlaların zaviyeye ait olduğuna icarı olan meblağı es-Seyyid Mehmet'in zaviye mütevellisi Şemseddin Efendi'ye verdiğine dair bilgi;⁸⁶⁵ H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 375 nolu belgede, Talas Karyesi'nden Ovannes ve Dede Bali'ye ait olan, Hatice Kanmış Zaviyesi'nin mütevellisi, Şemseddin Efendi İbn-i Şeyh Mehmet'in müdahale etmemesine dair bilgi yer almaktadır.⁸⁶⁶

⁸⁵⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.1.

⁸⁵⁹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.2.

⁸⁶⁰ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.271-272.

⁸⁶¹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.255.

⁸⁶² Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.256.

⁸⁶³ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.282.

⁸⁶⁴ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.40-41.

⁸⁶⁵ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.50-52.

⁸⁶⁶ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.80-81.

2.2.4.16.Hoca Münir Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1325/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1171 nolu belgede, Horsana adlı Köy'de bulunan Hacı Münir Zaviyesi'ne mutasarrıf olan Şeyh İbrahim Efendi'ye hariçten zulmedildiği ile ilgili bilgi;⁸⁶⁷ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 334 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Sahra Nahiyesi'nde, Horsana Karyesi'nde Hoca Münir Zaviyesi'nde mutasarrıf olan Kâsım Bey adem-i istihkakı zahir olmakla yerine Mustafa'nın tevcih olduğuna dair bilgi;⁸⁶⁸ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 60 nolu belgede, Molla Şeyh Şaban'ın Hoca Münir Zaviyesi'nde zaviyedarlığının devamına dair bilgi;⁸⁶⁹ 62 nolu belgede de Saha Nahiyesi'nde Hoca Münir Zaviyesi'nde zaviyedar olan es-Seyyid Mustafa'ya İstanbul'dan gönderilen belge ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁸⁷⁰

2.2.4.17.Hoca Ülmen Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1 nolu belgede, Hoca Ülmen Zaviyesi Şeyhi Abdurrahim Efendi'nin kızları Seyyide Abide ve Seyyide Fatma nam hatunlara vasiyet olunduğunu gösteren hüccet hakkında bilgi yer almaktadır.⁸⁷¹

2.2.4.18.Hoca Vatan Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 487 nolu belgede, Kayseri'deki Hoca Vatan Zaviyesi tevliyeti ve meşihatı evlat ve evlada meşruta olup evladan ağabeye ve Fatıma Hatunlara, Ali Dede ve başkalarının müdahale etmelerinin önüne geçilmesi, adı geçen hatunların hak sahibi oldukları ile alakalı bilgi;⁸⁷² H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 75 nolu belgede, Aslen Kayseri'den olup halen Akdağ Kazası'nda sakine olan Seyide Abide isimli kadının vekili olan amesi merhum Hoca Vatan'ın bina eylediği Zaviye'nin fermanla zaviyedarı ve müderrisi olan Hasan Efendi'nin hilaf-ı şartı vakıf zabtettiğini

⁸⁶⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.934.

⁸⁶⁸ Murat Tan, **a.g.t.**, s.184.

⁸⁶⁹ Recep Çalışkan, **a.g.t.**, s.24.

⁸⁷⁰ Recep Çalışkan, **a.g.t.**, s.24.

⁸⁷¹ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.62.

⁸⁷² Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.236.

oysa zaviyedarlığın kızına ait olduğunu iddia etmesi ve suret-i defter-i hakanide böyle bir şart olmadığı için muarazadan men edilmesine dair bilgi;⁸⁷³ 419 nolu belgede de Hoca Vatan Zaviyesi mütevelliliğine Abid'in tayin edilmesine dair bilgi;⁸⁷⁴ H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 144 nolu belgede, Hoca Vatan Zaviyesi'nin Zaviyedarlığı'na Mevlana Hasan'ın beratı hümayun ile tayin edildiğini, zikredilen Hasan'dan Zaviye'de önceden mutasarrıf olanlar gibi amel etmesinin istendiğine dair bilgi;⁸⁷⁵ 145 nolu belgede de Hoca Vatan Zaviyesi'nin Zaviyedarlığı'na tayin edilmiş olan Mevlana Hasan'a berat verilip, zaviyedarlığın hakkınca yapılmasının istendiğini ve kimsenin rencide edilmemesi gerektiğinin bildirildiği ile ilgili bilgi;⁸⁷⁶ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 282 nolu belgede, Develi Mukataası eminlerinin, kendi mukataalarından ayrılan Hoca Vatan Zaviye'si, Yağmurlu Karyesi ve Samanlı Kebir Kazası'nda vaki Kebir Oyuk ve Kabak Esha, Kürer ve Sahra ve Kayseri Kazası'nda vaki Memleha-i Çevre, Harhacık Karyesi ile Suludağ, Oyuk ve Karaoyuk mezralarına taarruzlarının önlenmesi hakkında Konya ve Bozok mütesellimlerine gönderilen ferman hakkında bilgi;⁸⁷⁷ H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 54/86 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Hoca Vatan Zaviyesi vakfı mütevellisi es-Seyyid Şuayb ölünce, çocuklarının vakıf gelirinden faydalanmasına dair bilgi;⁸⁷⁸ 54/87 nolu belgede de Kayseri'de bulunan Hoca Vatan Zaviyesi vakfı mütevellisi olan es-Seyyid Şuayb ölünce, vakıfta bulunan 4/1 hissesinin oğulları arasında eşit bir şekilde paylaştırılmasına dair bilgi yer almaktadır.⁸⁷⁹

2.2.4.19. Helvacı Ömer Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 366 nolu belgede, Helvacı Ömer Zaviyesi'nin Zaviyedarlığı'na Ahmet'in tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁸⁰

⁸⁷³ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.180-181.

⁸⁷⁴ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.393-394.

⁸⁷⁵ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.171.

⁸⁷⁶ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.172.

⁸⁷⁷ Şahine Yalçın, **a.g.t.**, s.35-36.

⁸⁷⁸ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.186-187.

⁸⁷⁹ Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.188.

⁸⁸⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.364.

2.2.4.20.Horsana Köyü'ndeki Zaviye

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1172 nolu belgede, Horsana adındaki Köy'deki Zaviye'ye mutasarrıf bulunan İbrahim'e baskı yapılmaktadır. İkinci defa emir yazılarak bu durumun ortadan kaldırılması istendiği hakkında bilgi yer almaktadır.⁸⁸¹

2.2.4.21.Hüseyin Bey Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 37/63 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Kılıç Mahallesi'nde bulunan Hüseyin Bey Cami Şerif-i vakfı mütevellisi Arslan Oğlu Osman'ın Gesi Karyesi Hüseyin Bey Zaviyesi Vakfına da talip olduğunu bildirmesi üzerine, Kayseri Kadısı'nın bunun önlenmesi için dilekçe yazmasına dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁸²

2.2.4.22.İbrahim Höbek Şeyh Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 195 nolu belgede, Höbek Şeyh Karye ahalisinden Mehmet ve Ali nam sipâhilerin vekili İbrahim Höbek Şeyh Zaviyesi Zaviyedarı Seyyit Şeyh Ömer Dede'nin müvekkillerinin tımarını zabtettiği için açtığı dava ve davanın reddi ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁸⁸³

2.2.4.23.İlmüddin Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 505 nolu belgede, Kayseri'deki Hoca Ağa diye bilinen Hocam İlmüddin Kayser Zaviyesi'nin evkafına evladiyet üzere mütevellisi olan Abdülkerim'in bu hakkının alındığı ve yeniden kendisine verilmesi ile ilgili bilgi;⁸⁸⁴ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 172 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Ulumiddin Zaviyesi'nin zaviyedarı ve mütevellisi olan Hüseyin ve Mehmet adlı kimselerin vefat etmesi ile boş kalan yerlerine Seyyid Mahmut'un kendisinin getirilmesi için darsaâdete sunduğu arzuhal üzerine bu vazifeye getirildigine dair bilgi;⁸⁸⁵ H.1246/48-M.1831/32

⁸⁸¹ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.935.

⁸⁸² Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.145-148.

⁸⁸³ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.53-54.

⁸⁸⁴ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.248.

⁸⁸⁵ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.137.

tarıhlı Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 46 nolu belgede, Kayseri'nin Tavansun Nahiyesi'ndeki İlmüddin Zaviyesi vakfının nazırlığına Molla Mustafa Halife'nin tayin edilmesi ile ilgili bilgi;⁸⁸⁶ 247 nolu belgede de Kayseri'de bulunan İlmüddin Zaviyesi Vakfı'nın tevliyetini vakfın torunlarından Seyyit Mehmet'in oğlu Abdulkadir'in vakfın şartlarına aykırı olarak üzerine berat ettirip vakfın asıl mütevellisi olması gereken Hacı Ali'nin oğlu Mustafa'ya zulmettiğinden vakfın tevliyeti kendisinden alınarak Mustafa'ya verilmesine dair bilgi;⁸⁸⁷ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 72 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Ulumiddin Paşa Çelebi'nin vakfının evladlarına intikaline dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁸⁸

2.2.4.24.İzzeddin Paşa Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 404 nolu belgede, İzzeddin Paşa'nın bina eylediği Zaviye'ye Derviş İsmail'in şeyh tayin edildiğine dair bilgi;⁸⁸⁹ H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 224 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde evkafı hümayuna ilhak edilen İzzeddin Paşa Zaviye Vakfı'nın mutasarrıfları olan es-Seyyid Mehmet ve eş-Şeyh Arif Mustafa'nın vefatı üzerine oğullarından Muharrem ve Nuh'un rediflik ve bekayalarının tamamlandığının ispat edilmesi üzerine vakıf işlerine bakmak için berat talep ettiklerine dair bilgi yer almaktadır.⁸⁹⁰

2.2.4.25.Kabak Şeyh Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 164 nolu belgede, Kabak Şeyh Zaviyesi Zaviyedarı olan Şeyh Kabak ibn-i Derviş'in vakıf mallarına Osman bin İshak tarafından el konulduğu iddası ile açtığı davayı anlatan ilam hakkında bilgi yer almaktadır.⁸⁹¹

⁸⁸⁶ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.107.

⁸⁸⁷ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.-

⁸⁸⁸ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.128.

⁸⁸⁹ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.384-385.

⁸⁹⁰ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.328.

⁸⁹¹ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.166-167.

2.2.4.26.Karaderesi Köyü Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki Bozok Sancağına tabi Akdağ Kazası Emlak Nahiyesi'nde Şahruh Bey'in vakfına mensub, Karaderesi adlı Karye'de vaki Zaviye'nin, zaviyedarı ve mütevellisi olan Seyyit Beyazıd oğlu Seyyit Ahmet'in Kayseri'de misafir olarak bulunduğu sırada, önceden kendi neviyesine cizye ve vergilerini ödeyen bazı zimmilerin çocuklarının şimdi Kayseri'de olduklarını tespit edip bu cizye ve vergilerin adı geçen Seyyit Ahmet'e ödenmesi gerektiğini havi belge hakkında bilgi yer almaktadır.⁸⁹²

2.2.4.27.Karahisar Develi'de Cemaleddin Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 362 nolu belgede, Karahisar-ı Develi Kazası'nda Cemaleddin Zaviyesi yakınında bulunan Karacabey Kervansarayı Vakfı'nın tevliyet cihetine sahip olan el-Hac Ali'nin vefatı üzerine bu vazifeye oğulları Mehmet, Musa, Mustafa, Ahmet, Ali'nin getirilmesi için berat talebine dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁹³

2.2.4.28.Kutbul Arifin Turbiyan Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 981 nolu belgede, Ürgüb Kazası'na tabi Sultanım nam Karye'de mefdun Kutbul Arifin Turbiyan Zaviyesi'ne şeyh ve müteveli olan Emrullah nam kimsenin Seyyit Ali, Seyyit Mehmet Yusuf ve Yunus nam kimselerin engellenmesi ve buna mani olunması ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁸⁹⁴

2.2.4.29.Miskinler(Hasan Bey-Cüzzamhane) Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 432 nolu belgede, Kayseri'deki Miskinler Zaviyesi evkafına Hasan'ın müteveli tayin edildiğine dair bilgi;⁸⁹⁵ 437 nolu belgede de Miskinler Zaviyesi Evkafı'nın

⁸⁹² A.Afşin Ünal, **a.g.t.**, s.58-59.

⁸⁹³ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.375.

⁸⁹⁴ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.92.

⁸⁹⁵ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.399.

mütevelliliğine Ahmet'in tayin edilmesine dair bilgi;⁸⁹⁶ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 118 nolu belgede, Kayseri'de Miskinler Zaviyesi mütevellisi olan Ahmet'in hizmetini terk etmesi üzerine verilen berat ile bu vazifeye Ali'nin tayin edildiğine dair bilgi;⁸⁹⁷ 128 nolu belgede de Kayseri Kadısı Mevlana Mehmet Abdülkerim darsaâdete arz gönderip, Kayseri'de bulunan Miskinler Zaviyesi vakfının mütevelli ve zaviyedârı olan Ahmet Halife'nin vazifesine yeniden getirilmesini istemesi üzerine, Ahmet Halife'nin eskiden olduğu gibi bu vazifeye tayin edildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁸⁹⁸

2.2.4.30.Omuza Güçlü Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 503 nolu belgede, Kayseri'de Omuzgüçlü Zaviyesi'ne mutasarrıf olan Şeyh Halil'in aynı zaviyeye yeniden mutasarrıf olmasına dair bilgi bulunmaktadır.⁸⁹⁹

2.2.4.31.Pehlivan Gazi Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 15 nolu belgede, Şeyh Çoban Dede ... Gazi Zaviyesi'nin beş kişiye sadaka olunduğuna dair bilgi;⁹⁰⁰ H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 484 nolu belgede, Karahisar Kazası'na tabi Pehlivangazi Zaviyesi'ne evladiye üzerine mutasarrıf olan Şeyh Mehmet ve Şeyh Kasım'a hariçten müdahale edilip onlara gadredildiği ve bu haklarının kendilerine verilmesi ile ilgili bilgi;⁹⁰¹ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 348 nolu belgede, Karahisar Nahiyesi Şeyh Çoban Köyü'ndeki Pehlivan Gazi Tekkesi ile Develi Kazası Kalpak Köyü'ndeki Şeyh Çoban Zaviyesi'nin birbirine karıştırılarak, Pehlivan Gazi Tekkesi mahsulüne taarruz eden Şeyh Çoban Zaviyesi görevlerinden men edilmesine dair bilgi;⁹⁰² 554 nolu belgede, Kayseri'de Şeyh Çoban Zaviyesi'nin şeyh ve mütevelliliğinden ayrılan Ebu Bekir'in yerine Derviş Kasım adlı kişinin getirilmesine dair bilgi;⁹⁰³ 564 nolu belgede de Kayseri

⁸⁹⁶ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.432.

⁸⁹⁷ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.108.

⁸⁹⁸ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.113.

⁸⁹⁹ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.212-213.

⁹⁰⁰ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.2.

⁹⁰¹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.234.

⁹⁰² Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.74-75.

⁹⁰³ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.265.

Nahiyesi'nde vaki olan Şeyh Çoban Tekkesi mesihahına evladiyyet ve meşruhiyyet üzere Ahmet'in tayin olduğuna dair bilgi;⁹⁰⁴ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 131 nolu belgede, Kayseri'nin Develi Nahiyesi'ne bağlı Şeyh Çoban Köyü'nde bulunan Pehlivan Kadı Zaviyesi vakfının tedriv yapılması şartı ile bütün kayıtlar çıkarılarak, vakfın yedi hissesinin yarısının mutasarrıfı olan Ali Efendi'nin görevi bırakması üzerine göreve el-Hac Mehmet Efendi'nin atandığını gösteren Padişah Fermanı ile ilgili bilgi;⁹⁰⁵ H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 249 nolu belgede, Develi Nahiyesi'nde Şeyh Çoban Karyesi'nde bulunan Pehlivan Gazi Zaviyesi Vakfı'nın zaviyedarlık hissesinin dörtte üç hissesine Mustafa ve Ömer ve Osman'ın aslında Ömer Osman diye tek kişi olduğu ve Mustafa'nın da ehliyeti olmadığı için ona ait hissenin Hacı Mehmet'e verilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁹⁰⁶

2.2.4.32.Pir Mehmet Paşa Zaviyesi

Yapı hakkında H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1198 nolu belgede, Ramazan Efendi'ye merhum Pîr Mehmet Paşa'nın Mescit ve Zaviyesi evkafının tevliyeti çocuklarının üzerinde olup çocuklarının mütevellî vekil olarak tayin ettiklerini ve bu görevi kabul etmesini bildirir belge ile ilgili bilgi yer almaktadır.⁹⁰⁷

2.2.4.33.Saadeddin Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 445 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Emir Davut bin Saadeddin Zaviyesi ve Hankâhı'nın Şeyhi Sait Abdurrahim, yeniçeri olan Ali'nin vakfın mahsulüne ortak olduğunu bu nedenle def edilerek göreve Sait Abdurrahim'in devam etmesine dair bilgi;⁹⁰⁸ 446 nolu belgede de Emir Davut bin Saadeddin Zaviye ve Hankâhı'nın mütevellî sorununun çözümüne dair bilgi yer almaktadır.⁹⁰⁹

⁹⁰⁴ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.276.

⁹⁰⁵ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.239-240.

⁹⁰⁶ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.282.

⁹⁰⁷ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.348.

⁹⁰⁸ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.159-160.

⁹⁰⁹ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.160.

2.2.4.34.Seyyid Şeyh Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 122 nolu belgede, Sivas Irmağı üzerindeki Gürcü Köprüsü'nün evkafına mütevellî olan Mehmet Ağa ibn-i Ali Ağa, Seyyit Şeyh Zaviyesi Şeyhleri'ni dava ederek Amarat, Gerimlik ve Karakaya adlı Köyler'deki vakfa ait verginin toplanmasına mani olduklarını, mahkemece lazım geleni talep ettiğini bildiren belge ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁹¹⁰

2.2.4.35.Sultan Turultan Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9 nolu belgede, Sultan Turultan Zaviyesi'ne yevmi iki akçe ile mütevellî olarak Şeyh Emrullah'ın tevcih olunduğu hakkında bilgi yer almaktadır.⁹¹¹

2.2.4.36.Şadgeldi Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1200 nolu belgede, Kayseri'deki Şadgeldi Zaviyesi'nin Mehmet'te olup; fakat meşhur şeyh Abdülmecit Sivasî'nin ihtiyacı olduğundan ona sadaka ederek berat verildiğini, vakfın devamı için çalışmasına dair bilgi;⁹¹² H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Şadgeldi Vakfı'na ait yer üzerindeki anlaşmazlığa dair bilgi;⁹¹³ H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 604 nolu belgede, Kayseri'de Şadgeldi Zaviyesi'nin 1095 muharremi şerifin başında Mehmet Bey ismindeki, bir zattan devlete verilecek bazı ödeme için mahzulat verilecek bazı ödeme için mahzulat derilmesi dönemine kadar bir borç alındığını beyan eden bilgi yer almaktadır.⁹¹⁴

⁹¹⁰ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.204.

⁹¹¹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.47.

⁹¹² Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.349.

⁹¹³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.50.

⁹¹⁴ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.154.

2.2.4.37.Şeyh Ebubekir Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 50 nolu belgede, Everuk Karyesi'nde bulunan Ebubekir Şeyh Zaviyesi'nin zaviyedarı olan es-Seyyid Emir Çelebi b. es-Seyyid Resul Şeyh ve o köyün tımarına mutasarrıf olan es-Seyyid Recep Ağa bin İsmail daha önce bu köyün toprağının vergilerini kendilerinin aldıklarını; fakat iki senedir Evrivak Köyü'nün tımarına mutasarrıf olan Kemal Çavuş ibn-i Abdülkerim Çavuş'un ek koyduğunu şer'le, lazım gelenin yapılmasını talep eylediği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁹¹⁵

2.2.4.38.Şeyh Ebu İshak Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 353 nolu belgede, Kayseri'de Şeyh Ebu İshak Zaviyesi'nde evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellî olan Mehmet'in herhangi bir kusuru olmadığı halde bazı kimselerin gadr ederek mezbûr Mehmet'i ref etmek istemelerine dair bilgi;⁹¹⁶ H.1153-M.1740 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 123 nolu belgede, Kayseri Hacet Mahallesi'nden olup es-Seyyid eş-Şeyh'in Ebu İshak Vakfı'nın Zaviyedarlığı'nı vakfı mezkurenin yönetiminden ayrılmalari ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁹¹⁷

2.2.4.39.Şeyh Halil Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 261 nolu belgede, Karakaya Köyü'nün Şeyh Halil Zaviyesi mütevellisi olan Mehmet Yağmur Bey isimli kişi, vakıf mezrasının kendi zaviyesine ait olduğunu; fakat dışardan Mehmet isimli kişinin bu mezranın kendi vakfına ait olduğunu belirtmesi üzerine merkezden bu belge gönderilerek kadının davayı yerinde görmesini istediğini bildiren emir hakkında bilgi;⁹¹⁸ 266 nolu belgede, Karakaya Köyü'nde bulunan Şeyh Halil Zaviyesi'nin mütevellisi olan Seyyit Mehdi südde-i saadete arzı hal göndererek Yağmur Bey mezrasının hududu içerisindeki gelirin kendi vakfına ait olduğunu belirterek dava ettiğini, bunun için berat istemesi üzerine bu belge verilerek Kayseri Kadısı'nın bu

⁹¹⁵ Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.132-135.

⁹¹⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.196.

⁹¹⁷ İsmail Altın, **a.g.t.**, s.23.

⁹¹⁸ M.Ali Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.386.

davayı yerinde görmesi istendiği hakkında bilgi;⁹¹⁹ 267 nolu belgede de Şeyh Halil Zaviyesi'nin mütevellisi ile diğer zaviyenin mütevellisi arasında dava devam ediyorsa şer-i şerife göre vergileri toplattırıp Şeyh Halil Zaviyesi'nin mütevellisine verilmesi hakkında bilgi;⁹²⁰ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 101 nolu belgede, Kayseri'de Karakaya adlı Karye'nin yakınında bulunan merhum Şeyh Halil Zaviyesi vakfının şeyhi ve mütevellisi olan Seyyid Mehmet'in vazifesinin yenilenmesine dair bilgi;⁹²¹ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 156 nolu belgede, Karakaya Köyü'ndeki es-Seyyid eş-Şeyh Halil Zaviyesi evkafının mütevellisi olan es-Seyyid Yusuf Ağa ibn-i Derviş Ağa, İm Köyü'ndeki tımara mutasarrıfı olan Ali Ağa'ya vakfın mezarına müdahaleden geri kalmadığı iddiasıyla davacı olması üzerine mahkemenin ilamı hakkında bilgi;⁹²² 162 nolu belgede de Karakaya Köyü'ndeki es-Seyyid Şeyh Halil Zaviyesi'nin mütevellisinden es-Seyyid Yusuf Ağa ibn-i es-Seyyid Derviş Ağa, Abdurrahman Efendi ibn'ül merhum el-Hac Osman Efendi'yi Sofi Halil Mezarına müdahale ettiği iddiasıyla davacı olmasıyla ilgili bilgi;⁹²³ H.1153/54-M.1740/41 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 188 nolu belgede, Karacakaya Köyü'ndeki Şeyh Halil Zaviyesi vakfının mütevellileri arasındaki anlaşmazlığın ortadan kaldırılmasına dair bilgi;⁹²⁴ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 42 nolu belgede, Kayseri'de Karakaya'da medfun olan es-Seyyid Halil Nurullah Zaviyesi'ne iki kişi daha görevlendirildiği, bunların gündeliğini ise kendi rızası ile es-Seyyid Zeynel Abidin adlı şahsın yapacağı, öte yandan hakkında şüpheler olan zaviye sınırının tam olarak belirlendiği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.⁹²⁵

2.2.4.40.Veli Bey Zaviyesi

Yapı hakkında, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 11 nolu belgede, Kayseri'de Veli Bey adlı Karye'de Veli Bey Zaviyesi'nin Zavideyarı olan

⁹¹⁹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.390.

⁹²⁰ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.391.

⁹²¹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.99-100.

⁹²² Özen Tok, **a.g.t.**, s.198-199.

⁹²³ Özen Tok, **a.g.t.**, s.202-203.

⁹²⁴ Mehmet Elma, **a.g.t.**, s.174-175.

⁹²⁵ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.110-111.

es-Seyyid Hasan ve Seyyit Ömer'e verilen berat-ı hümayun gereğince hizmet etmeleri ve hizmetleri karşılığını evkafın mahsulatından almalarına dair bilgi bulunmaktadır.⁹²⁶

2.2.4.41.Yalincık Zaviyesi

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1244 nolu belgede, Yalincık Zaviyesi tevliyetinin bir akçe yevmiye ile 1027 mumadel ahirin evasıtında Hacı Yusuf'a sadaka olunduğuna dair bilgi;⁹²⁷ H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki numarası olmayan belgede, Kayseri'nin merkezinde Eşkinçi Mahallesi'nde Yalincık adlı Zaviye'nin görevlisi Hacı Hızır fevt olmakla zaviyesinin boş kaldığı ve yerine uygun birinin gönderilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁹²⁸

⁹²⁶ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.58.

⁹²⁷ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.373.

⁹²⁸ Naile Demir, **70/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.16-17.

2.2.5.TEKKELER

2.2.5.1.Hoca Hasan Tekkesi

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 13 nolu belgede, Hoca Hasan Tekkesi ve tevliyeti yevmi bir buçuk akçe ile Emrullah'a sıddıka olduğuna dair bilgi;⁹²⁹ 15 nolu belgede de Hoca Hasan Zaviyesi'nin tevliyeti Şeyh Mehmet Efendi'ye verildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁹³⁰

2.2.5.2.Kabak Tekkesi

Yapı ile ilgili, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 112 nolu belgede, Köstere Nahiyesi'nde Şeyh Kabak Tekkesi'ne mutasarrıf olup günlüğü bir akçeye hizmet eden Ahmet'in hizmetine Osman ve Kabak isimli kişiler mani olduklarından Ahmet'te onları şikayet etmiş, Ahmet'in eline hizmetin devamı için berat verildiğine dair bilgi;⁹³¹ 220 nolu belgede de Kabaklık Köyü'nde bulunan Kabak Şeyh Tekkesi'nin mütevellisi olan Ahmet başka bir köyde olması dolayısıyla vakıf gelirinin yerine harcanmadığı tespit edilip elinden alınarak Hamza'ya tevcih edilmesine dair bilgi;⁹³² H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 362 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Köstere Nahiyesi'nin, Drozlani Karyesi'nde mezbûr Ahmet'in Kabak Tekkesi'nde müceddeden mutasarrıf olmak üzere tevcih olduğuna dair bilgi bulunmaktadır.⁹³³

2.2.5.3.Karık Köyü Tekkesi

Yapı hakkında, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 160 nolu belgede, Karık Kariyesi Tekkesi'nin zaviyedarı olan Hüseyin Dede, İlyas Ağa'nın vekili olan oğlu Halil Çelebi huzurunda davacı olup karyedeki tekkenin sınır içinde olduğu ve mahsulün kendisine ait olduğunu kaydolunduğuna dair bilgi;⁹³⁴ H.1065-M.1655 tarihli

⁹²⁹ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.48.

⁹³⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.48.

⁹³¹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.193.

⁹³² M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.325.

⁹³³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.200.

⁹³⁴ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.156.

Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 371 nolu belgede, Kayseri Bozok Sancağı'na bağlı Kırık Karyesi Tekkesi'ne tevcih edilen Ali Hüseyin Dede, Sivas Irmağı üzerindeki köprünün mütevellisi olan Mehmet Ağa bin Ali Ağa'nın tekke toprağındaki mahaşlata sahip çıkıp kendisine de kötü davrandığı gerekçesiyle mahkemeye başvuru bunun üzerine Ali Hüseyin taarruzda men edilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁹³⁵

2.2.5.4.Piri Ömer Tekkesi

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 407 nolu belgede, Kürtler Mahallesi'nden Piri Ömer Tekkesi'nde tekke-nişin olan Seyyit Ahmet'in ölmesi sebebiyle yerine Musa'nın tayin edilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁹³⁶

2.2.5.5.Zeynel Abidin Tekkesi

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 530 nolu belgede, Kayseri'de Zeynel Abidin Evkâfı'nın fevt olan mütevellisinin yerine müteveli tayin edilmesine dair bilgi;⁹³⁷ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 138 nolu belgede, Zeynel Abidin Zaviyesi'nin zaviyedarı olan Ali bin Hasan isimli kişi, amca oğlu Yusuf ile bu görevi eskiden beri yaptıklarını, müteveli olan Mehmet Çelebi bin Abdullah ve şeyh olan Sefer Dede ve evladı vakıftan Ali Halife bin Mustafa Dede ve el-Hac İbrahim bin İsmail isimli kişiler hakkında ikrar ve itiraf ederek daha önce açmış oldukları dava yüzünden aralarına sulhçü girerek vakfa ait olan bahçe ve dükkanın beş sehiminin kendilerine verilmesi hakkında bilgi;⁹³⁸ 143 nolu belgede de Zeynel Abidin Zaviyesi'nin zaviyedarı olan Ali bin Hasan isimli kişi ile amcasının oğlu Yusuf ile bu görevi eskiden beri yaptıklarını ve müteveli olan Mehmet Çelebi ve şeyh olan Sefer Dede ve diğer evladı vakıfların kendilerine ait olması gereken gelirlerine el koyduklarını, bunun üzerine bu kişileri mahkemeye vermişken daha sonra araya Muslih'in girmesi ile gelirin beş sehime ayrılıp bunun bir sehiminin kendilerine verildiğine dair bilgi;⁹³⁹ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 117

⁹³⁵ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.95-96.

⁹³⁶ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.387.

⁹³⁷ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.209-210.

⁹³⁸ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.222.

⁹³⁹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.230.

nolu belgede, Zeynel Abidin Tekkesi'nin Şeyhi Sefer Dede, mütevellisi, nazil olan kimseler hakkında vakıf malına alama ettikleri iddiasıyla açtıkları davanın kararına dair bilgi yer almaktadır.⁹⁴⁰

⁹⁴⁰ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.146.

2.2.6.TÜRBELER

2.2.6.1.Darsiyak Köyü'ndeki Türbe

Yapı hakkında, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 121 nolu belgede, Kayseri'de Darsiyak adlı Karye'de ... Hatun Türbesi'nde 14.000 akçe vermek üzere türbedâr olan Mehmet Mustafa'nın, türbedârlık hizmetini bırakması üzerine yerine Seyyit Ömer'in vazifeye getirilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁹⁴¹

2.2.6.2.Derviş Mehmet Ayan Türbesi

Yapı hakkında, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 245/1 nolu belgede, Derviş Mehmet Ayan Türbesi'nin türbedârı iken Kasım Paşa'nın kendisini işten kusuru yok iken aldığını, bunun üzerine Derviş Mehmet'in hükümete başvurarak berat istediğine dair bilgi bulunmaktadır.⁹⁴²

2.2.6.3.Hacı Bulam Türbesi

Yapı hakkında, H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 92 nolu belgede, Haspit ve Oduncu Mahalleleri arasında bulunan Evliyaullah'tan Hacı Bulam'a ait türbenin ve çevresinde bulunan müslüman mezarlarının, bazı kişilerin kendi mülklerine dahil ettiğinden zaviye ve türbenin açığa çıkarılmasına dair bilgi;⁹⁴³ 120 nolu belgede, Harpit, Oduncu, Karabet ve Selmen Mahalleleri arasında bulunan Hacı Bulam Tekkesi'nin Türbesi, odaları ve matbahının harabe ve vakıf arsasına bazı kişilerin alaka ettiğinin duyulmasından sonra mahkemece gönderilen komisyonun durumu yerinde keşif ve tespit ettiklerine ve vakıf arsasına alaka edenler hakkında gerekli işlemin yapıldığına dair bilgi;⁹⁴⁴ 126 nolu belgede de Hacı Bulam Tekkesi'nin Türbesi ve vakıf arsasına yapılan tecavüzle ilgili gereğinin yapıldığına dair bilgi yer almaktadır.⁹⁴⁵

⁹⁴¹ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.109-110.

⁹⁴² M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.359.

⁹⁴³ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.127-128.

⁹⁴⁴ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.148-149.

⁹⁴⁵ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.152-153.

2.2.6.4.İnayetüddin Türbesi

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 161 nolu belgede, Derviş Muhammet nâm kimse Kayseriyye'de bulunan İnayetüddin Türbesi'nin türbedarı ve meşrutıyyet üzere sahibi vakıf için haftanın iki günü, üç ihlâs ve bir yasin okumak için Kasım Dede nam kimsenin görevlendirilmesi için Padişah'ın huzuruna çıkıp cemâziyül-ahir ayının ortasında berat-ı Padişahiyi aldığına dair bilgi bulunmaktadır.⁹⁴⁶

2.2.6.5.Kebire Hatun Türbesi

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 422 nolu belgede, Kebire Hatun Evkafı Türbesi'nin türbedârı ve mütevellisi olan Seyyit Muhammet'in ölmesi sebebiyle yerine Derviş Recep'in tayin edilmesine dair bilgi bulunmaktadır.⁹⁴⁷

2.2.6.6.Sitti Hatun Türbesi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 140 nolu belgede, Kayseri'de Sitti Hatun Türbesi'nin türbedârı olan Ahmet'in hiç sebep yok iken, Abdulkadir ve Musa adlı kimselerin görevden almaları üzerine divan-ı hümayun'a arzuhal sunmasıyla Ahmet'in elinde bulunan berat gereğince eskiden olduğu gibi günlük bir akçe ile mutasarrıf olmasına dair bilgi yer almaktadır.⁹⁴⁸

⁹⁴⁶ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.236.

⁹⁴⁷ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.395.

⁹⁴⁸ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.119.

2.2.7.MEVLEVİHANELER

2.2.7.1.Bayram Paşa Mevlevihanesi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 492 nolu belgede, Kayseri'de Bayram Paşa Mevlevihanesi'nin şeyhi, mütevellisi ve mesnevihanı iken bu hakkı elinden alınan Ramazan Efendi'ye, bu haklarının iadesine dair bilgi;⁹⁴⁹ 506 nolu belgede de Kayseri'deki Vezir-i âzâm Bayram Paşa'nın bina eylediği Mevlevihane'nin vakıf şartında kâtiplik olmadığı halde, böyle bir hak iddiasında bulunan kimsenin def edilmesi ile ilgili bilgi;⁹⁵⁰ 511 nolu belgede de Kayseriye Mevlevihanesi mahsulünden yevmi beş akçe vazifesi olan Şeyh Ömer Mehmet mahlûlüdür. Medine-i Kayseriye keferesi cizyesinden Derviş Kasım'a tevcih olunan vazife ile ilgili bilgi;⁹⁵¹ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 97 nolu belgede, Kayseri'nin Şûtûban Mahallesi'nde Mustafa Çelebi ibn-i Hacı Mehmet'in Mevlevihane Şeyhi Ramazan Dede'den hamile bir cariye aldığı ve cariyenin daha sonradan doğan oğlunun nesebinin mezhur Ramazan dedeye ait olduğunu iddia etmesi ve rikkiyat dolayısıyla çocuğun oraya ait olduğuna dair bilgi;⁹⁵² H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 162 nolu belgede, Bayram Paşa Mevlevihanesi şeyhi olan Ramazan Dede, Mahmut Çelebi bin İsmail'den alacağı olan parayı ibra ve iskat eylediğine dair bilgi;⁹⁵³ 163 nolu belgede, Kayseri sakinlerinden Mahmut Çelebi bin İsmail, Bayram Paşa Mevlevihanesi'nin tevliyeti kendisinden iken bu görevi Ramazan Dede'ye verdiğine dair bilgi;⁹⁵⁴ 212 nolu belgede, Kayseri'de merhum Bayram Paşa'nın vakfeylettiği Mevlevihanesi'nin tevliyetine Mahmut Çelebi'nin nasb ve tayin eylediğine dair bilgi;⁹⁵⁵ 214 nolu belgede, Bayram Paşa Mevlevihanesi'ne mesnevi-i şerif okumak üzere Hasan'ın görevlendirildiğine dair bilgi;⁹⁵⁶ 226 nolu belgede, Bayram Paşa Mevlevihanesi'ne şeyh olanın vakfın şartı gereğince mütevellî olur hükmü ile Şeyh Ramazan Dede vakfın mütevellisi olmuş iken Yeniçeri Mahmut zorla mütevellî olması ve tekrar şeyh Ramazan Dede'nin mütevellî olduğuna dair

⁹⁴⁹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.239.

⁹⁵⁰ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.248.

⁹⁵¹ Sefure Deveci, **a.g.t.**, s.252.

⁹⁵² Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.160-161.

⁹⁵³ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.157-158.

⁹⁵⁴ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.158.

⁹⁵⁵ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.191.

⁹⁵⁶ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.192-193.

bilgi;⁹⁵⁷ 227 nolu belgede, Bayram Paşa Mevlevihanesi'ne şeyh olanın vakfın şartı gereğince mütevellî olur hükmü ile Şeyh Ramazan Dede vakfın mütevellîsi olmuş iken Yeniçeri Mahmut zorla mütevellîliği alması ve tekrar Şeyh Ramazan Dede'nin mütevellî olduğuna dair bilgi;⁹⁵⁸ 235 nolu belgede, Bayram Paşa Mevlevihanesi evkafına Ali Çelebi'nin yevmi üç akçe ile nazır olarak tayin edildiğine dair bilgi;⁹⁵⁹ 247 nolu belgede de, Kayseri'deki Bayram Paşa Mevlevihanesi'nin dervişleri meclis-i şer'ide Mevlevihane'nin şeyhi Ramazan Dede'nin huzurunda Ramazan Dede'nin vakfiyenin şartına uymadığını ve mütevellî Mahmut Çelebi'den davacı olmaları ve mahkemece davacı aleyhine sonuçlandığına dair bilgi;⁹⁶⁰ H.1063-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 247 nolu belgede, el-Hac Muhammet ve Velced Mustafa nam kimselerin, Bayram Paşa'nın bina eylediği Mevlevihane'yi yedi yüz beş akçe ücret ile Koyuncuzade'den altmış üç senesi Şaban'ı Muazzam'ın on beşinci gününden beri temessükle icar eylediklerine dair bilgi;⁹⁶¹ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 531 nolu belgede, Kayseri'de Bayrampaşa Mevlevihanesi'nde kâri-i mesnevi olan Hacı Hasan'a mesnevi-hevanlık tevcih olduğuna dair bilgi;⁹⁶² 535 nolu belgede de Bayrampaşa Mevlihanesi'ne neyzen tayin edilmesine dair bilgi;⁹⁶³ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 206-2 nolu belgede, Bayrampaşa Mevlevihanesi'nin evkafına günlük üç akçeliğine nazır olan Ali'nin işten çıkarılarak yerine Mustafa'nın atanmasına dair bilgi;⁹⁶⁴ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 80 nolu belgede, Kayseri Bayram Paşa Mevlevihanesi'ndeki dervişlerin Mevlevihane vakfına İmam derviş Mehmet'in tayin edilmesine dair bilgi;⁹⁶⁵ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 329 nolu belgede, Kayseri'de Bayrampaşa tarafından bina edilen Mevlevihane'de Neyzenbaşı olan Mahmut'un işin ehli olmadığından ref olunup yerine Seyyit Ahmet'in tevcih edilmek istendiğine dair bilgi;⁹⁶⁶ H.1069-M.1658/59 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 6 nolu belgede, Bayram Paşa Hazretleri'nin

⁹⁵⁷ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.206.

⁹⁵⁸ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.206-207.

⁹⁵⁹ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.213.

⁹⁶⁰ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.219-220.

⁹⁶¹ Hacı Mehmet Muhtar, **a.g.t.**, s.36.

⁹⁶² Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.240.

⁹⁶³ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.244-245.

⁹⁶⁴ M.Ali Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.309.

⁹⁶⁵ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.118.

⁹⁶⁶ Murat Tan, **a.g.t.**, s.181.

Mevlevihanesi'nde çalışanların hüccurat akçesini katm eden Şeyh Ramazan Dede'nin borcunu vermesine dair bilgi;⁹⁶⁷ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 56 nolu belgede, Bayram Paşa'nın bina eylediği Mevlevihane'nin Kıratacılık ve Cüzhanlığını hilaf-ı şart-ı vakfolan Ömer'in ref olunup Derviş Mustafa'nın kırataacı ve cüzhan olmasına dair bilgi;⁹⁶⁸ 57 nolu belgede, Bayram Paşa'nın bina eylediği Mevlevihane'ye Derviş Ahmet'in duacı ve cüzhan tayin edildiğine dair bilgi;⁹⁶⁹ 58 nolu belgede, Mevlevihane Şeyhi Salih'in orduyu hümayun'a arzu halde bulunup, Mahmut ve Ali isimli kimselerin Mevlevihane'ye hizmetleri olmadığı halde akçe talep ettiklerini belirtmesi, bu hususun araştırılıp şer ile amel edilmesine dair bilgi;⁹⁷⁰ 59 nolu belgede de Bayram Paşa'nın bina eylediği Mevlevihane'nin odalarında kalan dervişlere, hilaf-ı şart-ı vakıf müdahale ve gadr edilmesine dair bilgi;⁹⁷¹ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 228 nolu belgede, Vezir-i azam iken fevt olan müteveffa-i Bayram Paşa'nın Kayseriyye'de bina eylediği Mevlü-hane Vakfı'nın imamı Osman Halife'nin ölümü üzerine yerine el-Hac İbrahim Halife'nin imam olduğuna dair bilgi;⁹⁷² H.1095-M.1684 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 586 nolu belgede, Kayseri'de Bayram Paşa'nın bina eylediği Mevlevihane'de okunan cüzlere her gün için kendisine iki akçe ödenen Salih Dede öldükten sonra yerine yine günlüğü iki akçeden olarak Murtaza'nın tayinine dair bilgi;⁹⁷³ H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 42 nolu belgede, Kayseri'de merhum Bayram Paşa'nın yaptırmış olduğu Mevlevihane Tekkesi'nin Mescit-i Şerifi'nde imam, müezzin ve cüzihan olan Mahmut'a cülustan sonra, tekrar eskiden olduğu gibi vazifesine devam etmesi için gönderilen berat sureti hakkında bilgi;⁹⁷⁴ 241 nolu belgede, Kayseri'de bulunan merhum Bayram Paşa'nın inşa ettirip vakfeylettiği Mevlevihane'nin mütevellisi olan es-Seyyid Ahmet Çelebi oğlu es-Seyyid İbrahim Efendi, mahkemede Mevlevihane'ye vakfolan Kaban Hanı'nın kiracısı Osman oğlu Hacı Ali Beşe'nin hanın yarısını bundan önce adı

⁹⁶⁷ Gültekin Şen, **69 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658/59)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.5.

⁹⁶⁸ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.47.

⁹⁶⁹ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.47.

⁹⁷⁰ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.48.

⁹⁷¹ Nası Aslan, **a.g.t.**, s.48-49.

⁹⁷² Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.273.

⁹⁷³ Abdurrahman Yıldırım, **a.g.t.**, s.243.

⁹⁷⁴ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.72.

geçen vakfın eski mütevellisi Ahmet Dede adlı kimseden üç seneliğine, senede 70 esedi guruş ile kiralaması üzerine, mütevellî İbrahim Efendi'nin bir senenin kirasını talep etmesiyle Ali Beşe'nin kira bedelini eski mütevellî Ahmed Dede'ye üç senenin kirası olan 210 esedi kuruşu teslim ettiğini şahitler huzurunda ispatladığına dair bilgi;⁹⁷⁵ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 199 nolu belgede, Bayram Paşa Mevlevihanesi evkafının mütevellisi ve şeyhi, Şeyh Ali Efendi ibn-i el-Hac Ömer Efendi, yine evkafın mütevellisi ve şeyhi olan, es-Seyyid Ahmet'in vekili Molla Hüseyin b. Mehmet'e Acem Han'ı icaresinden alınan elli kuruşun Mevlevihane suyunun mecrasının tamiri için harcanması gerektiği iddiasıyla davacı olması üzerine mahkemenin ilamı hakkında bilgi;⁹⁷⁶ 353 nolu belgede de, Sabık Vezir-i Azam Bayram Paşa Mevlevihanesi Vakfı'nın, şeyhi ve mütevellisi olan Şeyh Ahmet Dede'nin birkaç yıl, yerini terkle, görevini yerine getirmediği ve vakfın bazı hizmetlerinde aksamalar olduğundan, onun yerine Mevlevî şeyhlerinden Şeyh Ali el-Mevlevî'nin tayin edildiğine dair bilgi;⁹⁷⁷ H.1157-M.1744 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 38 nolu belgede, Kaleönü denilen yerde, Bayrampaşa isimli hayır sahibinin vakfettiği dükkanlardan on bir tanesi, tarih-i kitap gecesini çatısı çöküp, bu malların mütevellisi ve Mevlevihane'nin Şeyhi Abdülâlim Şeyh oğlu Şeyh Ali Dede tarafından mahkemeye başvurulup, adı geçen dükkanların çöken kısımlarının tamiri ve yenilendikten sonra tekrar vakfın olması şartıyla izin verilmesini talep edip, mahkemenin görevlendirdiği kişi ve durumu bilenlerin yaptığı tahkikat neticesinde, tamir vs. için on kuruş, dört para ile ancak tamir olabileceğine karar verilip, kararın mahkeme tarafından onaylanıp, tamir olan malların yeniden vakfolması şartıyla izin verildiğine dair bilgi yer almaktadır.⁹⁷⁸

⁹⁷⁵ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.173-174.

⁹⁷⁶ Özen Tok, **a.g.t.**, s.228-229.

⁹⁷⁷ Özen Tok, **a.g.t.**, s.339.

⁹⁷⁸ Mesude Doğan, **a.g.t.**, s.31-32.

2.2.8.HANLAR

2.2.8.1.Abdi Bey Hanı

Yapı hakkında, H.1077-M.1677 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 66 nolu belgede, el-Hac Abdibey Han'ında, kiracı olarak bulunan Ali çelebi bin Osman'ın kölesinin oda da tüfek ile oynarken kendini vurduğu iddiası ve bunun doğruluğunun tespit edildiğine dair bilgi;⁹⁷⁹ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 150 nolu belgede, Aslen Çorumlu olup, el-Hac Abdi Bey Han'ında kalan Muhammet'in odasının sarhoş İbrahim Beşe tarafından basılmasına dair bilgi bulunmaktadır.⁹⁸⁰

2.2.8.2.Bozhan

Yapı hakkında, H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 255 nolu belgede, Kayseri'ye tabi Musa Gazi Mahallesi'nden Kırılancı oğlu Hacı Muhammet Ali bin Muhammet bin Abdullah'ın Bozhan'da vefat etmesi üzerine, yanında bulunan eşyaları ve oradaki alacakları için Halil İbrahim Ağa'nın vârisler tarafından vekil tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.⁹⁸¹

2.2.8.3.Büyük Han

Yapı hakkında, H.1201/02-M.1787/88 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 48/78 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Büyük Han'ın kiraya verilmesi, Hacı Mustafa Ağa ve Bekir Ali Ağa'nın atanmasına dair bilgi bulunmaktadır.⁹⁸²

2.2.8.4.Eğriler Hanı

Yapı hakkında, H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 26 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de Hısanlı Mahallesi sakinlerinden Fatma bin-i Ali nam isimli hatun meclis-i şer' de Selim (?) Mahallesi zımmilerinden Mihail veled-i Kömürcü nam kimseyi dava edip eşkiyalarla işbirliği yaparak kızı Emine'yi kaçırıp şehirden taşra

⁹⁷⁹ Adem Yılmaz, **a.g.t.**, 2000, s.94.

⁹⁸⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.231-232.

⁹⁸¹ Necmeddin Gürler, **a.g.t.**, s.358-359.

⁹⁸² Tufan Gündüz, **a.g.t.**, s.172.

Eğriler Han mevziine götürüp, katlettikten sonra cesedini, on bir parça halinde dağıttıklarını, suçluların hakkından gelinmek üzere Medine-i mezbure subaşı Halil Ağa'ya teslim olunduğuna dair bilgi yer almaktadır.⁹⁸³

2.2.8.5.Kaban Hanı

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 934 nolu belgede, Muhtesip Ali Bey, mahkemede Abdülgahtar ve Zimmi Sefer huzurunda ikrarla Kapan Han'ında 4000 akçesi zayi olunca bu kişileri suçlu görüp dava ettiğini sonra bunların üzerindeki hakkımdan vazgeçtim dediğini, bildirir belge hakkında bilgi;⁹⁸⁴ 935 nolu belgede de Muhtesip Ali Bey'in Kapan Han'ında zayi olan 4000 akçesinden İshak üzerinde kalandan vazgeçip dava ve nizasının kalmadığını muhtevi belge ile ilgili bilgi;⁹⁸⁵ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1125 nolu belgede, Kayseri'de bulunan Unkapan Hanı ve etrafında olan on iki bab dükkan ve Mancusun Köyü'nde olan malikane Salih Bey'in tasarrufuna verilerek tezkere verilmesi hakkında bilgi;⁹⁸⁶ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 89 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nden Mehmet Beşe ibn-i Abdullah'ın vekili Bostan veled-i Nikola, Kaban Hanı mütevellisi Mahmut Beşe ibn-i İsmail huzurunda, Mehmet Beşe'nin eşya ve giysilerini handaki odasından alıp bir şey bırakmadığına dair bilgi;⁹⁸⁷ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 236 nolu belgede, Kayseri'de At Pazarı'nda mevcut merhum Lâlâ Mustafa Paşa evkâfından olan Kapan Hanı ve civarında olan dükkanların tamir edilmek istendiğine dair bilgi;⁹⁸⁸ 258 nolu belgede de Kayseri Ereğil Mahallesi'nde oturan Abdullah oğlu Pali Paşa'nın, Hızıroğlu İsa ve Yasef kardeşler tarafından beş gün önce Kapan Hanı önünden geçerken kılıç ile vurup yaralandıklarına dair bilgi;⁹⁸⁹ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 462 nolu belgede, Ankara'da Beyce Mahallesi sakinlerinden Şeyh Mehmet'in Kayseri Kapan Han'ında misafirken

⁹⁸³ Hüseyin Özçelik, **72/1 ve 72/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1995, s.23.

⁹⁸⁴ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.156.

⁹⁸⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.156.

⁹⁸⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.884.

⁹⁸⁷ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.107-108.

⁹⁸⁸ Murat Tan, **a.g.t.**, s.100.

⁹⁸⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.121-122.

ölmesi ve muhallefatına beytü'l-mal emininin el koyması üzerine yapılan araştırma sonucu tek vârisinin amcası Ahmet olması, Ahmet'inde miras işlerini takip etmesi için oğlu Yusuf'u vekil olarak bırakmasına dair bilgi;⁹⁹⁰ H1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 164 nolu belgede, Maraşlı iken ticaret için geldiği Kapan Han odalarında ölen Yunoz veled-i Kuras'ın oğlu Sefer babasının mirasından olan 95 batman kırmızı boya almasına Mehmet Ağa'nın mani olduğunu belirtip dava açtığına dair bilgi;⁹⁹¹ 297 nolu belgede de Köyyakan Mahallesi'nde oturan Çelebi Mehmet b. Abdullah adlı kişinin kardeşi Mehmet b. Abdullah'ın taş çekerken Kapanhanı önünde ayağına taş düşmesi yüzünden ölmesi üzerine, yerinde keşif ve tahririne dair bilgi yer almaktadır.⁹⁹²

2.2.8.6.Kalınmaz (Kığnamaz) Hanı

Yapı hakkında, H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 194 nolu belgede, Kayseri'de Kalınmaz Han'ında boş tahtaya basıp düşerek ölen Eyüp oğlu Karabit Karaman isimli zimminin mirasının karısı ve çocukları arasında taksimine dair bilgi;⁹⁹³ 263 nolu belgede de Diyarbakır tüccarlarından olup Kayseri'de bulunan Kalınmaz Hanı'nda konaklayan Pederos oğlu Toğmanın bu esnada Agob oğlu Karabit adlı zimminin kaza ile hemen yanında ölmesi üzerine, yakınlarının durumu incelenmesi sonucu kendi eceli ile öldüğü, Pederos'un ve diğer han sakinlerinin bununla hiçbir ilgilerinin olmadığına dair bilgi;⁹⁹⁴ H.1270/73-M.1853/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 296 nolu belgede, Aslen Sivas Kazası'ndan olup Kayseri'de Kalınmaz Hanı'nda misafir iken vefat eden Hacı Hasan bin Abdullah'ın vârisi olmadığından vârisi çıkıncaya dek, terekesinin müzayede ile satılarak beytü'l mala devredilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁹⁹⁵

⁹⁹⁰ Rukiye Yürüker, **a.g.t.**, s.31-32.

⁹⁹¹ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.262-263.

⁹⁹² Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.296-298.

⁹⁹³ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.230.

⁹⁹⁴ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.276-277.

⁹⁹⁵ Necmeddin Gürler, **a.g.t.**, s.415-416.

2.2.8.7.Mehmet Efendi Hanı

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 497 nolu belgede, Kayseri'de Mehmet Efendi Hanı'na yapılan harcamalardan bahseden belge hakkında bilgi bulunmaktadır.⁹⁹⁶

2.2.8.8.Yavaş Han

Yapı ile ilgili, H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 118 nolu belgede, Şarkıyan Mahallesi'nden olup Ene'ye giderken yolda Yagob'un Yavaş Han civarında yeniçeri olan Mehmet Beşe tarafından taşla kafasına vurulmuş, daha sonra da ölmüştür. Bunun üzerine diyetinin istendiğini gösteren belge hakkında bilgi yer almaktadır.⁹⁹⁷

2.2.8.9.Yeni Han

Yapı ile ilgili, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 204 nolu belgede, Ayıntab'dan Yahni Mahallesi'nden olan Uğurlu İbrahim ibn-i el-Hac İbrahim'in Kayseri'de Han-ı Cedid'de vefatıyla, veraseti zevcesi Sultan'a, küçük oğulları Ahmet ve Yusuf ve İbrahim ve Halil ile büyük kızı Semne'ye ait olduktan sonra vekilleri olan Yusuf Çelebi mecliste Muhammet Çelebi ibn-i el-Hac Hasan ile ortağı Ömer Çelebi ibn-i el-Hac İbrahim'den, ortaklık hasebiyle alacağı 120 kuruşu almadan önce vefatıyla, vârislerin vekili olarak talep ve onlarında eda eylediklerine dair bilgi yer almaktadır.⁹⁹⁸

⁹⁹⁶ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s. 326-327.

⁹⁹⁷ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.172.

⁹⁹⁸ Özen Tok, **a.g.t.**, s.231-232.

2.2.9.HAMAMLAR

2.2.9.1.Ahi-Zade Çelebi Hamamı

Yapı ile ilgili, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 104 nolu belgede, Kayseri'de vaki Gıyasiyye ve Şifahiye vakfı olan Sultan Hamamı'nın müstehiri olan Ahi-zade Çelebi Hamamı'nın kazanı ve hazinesinin tamirine muhtaç olup âtıl olduğu keşif ve tahrir olunması için mahkemece muhızırbaşı Abdi Bey ve Ramazan bin Mahmut gönderilip, keşif ve tahrir sonucunda mahkemece hamamın tamir edilmesine dair bilgi yer almaktadır.⁹⁹⁹

2.2.9.2.Ahmet Paşa Hamamı

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 465 nolu belgede, es-Seyyid Ali Çelebi bin Şaban'ın Ahmet Paşa Hamamı'nı icar olarak aldım dediğine, dair bilgi;¹⁰⁰⁰ H.1063-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 275 nolu belgede, Osman Çelebi ibn-i Hüsrev Ağa, el-Hac Ahmet Paşa'nın Hamamı'nı altmış bir Cemaziyye'l-ahiresinin yirmi birinci gününden, altmış altı senesi Rebiyyü'l-ahirinin onuncu gününe kadar, yevmi yirmi akçeye icar edip, harcamaların mahsup olmak üzere temessük eylediği ve hüccetü şer'iyye verilmesini talep eylediği ve bin altmış senesi Cemaziyyü'l-ahiresinin yirminci gününde temessük eylendiğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁰¹

2.2.9.3.Bali'de Olan Hamam

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 990 nolu belgede, Murtaza'nın Bali'de olan Hamam'ı günlük 36'şar akçeye kabul ettiğini bildirir belge hakkında bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁰²

⁹⁹⁹ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.117.

¹⁰⁰⁰ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.302.

¹⁰⁰¹ Hacı Mehmet Muhtar, **a.g.t.**, s.67.

¹⁰⁰² Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.196-197.

2.2.9.4.Gürcü Hamamı

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 227 nolu belgede, Emir Ramazam Gürcü Hamamı'nı yevm-i 25 akçeye icare aldım dediğine dair bilgi;¹⁰⁰³ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 640 nolu belgede, Murtaza bin Ali'nin Gürcü Hamamı'nın erkek ve kadın kısmını bir seneliğine icar olarak kabul ettiğine dair bilgi;¹⁰⁰⁴ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 985 nolu belgede, Himam Gürcü, Zülfikar ve Hızır'ın Gürcü Hamamı'nın erkekler ve kadınlarını mevcut tarihten sekiz seneye kadar günlük; 31 akçe icareye kabul ettiklerine dair bilgi;¹⁰⁰⁵ H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 516 nolu belgede, Gürcü Hamamı'nın inşasına ait bilgi;¹⁰⁰⁶ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 47 nolu belgede, Gürcü Hamamı'nın kiralanmasına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁰⁷

2.2.9.5.Hürrem Çavuş Mahallesi Hamamı

Yapı hakkında, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 110 nolu belgede, Akdağ Kazası'nda Rumdiken Köyü'nde oturan Hüseyin Bey ibn-il merhum Çerkez Bey, Hürrem Çavuş Mahallesi'ndeki Hamam'ı ve Atbazarı'ndaki dükkanı yedi yüz esedi kuruşa Abide Hatun ibn-il merhum eş-Şeyh Abdurrahim Efendi'ye satıp parasını aldığına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁰⁸

2.2.9.6.Hüseyin Bey Hamamı

Yapı hakkında, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 8 nolu belgede, Kayseri'de Hüseyin Bey Hamamı'nın kazgan ve su yolunun ihtiyaçlarının karşılanması için müteveli Arslan Bey tarafından harcanan meblağın listesinin verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁰⁹

¹⁰⁰³ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.57.

¹⁰⁰⁴ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.406.

¹⁰⁰⁵ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.194.

¹⁰⁰⁶ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.254.

¹⁰⁰⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.18.

¹⁰⁰⁸ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.189.

¹⁰⁰⁹ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.16-25.

2.2.10.ÇEŞMELER

2.2.10.1.Argıncık Köyü Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 694 nolu belgede, Argıncık Köyü'ndeki Çeşme'nin mütevellisi olan mezkur çeşmenin vakfından Hüseyin adlı kişi, para almıştır ve bunun geri istendiği hakkında bilgi bulunmaktadır.¹⁰¹⁰

2.2.10.2.Atık Çeşme

Yapı ile ilgili, H.1063-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 115 nolu belgede, Kayseri'ye bağlı Erkilet Köyü'nden el-Hac Osman ibn-i Abdullah'ın Köy Bağları ve Has Bağları diye bilinen bağların arasında Atık Çeşme yakınındaki mülkünde yeni bir çeşme yapmak için su yolunu kazarken, üzerine kaya düşüp ölmesi, üzerine yapılan araştırmada olayın doğru olmadığına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰¹¹

2.2.10.3.Bekir Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 25(1) nolu belgede, Bekir Çeşmesi Evkafına Bayram Beşe ibn-i İskender'in müteveli tayinine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰¹²

2.2.10.4.Bozatlı Mahallesi Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 323 nolu belgede, Yalman Mahallesi sakinleri Bozatlı Mahallesi sakinlerini dava edip mahalle sakinlerinin 60 seneden beri kendi çeşmelerine akan suyun yolunu değiştirip, kendi mahallelerine çevirdiklerini ve tekrar kendi çeşmelerinin ihya edilmesini talep, Bozatlı Mahallesi sakinleri ise suyun kendi çeşmelerine aktığını iddia etmeleri, şahitlerin şehadeti ile suyun eskiden olduğu gibi Yalman Mahallesi Çeşmesi'ne akmasına hüküm verildiğine dair bilgi;¹⁰¹³ H.1161/662-M.1748/49 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil

¹⁰¹⁰ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.503.

¹⁰¹¹ Zehra Kamile Benli, **a.g.t.**, s.28.

¹⁰¹² Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.103-104.

¹⁰¹³ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.391-393.

Defteri'ndeki 11 nolu belgede, Bozatlı Mahallesi sakinlerinden Hakkı oğlu Halil, Mahalle Çeşmesi önünde es-Seyyid Osman ve babası İbrahim ve hâlen kayıp olan kardeşleri es-Seyyid Mehmet, es-Seyyid Halil ve es-Seyyid Ali'nin kılıklı ve bıçaklı saldırısına uğramış, sol yüzü ve alnından yaralanmıştır. Bu hâdisenin mahkemece keşif ve şahitlerce doğrulandığına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰¹⁴

2.2.10.5.Cafer Bey Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 928 nolu belgede, Cafer Bey Çeşmesi ve Camisi'ne vakfedilen mülk ile ilgili bilgi;¹⁰¹⁵ H.1025-M.1616 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 48 nolu belgede, Ümmü bint-i Mustafa Bey'in Cafer Bey Çeşmesi kurbunda vaki mülkleriyle ilgili bilgi;¹⁰¹⁶ H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 252 nolu belgede, Merhum Cafer Bey Çeşmesi'nin evkâfından alınan borcun geri istendiğine dair bilgi;¹⁰¹⁷ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 20 nolu belgede, Çorum Sancağı Beyi olan Cafer Bey'in evi yakınındaki harap olmuş Çeşme'nin mecrasını, kendi malı ile tamir etmek üzere verilen izne dair bilgi;¹⁰¹⁸ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 189 nolu belgede, Oduncuoğlu Cafer Bey ve Dünürücü Çeşmeleri'nin mütevellileri ile bu çeşmelerden yararlanan mahalle halkının çeşmenin su yollarının zarara uğraması ile zararı aşan kişilerin men edilmesi için açılan davaya ait bilgi;¹⁰¹⁹ H.1159-M.1746 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 21 nolu belgede, Kayseri'de Güykan Mahallesi'nde Cafer Bey'in yaptırdığı Çeşme'nin yapımı için vakıf ettiği paranın tahsildarlığına Mehmet Halife'nin getirildiğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰²⁰

2.2.10.6.Çifte Çeşme

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 17 nolu belgede, Kayseri Şehri Gebe İlyas Mahallesi sakinlerinden Hacı Beşiroğlu Şeyh

¹⁰¹⁴ Songül Caner, **a.g.t.**, s.57.

¹⁰¹⁵ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.75.

¹⁰¹⁶ Mehmet Kaldı, **a.g.t.**, s.33.

¹⁰¹⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.119.

¹⁰¹⁸ Berna Kozan, **a.g.t.**, s.38.

¹⁰¹⁹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.203-204.

¹⁰²⁰ İlhami Tümer, **a.g.t.**, s.89.

Mehmet Ağa'ya bu mahalledeki Çifte Çeşme isimli Çeşme'nin mütevelliliğinin verildiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰²¹

2.2.10.7.Çifte Medrese Önündeki Çeşme

Yapı hakkında , H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 199 nolu belgede, Yenice Mahallesi imamı ve cemaatleri, mahallede bulunan Çifte Medrese önünde vaki Çeşme'nin mahalle sakinlerinden Murtaza Bey'in baba ve ataları tarafından tamir edildiği, Murtaza Bey'in kendi malı ile Çeşme'nin su yolu harap oldukça tamir ve tecdidine karşılık, mahalle sakinleri olarak Murtaza Bey'in bu şarta riayeti karşılığı bir masure su ifraz ve ita ettiklerine dair bilgi;¹⁰²² 258 nolu belgede de Yenice Mahallesi imamı ve sakinleri Çifte Medrese önünde cari olan Çeşme'nin yolunun Kayseriyye sakinlerinden Muhammet Ağa'nın babası el-Hac Musa tarafından kendi bahçesine akmak üzere birkaç defa tamir ettirdiğini, Muhammet Ağa'nın da Çeşme'nin yolunu kendi bahçesine akıtmak üzere birkaç defa tamir ettirdiğine binaen bu suyun Muhammet Ağa'nın bahçesine cari olmak üzere hepsinin razı olduğuna dair bilgi yer almaktadır.¹⁰²³

2.2.10.8.Deliklitaş Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 109 nolu belgede, Kayseri'nin Hasabetlu Mahallesi'nde sakin olan Yüklüllü binti Veli nam hatunun Hüseyin bin Hasan'ın Abdi olan İvaz'ın Deliklitaş Çeşmesi'nde ağzına yumruk ile vurup dişini çıkardığını, iddia etmesine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰²⁴

2.2.10.9.Depecik Mahallesi Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 6 nolu belgede, Kayseri'nin Debecik Mahallesi'ndeki Çeşme vakıfları işine bakan el-Hac Ali bin Kutan görevini yapmayınca, yerine oğlu Osman'ın tayin edildiğine dair bilgi;¹⁰²⁵ H.1073/74-M.1663-64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 60 nolu belgede, Depecik Mahallesi'ndeki Çeşme'nin vakfına müteveli olan Osman ibn-i Mustafa aynı

¹⁰²¹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.88.

¹⁰²² Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.274-275.

¹⁰²³ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.330-331.

¹⁰²⁴ Ahmet Çapar, **a.g.t.**, s.172-173.

¹⁰²⁵ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.14-15.

köyde olan zimmileri dava ederek dört yüz esedi kuruş vergi alacağı olduğunu; fakat bunu vermediklerini mahkemece alınarak kendisine verilmesini talep eylediği, belge hakkında bilgi yer almaktadır.¹⁰²⁶

2.2.10.10.Dünürcü Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 189 nolu belgede, Oduncuoğlu, Cafer Bey ve Dünürcü Çeşmeleri'nin mütevellileri ile bu çeşmelerden yararlanan mahalle halkının çeşmenin su yollarının zarara uğraması ile zararı aşan kişilerin men edilmesi için açılan davaya ait bilgi yer almaktadır.¹⁰²⁷

2.2.10.11.Eski Çeşme

Yapı hakkında, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 257 nolu belgede, Güllük Mahallesi'ndeki Eski Çeşme Vakfı'nın mütevellisi olan Yusuf bin Hüdaverdi el-Hac Atibin el-Hac Ahmet'ten otuz senedi kuruş ile yedi riyalı kuruş alacağı olduğunu bildirerek alacağını talep eylediğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰²⁸

2.2.10.12.Feşilmen Mahallesindeki Büyük Çeşme

Yapı hakkında, H.1049-M.1640 tarihli kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 22 nolu belgede, Kayseri'de Feşilmen Mahalesi'nde Büyük Çeşme karşısında dükkanı olan Bakkalın Mehmet ve Ahmet bin Süleyman'ın mallarını, Uğurlu ve Artuni adlı iki zimmi tarafından çalındığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰²⁹

2.2.10.13.Gümli Çeşme

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 222 nolu belgede, Kayseri'nin Kebe İlyas Tahir Ağa Mahallesi'nden Mustafa Efendi mütevellisi olduğu Gümli Vakıf Çeşmesi'nin mülkü olan saraçhanede dükkan arsasını sattığına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰³⁰

¹⁰²⁶ Zeynep Kalıpçoğlu, **a.g.t.**, s.145-146.

¹⁰²⁷ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.203-204.

¹⁰²⁸ Zeynep Kalıpçoğlu, **a.g.t.**, s.377-378.

¹⁰²⁹ Mehmet Kaçan, **a.g.t.**, s.41-42.

¹⁰³⁰ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.323-324.

2.2.10.14.Hacı Ahmet Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 300 nolu belgede, Kayseri'de Gebe İlyas Mahallesi'nde Arzman oğlu Baban'un bilâ ücret Hacı Ahmet Çeşmesi'ne merbatçı olup hizmeti mukabelesinde avâriz-ı divaniye muaf olduğu, mütevellî olan Ahmet tarafından ilam edildiği ve mezbûr zimminin mahalle-i mezbûre avârizhanesine dahil olup vech-i meşrûh üzere tezkire kaydolunduğuna dair bilgi;¹⁰³¹ 301 nolu belgede, Kayseri'de Gebe İlyas Mahallesi'nde Arzmanoğlu Baban'un bila ücret Hacı Ahmet Çeşmesi'ne merbatçı olup hizmeti mukabelesinde avarz-ı divaniyeden muaf olduğu, mütevellî olan Ahmet tarafından ilam edildiği ve mezbûr zimminin mahalle-i mezbûre avârizhânesine dahil olup vech-i merrûh üzere tezkire kaydolunduğuna dair bilgi;¹⁰³² 302 nolu belgede, Kayseri Gebe İlyas Mahallesi'nde Arzman oğlu Baban'un adlı zimminin bilâ ücret Hacı Ahmet Çeşmesi'ne merbatçı olup hizmeti mukabelesinde avâriz-ı divaniyeden avarizhanesine dahil olduğu ve mahalline kaydolunduğuna dair bilgi;¹⁰³³ 303 nolu belgede de Kayseri'de Hacı Ahmet Çeşmesi'nde merbatçı olan Arzmanoğlu Baban'a mühürlü nişan suret-i defter verildiğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰³⁴

2.2.10.15.Hacı Mansur Mahallesi Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 253 nolu belgede, el-Hac Mansur Mahallesi'ndeki Çeşme evkafının mütevellisi Mahmut Çelebi ibn-i Ahmet Fatıma ibnetü el-Hac Mehmet'in vekili es-Seyyid Ahmet Bey ibn'ül merhum Muhammet Paşa'nın huzurunda söz alarak Çeşme'nin tamiri için harcanan meblağın mütevelliden alındığına dair bilgi;¹⁰³⁵ 272 nolu belgede de Hacı Mansur Mahallesi'ndeki Çeşme evkafının mütevellisi olan Mahmut Çelebi ibn-i Ahmet, Fatıma Hanım ibnetü el-Hac Mehmet Bey'in vekili es-Seyyid Ahmet Bey ibn-i Mehmet Paşa huzurunda söz alarak Çeşme'nin mecrası harap olduğunda, tamir ettirip masrafı olan

¹⁰³¹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.163.

¹⁰³² Murat Tan, **a.g.t.**, s.163.

¹⁰³³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.164.

¹⁰³⁴ Murat Tan, **a.g.t.**, s.164.

¹⁰³⁵ Özen Tok, **a.g.t.**, s.264.

100 kuruşu aldığı ve masrafla ilgili dava ve nizamı olmadığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰³⁶

2.2.10.16.Hızır Bey Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 27 nolu belgede, Cami-i Kebir Mahallesi'nde otururken ölen Mahmut Bey bin Cafer Bey'in varisleri Mahmut Bey'den kendilerine kalan zebzevat bahçesini Salman Mahallesi'ndeki Hızır Bey Çeşmesi evkafına vakfeylediklerine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰³⁷

2.2.10.17.Hisabunlu (Hasinli) Mahallesi Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 184 nolu belgede, Hisayunlu Mahallesi'ndeki, Hisayunlu Çeşmesi'nin nukûd-ı mevkûfesinin nâzırı olmaması nedeniyle el-Hac Süleyman oğlu Veli Efendi'nin vakfa karşılıksız olarak nazır tayin edildiğine dair bilgi;¹⁰³⁸ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 401 nolu belgede, Kayseri Hisayunlu Mahallesi'nde bulunan, Hisayunlu Çeşmesi'nin vakfına Veli Efendi bin el-Hac Süleyman'ın müteveli tayin edildiğine dair bilgi;¹⁰³⁹ H.1069-M.1658/59 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 51 nolu belgede, Hasabunlu Mahallesi'ndeki Çeşme evkafının mütevellisi el-Hac Hazma bin Hasan Faki'nin, Yusuf Dede'den alacağının tahsiline dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴⁰

2.2.10.18.Kalenderhane Mahallesi Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/-04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kalenderhane, Serçeoğlu Ağa ve Şeyh Mahallesi'nde bulunan üç adet cami ve üç adet çeşmenin nukud-u mevkûfe ve emlaklarına müteveli olan Şeyh Ağa Mahallesi ahalisinden Kafadaroğlu Hacı Ali Ağa ibn-i Hacı Mustafa'nın cami ve çeşmelerin tamiri için gelirleri ayrılmış olan dükkanların senelik vermeleri, gereken meblağı Tataroğlu Emin Ağa ibn-i Hacı Ahmet'ten talep ettiğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁴¹

¹⁰³⁶ Özen Tok, **a.g.t.**, s.278.

¹⁰³⁷ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.105-107.

¹⁰³⁸ İhsaniye Musalli, **a.g.t.**, s.54.

¹⁰³⁹ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.121.

¹⁰⁴⁰ Gültekin Şen, **a.g.t.**, s.40-41.

¹⁰⁴¹ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.116.

2.2.10.19.Karabet Çeşme

Yapı hakkında, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 103 nolu belgede, Dader Mahallesi ihtiyar heyetiyle ahâlisi tarafından Setenönü Mahallesi'nde bulunan Karabet Çeşme-i Vakfı'nın tevliyetine Tavukçu Mahallesi'nde oturan Ermeni milletinden Curcuroğlu Karnik veledi Karabet'in seçildiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴²

2.2.10.20.Kebceci Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 225 nolu belgede, Kebceci Çeşmesi'nin masrafları için, Yazır Köyü'nün malikanesinin 12 sehim hissesinden bir sehim hissesinin ayrılması ve bunun için Hıdır Ağa ibn-i Mehmet'in karşılıksız müteveli olduğu dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴³

2.2.10.21.Keçeci Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 366 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Kalenderhane Mahallesi yakınındaki Keçeci Çeşmesi'ne Yusuf oğlu Şabanmirab'ın tayin edildiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴⁴

2.2.10.22.Köyyıkan Mahallesindeki Vakıf Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 41 nolu belgede, Kayseri'nin Köyyıkan Mahallesi'ndeki Vakıf Çeşmesi'nin mütevellisi Feyzullah'ın ölmesi üzerine, yerine Ahmet'in oğlu Yakup'un müteveli tayin edildiği hakkında bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴⁵

2.2.10.23.Küçük Çeşme

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 398 nolu belgede, Hasan Hüseyin'in Küçük Çeşme üzerine kavak dikmişler, kesilmesi lazım gelir diyerek, icazet verildiği dava ile ilgili bilgi;¹⁰⁴⁶ H.1027-M.1617 tarihli Kayseri

¹⁰⁴² Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.230.

¹⁰⁴³ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.197.

¹⁰⁴⁴ Erdinç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.126.

¹⁰⁴⁵ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.103.

¹⁰⁴⁶ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.99.

Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 483 nolu belgede, Merhum Bali'nin vakfettiği Küçük Çeşme diye bilinen Çeşme'yi Bagund Kethüda Veledi Küçek'in icar aldığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴⁷

2.2.10.24.Kümbet Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 409 nolu belgede, Kayseri'de Benakçı oğlu Ömer, Kümbet Çeşmesi'nde bulunan bahçesini sattığına dair bilgiye ulaşılmaktadır.¹⁰⁴⁸

2.2.10.25.Mataracı Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 221 nolu belgede, Hasan Fakı Mahallesi'ndeki avarız ve nüzül mevkufeleri ile Mataracı Çeşmesi'ne mevkufe ve Cami-i Şerif-in çırağına mevkufe nukudun mütevellisi olan Süleyman ibn-i Abdülkerim kendisinin hastalığı sebebiyle dört yıl kendisi yerine vekil olarak Alaeddin ibn-i Süleyman'ı görevi yerine tam getirdiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁴⁹

2.2.10.26.Oymaağaç Köyü Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 132 nolu belgede, Oymaağaç Köyü'nde bulunan Çeşme'nin tamiri için Kayseri mutasarrıfı Hayri Osman Paşa'nın malından 2500 kuruş aldıklarına dair İmam Süleyman ve Muhtarları Mustafa ile Ali'nin itiraflarına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁵⁰

2.2.10.27.Serçeoğlu Ağa Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kalenderhane, Serçeoğlu Ağa ve Şeyh Mahallesi'nde bulunan üç adet cami ve üç adet çeşmenin nukud-u mevkufe ve emlaklarına müteveli olan Şeyh Ağa Mahallesi ahâlisinden Kafadaroğlu Hacı Ali Ağa ibn-i Hacı Mustafa'nın cami ve çeşmelerin tamiri için gelirleri ayrılmış olan dükkanların senelik vermeleri gereken

¹⁰⁴⁷ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.314.

¹⁰⁴⁸ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.483-484.

¹⁰⁴⁹ Özen Tok, **a.g.t.**, s.243-244.

¹⁰⁵⁰ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.201.

meblağı Tataroğlu Emin Ağa ibn-i Hacı Ahmet'ten talep ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁵¹

2.2.10.28.Söğütlü Çeşme

Yapı hakkında, H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 63 nolu belgede, Hisayunlu Mahallesi cemaatinin Söğütlü Çeşmesi'nin tamiri konusunda müderris Veli Efendi'ye olan borca dair bilgi,¹⁰⁵² H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 128 nolu belgede, Kayseri'nin Tus Mahallesi sakinlerinden Gazi Mustafa kızı Aişe isimli kimsenin hissedarı olduğu Söğütlü Çeşme yakınlarında vaki mülk bahçenin kendine ait olan hissesini Sefer oğlu Mustafa Ağa'ya sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁵³

2.2.10.29.Sulamış Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 381 nolu belgede, Mancusun Karyesi'nde sakin Topuzoğlu Cafer Ağa ibn-i Ali'nin Rahim Emir Ağa vakfı gelirlerinden Boğazkesen Değirmeni'nin Sulamış Çeşmesi tamiratına ait yoncalığın, köprüye ait gelirlerin mütevellîği vazifesine getirilmesine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁵⁴

2.2.10.30.Şehre Küstü Mahallesi Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1055-M.1645 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 37 nolu belgede, Kayseri'de Şehreküstü Mahallesi'nde Yagob Veled Şavik bina eyledü ve o Çeşme'nin nükuduna hasb-i mütevellî olan sefer veled Hacik ile Kirkor adlı keşiş arasındaki vakıf ile ilgili 20 akçenin davasını, keşişin kazandığını gösteren ilâm hakkında bilgi yer almaktadır.¹⁰⁵⁵

¹⁰⁵¹ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.116.

¹⁰⁵² Çiğdem Karaçam, **a.g.t.**, s.47-48.

¹⁰⁵³ Ayşe Solmaz, **a.g.t.**, s.54.

¹⁰⁵⁴ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.390.

¹⁰⁵⁵ Mukaddes Yılmaz, **a.g.t.**, s.79-80.

2.2.10.31.Şeyh Abdurrahim Efendi Cami Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 68 nolu belgede, Mahmiye-i Kayseriyye'de Eğrişehir'de merhum Şeyh Abdurrahim Efendi Cami Çeşmesi'nin evkafına müteveli olan fahrü'l-meşayih el-Hac Şeyh Mehmet Efendi b. el-merhum Hüseyin Efendi canibinden hususat için vekil olup vek'aleti fahrü'l-kuzat Mevlana Abdülnebi Efendi b. İshak ve Osman Çelebi b. Ömer Şehadetleri ile sabite olan el-Hac Recep b. el-Hac b. İsa Dede....bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁵⁶

2.2.10.32.Şeyh Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Kalenderhane, Serçeoğlu Ağa ve Şeyh Mahallesi'nde bulunan üç adet cami ve üç adet çeşmenin nükud-u mevkufe ve emlaklarına müteveli olan Şeyh Ağa Mahallesi ahalisinden Kafadaroğlu Hacı Ali Ağa ibn-i Hacı Mustafa'nın cami ve çeşmelerin tamiri için gelirleri ayrılmış olan dükkanların senelik vermeleri gereken meblağı Tataroğlu Emin Ağa ibn-i Hacı Ahmet'ten talep ettiğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁵⁷

2.2.10.33.Taşkıncık Mahallesi Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 1086 nolu belgede, Kayseri Kazası Kaşkıncık Mahallesi sakinlerinden Hacı Recep'in Mahalle Mescidi ve Çeşmesi için vakfettiği paranın mezbur Hacı Recep'in hatununun vakıf şartnamesine aykırı kullanması üzerine mahalle ahalisinin arzı üzerine, Kayseri Kadısı'na gelen fermana dair bilgi;¹⁰⁵⁸ H.1049/54-M.1640/44 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 282 nolu belgede, Kayseri'de vefat eden Kör Hacı Ali'nin üçte bir malının Taşkıncık Çeşmesi'ne harcanması için vasiyet ettiğini, varislerinin Kör Hacı Ali'nin mallarını 60 guruşa sattığını bu paranın üçte birinin Taşkıncık Çeşmesi'ne harcanması için kendilerine verilmesine dair bilgi;¹⁰⁵⁹ H.1073/74-M.1663/64 tarihli

¹⁰⁵⁶ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.38.

¹⁰⁵⁷ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.116.

¹⁰⁵⁸ İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.138.

¹⁰⁵⁹ Erdal Çelik, **a.g.t.**, s.92.

Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 147 nolu belgede, Taşkıncık Mahallesi'nde oturan Veli bin Yusuf Nasrullahzade el-Hac Mehmet'in evkafının mütevellisi olan es-Seyyid Hıdır Musa Çelebi'ye ve Nasrullahzade'nin aynı Mahalle'deki Çeşme'nin vakfına borcu olduğunu bildirerek bu borcun karşılığında Mahrumlar Nahiyesi'ndeki bağını rehin alarak es-Seyyid Hıdır Musa Çelebi'ye bıraktığına dair bilgi;¹⁰⁶⁰ H.1094-M.1683 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 299 nolu belgede, el-Hac Mehmet Nasrullah evkafı tarafından yaptırılan Taşkıncık Mahallesi'ndeki Çeşme'nin suy-i nazırı olan Hasan b. Abdullah'ın çeşmeyle ilgilenmemesi ve çeşmenin harabeye dönmesi üzerine, suya ihtiyaç duyan mahallenin ve vakfın isteği üzere Abdurrahman b. Mehmet'in suy-i nazır olarak görevlendirilmesi isteği ile ilgili bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁶¹

2.2.10.34.Tatlı Çeşme

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 91 nolu belgede, es-Seyyid Abdürrahim Efendi bin Mehmet Efendi ile el-Hac Mustafa Bey'in Tatlı Çeşme'nin ayağı hakkında yaptıkları anlaşma hakkında bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁶²

2.2.10.35.Üveys Kethüdası Çeşmesi

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 268 nolu belgede, Hasbek Mahallesi sakinlerinin Üveys Kethudası Çeşmesi konusunda Hacı Ahmet Paşa mütevellisi ile su davasına dair bilgi;¹⁰⁶³ 274 nolu belgede, Hasbek Mahallesi sakinleri Üveys Kethüdası Çeşmesi'nin suyu konusundaki Hacı Ahmet Paşa vakfı mütevellisi ile anlaşmazlıklarına dair bilgi;¹⁰⁶⁴ 397 nolu belgede de Abdünnebi Efendi'nin Hasbek Mahallesi'nden Abdi'nin Üveys Kethuda'nın Çeşme'nin suyu konusunda halkı rahatsız ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁶⁵

¹⁰⁶⁰ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.245-246.

¹⁰⁶¹ Muhiddin Aydoğan, **a.g.t.**, s.167.

¹⁰⁶² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.89.

¹⁰⁶³ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.66-67.

¹⁰⁶⁴ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.68-69.

¹⁰⁶⁵ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.99.

2.2.10.36.Vakıf Çeşme

Yapı ile ilgili, H.1091-M.1680 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 36 nolu belgede, Horbit Mahallesi sakinlerinden Dereder oğlu Bayram'ın Horbit Mahallesi'ndeki mülkünü Hasabetlü Mahallesi'ndeki Vakıf Çeşme'ye vakfettiğini ve mütevellî olan Şeyh Ali Çelebi'nin şartları ile bunu kabul ettiğini gösterir belge hakkında bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁶⁶

2.2.10.37.Yalman Mahallesi Çeşmesi

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 323 nolu belgede, Yalman Mahallesi sakinleri Bozatlı Mahallesi sakinlerini dava edip mahalle sakinlerinin 60 seneden beri kendi çeşmelerine akan suyun yolunu değiştirip, kendi mahallelerine çevirdiklerini ve tekrar kendi çeşmelerinin ihya edilmesini talep, Bozatlı Mahallesi sakinleri ise suyun kendi çeşmelerine aktığını iddia etmeleri, şahitlerin şehadeti ile suyun eskiden olduğu gibi Yalman Mahallesi Çeşmesi'ne akmasına hüküm verildiğine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁶⁷

¹⁰⁶⁶ Orhan Duran, **a.g.t.**, s.72-73.

¹⁰⁶⁷ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.391-393.

2.2.11.ÇARŞILAR

2.2.11.1.Abacılar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1069-M.1658/59 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 202 nolu belgede, Hacı Kılıç Mahallesi'nden Emine Sırt'ı Mehmet'in, Abacılar Çarşısı'ndaki dükkanı el-Hac Ali Çelebi bin el-Hac Ömer Beşe'ye sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁶⁸

2.2.11.2.Abdun-Nebi Efendi Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 4 nolu belgede, Köse Daniştmentli Mahallesi'nden Mustafa Dede oğlu Abdulkadir Çelebi, Mehmet Ağa oğlu Murtaza Çelebi'nin vekili el-Hac Musa oğlu Ahmet Çelebi'nin yanında, Murtaza Çelebi'den 200 kuruş borç alıp, sene tamamına değin ödeyeceğine dair söz verip, aynı zamanda Eskiçiler Başı ve Abdün-nebi Çarşısı'nda bulunan dükkanlardan dördünün tamamını, birinin yarısını, Murtaza Çelebi'ye verdiği dair bilgi;¹⁰⁶⁹ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 22 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de Lala Mahallesi sükkanlarından iken vefat eden el-Hac Abdulkadir ibn-i el-Hac Mustafa'nın zevcesi Sabire bint-i Yusuf Bey ve Nesli bint-i el-Hac Bali ve Sağır oğlu Mustafa ve Sağıre kızı Hayriye ve validesi Kamer'den Nesli ve Kamer meclis-i şer'e gelip Sabire'nin merhum el-Hac Abdulkadir Efendi zimmetindeki yirmi bin mihri müeccelini inkar edip, Abdun-nebi Efendi Çarşısı'nda yirmi esedi kuruşluk bir bab dükkan ve altmış esedi kuruşluk bir bezirhane ve yetmiş esedi kuruşluk bir bab dükkan ve otuz kuruş kıymetli yarım hisse dükkanı Sabire Hatun'un yirmi bin akçe mihri müecceli karşılığında zabtettiklerine dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁷⁰

2.2.11.3.Arpacılar Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1068-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 176 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde vaki Kal'a sakinlerinden Belkıs ve kızı Rahime isimli

¹⁰⁶⁸ Gültekin Şen, **a.g.t.**, s.158-159.

¹⁰⁶⁹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.105-106.

¹⁰⁷⁰ Hüseyin Özçelik, **a.g.t.**, s.63.

kimselerin aynı mevkide bulunan bir oda ve ahır Mehmet Çelebi oğlu Osman'ın Arpacılar Çarşısı'ndaki dükkanı ile mübadele ettiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁷¹

2.2.11.4.Atpazarı Çarşısı

Yapı hakkında, H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 79 nolu belgede, Aydoğdu Mahallesi'nde Atbazarı Çarşısı'nda Karabet'in dükkanında İbrahim Beşe tarafından yaralandığına dair bilgi;¹⁰⁷² H.1288/89-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 239 nolu belgede, Kayseri Şehri Hunat Mahallesi sakinlerinden Bahçecizade Mehmet Efendi, Tutak Mahallesi'nde Hamamcı Ömer'e ait Atbazarı Çarşısı'ndaki sebze dükkanını kiraladığı; fakat yerin başkasına da kiraya verilmesi üzerine çıkan davaya dair bilgi;¹⁰⁷³ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 267 nolu belgede, Kayseri'nin Mükremin Mahallesi'nden Hacı Mustafa Ağa, At Pazarı Çarşısı'ndaki dükkanını, Hacı Veled Mahalesi ahalisinden Karamercanzade Musa Efendi'ye 2600 kuruşa satığına dair bilgi;¹⁰⁷⁴ H.1319/22-M.1901/04 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 23 nolu belgede, Gebe İlyas Mahir Ağa Mahallesi'nde oturan Emin Efendi ibn-i Mustafa'nın vefatı üzerine Hacı Muharrem, Bekir ve Hacı, Atbazarı Çarşısı'nda bulunan dükkanın babalarına ait olduğunu ve kendilerine intikal ettiğini belgeleyen hüccet talep etmelerine dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁷⁵

2.2.11.5.Bakkallar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 888 nolu belgede, Hüseyin kızı Emine'nin Hisarönü'nde Bakkallar Çarşısı'ndaki bir bab dükkanı 2400 dirhemle 600 dirhem hissesini Mustafa Bey'e 2.720 akçeye sattığına dair bilgi;¹⁰⁷⁶ H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 67 nolu belgede, Kayseri Kalesi'nde oturan el-Hac Ali oğlu el-Hac Mehmet'in, Eskiçiler Çarşısı'nda olan dükkanının yarısını, el-Hac Saret oğlu el-Hac Hızır'a 170 kuruşa, ayrıca Bakkallar Çarşısı'nda 12 sehim olan dükkanının bir buçuk hissesini de Hızır'a

¹⁰⁷¹ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1996, s.15-16.

¹⁰⁷² Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.134.

¹⁰⁷³ Meryem Ünal, **a.g.t.**, 1999, s.345.

¹⁰⁷⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.363.

¹⁰⁷⁵ Rukiye Yürüker Akşit, **a.g.t.**, s.114.

¹⁰⁷⁶ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.124.

sattığına dair bilgi;¹⁰⁷⁷ H.1066-67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 49 nolu belgede, Şeyh Ömer Bağçevani Mahallesi'nde oturmakta olan Osman Çelebi bin Hüseyin isimli kişi, Bakkallar Çarşısı'ndaki dükkanının on iki sehimden dört sehim hissesini, altmış kıt'a esedi kuruşa el-Hac Mustafa Efendi bin el-Hac Murtaza Beşe'ye satıp parasını aldığına dair bilgi;¹⁰⁷⁸ 50 nolu belgede, Şeyh Ömer Bağçevani Mahallesi sakini iken vefat eden Şakire bint-i el-Hac Seydi isimli hatunun vârislerinden emmizâdesi Osman Çelebi mahkemeye başvurarak Şakire'nin kocası Ahmet Çelebi hakkında ikrar ve itiraf ederek Eski Penbeciler Çarşısı'ndaki bezzaz dükkanının on iki sehimden iki sehim hissesinin kendisinin olduğunu; fakat bunun karşılığında Bakallar Çarşısı'ndaki dükkanın on iki sehimden dört sehim hissesi ile Kara Meşhed adlı yerdeki bir kıta mülk tarlayı Ahmet Çelebi'den aldığına dair bilgi;¹⁰⁷⁹ 76 nolu belgede de Hasbek Mahallesi'nde bulunan Ömer Çelebi'nin (...?) kimse daha önce Bakkallar Çarşısı'ndaki dükkanın açıp içerisinden yüz doksan kuruşun çalınmasıyla Hasan bin Yusuf isimli kişiyi dava ettiğini; fakat sonra Topal Mehmet'in dükkanı açtığıнын belirlenmesiyle Hasan üzerine açtığı davadan vazgeçtiğine dair bilgi;¹⁰⁸⁰ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 43 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de Sultan Hamamı Mahallesi sakinlerinden Rabia bint-i el-Hac Mustafa nam hatunun mülkü olan Bakkallar Çarşısı'nda vaki, bir tarafı Çanakçızade Halil Efendi dükkanı ve bir tarafı el-hac Mehmet Vakfı ve öbür tarafı tarik-i amm ile mahdud bir bab bakkal dükkanının yarısını kırk beş esedi kuruşa merkur Şaban Çelebi'ye teslim ettiğini, diğer yarısını da kırk sekiz esedi kuruşa yine merkur Şaban Çelebi'ye teslim edip parasının tamamını aldığına ve mülkün tamamının merkur Şaban Çelebi'ye ait olduğuna dair bilgi;¹⁰⁸¹ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 11 nolu belgede, Gülük Mahallesi'nde oturan Mustafa Çelebi ve Ali Çelebi b. el-Hac Osman Beşe Bakkallar Çarşısı'ndaki bir adet dükkanı, iki yüz esedi kuruşa el-Hac Ahmet Çelebi ibn-i el-Hac Osman Beşe'ye satıp parasını aldığına dair bilgi;¹⁰⁸² 121 nolu belgede de Mumcu Halil Mahallesi'nde oturan Saliha bint-i el-Hac Ali Çelebi kendisine ait olan Bakkallar Çarşısı'ndaki dükkanını yüz doksan beş esedi

¹⁰⁷⁷ Cengiz Kartın, **a.g.t.**, s.27.

¹⁰⁷⁸ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.124.

¹⁰⁷⁹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.125.

¹⁰⁸⁰ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.153.

¹⁰⁸¹ Hüseyin Özçelik, **a.g.t.**, s.40.

¹⁰⁸² Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.-

kuruşa es-Seyyid Mehmet Efendi bin el-Merhum Şaban Efendi'ye satıp parasını aldığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁸³

2.2.11.6.Beralcılar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 205 nolu belgede, Salih Efendi Beralcılar Çarşısı'nda bulunan dükkanları sattıklarına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁸⁴

2.2.11.7.Bostancılar Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 303 nolu belgede, Karabet Veled'in Bostancılar Çarşısı'ndaki dükkanını sattığına dair bilgi;¹⁰⁸⁵ 350 nolu belgede de Kayseri'nin Yalman Mahallesi sakinlerinden Habibe ile kardeşi Haşım'ın babalarından kalan Bostancılar Çarşısı'nda bulunan dükkanlarını, 1000 kuruşa Hacı Burhan Efendi'ye sattıklarına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁸⁶

2.2.11.8.Boyacı Kapısı Çarşısı

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 319 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Merkezçi Mahallesi'nde Hacı Mahmut oğlu Mustafa Çelebi'nin Boyacı Kapısı Çarşısı'nda Hıdır oğlu Kasım tarafından yaralandığı ve Hıdır oğlu Kasım'ın diyet ödeyeceğine dair bilgi;¹⁰⁸⁷ 401 nolu belgede de Kayseri Şehri'nde Matcan Mahallesi'nden Abdullah kızı Yasemin'in Boyacı Çarşısı ile Boyacı Abdi'nin bina eylediği muallimhane arasında inşa ettirmek istediği vakfa ait bilgi;¹⁰⁸⁸ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 214 nolu belgede, Kayseri'nin Haseyenlü Mahallesi'nde ikamet eden Abdullah oğlu Kasım'ın Boyacı Kapısı Çarşısı'nda ekmekçi dükkanı önünde bıçak ile yaralandığına dair bilgi;¹⁰⁸⁹ H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 62 nolu belgede, Hamurcu Mahallesi'nden Abdurrahman'ın, Boyacı Kapısı Çarşısı'ndaki bir bab dükkanını

¹⁰⁸³ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.-

¹⁰⁸⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.310-311.

¹⁰⁸⁵ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.392-393.

¹⁰⁸⁶ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.433-434.

¹⁰⁸⁷ Erdinç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.97.

¹⁰⁸⁸ Erdinç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.142.

¹⁰⁸⁹ Murat Tan, **a.g.t.**, s.81.

Muhammet Efendi'ye satışına dair bilgi;¹⁰⁹⁰ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 24 nolu belgede, Eski Bazaristan Mahallesi'nde oturan Ali'nin Boyacı Kapusu Çarşısı'nda bulunan dükkan ve deposunu Ömer Ağa'ya otuz esedi kuruşa sattığını ve otuz esedi kuruşun alındığını gösteren bilgi;¹⁰⁹¹ 152 nolu belgede, Gürcü Mahallesi'nden Abdulkadir Beşe, annesi Ferhunde, kızkardeşleri Aişe, Habir, Rabia ve Şerife, ortak malları olan Boyacı Kapısı Çarşısı'ndaki dükkanlarını yetmiş kuruşa el-Hac İbrahim ve Ahmet Çelebi'ye sattıklarını gösteren bilgi;¹⁰⁹² 176 nolu belgede de Gebe İlyas Mahallesi'nde oturan Ahmet, erkek ve kız kardeşlerinin Boyacı Kapusu Çarşısı'nda bulunan dükkanlarını seksen esedi kuruşa el-Hac İbrahim ve Ahmet Çelebi'ye sattıklarını gösteren bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁹³

2.2.11.9. Büyükçeşme Çarşısı

Yapı hakkında, H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 52 nolu belgede, Harpet Mahallesi'nde oturan Halime bint-i Kasım Bey isimli hatun Büyükçeşme Çarşısı'ndaki üç bab bakkal dükkanını yeniçeri serdarı Abdülkerim Çelebi'ye yüz on yedi esedi kuruşa satıp parasını aldığına dair bilgi;¹⁰⁹⁴ 132 nolu belgede, Harbet Mahallesi'nde oturan Raziye bint-i Kasım Bey kendisine ait olan Çeşme Çarşısı'ndaki iki bakkal dükkanını el-Hac Ahmet Çelebi bin el-Hac Osman Bey'e yetmiş beş esedi kuruşa satıp parasını aldığına dair bilgi;¹⁰⁹⁵ 164 nolu belgede de Yeniçeri serdarı olan Abdülkerim Çelebi Büyükçeşme Çarşısı'ndaki üç bab dükkanını yüz otuz beş esedi kuruşa Seyyid Melik Gazi Çelebi'ye satıp parasını aldığına dair bilgi bulunmaktadır.¹⁰⁹⁶

2.2.11.10. Büyük Saraçhane Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 263 nolu belgede, Kayseri'de Fatma Bint-i Ahmet tarafından Büyük Saraçhane Çarşısı'ndaki iki dükkan arsasının 411'ini sattığına dair bilgi yer almaktadır.¹⁰⁹⁷

¹⁰⁹⁰ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.173-174.

¹⁰⁹¹ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.74.

¹⁰⁹² Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.204.

¹⁰⁹³ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.226.

¹⁰⁹⁴ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.127.

¹⁰⁹⁵ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.216.

¹⁰⁹⁶ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.254.

¹⁰⁹⁷ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.359.

2.2.11.11.Çakır Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 953 nolu belgede, Hüseyin kızı Rahime'ye babasından kalan malların ayrılması için vekil olan Ahmet Beşe'nin babasından kalan mal karşılığında Çakır Çarşısı'nda bir bab baklacı va sahaf dükkanını 24.000 akçeye, Pulur'da bir kıt'a bağı ve cariyesi 7.000 akçeye çıkararak aldım, adı geçenlerle dava ve nizam kalmadı deyip Abdülkerim ve Ömer'in de tasdiklediğini bildirir belge hakkında bilgi yer almaktadır.¹⁰⁹⁸

2.2.11.12.Çilingirciler Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 187 nolu belgede, Cami-i Kebir Mahallesi'nden Recep Çelebi bin el-Hac Ömer Halife'nin menzilinin bir duvarının Çilingirciler Çarşısı'ndan Hacı Hasan, Hasan Dede ve İsmail adlı kimselere bitişik olup onlar tarafından duvarın depmesi nedeniyle zararın önlenmesi ve tamir ettirilmesi talebi sonrasında, mahkemece oluşturulan komisyonun durumu yerinde tespiti ve adı geçenlere tamir için tenbih edildiğine dair bilgi;¹⁰⁹⁹ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 215 nolu belgede, Debbağ taifesinin Yiğitbaşısı Seyyit Ahmet Çelebi ibn-i Himmed vesair debbağlar Çilingirciler Çarşısı dükkanlarını dava ederek eskiden beri derileri kendilerinin aldığını söyleyerek, şimdi ise Çilingirciler Çarşısı esnafının alması üzerine men edilmelerini talep etmesine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁰⁰

2.2.11.13.Eğru Çarşı

Yapı hakkında, H.1034-M.1624/25 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 378 nolu belgede, Eğru Çarşı'da Mehmet Efendi'nin dükkanını icareye vermesine dair bilgiye ulaşılmaktadır.¹¹⁰¹

¹⁰⁹⁸ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.170.

¹⁰⁹⁹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.201-202.

¹¹⁰⁰ Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.322-323

¹¹⁰¹ Selahaddin Döğüş, **a.g.t.**, s.184.

2.2.11.14.Feragatçılar Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 395 nolu belgede, Kaya binte Arhman Feragatçılar Çarşısı'ndaki mülkünü babası hayatta iken Süleyman Bey bin Abdullah'a bey ettiğini kabulü hakkında bilgi yer almaktadır.¹¹⁰²

2.2.11.15.Haffaflar Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1049-M.1640 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 197 nolu belgede, Kayseri'de Hafaf Çarşısı'nda hissesi bulunan Fatma isimli kadının hisselerini Ümmü isimli kadına sattığına dair bilgi;¹¹⁰³ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 136 nolu belgede, Haseki Mahallesi'nde oturan Halit Çelebi Haffaflar Çarşısı'nda Osman'ın dükkanında otururken Ahmet'in sol gözüne vurduğuna dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁰⁴

2.2.11.16.İpekçiler Çarşısı

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 353 nolu belgede, Kayseri'de Ahanis kızı Serbuhi'nin İpekçiler Çarşısı'nda bulunan mağazasını sattığına dair bilgi;¹¹⁰⁵ 396 nolu belgede, Kayseri'nin Sasok Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Hamdi Çelebizade Abdullah Efendi'nin vârisleri, kendilerine kalan aynı mahallede İpekçiler Çarşısı yakınında bulunan evi, Gürcü Mahallesi sakinlerinden Ermeni milletinden Serkiz oğlu Kalos'a 14000 kuruşa, yüzlük mecdiye lirası altını hesabı ile 8166,5 kuruşa sattıklarına dair bilgi;¹¹⁰⁶ 397 nolu belgede de Kayseri'de Ali Efendi'nin İpekçiler Çarşısı'nda bir aşhane, sofa, ahır evlerini sattıklarına dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁰⁷

¹¹⁰² Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.261.

¹¹⁰³ Kenan Kılıç, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999, s.16-17.

¹¹⁰⁴ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.189.

¹¹⁰⁵ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.436-437.

¹¹⁰⁶ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.472-473.

¹¹⁰⁷ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.474-475.

2.2.11.17.Kalaycılar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 390 nolu belgede, Kayseri'de Kalaycılar Çarşısı'nda bulunan Tarakçı Mescidi'nin imamı ve mütevellisi olan Abdülilm Halife'nin vakıf toprağının kiralanması ile ilgili bilgi yer almaktadır.¹¹⁰⁸

2.2.11.18.Keçi Çarşısı

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 389 nolu belgede, Lütfüllah Efendi Keçi Çarşısı'nda 1 dükkanını sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁰⁹

2.2.11.19.Kızılçalı Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1063/64-M.1652/53 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 210 nolu belgede, Tus Mahallesi'nden Mustafa oğlu Yusuf Kethüda'nın Karlıcalı Çarşısı'ndaki bir bab tacir dükkanını yanında olan sekisiyle beraber Mustafa oğlu Ebubekir'e 55 kıt'a esedi kuruşa sattığına ve parasını tamamen aldığına dair bilgi;¹¹¹⁰ H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Ebubekir bin Mustafa'nın Kızılçalı Çarşısı'nda bulunan iki dükkanını sattığına dair bilgi;¹¹¹¹ H.1068-M.1657 tarihli kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 14 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de Merkepci Mahallesi'nden Abdul-halim Halife ibn-i el-Hac Himmet meclis-i şer'de Cuma bin İsmail mahzarında dava ikrar ve i'tiraf edip Kalacılı Çarşısı'nda vaki bir tarafı Kalacı Ahmet dükkanı, bir tarafı Salih Efendi Mescit-i vakfı olan dükkan ve bir tarafı merhum Karamanzade Mustafa dükkanı olan mülkünü elli esedi kuruşa, merkum Cuma'ya satıp parasını tamamen aldığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹¹²

¹¹⁰⁸ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.109-110.

¹¹⁰⁹ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.466-467.

¹¹¹⁰ İhsaniye Musalli, **a.g.t.**, s.79.

¹¹¹¹ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.72.

¹¹¹² Hüseyin Özçelik, **a.g.t.**, s.12.

2.2.11.20.Kundaklı Çarşısı

Yapı hakkında, H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 868 nolu belgede, Halil oğlu Mehmet'in Kundaklı Çarşısı'ndaki bir bab dükkanını Seyyit Abdülhay Çelebi'ye 1.000 akçeye sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹¹³

2.2.11.21.Kürekçiler Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 955 nolu belgede, Kürekçiler Çarşısı'nda bulunan dükkanın hissesinin satıldığı ile ilgili bilgi,¹¹¹⁴ H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 230 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Haram Has Mahallesi sakinlerinden Hacı Hızır Ramazan'a ait Kürekçiler Çarşısı'ndaki dükkanın Hacı Mustafa Efendi'ye, satıldığına dair bilgi yer almaktadır.¹¹¹⁵

2.2.11.22.Mortaklar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1027-M.1617 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 594 nolu belgede, Hacı Seydi Beğendik'in Eski Mortaklar Çarşısı'nda zikrolunan dükkanları evlادlarına vakfettiğine dair bilgi bulunmaktadır.¹¹¹⁶

2.2.11.23.Musa Tahıl Çarşısı

Yapı hakkında, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 48 nolu belgede, Musa Tahıl ? Çarşısı'nda bulunan bir dükkanın Mehmet Efendi Vakfı'na ait olup olmadığının dava edilmesi ile ilgili bilgi bulunmaktadır.¹¹¹⁷

2.2.11.24.Mushaflar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 173 nolu belgede, Lala Mahallesi'nden Abdulhay Efendi'nin evkafına müteveli olan

¹¹¹³ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.108.

¹¹¹⁴ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.727.

¹¹¹⁵ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.42.

¹¹¹⁶ Selahaddin Çördük, **a.g.t.**, s.379.

¹¹¹⁷ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.19.

Abdullah Çelebi'ye Mushaflar Çarşısı'ndaki dükkanı vakıf için 100 kuruşa sattım, dediğine dair bilgi bulunmaktadır.¹¹¹⁸

2.2.11.25.Mutyablar Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 274 nolu belgede, Kayseri Şehri Süleyman Mahallesi sakinlerinden olup Bursa'da sakin olan Hanife'nin vekili Berberzade Hacı İbrahim Ağa'nın Harput Mahallesi sakinlerinden ve Ermeni milletinden Kigork'tan, Hanife'nin babasından intikal eden Mutyablar Çarşısı'ndaki dükkan gedikliğinin dörtte bir hissesinin bedelinin kendine teslim etmesi talebine dair bilgi yer almaktadır.¹¹¹⁹

2.2.11.26.Penbeciler Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 242 nolu belgede, Güllük Mahallesi'nden Hacı Hüseyin'in Penbeciler Çarşısı'ndaki hisseli dükkanını ve tarlayı Ahmet'e sattığına dair bilgi;¹¹²⁰ 364 nolu belgede de Yağuz Kethuda'nın Penbeciler Çarşısı'ndaki dükkanının senelik iş bu Cafer'e icareye verdim dediği kayıt hakkında bilgi;¹¹²¹ H.1027/28-M.1617/18 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 881 nolu belgede, Sipahi askerlerinden el-Hac Karaman Bey, Penbeciler Çarşısı yakınındaki malını Hacı Mustafa'ya 24.000 akçeye sattığına dair bilgi;¹¹²² 948 nolu belgede de Hüseyin kızı Aişe'nin vekil olan Ali oğlu Ömer, Hüseyin kızı Kâmile içinde vekil olup, Aişe'ye babası Hüseyin'den irs yoluyla ev, bağ,dükkan, emlak ve nakit ve bıraktığı her şeyden Pembeci Çarşusu'ndaki bir bab penbeci vekalet-i 26000 akçeye, Pulur Nahiyesi'nde olan.....belge ile ilgili bilgi;¹¹²³ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 16 nolu belgede, Tac Kızıl Mahallesi sakinelerinden el-Hac Mustafa Bey kızı el-Hace Ayşe eşi el-Hac Osman Beşe'yi tevkil kılıp Eski Penbeciler Çarşısı'nda vaki dükkanı, mahzeni ile birlikte 58 kuruşa el-Hac

¹¹¹⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.43.

¹¹¹⁹ Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.304.

¹¹²⁰ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.60.

¹¹²¹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.89.

¹¹²² Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.119.

¹¹²³ Mustafa Süslü, **a.g.t.**, s.165.

Hızır'a satıp, parasını aldığına dair bilgi;¹¹²⁴ 226 nolu belgede de Kayseriyye sakinlerinden Yakup, Uğurlu nâm zimminin kendisini Eski Penbeciler Çarşısı'nda yumrukladığını iddia , Uğurlu'nun inkârı, Yakub'u doğrulayan şahitlerin şهادetini mahkemenin kabul ettiğine dair bilgi;¹¹²⁵ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 21 nolu belgede, Kayseri'de oturmakta olan el-Hac Recep bin el-Hac Sarı Osman bin Hamza'yı dava ederek Eski Penbeciler Çarşısı'nda bulunan celeb pazarı dükkanının sehimlerinin satışıyla ilgili bilgi;¹¹²⁶ 35 nolu belgede, Hürrem Çavuş Mahallesi'nde oturan es-Seyyid Ebussuud Çelebi'nin, Sadi Çelebi'nin amesi Fatıma bint-i el-Hac Mustafa Eski Penbeciler Çarşısı'ndaki bezzaz dükkanının dört buçuk sehimini oğlu es-Seyyid Ebussuud Çelebi bin Sadi Çelebi'ye vekil ve naib eylediğine dair bilgi;¹¹²⁷ 36 nolu belgede, Eski Penbeciler Çarşısı'ndaki bir bab bezzaz dükkanını on iki sehimden dört buçuk sehim Recep bin Sarı'nın mülkü olup, dört buçuk sehim Fatma bint-i el-Hac Mustafa'nın vekili olan es-Seyyid Ebussuud Çelebi bin Sadi Çelebi'nin mülkü olup hissesini el-Hac Receb'e yüz kırk yedi esedi kuruşa satıp parasını aldığına dair bilgi;¹¹²⁸ 50 nolu belgede, Şeyh Ömer Bağçevani Mahallesi sakini iken vefat eden Şakire bint-i el-Hac Seydi isimli hatunun vârislerinden emmizâdesi Osman Çelebi mahkemeye başvurarak Şakire'nin kocası Ahmet Çelebi hakkında ikrar ve itiraf ederek Eski Penbeciler Çarşısı'ndaki bezzaz dükkanının on iki sehimden, iki sehim hissesinin kendisinin olduğunu, fakat bunun karşılığında Bakallar Çarşısı'ndaki dükkanın on iki sehimden, dört sehim hissesi ile Kara Meşhed adlı yerdeki bir kıta mülk tarlayı Ahmet Çelebi'den aldığına dair bilgi;¹¹²⁹ 139 nolu belgede de Kayseri'de oturan Ayşe Kadın bint-i Eyub Bey Eski Penbeciler Çarşısı'ndaki bezzaz dükkanını Mehmet Ağa ibn-i el-Hac Musa'ya üç yüz seksen esedi kuruşa satıp parasını aldığına dair bilgi;¹¹³⁰ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 513 nolu belgede, Kayseri'de Penbeciler Çarşısı'nda bulunan bir bezzaz dükkanının 5 sehiminin 90 esedi kuruş karşılığında Hoca Yasef'e satıldığına, meblağın ortaklar arasında paylaştırıldığına dair bilgi;¹¹³¹ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil

¹¹²⁴ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.115.

¹¹²⁵ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.300.

¹¹²⁶ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.91.

¹¹²⁷ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.109.

¹¹²⁸ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.110.

¹¹²⁹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.125.

¹¹³⁰ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.224.

¹¹³¹ Rukiye Yürüker, **a.g.t.**, s.71.

Defteri'ndeki 262 nolu belgede, Kayseri ahalisinden Mehmet oğlu es-Seyyid Abdalbaki Efendi ve es-Seyyid Abdüsselam Efendi'nin vekilleri Kethüda Hüseyin Ağa vasıtasıyla eski Pembeciler Çarşısı'ndaki şerbetçi dükkanının yarısını Hasan oğlu Hüseyin Bey isimli şahsa bedeli mukabilinde sattıklarına dair bilgi;¹¹³² H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 126 nolu belgede, Penbeciler Çarşısı dükkancılarında Mehmet bin Nasuh el-Hac Himmet bin Ali ve Nasuh bin Yakup ile Ali el-Hac Mehmet adlı kişiler Ali bin Kasım ve oğlu Kasım adlı kişiler dava ederek gece dükkanlarına girerek, paralarının çaldıklarını belirterek mahkemece gereğinin yapılması hakkında bilgi;¹¹³³ 133 nolu belgede de, Penbeciler Çarşısı esnaflarından Mehmet bin Nasuh, el-Hac Himmet bin Ali ve Nasuh bin Yakub ve Ali bin Mehmet adlı kişiler daha önce dükkanlarının açılıp, paralarının çalınmış olduğunu bildirmişler bu parayı çalanlarında Sulbi oğlu Kani'nin olduğunu belirtmişlerdi. Bu kişilerin evine yapılan aramalardan sonra parayı bulamadıkları zaman davadan vazgeçtikleri hakkında bilgi;¹¹³⁴ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 133 nolu belgede, Karakeçili Mahallesi'nde oturan Ahmet'in Penbeciler Çarşısı'nda Mustafa, Bektaş ve diğer Mustafa Bey tarafından dövüldüğünü ve olayın doğrulandığını gösteren bilgi bulunmaktadır.¹¹³⁵

2.2.11.27.Saraçlar Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 114 nolu belgede, Emir Sultan Mescit-i Şerifi'nin vakfına müteveli olan Hacı Ali Çelebi, Saraçlar Çarşısı'nda vaki bir berber dükkanının yerinin vakfa ait olduğunu, vakfi kuranlar arsaya kendi malı ile dükkan bina edip, bu dükkanı kiraya verdikleri zaman binasını Mescit müezzinlerine vakf edip, binayı icara verip icar tutanlardan yer mukataası için akçe alıp, geri kalan para ise mescit müezzinlerine verildiğini söyleyip, Pervane Bey Medresesi mütevellisi Mustafa Bey'in üç seneden beri dükkanı alıp, icaresini vermediğini söyleyince, Mustafa Çelebi dükkan arsasının medreseye ait olduğunu beyan edip , Ali Çelebi'nin şahidleri 1003 senesinde Kayseri'deki yangında

¹¹³² Hakan Aytekin, **67/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996, s.25.

¹¹³³ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.-

¹¹³⁴ Zeynep Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.-

¹¹³⁵ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.186.

dükkanın hasar görüp Ali Çelebi'nin babası İlyas medrese mütevellisi izniyle arsa üstüne tekrar bina inşa edip, arsanın icaresi için medreseye beş akçe verilip, geri kalan icare ise mescit müezzinlerine verildiğine şahadet ettiklerinde, mahkeme Mustafa Çelebi'ye ödemesi gereken ücreti ödemesine karar verip, tenbih ettiğine dair bilgi;¹¹³⁶ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 420 nolu belgede, Kayseri Sasık ve Şerkiyan Mahallesi'nde oturan Muzafferoğlu Hidayettullah Çelebi Saraçlar Çarşısı başındaki yerini vakfettiğine dair bilgi;¹¹³⁷ H.1073/74-M.1663/64 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 56 nolu belgede, Harbet Mahallesi'nde oturan Segiz veled-i Marat, Saraçlar Çarşısı'ndaki dükkanını yüz doksan beş esedi kuruşa Halil bin Hüseyin'e satıp parasını aldığına dair bilgi;¹¹³⁸ H.1089/90-M.1678/79 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 113 nolu belgede, Şeyh Taceddin Mahallesi'nde oturan Mehmet Çelebi ve es-Seyyid Abdulkadir Çelebi'nin Saraçlar Çarşısı'nda bulunan bir bab dükkanlarını yirmi altı esedi kuruşa Mehmet Çelebi'ye sattıklarına dair bilgi yer almaktadır.¹¹³⁹

2.2.11.28.Sevahil Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 12 nolu belgede, Medine-i Kayseriyye'de Gürcü Mahallesi sakinlerinden Fahri ibne-u Hazma Çelebi nam hatun tarafından, bazı kişilerin şahitliğinde Sevahil Çarşısı'nda vaki dükkanını sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁴⁰

2.2.11.29.Sınıkcılar Çarşısı

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 163 nolu belgede, Taceddin Mahallesi'nde Sınıkcı Çarşısı'nda bulunan dükkanın satıldığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁴¹

¹¹³⁶ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.196-197.

¹¹³⁷ Mehmet Çalışkan, **a.g.t.**, s.61-63.

¹¹³⁸ Zeynep Kalıpcıoğlu, **a.g.t.**, s.-

¹¹³⁹ Mehmet Özbek, **a.g.t.**, s.167.

¹¹⁴⁰ Hüseyin Özçelik, **a.g.t.**, s.10.

¹¹⁴¹ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.268-269.

2.2.11.30.Sirkeçiler Çarşısı

Yapı hakkında, H.1019/20-M.1611/12 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 855 nolu belgede, Hacı Mustafa'nın Sirkeçiler Çarşısı'ndaki mülkünü Mehmet Bey'e satması ile ilgili bilgi bulunmaktadır.¹¹⁴²

2.2.11.31.Sultan Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 86 nolu belgede, Oduncu Mahallesi'nden ölen Nâri nam zimminin borcunu karşılamak üzere, menzilin vârisleri tarafından Sultan Çarşısı'ndaki müzayede ile satışa çıkarılıp, 74 esedi kuruşa Kadem'e satılmasına dair bilgi;¹¹⁴³ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 54 nolu belgede, Kayseri'nin Hasinli Mahallesi, Kenanzade Mehmet Zari Efendi, Sultan Çarşısı'nda Hükümet Konağı Caddesi'nde, bulunan dükkan arsasını Sipahizade Mükremin Efendi'ye sattığına dair bilgi;¹¹⁴⁴ 73 nolu belgede, Kayseri'nin Uzunkale Mahallesi sakinlerinden Güpgüpzade el-Hac Mustafa Efendi'nin vekili olan oğlu Ebubekir Ağa, Sultan Çarşısı'nda, Boyacı Kapısı'nda bulunan bir bab kuyu karhanesi gediğini kiralamaya talip olan Mustafa ve Sabit Bey'e müeccelen 2500 peşin, 500 kuruşa kiraya verdiğiine dair bilgi;¹¹⁴⁵ 84 nolu belgede, Kayseri'nin Varsiyak Mahallesi sakinlerinden Ermeni asıllı Kazgancioğlu Karabet, Varsiyak Mahallesi Sultan Çarşısı'ndaki, bir bab dükkan-ı iki bin kuruşa aynı milletten Behli oğlu Karabet'e satıldığına dair bilgi;¹¹⁴⁶ 373 nolu belgede de Mehmet oğlu Ahmet'in Sultan Çarşısı'nda bulunan bir bab dükkan arasını sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁴⁷

2.2.11.32.Tekkeönü Çarşısı

Yapı hakkında, H.1069-M.1658 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 86 nolu belgede, Celali Abaza Hasan taifesine katılarak devlete karşı isyan edenlerin mallarını müsadere ile görevli Hüseyin Beşe'nin Selman Mahallesi'nde sakin Durmuş isimli

¹¹⁴² İsmail Kaya, **a.g.t.**, s.51.

¹¹⁴³ Nasî Aslan, **a.g.t.**, s.187-188.

¹¹⁴⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.167-168.

¹¹⁴⁵ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.185-186.

¹¹⁴⁶ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.195-196.

¹¹⁴⁷ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.451-452.

şahsın Tekkeönü Çarşısı'nda bulunan dükkan ve sair emlakını oğlu Veli'ye 25 bin akçeye sattığına dair bilgi;¹¹⁴⁸ H.1094/95-M.1683/84 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 431 nolu belgede, Mumcu Halil Mahallesi'nden Şahbanu bint-i İbrahim'in Tekkeönü denilen Çarşıdaki iki dükkanı es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i es-Seyyid Osman Efendi'ye hibe ettiğine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁴⁹

2.2.11.33.Tul Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 209 nolu belgede, Kazgancı İsakoğlu Mihaylin Eski Tul Çarşısı'nda bulunan dükkanı sattığına dair bilgiye ulaşılmaktadır.¹¹⁵⁰

2.2.11.34.Uncular Çarşısı

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 266 nolu belgede, Kayseriyye sakinlerinden Veli, Uncular Çarşısı'nda İsa nâm kimsenin küfrettiğini, İsa'nın inkarı ile şahitlerin Veli'yi doğrulaması ile mahkeme şهادetlerini kabul ettiğine dair bilgi;¹¹⁵¹ 310 nolu belgede de, Köse Danişmendli Mahallesi'nden vefat iden el-Hac Mustafa'nın oğlu Abdülkadir'e mahallede bulunan 800 kuruş kıymet biçilen menzili, kız kardeşi Halime'nin mahallede vaki 500 kuruş kıymet takdir olunan menzili ve Uncular Çarşısı'nda vaki 200 kuruş kıymet biçilen bir bab mülk uncu dükkanı ile mübadele edip, menzilinin kıymeti Halime'nin menzil ve dükkanından 100 kuruş fazla olduğu için Halime'den 100 kuruşu nakit alıp, mübadele edilen menzillerin herkesin mülkü olduğuna dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁵²

¹¹⁴⁸ Rukiye Öcal, **70/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998, s.-

¹¹⁴⁹ Cengiz Özmen, **a.g.t.**, s.134-135.

¹¹⁵⁰ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.312-313.

¹¹⁵¹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.338.

¹¹⁵² Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.380-381.

2.2.12.ŞEHİR KAPILARI

2.2.12.1.Araba Pazarı Kapısı

Yapı ile ilgili, H.1035/36-M.1625/26 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki Kayseri'de Araba Pazarı Kapusu yanında bulunan dükkanlar, şehirden İsa ve Mehmet tarafından tamir edilmiştir. Tamir ücretinin kiradan verileceğine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁵³

2.2.12.2.At Pazarı Kapısı

H.1067-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 17 nolu belgede, Kalenderhane Mahallesi'nden es-Seyyid Abdullah Çelebi bin es-Seyyid Abdülhak Çelebi, At Pazarı Kapısı'nda mevcut olup kendisine ırs-i şer'le intikal eden harabe dükkan yerini işgal eden es-Seyyid Mehmet Çelebi ibn-i es-Seyyid Mustafa Çavuş hakkında açtığı davanın karara bağlandığına dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁵⁴

2.2.12.3.Bezazistan Kapısı

Yapı hakkında, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 328 nolu belgede, Kayseriyye'de Nasrullahzade vakfına ait olan Bezzâzistan Kapusu karnında Bıçak Çarşu'da vaki, iki bab dükkan harap ve tamirine dâhi vakfın müsaadesi olmamakla, Mehmet Ağa'nın Kürkçüler Çarşısı'nda vaki, bir bab mamur kürkçü dükkanı ile istibdal olunmasını vakıf mütevellisi Seyyit Ahmet Çelebi talep ve Mehmet Ağa'nın kabulüyle kürkçü dükkanı vakfın olduğuna dair bilgi;¹¹⁵⁵ H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 406 nolu belgede, Kayseri'nin Hasbek Mahallesi'nden Abdalbaki Laz Eyüp adlı kişinin Bezazistan Kapusu kurbunda Bıçak Çarşı'da bulunan dükkanın kendine ait olan dört sehim mülk hissesini, Mehmet Ağa bin el-Hac Musa'ya onbeş esedi kuruşa sattığına ve parasını aldığına dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁵⁶

¹¹⁵³ Ahmet Gündüz, **a.g.t.**, s.799.

¹¹⁵⁴ Rıdvan Yurtlak, **a.g.t.**, s.72-73.

¹¹⁵⁵ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.396-397.

¹¹⁵⁶ Meltem Akkan, **a.g.t.**, s.126.

2.2.12.4.Boyacı Kapısı

Yapı ile ilgili, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 90 nolu belgede, Kuloğlu Hamdi'nin Boyacı Kapısı'nı geceleyin güç ile açtığına dair bilgi;¹¹⁵⁷ 138 nolu belgede, Hasanlu Mahallesi'nden Hacı Mehmet Çelebi, Boyacı Kapısı'ndaki 8 dükkanımı Aişe Hatuna sattım, dediğine dair bilgi;¹¹⁵⁸ 220 nolu belgede, Hasan Bey'in Boyacı Kapısı'ndaki dükkan hissemizi 45 kuruşa Aişe'ye sattık dediğine dair bilgi;¹¹⁵⁹ 685 nolu belgede de Bazı kimselerin Boyacı Kapısı'na 1000 akçeye kabala işleyelim dediğine dair bilgi;¹¹⁶⁰ H.1066/67-M.1655/56 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 235 nolu belgede, Ali Bazarcı oğullarından Hazma isimli kişi südde-i sadet gelerek daha önce Boyacı Kapısı'nın tevabinden olan Hoca Sinan veled-i Tevcimi isimli kişilerin elinde bulunan üç çiftliğin vergiden muaf tutulduğunu bildirmişler. Bunun üzerine ellerindeki berat incelenerek eskiden olduğu gibi muaf olmalarına dair bilgi;¹¹⁶¹ H.1067/68-M.1656/57 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 222 nolu belgede, Kayseri'de Şeyh Ömer Bahçivanı Mahallesi sakinlerinden Abdullah oğlu Kenan'a, Abdullah oğlu Hacı Mehmet'in Boyacı Kapısı'nda demirciler dükkanı önünde bir hançer ile yaralandığına dair bilgi;¹¹⁶² 287 nolu belgede de Kayseri'de Gebe İlyas Mahallesi sakinlerinden Abbas oğlu Mehmet Bey, Boyacı Kapısı'nda inar satarken merhum Arap'ın inar istediğinde merhum Mehmet Bey'in vermemesi karşısında birbiriyle mücadele ve muharebe eylediği merhum Mehmet Bey, Karyil mezarı olan mevziye vardığında mezburan Yusuf Bey ismi nâmalum Emirze oğlan ve merhum Arap tarafından şiş ve hançer ile yaralandıklarına dair bilgi;¹¹⁶³ H.1068-M.1657 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 19 nolu belgede, Hamiyet el-Ekdar ve'l-beliyye Mahalleleri'nden Tosun Taş sakinlerinden Abdullah kızı Ebecin vekili Abbas oğlu Mehmet'in, Boyacı Kapısı haricinde eskiciler başında ve diğer yerlerde olan yerini 50 kıta esedi kuruşa satmasına dair bilgi;¹¹⁶⁴ H.1068-M.1657/58 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 125 nolu belgede, Kayseri'nin Hacı İvaz Mahallesi'nde sakin iken vefat eden es-Seyyid Salih

¹¹⁵⁷ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.22.

¹¹⁵⁸ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.32.

¹¹⁵⁹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.55.

¹¹⁶⁰ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.199.

¹¹⁶¹ M.Ali Kalıpçıoğlu, **a.g.t.**, s.350-351.

¹¹⁶² Murat Tan, **a.g.t.**, s.87.

¹¹⁶³ Murat Tan, **a.g.t.**, s.152-153.

¹¹⁶⁴ Çiğdem Karaçam, **a.g.t.**, s.17-18.

Efendi'nin kızı Emmetullah isimli kimsenin babasından intikal eden, Boyacı Kapısı'nda vaki dükkanlarını Hasan oğlu Mehmet Bey'e sattığına dair bilgi;¹¹⁶⁵ 161 nolu belgede de Kayseri'nin Hacı İvaz Mahallesi'nde sakin iken vefat eden es-Seyyid Salih Efendi'nin kızı Şerife isimli kimsenin babasından intikal eden, Boyacı Kapısı'nda vaki dükkanlarını İsmail Efendi'ye sattığına dair bilgi;¹¹⁶⁶ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 73 nolu belgede, Kayseri'nin Uzunkale Mahallesi sakinlerinden Güpgüpzade el-Hac Mustafa Efendi'nin vekili olan oğlu Ebubekir Ağa, Sultan Çarşısı'nda, Boyacı Kapısı'nda bulunan bir bab kuyu karhanesi gediğini kiralamaya talip olan Mustafa ve Sabit Bey'e müeccelen 2500 peşin, 500 kuruşa kiraya verdiğine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁶⁷

2.2.12.5.Hacı İsa Kapısı

Yapı hakkında, H.1153-M.1740 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 9 nolu belgede, Hasan Fakih Mahallesi'nde Osmanoğlu Mustafa'nın kölesi Abdullah oğlu Şahin'in Hacı İsa Kapısı diye bilinen kapı yakınlarında Osman oğlu Mehmet'in kölesi Abdullah oğlu Abdullah'ı yaralaması üzerine bu olayı incelemek için Kayseri Sancağı Mütesellimi Halil Ağa tarafından tayin olunan Subaşı İbrahim'in bu olayın yaralanma olayı olduğunu belirtmesine dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁶⁸

2.2.12.6.Kuyumcu Kapısı

Yapı ile ilgili, H.1065-M.1655 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 181 nolu belgede, Argıncık Karyesi Kuyumcu Kapusu nam kapunun evkafına müteveli olan Abdulhadi Efendi, vakfa ait tarlayı el-Hac Yusuf Halife'nin zapt ettiğini, el-Hac Yusuf Halife ise tarlayı satın aldığını, Abdulhadi Efendi'nin söylediklerini şahitler doğrulayınca mahkeme tarlanın vakfa ait olduğunu ve el-Hac Yusuf'a tarlayı vakfa iade etmesine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁶⁹

¹¹⁶⁵ Ayşe Solmaz, **a.g.t.**, s.51-52.

¹¹⁶⁶ Ayşe Solmaz, **a.g.t.**, s.83.

¹¹⁶⁷ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.185-186.

¹¹⁶⁸ Hasibe Baş, **a.g.t.**, s.23-24.

¹¹⁶⁹ Mesude Doğan, **a.g.t.**, 2001, s.254-255.

2.2.12.7.Meydan Kapısı

Yapı hakkında, H.1018/19-M.1609/10 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 200 nolu belgede, Bezazistan'ın orta kapısından Meydan Kapısı'na kadar, Hacı Keyvan ve oğlu İbrahim'in pasbahan(bekçi) olduğuna dair bilgi;¹¹⁷⁰ 567 nolu belgede de Meydan Kapısı'ndaki dükkanın ayda 15 akçeye kâra verilmesine dair bilgi;¹¹⁷¹ H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 3 nolu belgede, Kayseri'de Yenice Mahallesi'nden Abdulkerim bin Hayrettin'in Meydan Kapısı içinde olan Muhtab dükkanını yetmiş altı esedi kuruşa es-Seyyid Ahmet Çelebi'ye sattığına dair bilgi;¹¹⁷² H.1246/48-M.1831/32 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 69 nolu belgede, Harput'tan gelip Kayseri'de Meydan Kapısı'nda kahvehanede vefat eden Topal Hasan oğlu Mustafa'nın mirasçısı olmadığından tespit edilen mirasının hazineye devredilmesi hakkında bilgi;¹¹⁷³ H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 44 nolu belgede, Kayseri'nin Sultan Mahallesi sakinlerinden Lütfullah Efendi bin Samur Ağa Meydan Kapısı'nda bulunan dükkanını ikibin kuruşa Yalman Mahallesi'nde oturan Bekir Ağa oğlu Hacı Ali'ye sattığına dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁷⁴

2.2.12.8.Sivas Kapısı

Yapı hakkında, H.1062-M.1652 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 45 nolu belgede, Sivas Kapısı dahilinde el-Hac Ahmet Çelebi ibn-i el-Hac Osman'ın sahip olduğu bahçesini vakıfedip, vakfının şartlarını ihtiva eden vakfiye sureti ile ilgili bilgi;¹¹⁷⁵ 52 nolu belgede de Mükremin Mahallesi'nden ve debbağ taifesinden olan el-Hac Ahmet ibn-i Ebubekir'in Sivas Kapısı dahilinde müşterek sahip olduğu mülk ile Kebe İlyas Mahallesi'ndeki bahçeyi vakfettiği ve vakıf şartlarını ihtiva eden vakfiye sureti ile ilgili bilgi bulunmaktadır.¹¹⁷⁶

¹¹⁷⁰ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.90.

¹¹⁷¹ Mustafa Ertürk, **a.g.t.**, s.146.

¹¹⁷² Berna Kozan, **a.g.t.**, s.23.

¹¹⁷³ Mustafa Kılıç, **a.g.t.**, s.131-132

¹¹⁷⁴ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.160.

¹¹⁷⁵ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.73.

¹¹⁷⁶ Mustafa Oğuz, **a.g.t.**, s.80-82.

2.2.12.9.Timur Kapı

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1870/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 239 nolu belgede, Kayseri'nin Süleyman Mahallesi sakinlerinden Ermeni milletinden Muhtar oğlu Agob, Timur Kapı civarında Sipahi pazarındaki bir bab dükkanını 1400 kuruşa Gözübüyükzâde el-Hac Hasan Efendi'ye sattığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁷⁷

2.2.12.10.Yeni Kapı

Yapı ile ilgili, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 432 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde, Yeni Kapı mevziinde bulunan arazinin tapusunun Ömer Beşe'den alınarak kendisine tezkere verilmesine dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁷⁸

¹¹⁷⁷ Osman Taşdemir, **a.g.t.**, s.338-339.

¹¹⁷⁸ Erdiñ Demir, **a.g.t.**, 2002, s.158-159.

2.2.13.MEKTEPLER

2.2.13.1.Gesi Köyü Mektebi

Yapı hakkında, H.1084/87-M.1674/77 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 402 nolu belgede, Gesi Köyü'ndeki Mektep'in muallimi Hacı Şaban'ın vefat etmesiyle yerine Ahmet'in muallim tayin edilmesine dair bilgi;¹¹⁷⁹ H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 78 nolu belgede, Gesi Köyü'nde, Muhi Bey tarafından yaptırılan Cami-i Şerif mihrabına vakfedilmiş para ve adı geçen köyde mevcut olan bağlar, yoncalıklar ve bir menzil ve yine aynı köyde Hasan Ağa'nın bina eylediği Mekteb-i Şerif-e vakfedilmiş paranın mütevellisi olmadığından Hüseyin Ağa ibn-i el-Hac Sinan'ı ücretsiz olarak mütevellî olarak bildirmeleri üzerine, mahkemenin el-Hac Hüseyin Ağa'yı mütevellî ve es-Seyyid el-Hac Halil Ağa'yı da nazır olarak tayinine dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁸⁰

2.2.13.2.Hacı Abdi Bey Mektebi

Yapı hakkında, H.1061-M.1651 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 401 nolu belgede, Kayseri Şehri'nde Matcan Mahallesi'nden Abdullah kızı Yasemin'in Boyacı Çarşısı ile Boyacı Abdi'nin bina eylediği muallimhane arasında inşa ettirmek istediği vakfa ait bilgi bulunmaktadır.¹¹⁸¹

2.2.13.3.Köse Köyü Mektebi

Yapı hakkında, H.1288/90-M.1871/73 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 332 nolu belgede, Köse Karyesi sakinlerinden Kadioğlu Hacı Mehmet'in aynı Karye'de bulunan Cami ve Mektep'in tamir ve onarımı için vakfedilen nakit ve emlâkın mütevellîği vazifesine getirildiğine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁸²

¹¹⁷⁹ Nasi Aslan, **a.g.t.**, s.584.

¹¹⁸⁰ Özen Tok, **a.g.t.**, s.141-142

¹¹⁸¹ Erdiç Demir, **a.g.t.**, 2002, s.142.

¹¹⁸² Dilek Atmaca, **a.g.t.**, s.354.

2.2.13.4.Melik Arslan Mektebi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 63 nolu belgede, Kayseri'de Mancusun adlı Karye'de Melik Arslan tarafından inşa ettirilmiş olan Muallimhane'de muallim olan Ömer Halifenin bu göreve yeniden atandığına dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁸³

2.2.13.5.Seydiyar Gazi Mahallesindeki Mektep

Yapı ile ilgili, H.1151-M.1738/39 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 367 nolu belgede, Seydiyar Gazi Mahallesi'ndeki Mektep'in muallimi olan Musa'nın vefatı üzerine yerine Mevlana Muhammet Halife'nin tayinine dair bilgi yer almaktadır.¹¹⁸⁴

2.2.13.6.Sitti Hatun Mektebi

Yapı ile ilgili, H.1099/1100-M.1687/89 tarihli Kayseri Şer'iyye Sicil Defteri'ndeki 97 nolu belgede, Kayseri'de Hacı Paşa'nın inşa ettirdiği Cami-i Şerif'te hatip ve imam ve ser mahfil-i sala müezzini, Sitti Hatun'un inşa ettirdiği Muallimhane'de muallim olan es-Seyyid Mustafa ve Seyyit Fethullah'ın ortaklıkla mutasarrıf oldukları halde cülüstan sonra eski berat üzere hizmetlerine devam etmelerine dair bilgi bulunmaktadır.¹¹⁸⁵

¹¹⁸³ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.79.

¹¹⁸⁴ Özen Tok, **a.g.t.**, s.353.

¹¹⁸⁵ Ayşe Türkmen, **a.g.t.**, s.97.

DEĞERLENDİRME-SONUÇ

Bu çalışma sonucunda, 35 adet cami, 2 adet mescit, 7 adet medrese, 6 adet türbe, 2 adet han, 5 adet hamam, 6 adet çeşme, 13 adet çarşı, 3 adet kale olmak üzere toplam, 79 adet yapının günümüze ulaştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca 69 adet cami, 79 adet mescit, 13 adet medrese, 41 adet zaviye, 5 adet tekke, 6 adet türbe, 1 adet mevlevihane, 9 adet han, 6 adet hamam, 37 adet çeşme, 34 adet çarşı, 10 adet şehir kapısı ve 6 adet mektep olmak üzere toplam, 316 adet yapının çeşitli nedenlerle yıkılarak günümüze ulaşamadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya konu olan yapılarla ilgili bilgileri, şer'iyye sicil defterlerinden ve bilimsel çalışmalardan öğrenmekteyiz.

Çalışmanın en önemli özelliği, bugüne kadar isimlerini hiç duymadığımız bir çok yapının çeşitli nedenlerle yıkılarak günümüze ulaşamadığının tespit edilmiş olmasıdır. Öte yandan günümüze ulaşan yapılarla ilgili tespit ettiğimiz belgeler sayesinde de bu yapılar hakkında elimizde bulunan bilgilere yenileri eklenmiştir.

Günümüze ulaşan şer'iyye sicil belgelerinden elde edilen bilgiler sayesinde, günümüze ulaşan ve ulaşmayan yapıların hangi yüzyılda faal olduğu, bulunduğu yer ve mahalleler, banileri, inşa tarihleri, ne zaman, kim ya da kimler tarafından onarıldıkları, ne kadar vakıf gelirlerinin olduğu, müteveli, imam, müezzin, zaviyedar, müderris ve diğer görevlilerin ne kadar ücret aldıkları ve bu kişilerin kimler oldukları hakkında önemli bilgilere ulaşılmış, böylece dönemin önemli şahsiyetlerinin de isimleri tespit edilmiştir. Ayrıca görevlilerin aldıkları ücretlerle ilgili olarak ulaştığımız belgeler sayesinde de dönemin ekonomik şartları daha iyi anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra eserlerin inşa, bakım ve onarımları için yapılan restorasyon harcamaları hakkında da bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgiler incelendiğinde dönemin ekonomisi ile ilgili oldukça önemli ipuçları elde edilmektedir.

İncelemiş olduğumuz şer'iyye sicillerindeki belgelerden, hasarlı yapıların kadıdan izin alınmadan onarılmadığı ve yapılacak olan onarımdan önce hangi malzemenin kullanılacağı, malzemenin fiyatı ve işçilik masrafları önceden yapılan keşifle tespit edilmekte ve yapılacak tespit için bilirkişilerin görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Bilirkişilerin mimarbaşı, subaşı ve yetkili ustalardan oluştuğu tespit edilmiştir. Görevli kişiler masrafların yanı sıra, yapının hangi bölümlerinin onarıma ihtiyacı olduğunu da belirlemişlerdir. Ulaşılan bu tür belgeler sayesinde, o dönemde yapıların hangi bölümlerinde onarım yapıldığı da öğrenilmektedir. Ayrıca şehri tehdit eden büyük isyanlar ve tabi afetlerden sonra da yapılar tahrip olmuştur. Bu olaylara, Celali isyanı (1609), Kürt Mehmet isyanı (1652) ve H.1065 (M.1655) yılında şehrin geçirdiği büyük yangın örnek verilebilir. Bu tür belgeler sayesinde yapıların ne kadar hasar gördüğü anlaşılmaktadır.

Şer'iyye sicil defterlerine kaydedilmiş olan vakfiye suretleri sayesinde, bugün yok olan ve günümüze ulaşamayan birçok yapıya ait vakfiyelerden ve yapıların vakıf gelirlerinden de haberdar olunmaktadır.

Bu belgelerdeki bilgiler sayesinde; Kayseri Şehri'nde hangi yüzyılda, hangi mahallelerin olduğu, yeni kurulan mahallelerin yerleri, bu mahallelerin o günkü isimleri, şehrin hangi mahallesinde yerleşimin yoğun olduğu, şehrin en kalabalık bölgesinin nereler olduğu gibi pek çok konuda bilgiye ulaşılmıştır. Ayrıca bugün Kayseri'ye bağlı ilçelerin o dönemde de var olup olmadıkları hakkında bilgi edinilmiştir. Yukarıdaki bilgilere dayanarak şehrin fiziksel gelişimi daha kolay izlenmektedir. Kayseri Şehir merkezi ve bazı köylerde daha önce inşa edilen bazı mescitlerde cuma ve bayram namazlarının kılınabilmesi için içlerine minber konulması ile ilgili Kadı'dan izin alındığı anlaşılmaktadır.

Cami ve mescitlerle ilgili tespit ettiğimiz belgeler daha çok adres bilgileri, vakıf gelirleri, mütevellî, imam, müezzin, hatip, cüzhan ve faraşların tayinleri, imam ve müezzinlerin aldıkları ücretlerle ilgilidir. Cami ve mescitlerin vakıf gelirlerinin bir bölümünde bu yapıların ihtiyaçları için harcandığı anlaşılmakta ve bu harcamalar sayesinde de cami ve mescitlerde ne tür eşya kullanıldığı öğrenilmektedir. Bunlar hasır, kilim, mum, kandil gibi eşyalardır. Cami ve mescitlerin kendilerine ait vakıflarının

yanında bazı yapıların özellikle mihrapları içinde vakıf gelirleri ayarlanmıştır. Çalışmamızda en çok belgeye cami ve mescidler konusunda ulaşılmıştır. Yine aynı şekilde günümüze ulaşan yapılar içinde ve günümüze ulaşamayan yapılar içinde de en çok cami ve mescidler bulunmaktadır. Cami ve mescitlerle ilgili yapılan en önemli tespitlerden biride; imam ve hatiplik görevlerinin, babadan oğula geçen bir gelenek olduğunun anlaşılmasıdır.

Çalışmamızın diğer bir bölümünü oluşturan medreselerinde günümüze ulaşmayanlarının sayısı daha fazladır ve büyük bir bölümünün ne zaman yıkıldıkları tespit edilememiştir. Günümüze ulaşan medreselerle ilgili yeterli bilgi bulunmaktadır Ancak şer'iyye sicillerindeki yeni bilgiler sayesinde, mevcut bilgilerin çoğalması sağlanmıştır. Medreselerle ilgili olarak ulaştığımız belgelerde, çoğunlukla vakıf gelirleri, müteveli ve müderris atamaları, medresenin diğer çalışanları ve çalışanların aldıkları ücretler, öğrenci sayıları ve öğrencilerin aldıkları burslar hakkındadır.

Çalışmamızda en dikkat çekici konulardan birisi ise, Köşk Medrese'nin hangah mı, zaviye mi yoksa medrese mi olduğu hakkında yapılan tartışmalarla ilgili belgelerdir. Köşk Medrese'nin yapı kimliği ile ilgili olarak yapılan bu tartışmalar, Türk Sanatı'nda çok nadir görülen bir tartışma olması bakımından dikkat çekicidir. Köşk Medrese'nin günümüze ulaşamayan bir vakfiyesi ve kitabesinin olduğunu da, yine şer'iyye sicil defterlerindeki bilgilerden öğrenmekteyiz.

Belgelerde 6 adet mekteple ilgili bilgi edinilmiştir. Bu mekteplerden maalesef hiçbirisi günümüze ulaşamamıştır. Mekteplerle ilgili olarak sadece isimleri, bulundukları yer ve banileri ile ilgili bilgiler tespit edilmiştir.

Zaviyelerin, türbelerle aynı yapı olup olmadıkları konusu açığa kavuşturulamamıştır. Çünkü Kayseri ve çevresindeki zaviyelerin büyük çoğunluğunun türbelerle aynı isimle anılıyor olması şaşırtıcıdır. Zaviye ve türbelerle ilgili belgeler vakıf gelirleri, müteveli, şeyh, türbedar ve mutasarrıflarla ilgilidir.

Beş adet tekke ve bir adet mevlevihane ile ilgili olarak önemli bilgilere ulaşılmıştır. Ancak yapıların hiçbirisi günümüze ulaşamamıştır.

Belgelerde adı geçen hamamlardan beşinin günümüze ulaştığı, altısının ise günümüze ulaşamadığı tespit edilmiştir. Hamamların daha çok cami, mescid ve medreselere gelir getirmek için inşa edildikleri, nasıl kiralandıkları ve kira gelirleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca hasar gören hamamlarda yapılan onarımlarla ilgili kayda değer bilgiler elde edilmiştir.

Ticari yapılar arasında, iki adet han günümüze ulaşırken dokuz adet han günümüze ulaşamamıştır. Yine 13 adet çarşı bugün ayakta iken 34 adet çarşı çeşitli nedenlerle yıkılarak yok olmuştur. Han ve çarşıların cami, mescid, medrese ve zaviye gibi yapılara gelir getirmek için vakfedildikleri görülmektedir. Yine belgelerdeki bilgilere dayanarak han ve çarşıların dönemin en faal yapıları oldukları görülmektedir. Ayrıca hanlarda kalan kişilerin geldikleri şehir isimlerinin belgelerde geçmesi sayesinde hangi şehirlerle ticaret yapıldığı öğrenilmektedir.

Sayısal olarak baktığımızda, yıkılan çeşme sayısının da çokluğu dikkat çekicidir. Çeşmelerle ilgili olarak edinilen belgelerde, bütün çeşmelerin vakıflarının olduğu, kadıdan izin alınarak çeşmelerin inşasına başlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca çeşme onarımları, onarımlara yapılan harcamalar ve onarımlar için vakfedilen gelirlerin isimleri belgelerde zikredilmektedir. Öte yandan her çeşmenin bir mütevellisi olduğu ve ayrıca birde merbatçısı olduğu tespit edilmiştir.

Belgelerde tespit ettiğimiz üç adet kalenin bugün ayakta olması sevindiricidir. Kalelerle ilgili, kale dizdarları, muhafızları ve kale bendleri, kalede bulunan devlete ait mallar ve muhafazası, kale onarımları, sefere gönderilen asker ve erzığın sevkleri, savaş için mızrak ve hark teminleri gibi birçok konuda önemli bilgiler tespit edilmiştir.

Yapılarla ilgili olarak kaydedilen dükkan, ev, arazi, mezra, sebze bahçesi, değirmen gibi birçok vakıf belgelerinin yanı sıra, yine yapılara ait para ve altın vakıflarının da olduğu anlaşılmaktadır. Hatta isteyenlere bu para ve altınlar borç olarak verilmekte ve bu borcun karşılığında da kişilerin evleri rehin alınmaktadır. Öte yandan ev, arsa ve dükkanların satış fiyatlarının da belgelerde belirtilmesi ile o dönemde şehrin hangi yerlerinin değerinin daha fazla olduğu öğrenilmektedir.

Sonuç olarak; Şer'iyye Sicil Defterleri'nin ve bu defterlerde bulunan belgelerin tamamı okunmadan, Türk sanatı, kültürü, tarihi ve diğer birçok alanda yapılacak olan çalışmalarda eksiklikler olacaktır. Henüz okunmamış ve hali hazırda okunmayı bekleyen birçok arşiv belgesi bulunmaktadır. Biran önce bu arşiv belgelerinin de çalışılıp, bilimsel araştırmalar arasında yerlerini almaları gerekmektedir. Böylece pek çok yeni bilgi de gün ışığına çıkmış olacaktır. Ayrıca bilinmeyen ve hatalı yorumlanan konuların da daha iyi anlaşılması sağlanacaktır. Ulaşılan her yeni belge bir önceki bilgilerin katlanarak artmasına ve bilgi dağarcığımızın gelişmesine yardımcı olacaktır.

Ümit ediyoruz ki; bu çalışma ile ortaya çıkan toplam 395 adet yapının, sadece 79 adetinin ayakta kalabildiği, yok olan anıtların sayılarının çok fazla olması, yetkililerin ve halkımızın bilinçlenmesine yardımcı olmasıdır. Bundan sonra çevremizdeki kültür varlıklarının hâlâ ayakta onanlarına sahip çıkılması ve daha duyarlı hareket edilmesi en büyük temennimizdir.

KAYNAKÇA

- AKDAŞ, Canan, **131 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1153-M.1740)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- AKKAN, Meltem, **60/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1065-M.1655)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2003.
- AKŞİT, Rukiye Yürüker, **279 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1319/22-M.1901/04)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- ALAN, Gülbadi, **213/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1273-M.1856/57)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Seminer Çalışması), Kayseri, 1999.
- ALTIN, İsmail, **131/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1153-M.1740)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- ALTUNDAĞ, Zeynep, **134/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- ASLAN, Nasi, **81-84 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1084/87-M.1674/77)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Kayseri, 1995.
- ASLANAPA, Oktay, **Türk Sanatı**, İstanbul, 1997.
- ATMACA, Dilek, **225 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1288/90-M.1871/73)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.

- AYAN, Esra, **70/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- AYDOĞAN, Bayram, **131 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1154-M.1741)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- AYDOĞAN, Muhiddin, **91/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1094-M.1683)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- AYNUR, Selma, **134/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- AYTEKİN, Hakan, **67/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- BAŞ, Ali, **Kayseri Ticaret Yapıları Üzerine Bir Araştırma**, Kayseri, 1996.
- BAŞ, Hasibe, **131/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1153-M.1740)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- BAYAT, Beyhan, **70/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- BENLİ, Zehra Kamile, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.

- CANER, Songül, **138 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1161/62-M.1748/49)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- ÇALIŞKAN, Mehmet, **67 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- ÇALIŞKAN, Recep, **68 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1068-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- ÇAPAR, Ahmet, **61/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1061-M.1651)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- ÇAYIRDAĞ, Mehmet, “Kayseri Köşk Medresesi’nin Hangah (Buk’a) Olduğu Hakkında 1657 Yılında Alınan Mahkeme Kararları”, **VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu**, Kayseri, 2002, s.259-280.
- ÇELİK, Erdal, **42/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1049/54-M.1640/44)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- ÇÖRDÜK, Selahaddin, **20/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1027-M.1617)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- DALKILIÇ, Emine, **42 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.
- DEMİR, Erdinç, **131/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1154-M.1741)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998.

- DEMİR, Erdiñ, **61/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1061-M.1651)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- DEMİR, Naile, **70/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- DENKTAŞ, Mustafa, “İncesu, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Külliyesi”, **Vakıflar Dergisi**, S.26, Ankara, 1997, s.201.
- DENKTAŞ, Mustafa, “Kayseri-Karakaya Kasabası Seyyid Halil Bey Türbesi”, **Prof.Dr. Zafer Bayburtluoğlu Armağanı, Sanat Yazıları**, Kayseri, 2001, s.187-199.
- DENKTAŞ, Mustafa, “Şer’iyye Sicil Defterleri’nin Sanat Tarihi Araştırmaları’ndaki Önemi (Kayseri Ölçeği)”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.18, Kayseri, 2005, s.51-52.
- DENKTAŞ, Mustafa, **Kayseri’deki Tarihi Su Yapıları, (Çeşmeler, Hamamlar)**, Kayseri, 2000.
- DEVECİ, Sefure, **55/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1055-M.1645)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- DOĞAN, Mesude, **134 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakóltesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- DOĞAN, Mesude, **60/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1065-M.1655)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2001.

- DÖĞÜŞ, Selahaddin, **25 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1034-M.1624/25), (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- DURAN, Orhan, **90 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1091-M.1680), (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- ELMA, Mehmet, **132 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1153/54-M.1740/41), (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- ERAVŞAR, Osman, **Ortaçağ'da Kayseri Kent Dokusunun Gelişimi**, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 1998.
- ERTÜRK, Mustafa, **13 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1018/19-M.1609/10), (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- GÖÇER, Nurissina, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1063/64-M.1652/53), (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.
- GÖKHAN, İlyas, **191 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1236/37-M.1820/22), (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- GÜNDÜZ, Ahmet, **27/1-27/2-27/3 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicilleri**, (H.1035/36-M.1625/26), (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- GÜNDÜZ, Tufan, **165 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili**, (H.1201/02-M.1787/88), (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1990.

- GÜRLER, Necmeddin, **212 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1270/73-M.1853/56)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2001.
- KAÇAN, Mehmet, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- KALDI, Mehmet, **18 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1025-M.1616)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- KALIPÇIOĞLU, M.Ali, **65 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1066/67-M.1655/56)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- KALIPÇIOĞLU, Zeynep, **75 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1073/74-M.1663/64)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- KAPLAN, Ali, **104 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1109-M.1697/98)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- KARAÇAM, Çiğdem, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- KARPUZ, Haşim, **Anadolu Selçuklu Mimarisi**, Konya, 2001.
- KARTIN, Cengiz, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.

- KAYA, İsmail, **15/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1019/20-M.1611/12)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- KILIÇ, Kenan, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- KILIÇ, Mustafa, **197/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1246/48-M.1831/32)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- KOÇYİĞİT, Fazilet, **Yeşilhisar'daki Türk Devri Yapıları**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2003, s.31-32.
- KORKMAZ, Özlem, **134 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- KOZAN, Berna, **62 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1062-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2000.
- KURU, Alev Çakmakoğlu, **Fetihten Osmanlı Dönemine Kadar Kayseri'de Türk Devri Mimarisi**, Ankara, 1998.
- MUHTAR, Hacı Mehmet, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.
- MUSALLİ, İhsaniye, **63 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1063/64-M.1652/53)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.

- ÖĞUZ, Mustafa, **59 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1062-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- ÖCAL, Rukiye, **70/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1069-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- ÖNKAL, Hakkı, **Anadolu Selçuklu Türbeleri**, Ankara ,1996.
- ÖZBEK, Mehmet, **88 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1089/90-M.1678/79)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- ÖZÇELİK, Hüseyin, **72/1 ve 72/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- ÖZKAN, Metin, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- ÖZKEÇECİ, İlhan, **Tarihi Kayseri Cami ve Mescidleri**, Kayseri, 1997.
- ÖZMEN, Cengiz, **91/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1094/95-M.1683/84)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- ÖZTÜRK, Said, **İstanbul Tereke Defteri**, OSAV, İstanbul, 1994.
- SAKİN, Serdar, **42 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.

- SARI, Songül, **134/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- SOLMAZ, Ayşe, **67 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- SÜMER, Faruk, **Yabanlu Pazarı (Selçuklular Devrinde Milletlerarası Büyük Bir Fuar)**, İstanbul, 1985.
- SÜSLÜ, Mustafa, **20/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1027/28-M.1617/18)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1995.
- ŞAMAN, Nermin, Yazar, Turgay, “Kayseri Köşk Hanıkağı”, **Vakıflar Dergisi**, S.22, Ankara, 1991, s.303.
- ŞANLI, Nazım, **Kayseri’deki Mescitler**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- ŞEKEROĞLU, Erdal, **183 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1224/25-M.1809/10)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- ŞEN, Gültekin, **69 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1069-M.1658/59)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- TAN, Murat, **66/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1067/68-M.1656/57)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- TAŞDEMİR, Osman, **223 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1288/90-M.1870/73)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.

- TEMUR, İlhami, **89 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1091-M.1680)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- TOK, Özen, **130 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1151-M.1738/39)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- TOPÇU, Sultan, **Develi'deki Türk Eserleri**, Kayseri, 2007.
- TÜMER, İlhami, **136 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1159-M.1746)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- TÜRKMEN, Ayşe, **96 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1099/1100-M.1687/89)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- ÜNAL, A.Afşin, **92 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1095-M.1684)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1994.
- ÜNAL, Meryem, **224 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H:1288/89-M.1871/73)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- ÜNAL, Meryem, **67 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1068-M.1658)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.
- YALÇIN, Şahine, **134/2 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.

- YAYLA, İsmail Hakkı, **63 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1063-M.1652)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 2001.
- YAZICI, Ali, **42 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1049-M.1640)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1999.
- YEĞEN, Ali, **Kayseri’de Tarihi Eserler**, Kayseri, 1993.
- YILDIRIM, Abdurrahman, **91/3 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1095-M.1684)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2002.
- YILMAZ, Adem, **134/2 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1157-M.1744)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1997.
- YILMAZ, Adem, **74/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1077-M.1677)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2000.
- YILMAZ, Mukaddes, **55/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1055-M.1645)**, (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- YURDAKUL, Erol, “Kayseri Lala Muslihiddin Cami ve Kümbeti”, **Prof.Dr. Zafer Bayburtluoğlu Armağanı, Sanat Yazıları**, Kayseri, 2001, s.609-635.
- YURTLAK, Rıdvan, **66/1 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1067-M.1657)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1998.
- YÜRÜKER, Rukiye, **67 Numaralı Kayseri Şer’iyye Sicili, (H.1068-M.1657/58)**, (Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Tezi), Kayseri, 1996.

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Nevşehir'in Ürgüp İlçesi'ne bağlı Aksalur Kasabası'nda doğdu. İlk ve Orta öğrenimini aynı kasabada, lise öğrenimini de 1994'te Talas Lisesi'nde tamamladı. 1997'de Erciyes Üniversitesi, Kayseri Meslek Yüksek Okulu, Büro Yönetimi ve Sekreterlik Bölümü'nden mezun oldu. 2003 yılında Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü'nden mezun oldu. 2005 yılında aynı alanda başladığı Yüksek Lisans Eğitimi halen devam etmektedir.

Evli ve bir çocuk annesidir.

Sevinç ÖZGEN FİDAN

ADRES

Mimarsinan Mah. Fuzuli Cad.

No:28/10

Kocasinan/KAYSERİ

TELEFON

Ev:0-352-2350347

Cep:0-538-6114205

E-MAIL

sevincozgenfidan@hotmail.com.